

SOSIAL IMPERIAL ISMEN

Sovjet i dag

Denne boka tilhører:

AKPs Bibliotek

Osterhausgt. 27

0183 Oslo

SOSIALIMPERIALISMEN

Sovjet i dag

ARKIVEKSEMPLAR
AKP (m-l)

SOSIALIMPERIALISMEN

Sovjet i dag

*Vedtak fra AKP(m-l)s landskonferanse
november 1974*

Materiale om sosialimperialismen

FORLAGET OKTOBER A/S – OSLO 1975

SOSIALIMPERIALISMEN. Sovjet i dag.

Vedtak fra AKP(m-l)s landskonferanse november 1974.

Materiale om sosialimperialismen

Copyright Forlaget Oktober A/S, 1975

1. opplag mai 1975, 0-4000

Trykt i offset hos A/S Duplotrykk

ISBN 82-7094-093-3

INNHOOLD

Forord:

»Det er vår plikt å bekjempe sosialimperialismen . . . s. 9

Del 1: STYRK. KAMPEN MOT SOSIALIMPERIALISMEN Vedtak fra AKP(m-l)s landskonferanse 2—3 november 1974

Innledning:

Kommunistene skjerper kampen mot sosialimperialismen	s. 14
1. Det tidligere sosialistiske Sovjet er blitt en imperialistisk supermakt	s. 18
2. Dagens Sovjet er et statsmonopolkapitalistisk samfunn av en ny type	s. 22
3. De nye herskerne i Kreml utøver et fascistisk diktatur	s. 27
4. Sosialimperialismen driver internasjonal utbytting	s. 33
5. De to supermaktene USA og Sovjet konkurrerer om å vinne verdensherredømmet	s. 41
6. De to supermaktene skjuler krigsforberedelsene under falskt snakk om »avspenning» og »fred» . . .	s. 48
7. Revisjonistpartiene i vesten er brikker i Sovjets imperialistiske spill	s. 55
8. Kamp mot begge de imperialistiske supermaktene – for den sosialistiske revolusjonen . . .	s. 60
9. Hvordan skal vi føre kampen mot sosialimperialismen i Norge	s. 73

Del 2: SOVJET I DAG – sosialisme i ord, kapitalisme og imperialism i handling

Har det vært kontrarevolusjon i Sovjet	s. 96
1. Har det skjedd en kontrarevolusjon i Sovjet . . .	s. 96
a. Finnes det noen mulighet for tilbakevending til kapitalisme i et land hvor den sosialistiske revolusjon har seira?	s. 97
b. Kan det tenkes en fredelig kontrarevolusjon (spesielt når vi ikke kan tenke oss en fredelig revolusjon?)	s. 99
c. Sosialismen dekker en lang historisk periode . .	s. 100

2. Hva var klassegrunnlaget for kontrarevolusjonen i Sovjet	s. 101
Klasser i Kina før Kulturrevolusjonen	s. 102
Hva var situasjonen rett før Stalins død?	s. 104
3. Den politiske kampen i partiet og staten fra 1953	s. 105
Partikampene 1953 – 57 – kamp om statsmakta	s. 105
Revisjonismen ved makta er borgerskapet ved makta	s. 107
Betydninga av motsigelsene og kampene i partiet og staten etter 1957	s. 109
4. Var Stalin årsaken til revisjonismens utvikling i Sovjet	s. 110
Sovjet i dag: Et nytt borgerskap ved makta	s. 113
Hva er kapitalisme?	s. 113
Produksjonsforhold	s. 114
Eiendom og disposisjonsrett i Sovjet	s. 115
Arbeiderklassen – eiendomsløs som før revolusjonen	s. 116
Bedriftslederne eier statseiendom	s. 117
Arbeiderklassen utbyttes	s. 118
Sovjet et statsmonopolkapitalistisk samfunn	s. 119
Noter	s. 120
Sovjet – en imperialistisk stat på linje med USA	
Sosialimperialismen	s. 122
Lenins imperialisme-definisjon – Sovjet i dag	s. 122
Territorial oppdeling og kontroll	s. 124
Comecon – sosialimperialistisk nykolonialisme i Europa	s. 130
Hvorfor ble Comecon stiftet	s. 130
Etter kontrarevolusjonen i Sovjet: »Internasjonal arbeidsdeling»	s. 132
»Proletarisk internasjonalisme» og »nasjonalisme»	s. 133
Sovjetunionens økonomiske lederposisjon brukes som middel til politisk press	s. 136
Likvideringa av den sosialistiske leiren	s. 139
Landa i Øst-Europa bindes ett for ett til Sovjet	s. 141
»Hensiktsmessig arbeidsfordeling»	s. 143
Avhengighet gjennom handel	s. 144
Prispilyndring	s. 146
»Kompleksprogrammet for økonomisk integrasjon»	s. 149
»Land vil ha uavhengighet – folkene vil ha revolusjon	s. 152
Glem ikke Tsjekkoslovakia 1968	s. 155
Noter	s. 156

India — en base for sosialimperialistisk utplyndring	
og aggresjon	s. 160
»Kollektiv asiatiske sikkerhet»	s. 160
Sovjet vil overta USAs ledende rolle i området . . .	s. 162
»Vennskaps-, samarbeids- og fredsavtalen» med India	s. 163
»Verdens største fredselkende stat»	s. 165
»Betydelige erfaringer av vårt fruktbare samarbeid .	s. 168
»Overlegenheten ved den internasjonale arbeids-	
delinga»	s. 170
»Hjelpen» ruinerer det indiske samfunnet	s. 172
Kontroll over nøkkelpunkter i Indisk økonomi . . .	s. 173
Sovjet har gjort seg til fiende av det indiske folket .	s. 176
Noter	s. 178
Sovjets politikk på Nordkalotten	s. 180
Kontinentalsokkelen i nord	s. 180
Torskeavtalen og fiskerigrensa	s. 181
Svalbardtraktaten	s. 184
Militært spenningsfelt	s. 187
Sovjets militærmakt — et redskap for aggresjon og	
ekspansjonisme	s. 189
Hæren	s. 189
De luftbårne styrkene	s. 191
Strategiske A-våpen	s. 191
Marinen	s. 192
a) Flåteøvelser	s. 194
b) Permanente flåtestyrker utenfor hjemmefarvann	s. 195
c) Kravet om fri passasje gjennom stredene	s. 195
Warszawa-pakten	s. 197
a) Felles, integrert kommandosystem	s. 197
b) Stasjonering av sovjetiske styrker i WP-land . . .	s.
c) Fellesproduksjon av våpen og utstyr	s. 198
d) Fellesøvelser	s. 198
Sovjets »våpenhjelp»	s. 198
a) Eksemplet India	s. 198
b) Eksemplet Egypt	s. 199
»Nedrustning og »fred»	s. 200
Styrkeforholda i Europa	s. 201
De militære mulighetene for en Sovjetisk operasjon	
mot Europa	s. 202
Sovjet er underlagt et fascistisk diktatur	s. 205
Borgerlig demokrati og fascisme — to former for	
borgerskapets diktatur	s. 207
»Et diktatur av den tyske fascistiske typen»	s. 209

Fascisme av den tyske typen: Kamp for verdensherredømmet	s. 211
»Arbeider»-demagogi	s. 214
»Avstaliniseringa» – et skalkeskjul for innføringa av fascismen	s. 217
Det fascistiske undertrykkelsesapparatet blir styrket	s. 219
Arbeideropprør og organisert motstand	s. 222
Stor-russisk nasjonalsjåvinisme – russifisering av nasjonale minoriteter	s. 225
Den nasjonale undertrykkelsen møtes med kamp ..	s. 227
Brev fra 17 partimedlemmer i Latvia 1972	s. 230
»Fascismen er brutal, men ingen stabil makt»	s. 232
Noter	s. 236

Forord:

»DET ER VÅRT PLIKT Å BEKJEMPE SOSIALIMPERIALISMEN»

Denne boka inneholder to deler.

Den første delen gjengir det vedtaket AKP(m-l)s landskonferanse 2.–3. november 1974 gjorde om kampen mot sosialimperialismen. Vedtaket ble gjort etter drøftinger i hele partiet på alle nivåer, der også partiets sympatisører ble trukket med, særlig gjennom diskusjonene på sommerleirene 1974, hvor sosialimperialismen var et av hovedtemaene.

Vedtaket er en punktvis gjennomgang av AKP(m-l)s syn på Sovjet i dag og kampen som må føres mot det. Det er et dokument av programmatisk karakter. Formålet med det er å gjøre helt klart hvor partiet står i dette spørsmålet. Det betyr innledninga til en grundig og allsidig kamp mot sosialimperialismen som vil prege partiets arbeid i mange år framover, og gir etter vår mening også et godt grunnlag for enhet i denne kampen med anti-imperialister og revolusjonære arbeidere som ikke støtter AKP(m-l)s politikk fullt ut på alle områder.

Den andre delen av boka er redigert av Forlaget Oktober etter oppdrag fra Arbeidsutvalget i AKP(m-l). Formålet med denne delen er å gi grundigere analyser av enkelte sider ved det byråkratkapitalistiske diktaturet i Sovjet i dag, og å vise at synet vi har kan dokumenteres med et rikholdig materiale. Mesteparten av artikkelstoffet er nyskrevet for denne boka, mens enkelte ting har stått på trykk før – i Røde Fane og Klassekampen. Artiklene er ikke godkjent enkeltvis av Arbeidsutvalget, og inneholder ganske sikkert

enkelte feil i detaljene. Men i hovedtrekk avspeiler de partiets syn, og sammen med landskonferansevedtaket mener vi de utgjør et utmerket redskap i kampen for å reise en brei opinion mot sosialimperialismen her i landet.

Sosialimperialismen har sine uforbeholdne forsvarere i Norge, og kampen mot den må derfor også rette seg mot dem. Ankerfestet for støtten til sosialimperialismen er de moderne revisjonistene i NKP. De utgir seg for å være »marxist-leninister», men er i virkeligheten representanter for reaksjon og imperialism, ett av de åpne agenturene de nye tsarene i Kreml har for sin politikk i Europa. Samtidig er det viktig å se at de ikke er de eneste. I løpet av de siste åra har de lyktes med å trekke hele SV-partiet med på denne kursen. Det står ennå en viss strid om hvilken taktisk profil det nye partiet skal utstyre seg med i dette spørsmålet. Men det felles utgangspunktet for denne striden er at Sovjet ikke må bekjempes, men skal forsvares og støttes både i Norge og i verdenssammenheng.

Denne aktive støttopolitikken til Sovjet er likevel ikke begrenset til SV-partiet. Også i DNA har de sine representanter. LO-formannen Tor Aspengren har skaffet seg mye ros for sin aktive innsats for nærmere norsk og vesteuropeisk samarbeid med den fascistiske fagbevegelsen i Sovjet de siste åra, og det finnes mange andre ledende DNA-politikere, særlig i fagbevegelsen, men også ellers, som arbeider etter samme kurs. Det sosialimperialistiske røykteppet om »fred, sikkerhet og avspenning i Europa» blir aktivt støttet utover disse kretsene, også blant tradisjonelle borgerlige politikere.

Vi innbyr til kritikk av innholdet i boka, og håper faktisk på at sosialimperialismens forsvarere i Norge vil manne seg opp til å forsøke å tilbakevise analysene våre denne gangen. Til nå har de vist en påfallende tilbakeholdenhet med å bringe virkelige argumenter og skikkelig materiale i marka for å forsvare sitt syn på at Sovjet fortsatt er et sosialistisk land. Mesteparten av den dokumentasjonen vi har brakt fram gjennom Klassekampen og Røde Fane har de nøydt seg

med å prøve å tie i hjel. Ellers har de typisk nok ikke hevet seg over nivået med å plukke på enkeltheter og forsøke å holde det gående med å spille på de positive følelsene som mange ennå nærer til et land som var det første som gjennomførte den sosialistiske revolusjonen og spilte den ledende rollen i den verdensomspennende kampen mot den tyske, italienske og japanske fascismen for 20–25 år siden.

Retningslinja for kommunistenes politikk er å dømme det stater og politiske partier står for etter kjensgjerningene og ikke etter hva slags ord de dekker politikken sin bak. Det er studiet av kjensgjerningene som i løpet av de siste tjue åra har avdekket sosialimperialismens virkelige karakter og gjort det mulig å utvikle de analysene vi legger fram i denne boka, akkurat som studiet av kjensgjerningene har gjort det mulig å trenge gjennom de demokratiske og anti-kolonialistiske frasene USA dekket sin imperialisme med da det vokste fram som verdens folks fiende nummer en etter den annen verdenskrig.

I dag står kampen mot to imperialistiske supermakter – USA og Sovjet – som begge rivaliserer seg imellom om å bli verdenshersker og truer verden med å bli kastet ut i en krig som bare kan forhindres gjennom arbeiderklassens og folkenes kamp mot dem i dag. Denne boka tar for seg den ene av disse to supermaktene. Til dem som vil bruke dette til å beskyldde oss for å overse farene fra USA-imperialismen, vil vi vise til partiets programdokumenter, presse og praksis. Av de partiene som finnes i Norge i dag er det bare vi som står for den konsekvente kampen mot begge supermaktene. Vi ønsker ikke å være aleine om dette, derfor legger vi også så stor vekt som vi gjør på å legge fram analyser og dokumentasjon som kan vise anti-imperialister i og utenfor andre partier at det er nødvendig å se med begge øynene og ikke la den ene av verdens fremste fiender gå fri.

*Forlaget Oktober,
mars 1974.*

K. J.

Del 1:

***STYRK
KAMPEN MOT
SOSIALIMPERIALISMEN***

*Vedtak fra
AKP(m-l)s landskonferanse
2-3 november 1974*

INNLEDNING:

KOMMUNISTENE SKJERPER KAMPEN MOT SOSIALIMPERIALISMEN.

AKP(m-l) er det eneste norske partiet som konsekvent og åpent kjemper mot *alle* former for imperialisme.

I mange år har marxist-leninistene i Norge gått i spissen for kampen mot USA-imperialismen her i landet og solidaritetsarbeidet for Indokinas folk. Ingen annen politisk retning har vært like aktiv og konsekvent i sin motstand mot den amerikanske imperialistiske supermakta.

Det er nettopp fordi vi alltid har vært konsekvente anti-imperialister og ut fra våre erfaringer fra mange års anti-imperialistisk arbeid at vi nå skjerp kampen mot den andre supermakta: Sovjetunionen.

Vi marxist-leninister har alt for mange år siden begynt arbeidet med å forklare at det en gang sosialistiske Sovjet har forvandlet seg til en imperialistisk stat. Vi har slått det fast gang på gang i pressa vår og i programmer og uttalelser. I alle disse åra har vi dessuten ført kamp mot sosial-imperialismen. Alt dagen etter Sovjets overfall på Tsjekkoslovakia i 1968 organiserte norske marxist-leninister en protestdemonstrasjon. Den gikk uavhengig av alle borgerlige demonstrasjoner, støttet det tsjekkoslovakiske folket og sosialismen, og angrep revisjonismen og sosial-imperialismen.

Men utviklinga i den siste tida gjør at vi må legge mer kraft i kampen for å avsløre sosial-imperialismen enn før.

Situasjonen i verden blir stadig mer preget av spenning og uro. De siste åra har verden gått fra krise til krise og fra krig til krig: Undertrykte folk reiser seg og går til krig for å vinne sin frihet. De fortjener vår fulle støtte. Men samtidig ruster imperialistmaktene opp og forsøker å gripe inn overalt. De to imperialistiske supermaktene – USA og Sovjet – er i særklasse de farligste. De ruster både for å slå til mot mindre land og mot hverandre.

I denne situasjonen er det viktig at vi lærer oss å gjennomskue supermaktens spill. Vi må kunne skille frasene og fintene de kommer med fra de virkelige planene.

Det er sjølsagt viktig å lære seg til å kunne avsløre USA-imperialismen. Kampen mot den må skjerpes. Men marxist-leninistene og andre anti-imperialister har alt mange år bak seg med kamp mot USA-imperialismen. Størstedelen av det norske folket tar avstand fra USAs imperialistiske kriger i Indokina, og store folkemasser har gjennomskuet USA-imperialismens reaksjonære karakter. Fakta om USA-imperialismen finnes i et stort antall bøker og det er ikke vanskelig for den som leter etter informasjon å finne dem.

Det er ikke nok bare å kunne avsløre USA-imperialismen. Det er »å være blind på det andre øyet» om vi ikke også avslører at det finnes en annen livsfarlig imperialistisk supermakt. Det er uansvarlig strutsepolitikk å late som om denne andre imperialistiske supermakta ikke finnes, og

nekte å se at den er en like stor fare for verdens folk — og for Norge.

For oss kommunister er det spesielt viktig at denne andre supermakta snakker om Marx og Lenin og kaller seg sosialistisk — og samtidig har utvikla en imperialistisk økonomi og politikk. Lederne i Kreml forsøker å utnytte prestisjen fra den stolte tida, da Sovjet var verdens første sosialistiske stat, til å forsvare plyndring og overfall. Dette gir oss kommunister et spesielt ansvar for å vise at sosialismen ikke er slik, at herrene i Kreml ikke snakker sant.

Også i Norge finnes det folk som kaller seg marxist-leninister med det ene åndedrettet og hyller Bresjnev med det neste. I dagens situasjon blir det viktigere enn noen gang før å avsløre at de ikke er virkelige »revolusjonære» eller »progressive», men representerer reaksjonen og imperialismen.

Derfor er det nødvendig for oss å klargjøre og fordepe vår analyse av sosial-imperialismen. Vi må gjøre det i god tid, før tanksene har begynt å rulle og bombeflyene er i lufta. Supermaktenes krigsforberedelser er i gang, og tar vi dem alvorlig må vi legge mer kraft i kampen nå.

De punktene som følger sammenfatter en slik fordyping av AKP(m-l)s analyse. De bygger på diskusjoner blant medlemmer og sympatisører. De er behandlet på en landskonferanse av delegater fra grunnorganisasjonene høsten 1974 og på et møte i sentralkomiteen.

Vedtaket har sikkert mangler. Det har aldri vært meninga at det skulle inneholde en fullstendig gjennomgang av alle sider ved utviklinga i Sovjet under sosialismen og under kapitalismen. Det er

ment som et innlegg fra partiet som stiller marxist-leninistenes syn opp mot de forskjellige borgerlige framstillingene av utviklinga — både de borgere som går mot og de som går inn for dagens Sovjet.

Vedtaket oppfyller et viktig behov: det trekker en skarp grenselinje mot mange feilaktige ideer som finnes om Sovjet.

Vi er sikre på at punktene vil være til hjelp for mange arbeidere, revolusjonære og anti-imperialister som kjemper for å forstå utviklinga i dagens Sovjet, og som ønsker å kjempe mot imperialism og reaksjon. Vi marxist-leninister tar gjerne en diskusjon med kamerater og venner som synes at noe i uttalelsen fortoner seg uklart, som er uenige i enkelte ting eller gjerne vil lære mer. Vi håper at flest mulig av de som leser dette vil gå inn i et kampfellesskap med oss mot begge imperialistiske supermakter og all imperialisme.

1. DET TIDLIGERE SOSIALISTISKE SOVJET ER BLITT EN IMPERIALISTISK SUPERMAKT.

A. De sovjetiske arbeiderne og arbeidende massene, under ledelse av Sovjetunionens Kommunistiske Parti (bolsjevikene) var de første i historien som klarte å knuse den gamle utbytterklassens makt, skape proletariatets diktatur, opprette en sosialistisk stat og utvikle en sosialistisk økonomi. Under ledelse av Lenin og seinere Stalin blei Sovjetunionen et bolverk mot fascismen og imperialismen. Arbeidere og undertrykte i alle land så Sovjet som et forbilde.

Vi i AKP(m-l) bygger på erfaringene fra Oktoberrevolusjonen og den sosialistiske staten den skapte, som er verdenshistoriens første eksempel på at den sosialistiske revolusjonen seirer i et helt land. Vi slutter oss til den linja bolsjevikene fulgte, og vi kjemper mot alle borgerlige forsøk på å svartmale Sovjets stolte historie i den perioden bolsjevikene styrte landet.

B. I alle sosialistiske land finnes det fiendtlige klasser og klassekamp også etter at den sosialistiske revolusjonen har seiret. Slik var det også i det sosialistiske Sovjet. Reaksjonære og borgerlige lag og grupper kjempet hele tida mot sosialismen. De håpet på en gjenreising av kapitalismen og arbeidet for en kontrarevolusjon.

På Lenins og Stalins tid slo kommunistene i

parti- og statsledelsen flere ganger fast at muligheten for en kontrarevolusjon fantes. Stalin pekte på at »den kommunistiske byråkraten er den farligste typen av byråkrat. Hvorfor? Fordi han maskerer sitt byråkrati med partimedlemskapet sitt.» (Tale til Det kommunistiske Ungdomsforbundet, mai 1928.) Han la også vekt på at dette ikke bare måtte ses som paragrafrytteri. »Byråkratiet er en ytring av den borgerlige innflytelsen i våre organisasjoner.» (»Mot vulgariseringa av parolen om sjølkritikk«, juni 1928.) Men ingen innså på denne tida hvor farlig denne fienden skulle bli. På denne tida var SUKP(b)s hovedlinje å bygge sosialismen og kjempe mot reaksjonen, og denne hovedlinja var riktig. Samtidig manglet kommunistene i verdens første sosialistiske stat erfaringer om alle de former den borgerlige reaksjonens framstøt kunne ta. I kampen mot borgerlige elementer blei det også gjort feil. Noen av disse feilene kunne kanskje vært unngått, andre var uungåelige for sin tid. Det var disse feilene som ga de reaksjonære klassene og gruppene mulighet for å styrke sine posisjoner og forberede et kupp.

C. Da Stalin døde fant disse erke-reaksjonære kreftene at tida var moden. Etter en hard og bitter kamp greidde de å sikre seg makta både i partiet og staten. Tusener av ledende partimedlemmer som kjempet mot reaksjonen blei kastet ut av partiet. Arbeidere som demonstrerte for kommunismen blei møtt med våpenmakt.

På den 20. partikongressen i 1956 fikk Krustsjov lagt om partiets linje fra å være revolusjonær til å bli revisjonistisk og borgerlig. Under dekke av »kritikk av persondyrkinga» rettet han de samme

angrepene mot Stalin og den politikken SUKP(b) hadde ført under hans ledelse som trotskister og imperialister alltid har ført fram for å skade det sosialistiske Sovjetunionen. Den 20. partikongressen var et knefall for imperialismen og innledninga til samarbeid med USA-imperialismen mot kampen for frigjøring og sosialisme.

Krustsjovs maktovertakelse var i virkeligheten en rein borgerlig kontrarevolusjon – med han tok borgerskapet makta, og befesta etterhvert sin makt på alle områder. Kontrarevolusjonen i Sovjet gir oss den viktige lærdommen at *revisjonismen ved makta er det samme som borgerskapet ved makta*.

D. Under og etter kontrarevolusjonen nytta de nye herskerne statsmakta til å utvikle en byråkratborgerlig herskerklasse på grunnlag av de ulike reaksjonære klasser, sjikt og grupper revisjonistene støttet sin makt til. Dette har vært en prosess med mange indre kamper som gradvis har utviklet stadig mer åpne kapitalistiske former. Den nye herskerklassen er det byråkratkapitalistiske borgerskapet. Byråkratkapitalistene behersker statsapparatet og utnytter det til å skaffe seg profitt. Gjennom statsapparatet har de felles, som klasse, disposisjonsretten og dermed også faktisk eiendomsretten til de stats- og kollektiveide produksjonsmidlene. De ledende stats- og partibyråkratene støtter seg på bedriftslederne og teknokratene som direkte bestyrer den kapitalistiske utbygginga. På ulike vis knytter de til seg et arbeideraristokrati av arbeidere med særlige privilegier.

E. Etter at kapitalismen var gjeninnført i Sovjet blei Sovjetsamveldet med en gang et statsmonopolkapitalistisk samfunn. Det sosialistiske monopolet

på de viktigste produksjonsmidlene skiftet klassekarakter og blei et kapitalistisk monopol.

Monopolkapitalen er imperialistisk i sitt vesen. Den må drive internasjonal utbytting for å overleve. Slik er det også med den sovjetiske statlige monopolkapitalismen. Fra en gang å ha vært den første sosialistiske staten har Sovjet etter kontrarevolusjonen blitt en imperialistisk supermakt.

2. DAGENS SOVJET ER ET STATSMONOPOL- KAPITALISTISK SAMFUNN AV EN NY TYPE.

A. Klassekarakteren av ethvert samfunn bestemmes av de produksjonsforholda som råder – det vil si det forholdet mennesker har til hverandre i produksjonen. Dersom menneskene i produksjonen opptrer som kapitalist og lønnsslave, så er samfunnet kapitalistisk, sjøl om de som spiller kapitalistenes rolle ikke formelt og juridisk har eiendomsretten til produksjonsmidlene. I vesten, der de private finansmonopolene hersker, finnes det store statsbedrifter som formelt ikke eies av noen kapitalist. Men i virkeligheten finnes det utbytter og utbyttet, herre og lønnsslave, ved de vestlige statsbedriftene også. Statsbedriftenes karakter bestemmes av hele samfunnets klassekarakter, de er ikke forskjellige fra de private bedriftene. Det ser vi lett f.eks. ved de norske statsbedriftene Jernverket og Hydro.

B. Slik er det også i dagens Sovjet. Den sosialistiske produksjonens målsetting er å sikre maksimal tilfredsstillelse av hele samfunnets stadig voksende materielle og kulturelle behov. Men i dagens Sovjet er *profitten* gjeninnført som bestemmende faktor for all samfunnsmessig virksomhet og produksjon. Dette innrømmes åpent i de retningslinjene som ble slått fast for de økonomiske reformene som ble satt i verk fra 1965 og framover.

Kontrollen over produksjonsmidlene er overført fra arbeiderne og kollektivbøndene til bedriftsledere og statsbyråkrater. De som leder og administrerer høster profitten av massenes arbeid gjennom skyhøye lønner og mange andre fordeler. Dermed er Sovjet også blitt et kapitalistisk samfunn. Riktignok eies fabrikkene, kollektivbrukene osv. ikke *formelt* av det nye borgerskapet, men fordi det råder kapitalistiske produksjonsforhold er det denne klassen som *faktisk* eier produksjonsmidlene. De som begrunner at Sovjet av i dag er sosialistisk med at det formelt er statseie/samfunns-eie i bedriftene, og ikke undersøker klasseforholda i Sovjet og hvordan den sovjetiske økonomien fungerer, de blir å likestille med de borgerlige økonomene som påstår at land i Vest-Europa er sosialistiske fordi staten har så stor innflytelse.

C. I et samfunn hvor statens formelle eiendomsrett til alle viktige produksjonsmidler er så framherskende som i Sovjet, så blir statens klassekarakter sjølsagt også helt avgjørende for eiendomsformens virkelige klasseinnhold. Når borgerskapet har statsmakta, slik som i Sovjet, så vil sjølsagt også statseiendommen kontrolleres av dette borgerskapet. Borgerskapet «*eier*» staten – og eier dermed også i fellesskap produksjonsmidlene.

D. Den statsmonopolistiske sovjet-kapitalismen er av en ny type i forhold til den vestlige kapitalismen fordi den er oppstått etter kontrarevolusjonen i et land som har vært sosialistisk. Intet vestlig kapitalistisk land har *ett statsmonopol* som dominerer *hele* økonomien. Monopolkapitalen i Sovjet er derfor mye mer konsentrert enn i noe vestlig land, og sjølsagt også mye nærmere smeltet sammen med

staten. Samtidig eksperimenterer den med å innføre mer tradisjonelle vestlige kapitalistiske former.

På overflaten ser derfor Sovjets kapitalisme en del anderledes ut enn vestens, sjøl om dens vesen er det samme. Dens store konsentrasjon og fullstendige sammensmeltning med staten gir den enkelte fordeler. Men samtidig har den store vanskeligheter med et ofte stivbeint og ineffektivt byråkrati, som fører til likegladhet og korrupsjon. Byråkratiet er nødvendig som klassegrunnlag for Kreml-herskerne, men står samtidig i motsetning til ønsket om å skape en effektiv og ekspanderende kapitalisme. Sovjets spesielle form for kapitalisme skaper raskt svære motsetninger mellom produksjonsmidlenes samfunnsmessige karakter og de nye kapitalistiske produksjonsforholda.

E. Sosialismen i Sovjet var heller ikke helt ferdig med å overvinne all tilbakeliggenhet i økonomien som var arven fra tsartida. Under sosialismen gikk utviklinga av økonomien fram fra år til år. Men i dag kan ikke Kreml-herrene lengre utnytte arbeidernes og kollektivbøndenes entusiasme og det sosialistiske systemets fordeler til å løse problemene.

Sovjet-industrien sliter med manglende teknologi og lav kvalitet, og tilbakeliggende jordbruksområder sleper etter i utviklinga. Lav arbeidsmoral og skoft er utbredte uttrykk for misnøyen hos de arbeidende massene. Motstanden har også vist seg i streiker og voldsomme demonstrasjoner, og i organiseringa av hemmelige revolusjonære grupper.

Alt dette har skapt svære vansker i den kapitalistiske sovjet-økonomien. Alt fra Krustsjovs første år var det svære kriser i jordbruket. I 70-åra har de

økonomiske vanskene til og med vist seg i at det i perioder har mangla viktige levedsmidler som brød. Den sovjetiske kapitalismen er ustabil og svak i sitt eget land. Den kan ikke løse Sovjetsamveldets økonomiske oppgaver, men bare føre til flere problemer og større kriser. Dette gjør igjen at Kreml-herrerne føler at de sitter usikkert og er en forklaring for deres desperate innen- og utenrikspolitikk.

I dag har Sovjetlederne åpnet grensene for amerikanske, japanske, vest-tyske og andre utenlandske monopoler, og gir dem anledning til å disponere over sovjetiske naturressurser og arbeidskrafta til sovjetiske arbeidere. Dermed binder de også den kapitalistiske sovjet-økonomien til økonomien i vest, og gjør det umulig for Sovjet å bli stående utenfor de stadig tilbakevendende krisene i den imperialistiske verdensøkonomien.

F. De samme forfallstendensene som alltid har preget de kapitalistiske samfunna har også begynt å gjøre seg gjeldende i Sovjet etter at det sosialistiske samfunnet ble forvandlet til et byråkratkapitalistisk. På den ene sida lever toppskiktet i partiet og staten i luksuriøse villaer med et stort privat forbruk. Det finnes spesialbutikker der bare de har lov å handle, der de kan skaffe seg luksusvarer og utenlandske varer som ingen andre har tilgang til. Prostitusjon og luksusrestauranter og nattklubber med dekadent underholdning av vestlig merke finnes i alle større byer. Svartebørshandel med matvarer, valuta og til og med produksjonsutstyr florerer.

På den andre sida er alkoholisme et økende problem blant arbeiderklassen og folket. Ung-

dommen forsumpes til å beundre vestlig popkultur og den dagdriveratmosfæren som følger med den, og det er også et stigende narkotikamisbruk blant en del av dem. Motsetninga mellom by og land utvikler seg på landsbygdas bekostning, og fører til at mange arbeidere drives til byene på jakt etter arbeid og bedre livsbetingelser. Offisielt fins det ikke arbeidsløshet, men opplysninger fra Sovjets egen presse forteller at det er utbygd arbeidsformidlingstjeneste over hele landet for arbeidere som ikke finner arbeid i de svakest utviklede områdene. Sovjetlederne kaller disse problemene for »velferdsproblemer i et høyt utviklet industrielt samfunn». Det forteller at i deres forestillingsverden er skillelinja mellom sosialisme og kapitalisme fullstendig utvisket.

G. Undertrykkelse avler motstand, og sjøl om det herskende borgerskapet i Sovjet i dag klarer å holde arbeiderklassen nede ved brutalitet og demagogi, vil de som alle reaksjonære bli feid overende. Som den vestlige kapitalismen er også den sovjetiske byråkratkapitalismen offer for kapitalismens kriser, dens krav om økte markeder, økt utbytting og økte profitter – ekspandere eller dø. Akkurat som kapitalismen i vesten er kapitalismen i Sovjet dømt til undergang, fordi arbeiderklassen og folket før eller seinere kommer til å gjøre slutt på den med en ny sosialistisk revolusjon.

3. DE NYE HERSKERNE I KREML UTØVER ET FASCISTISK DIKTATUR

A. Så lenge det finnes klasser vil den klassen som hersker opprettholde sin makt gjennom å bruke sitt eget statsapparat til å undertrykke fiendtlige klasser. Statsapparatet er alltid en eller annen form for klassesdiktatur. Så lenge borgerskapet hersker er staten et redskap for borgerskapets diktatur. Der arbeiderklassen seirer vil den skape sitt eget statsapparat for å holde den gamle herskerklassen nede og hindre den i å gjøre kontrarevolusjon. Dette er proletariatets diktatur. Kontrarevolusjonen i Sovjet gjorde ende på proletariatets diktatur og innførte det nye borgerskapets diktatur.

B. Alle fakta viser at det nye borgerskapet har tatt statsmakta fra arbeiderklassen. I dagens Sovjet er statsmakta ingen trusel mot borgere og pamper. Den brukes til å undertrykke arbeiderne og kollektivbøndene og særlig de mest bevisste og revolusjonære blant dem – kommunistene.

C. Under monopolkapitalismen kan det borgerlige diktaturet ha to hovedformer: enten borgerlig-demokratisk, som i Norge i 1974, eller åpent fascistisk.

Under borgerlig-demokratiet kombineres kapitalens diktatur med at herskerklassen tillater at det finnes visse friheter, f.eks. legal rett for kommunister til å organisere seg og drive propaganda, rett til å demonstrere, til å kritisere regjeringa osv.

Dimitrov, som var KOMINTERNs formann fra 1935, definerte fascismen slik: Fascismen ved makta er *»det åpne terroristiske diktaturet til finanskapitalens mest reaksjonære, mest sjåvinistiske og mest imperialistiske elementer.»* (Beretninga til Kominterns 7. verdenskongress.)

Under fascismen er arbeiderklassen fratatt sjøl elementære borgerlig-demokratiske rettigheter som ytringsfrihet, trykke- og demonstrasjonsfrihet, møtefrihet og friheten til å organisere seg politisk.

Slik er det i Sovjet i dag. Kommunistene undertrykkes hardere enn i de fleste land i vesten og nektes friheter som de har nesten overalt i vest. Arbeiderne nektes retten til å sette seg mot den kapitalistiske utbyttinga gjennom streik — en mulighet de har i de fleste land i vest, sjøl om kapitalen der også bekjemper streiker både gjennom reaksjonære lover og voldelig undertrykkelse.

Det borgerlige diktaturet i Sovjet tar følgelig ikke en borgerlig-demokratisk form. Det tar form av et åpent terroristisk voldsdiktatur over arbeiderklassen, de arbeidende massene og de nasjonale minoritetene. *Åpent* fordi makthaverne ikke bryr seg om å skjule diktaturet med *»friheter»*, *terroristisk* fordi opposisjon, streiker, protester blir slått ned med rein vold, med køller, gevær og tanks. Kapitalismens åpne, terroristiske diktatur er en definisjon på fascisme.

D. Det fascistiske diktaturet i Sovjet er blitt sammenliknet med Hitler-Tyskland. Det finnes også mange viktige likheter. Det finnes også virkelig mange likhetstrekk som dagens Sovjet og Hitler-Tyskland deler, men som ikke finnes i en del andre fascistiske stater.

Som Hitler-Tyskland i sin tid er dagens Sovjet et meget skarpt fascistisk diktatur, der titusener og hundretusener havner i fengsel og konsentrasjonsleire. Som i Hitler-Tyskland er fascismen i dagens Sovjet forbundet med en veldig *opprustning* og militarisering av hele samfunnet, med aggresjon mot andre land og propaganda om den egne statens viktige rolle i verden. Ikke alle fasciststater har så store drømmer som dem Hitler-Tyskland hadde og de Sovjet i dag har om å gjøre seg til herre over mange andre land og skape et stort imperium. Som i Hitler-Tyskland driver makthaverne i dagens Sovjet hets og forfølgelser mot andre nasjonaliteter. Som Hitler-Tyskland i sin tid forsøker dagens Sovjet å sikre fascistens kontroll ved å gjennomorganisere samfunnet og få massene inn i et nett av sterke og godt organiserte fascistiske masseorganisasjoner. Som Hitler-Tyskland i sin tid er Sovjet i dag et land der en revolusjonær arbeiderbevegelse har sterke tradisjoner. I motsetning til andre fascistiske skjuler derfor herskerne der sin politikk ved å appellere til massenes beste følelser og kalle sin politikk »sosialisme». Som Hitler i sin tid kaller Bresjnev seg »sosialist» og forkler den fascistiske politikken med enkelte sosialpolitiske reformer for å føre massene bak lyset. Som Hitler-Tyskland var er dagens Sovjet en sterk, aggressiv fasciststat i et relativt høyt utviklet kapitalistisk land. Det er derfor grunnlag for å sammenlikne dagens Sovjet med Hitler-Tyskland. Men dette betyr sjølsagt ikke at de to er »helt like», og at dagens sovjetiske fascisme ikke har viktige nye trekk.

E. Det nye borgerskapet har erobret herredømmet i alle masseorganisasjonene fra folket og gjort dem

til lojale støttespillere for statsmonopolkapitalismen. I likhet med forholda i Mussolinis fascistiske Italia er den sovjetiske fagbevegelsen i dag omdannet til en korporativ organisasjon. Den er et maktorgan for det nye borgerskapet mot arbeiderklassen. Dens hovedformål er å få arbeiderne til å godta utbyttinga i det nye kapitalistiske systemet og virke som et pådriver- og overvåkingsorgan overfor arbeiderne. Det fins rikelig med eksempler fra sovjetisk presse på at fagforeningsledelsen til og med har støttet ulovlige oppsigelser, brudd på lønnsavtaler og forskjellige typer brudd mot arbeidslovene. Den harde kontrollen partiet og fagforeningene har over arbeiderne brukes som et argument for at det er lønnsomt for vestlige monopolister å investere i Sovjet. De statskontrollerte fagforeningene i Øst-Europa er et enda bedre vern mot streiker og lønnskamp enn de opportunistiske fagforeningspampene i vest!

F. Sovjetunionen er en flernasjonale stat, der den russiske nasjonaliteten og andre nasjonaliteter utgjør hver sin halvdel av befolkninga.

Tsarenes reaksjonære politikk før revolusjonen i 1917 var å undertrykke de ikke-russiske nasjonene og behandle ikke-russere som annenrangs borgere. Samtidig som deres nasjonale bevegelser og motstanden i de arbeidende massene blei slått ned med makt og druknet i blod, arbeidet tsarveldet for å tvinge ikke-russerne til å ta russisk språk og kultur og dermed tvangsinnlemme dem i den russiske herskernasjonen. Blant massene av russere forsøkte tsarveldet å spre reaksjonær storrussisk sjåvinisme og hat mot de andre nasjonene. Denne politikken

gjorde at bolsjevikene kalte Tsar-Russland »Nasjonenes fengsel».

Oktober-revolusjonen i 1917 var ikke bare arbeidernes og bøndenes revolusjon. Den var også de undertrykte nasjonenes revolusjon mot det stor-russiske tsarveldet. Bolsjevikene støttet denne revolusjonen fra første øyeblikk. Det var Lenin og Stalin som uttrykkelig slo fast at alle nasjoner måtte ha sjølbestemmelsesrett, opp til og inklusive retten til statlig atskillelse. Etter Oktoberrevolusjonen oppsto det sosialistiske Sovjetsamveldet på grunnlag av bolsjevikenes program om et frivillig forbund av nasjoner, i motsetning til Tsar-tidas system med storrussisk herskernasjon og ikke-russiske slavenasjoner. Under Lenin og Stalin utviklet de ikke-russiske nasjonene seg med store sprang økonomisk og kulturelt, og nasjonaliteter i fattige og tilbakestående områder fikk hjelp til å utvikle seg. Det var denne kommunistiske nasjonalitetspolitikken som førte til at nasjonene i Sovjet under sosialismen ikke kom i motsetning til hverandre, men ble ført nærmere sammen.

En viktig side ved det nye fascistiske stats-systemet i Sovjet er at det har gjenopptatt tsarveldets gamle politikk med å undertrykke de ikke-russiske nasjonene. Dagens sovjetledere avslører sine hensikter blant annet gjennom den måten de framstiller tsarenes nasjonalitetspolitikk på. På Lenins og Stalins tid blei den tsaristiske fortida kritisert skarpt i historiebøker og leksika. I ny-utgivelser i dag er denne kritikken dempet ned og sensurert bort. I steden hyller artikler tsaristiske politikere og »oppdagelsesreisende» som i virkeligheten var kolonialister og slaktere.

Som på tsarens tid er sosialimperialistenes politikk overfor ikke-russerne i Sovjet å tvinge dem til å bli russere. Små nasjoner utraderes som folk. Sjø store nasjoner som ukrainerne hindres i å bruke sitt eget språk og sin egen kultur. Teorier som strider mot marxismen-leninismen om at den russiske kulturen er en »felles sovjetkultur» og at det holder på å utvikle seg en »felles sovjetnasjonalitet» blir spredd for å begrunne undertrykkelsen av ikke-russere.

Dette har ført til protestbevegelser bl.a. i de baltiske stater, Ukraina og Kaukasus. Bevegelser som vil forsvare ikke-russernes nasjonale rettigheter blir forfulgt, og demonstrasjoner mot nasjonal undertrykking blir undertrykt med vold.

Virkelige kommunister anerkjenner alle nasjoners sjølråderett i Sovjetunionen. De ikke-russiske nasjonenes kamp mot storrussisk undertrykkelsespolitikk er rettferdig og fortjener virkelige kommunisters støtte. Når de »kommunistene» som sitter med makta i partiet og regjeringa i Sovjet ikke støtter nasjonenes sjølråderett, men undertrykker den ikke-russiske halvdel av Sovjets befolkning, så er det nettopp fordi kommunismen deres bare er et falskt skinn. Det avslører at de er falske sosialister, forrædere mot Lenins og Stalins nasjonalitetspolitikk, og ekte fascister og storrussiske sjåvinister.

4. SOSIALIMPERIALISMEN DRIVER INTERNASJONAL UTBYTTING.

A. Lenin viste at imperialism er kapitalismen i sitt siste stadium. Under kapitalismen fører utviklinga av produksjonen til at det utvikler seg monopoler, og bank- og industrikapital smelter sammen til finanskapital under et fåtall finansyrsters kontroll. Monopolkapitalistene får en fullstendig dominerende stilling innafor sitt eget lands kapitalistiske økonomi. Kapitalistene tvinges til å finne nye områder å utbytte utenlands, kapitalen »flyter ut over» det egne landets »snevre rammer». Dermed kommer kapitaleksport til å spille en spesielt viktig rolle under imperialismen. De store selskapene og de største imperialistmaktene kjemper for å dele opp verden mellom seg. Kampen dreier seg om kontrollen både over uutviklede, råvareproduserende »fattige» land, høyt utviklede, industrialiserte »rike» land og militærstrategisk viktige land- og havområder.

Den nye kapitalismen i Sovjet svarer fullstendig til Lenins bilde av den imperialistiske monopolkapitalismen. Et kapitalistisk statsmonopol dominerer, og sovjetlederne arbeider bevisst med å få det til å likne stadig mer på monopolene i vest. Finans- og statskapital er smeltet sammen i enda høyere grad enn i vest. Sovjet driver en økende kapitaleksport, og kjemper for å få til en oppdeling

av verden i »interessesfærer» som tilhører de to supermaktene.

B. COMECON blei oppretta for å organisere økonomisk samarbeid til gjensidig fordel for de sosialistiske og folkedemokratiske statene. Men etter kontrarevolusjonen har det nye borgerskapet i Sovjet omgjort COMECON til et redskap for å sikre Sovjet imperialistisk merprofitt. I dag snakker Sovjet om »sosialistisk integrasjon» i COMECON for å dekke over utplyndringa av medlemslanda. De andre landa tvinges til å ensrette sin produksjon for å dekke det kapitalistiske Sovjets behov. For å sikre dette arbeider Sovjet nå for at femårsplanene for hvert av medlemslanda skal samordnes slik at de gjelder for de samme periodene som de sovjetiske planene, og at produksjonsvolumet, innretningen av produksjonen, investeringer osv. i hvert land skal samordnes med den sovjetiske økonomiens behov. Som de gamle imperialistene hindrer Sovjet utviklinga i de undertrykte landa og samler rikdommene i det herskende og sterke landet. Og som alle andre imperialister kaller Sovjet dette »samarbeid».

C. Sovjet driver også utbytting av den 3. verden gjennom å selge dyrt og kjøpe billig. Våpen, industrivarer og en del teknologi selges dyrt, råvarer kjøpes billig.

D. Det er spesielt viktig å merke seg den rollen Sovjets våpeneksport spiller. Kreml-herrene og deres lakeier i utlandet skryter av den og kaller den »hjelp», men i virkeligheten er Sovjet blitt verdens største krigsprofitør. Sosialimperialismen selger dyre våpen til harde betingelser, og bruker våpeneksporten til å sikre seg politisk og militær kon-

troll. For det første knytter Sovjet harde betingelser om sovjetisk kontroll til våpenleveransene. For det andre stasjonere de nøkkelpersonell som kan lamme den militære slagkrafta til mottakerlandet om det handler mot Sovjets ønsker. For det tredje er betalingsbetingelsene harde. Egypt og Syria måtte f.eks. betale blodpriser for våpen i Oktoberkrigen. For det fjerde leverer Sovjet bare våpentyper som passer Sovjets aktuelle politikk i de forskjellige områdene. Dette var en av grunnene til at Egypt har forsøkt å bryte avhengigheten av sovjetiske våpenleveranser.

E. Et av imperialismens fremste kjennetegn er kapitaleksporten. Gjennom investeringer i utlandet utnytter imperialismen mottakerlandets råvarer og arbeidskraft og raner på den måten til seg en imperialistisk superprofitt. Etter at det gamle kolonisystemet brøt sammen har imperialistene vært nødt til å kamuflere mye av kapitaleksporten som »hjelp», men i virkeligheten er det fortsatt tale om en grenseløs utbytting.

Sovjet eksporterer også kapital, og kaller det »internasjonalistisk hjelp». Når Sovjet eksporterer kapital sikrer det seg først profitten gjennom renter på lån, deretter tvinger det mottakerlandet til å kjøpe dyrt og uhensiktsmessig utstyr i Sovjet for dette lånet, og til slutt sikrer det seg kontrakter om at lånet skal tilbakebetales i form av billige råvarer og andre produkter. På denne måten skaffer Sovjet seg i virkeligheten en enorm ekstraprofitt på »hjelpa». I tillegg krever Sovjet ofte spesielle privilegier for sine eksperter i mottakerlandet, mulighet til å opprette militære varslingsstasjoner og rett til å la sine krigsskip bunkre osv.

Ut over denne mest vanlige formen for sovjetisk kapitaleksport gjennom »hjelp» utvikler Sovjet også kapitaleksport i den opprinnelige formen, bl.a. gjennom å opprette banker og andre firmaer i utlandet, opprette nye selskaper og kjøpe seg inn i gamle osv. Den sovjetiske kapitaleksporten til satelittstatene og til India har vært best kjent. Men i tillegg har Sovjet også eksportert kapital til mange andre land i den 3. verden og etterhvert også til land i Vest-Europa.

F. Sosialimperialismen plyndrer naturressursene i havet. På Caracas-konferansen i 1974 ville Sovjet på samme måte som USA nekte de små og mellomstore nasjonene retten til å utnytte naturressursene utenfor sine kyster sjøl og uten fremmed innblanding. Sovjet driver internasjonalt rovfiske uten å ta hensyn til andre staters interesse og uten å ta hensyn til nødvendige begrensninger i fisket for å sikre at viktige fiskestammer ikke blir utryddet. Samtidig forsøker Sovjet å tilrive seg urettmessig store deler av kontinentalsokkelen på grensa til sine naboer, både for å sikre militærstrategiske interesser og for å få kontroll over olje og andre naturressurser på havbunnen.

Det var for å sikre »retten» til rovfiske at Sovjet ga sin stemme for å fordømme Islands utvidelse av fiskerigrensa ved »Den Europeiske domstol i Haag» — enda verken Sovjet eller noen »domstol» har rett til å hindre Island i å sikre sitt folks levebrød langs Islands egen kyst. Det er den samme »retten» til rovfiske Sovjet-regjeringa demonstrerte i 1974 da den ensidig reiv istykker den internasjonale avtalen om regulering av torskefisket i det nordlige atlantehav.

Det er »retten» til å plyndre sine naboers havbunn som Sovjet-regjeringa gjør krav på når den sier at den »vil stå fritt» i forhandlinger om hvordan grensene skal trekkes opp på kontinentalsokkelen mellom Sovjet og Norge, Finland, Sverige og andre land. For Sovjet har sjøl undertekna *Geneve-avtalen av 1958*, som klart slår fast det enkle og rimelige prinsippet om at *kontinentalsokkelen sksl deles opp etter midtlinjen mellom to nabostater*. Igjen river Sovjet-regjeringa ensidig i stykker en avtale som den sjøl har undertekna for å sikre »retten» til internasjonal plyndring.

Sovjet-regjeringa krever også »retten» til å ha flåter på alle hav og sende marinen gjennom andre lands kystfarvann uten å spørre om lov. Den krever tilmed at streder, som i dag hører til en stats anerkjente sjøterritorium, skal gjøres til *internasjonalt farvann!* Dette viser at sosialimperialistene har slått inn på gammeldags imperialistisk kanonbåt-diplomati.

»Rett» til rovfiske, til å plyndre andres havbunn og til å stryke langs andres kyster med sine krigsskip, det er sosialimperialismens syn på »internasjonal havrett».

G. I de siste åra har sosialimperialismen interessert seg stadig mer for Vest-Europa. Dette har både politiske, militære og økonomiske grunner. I økonomien skyldes det at Sovjet er relativt tilbakeliggende i forhold til andre utviklete, kapitalistiske land.

Vest-Europa er ett av de rikeste og høyest utviklete områdene i verden, her finnes både en større befolkning og mer industri enn i hver av de to supermaktene tatt for seg. Vest-Europa har også

en høyt skolert og produktiv arbeidende befolkning, mange råvarer og et stort indre marked. Sosialimperialismen drømmer om å nytte vest-europeisk kapital og teknologi for å overvinne sine egne svakheter og løse sine store økonomiske vansker.

Framstøtene i Vest-Europa skjer delvis på det statlige planet, blant annet gjennom en del sosialdemokratiske regjeringer og regjeringer der revisjonistene deltar. Det skjer også gjennom økonomiske fellesselskaper. Den vest-tyske øst-politikken er et svar på slike invitter, og er et uttrykk for at vesteuropeiske monopoler ser muligheter for å løse sine avsetningsvansker på de østeuropeiske markedene.

H. I Norge har USA og andre vestlige imperialiststater de sterkeste utenlandske interessene. Men Sovjet-regjeringas politikk overfor Norge i de siste åra viser at også sosialimperialismen ser på Norge som et objekt for imperialistisk utbytting.

Sosialimperialismen viser seg som *rovfisker* gjennom presset for å hindre den rettmessige og livsnødvendige utvidelsen av den norske fiskerigrensa. Den avslører sitt ønske om å plyndre mulige oljeressurser i forsøket på å legge under seg norsk sjøterritorium i Barentshavet. Sovjet har nektet å etterkomme norsk lov ved sine installasjoner på Svalbard. Når Sovjet-regjeringa i tillegg kommer med underhåndsfamstøt overfor den norske regjeringa om å bli sikret »spesielle rettigheter» så avslører det ønskedrømmer om å gjøre norsk territorium til »felles norsk sovjetisk område». Mens Sovjet øver press mot Svalbard og de vestlige imperialistene nekter å gå med på at Svalbard er en

del av norsk territorium, tier regjeringa og lar folket være uvitende om det som skjer. Anti-imperialister må si klart fra at Svalbard er norsk land på like linje med alle andre deler av Norge. Versaille-traktatens regler om »like rettigheter for alle traktatland» følger den imperialistiske »åpne dørs politikk». Dette er døde og maktesløse imperialistiske prinsipper som er kasta på skrap-haugen av historia.

Det er viktig å følge sosialimperialismens framstøt overfor Norge med et våkent øye i dag. Vi kan vente oss at tendenser som viser seg i dag vil bli kraftig styrket i framtida. Nå viser den sosialdemokratiske regjeringa og de tradisjonelle borgerlige partiene unnfallenhet overfor press frå Sovjet på flere områder. I morgen kan dette meget trolig utvikle seg til økonomisk samarbeid, oppretting av fellesselskaper mellom den sovjetiske og den norske staten for utnyttelse av naturressurser i Barentshavet og på Svalbard, og tilsvarende samarbeidsprosjekter innen annen virksomhet. Norske monopoler har allerede vist interesse for avtaler om produksjon for det sovjetiske markedet, og slike avtaler er allerede inngått. Det er ingen grunn til å vente noen reell motstand fra norsk monopolkapital for økte økonomiske forbindelser mellom Norge og sosialimperialismen. Sosialdemokrater og revisjonister vil lovprise en slik utvikling i avspenningens og den fredelige sameksistensens navn. Det blir en viktig oppgave for anti-imperialistene i Norge å møte slike avtaler og den propagandaen de vil bli hyllet inn i ved å vise at det ikke er noe skille mellom denne typen økonomisk »samarbeid» om det inngås med sosialimperialismen eller med USA-

imperialismen, og at det ene truer norsk sjølrådere rett like mye som det andre. Det er nødvendig å ha klart for seg forbindelsen mellom sjøl tilsynelatende små og ubetydelige tiltak i denne retningen i Norge og den allment økende interesse og aktivitet sosialimperialismen viser vestover i Europa.

5. DE TO SUPERMAKTENE USA OG SOVJET KONKURRERER OM Å VINNE VERDENS-HERREDØMMET.

A. Det finnes fire grunnleggende motsigelser som bestemmer utviklinga i verden:

- Mellom imperialismen – med de to supermaktene i spissen – på den ene sida, og verdens undertrykte folk og nasjoner på den andre sida.
- Mellom proletariatet og borgerskapet i de kapitalistiske landa.
- Mellom imperialistlanda og de sosialistiske landa.
- Mellom de imperialistiske landa innbyrdes.

I 1974 går hovedmotsigelsen i verden fortsatt mellom imperialismen og verdens undertrykte folk og nasjoner. Samtidig blir de andre motsigelsene også skarpere. Motsigelsen mellom imperialistene – og særlig mellom USA-imperialismen og sosialimperialismen – har blitt stadig skarpere i flere år, og den setter stadig sterkere preg på hele verdensutviklinga og øker sannsynligheten for verdenskrig.

Så lenge imperialismen finnes vil motsigelsene mellom imperialistene også finnes. Imperialistene må alltid kjempe for å øke markedene og sikre seg kontrollen over råvarene, de må alltid kjempe innbyrdes om herredømmet over så mye av verden som mulig. De har riktignok felles interesser av å undertrykke verdens folk og kan midlertidig oppnå enhet om det. Men denne enheten kan aldri bli

varig. Den vil alltid sprenge av motsigelsen mellom imperialistmaktene som kaster seg inn i nye kamper om oppdelinga av verden. Motsigelsen er grunnleggende i forholdet mellom imperialistmaktene, og den kan også føre til krig mellom dem.

B. Etter den 2. verdenskrig var USA den overlegne og dominerende imperialistmakta og verdensreaksjonens bolverk. USA la de mindre imperialistlandene som Vest-Tyskland, Storbritannia, Frankrike, Italia og Japan under sin kontroll økonomisk, politisk og militært. Gjennom Marshall-«hjelpa» ville USA skaffe seg herredømme over de andre kapitalistiske landas økonomi. NATO og andre militærallianser blei bygd opp for å sikre USAs militære kontroll over andre land og for å forberede militære eventyr mot de sosialistiske landene. USA-imperialismen trengte bort de andre imperialistiske landene fra mange kolonier og nye sjøsten-dige land, og kjempet for ny-kolonial kontroll over land som nylig var frigjort fra kolonialismen.

Fram til kontrarevolusjonen i Sovjet i 50-åra var USA verdens eneste imperialistiske supermakt, og alle verdens folks største felles fiende. Men etter at Sovjet skiftet farge har sosialimperialismen i stadig økende grad tatt opp konkurransen med USA-imperialismen om hvem som er verdens sterkeste imperialistmakt. USA-imperialismen har lidt mange nederlag. Den blei beseiret militært først i Kina og Korea, og seinere i Indokina. Økonomisk og finansielt har USA-imperialismen uoverstigelige problemer. Historisk sett er USA-imperialismen i tilbakegang. Samtidig er det viktig å merke seg at USA fortsatt har stor slagstyrke, dominerer store områder og har krefter til midlertidig å vinne

tilbake tapte posisjoner. Svekkelsen av USA-imperialismen gjør at sosialimperialismen øyner sjansen til å vinne verdensherredømmet. Den har vunnet innflytelse i mange områder der USA har lidt nederlag. Sovjet er fullt på høyde med USA i rustninger, og i Europa er Sovjet militært overlegen.

C. I dag finnes det flere imperialistiske stater, men bare to av dem er imperialistiske supermakter. Sovjet-revisjonistene liker ikke begrepet supermakt og derfor prøver de å få folk til å tro at det er »umarkistisk». Men i dag er det bare USA og Sovjet som konkurrerer med hverandre over alt i verden. Bare de to har baser på mange kontinenter og flåter på alle hav. Bare de to har hundrer og tusener av atombomber klare til å fyres av når som helst. I militære rustninger er de hver for seg knusende overlegne alle andre land. Ingen andre land har så store hemmelige apparater for internasjonal spionasje og infiltrasjon som de to supermaktene. Bare de *to* forsøker direkte å dominere og diktere politikken til flere titall regjeringer i andre land. Deres produksjon er også større enn noe tredje lands. Bare disse to imperialistiske maktene truer alle andre folk og stater i verden og står klare til å blande seg inn når som helst og hvor som helst. Alle fakta viser at USA og Sovjet er imperialistiske makter, som ikke kan sidestilles med noen andre. Uansett hva sovjetlederne sier, så samsvarer begrepet »supermakt» med virkeligheten og derfor også med marxismen.

D. De to supermaktene gjør krav på å få bestemme verdensutviklinga. De deler opp verden i »interessesfærer» der de krever at deres »interesser» skal

»respekteres». De krever folkerettslige særrettigheter for de store, militært og økonomisk sterke statene – det vil si: spesielt for seg sjøl. Derfor står de ofte sammen mot kravene fra land i den 3. verden, som f.eks. på FNs havrettskonferanse 1974.

Supermaktene krever at prinsippet om ikke-innblanding i andres indre anliggender ikke skal gjelde for dem. Mot det stiller de »prinsippet» om »begrenset suverenitet» – det vil i praksis si USAs og Sovjets rett til å blande seg inn og øve aggresjon overalt.

USA-imperialistene har intervenert på alle kontinenter. I 20 år har de ført krig mot Indokinas folk. USAs president Ford sa høsten 1974 at USA også i framtida krever »retten» til å organisere kupp i andre land, slik som i Chile i 1973. Sosialimperialistene er like ille. Bresjnevs doktrine om »begrenset suverenitet» og »internasjonalt diktatur» blant »medlemmene i den sosialistiske leir» betyr at Sovjet-regjeringa åpent sier at den har »rett» til å okkupere et hvilket som helst land der den frykter for å miste kontrollen, som i Tsjekkoslovakia i 1968. Sosialimperialistene kommer med absurde utsagn som at det indre Middelhav og det Indiske hav er områder »nær Sovjetunionen» der Sovjet har »interesser å forsvare». De støttet entusiastisk Indias okkupasjon av Øst-bengalen 1971 og erobringa av Sikkim 1973–74. Dette viser at sosialimperialistene i virkeligheten ser alle verdens land som mulige Tsjekkoslovakia-er som de og andre har »rett» til å overfalle.

E. De to supermaktene har felles interesser i å undertrykke verdens folk, og står ofte sammen mot

landa i den 3. verden. De blander seg inn overalt for å prøve å hindre folkene i å frigjøre seg fra imperialismen. De kjøpslår seg imellom med verdens folks interesser over hodene på dem det gjelder. Overfor verdensopinionen begrunner de sin opptreden med at ansvaret for verdensfreden ligger på dem, og kaller det for »avspenning» når de opptrer samlet eller driver hestehandel om andre folks og staters interesser. Herskerne i Kreml skryter av denne virksomheten, hevder at den betyr at faren for verdenskrig ikke lenger er tilstede, og snakker om »en ny æra i verdenshistorien».

Det finnes folk som tror denne propagandaen og virkelig håper at herrene Bresjnev, Ford og Kissinger skal skape »fred». Men i virkeligheten blir motsigelsene mellom USA og Sovjet stadig større. Det omfattende diplomatiske spillet gir stadig færre resultater. I virkeligheten betyr ikke det hektiske »Kissinger-diplomatiet» at vi går mot tider med »avspenning og fred», men at supermaktene er desperate og mister kontrollen over verdensutviklinga. Begge supermaktene får stadig større vansker både innenlands og utenlands. Dette skjerper konkurransen mellom de to om verdensherredømmet, og den ene forsøker hele tida å utvide sin »interessesfære» på bekostning av den andre. Der er en mulighet vi må regne med at sluttresultatet blir en 3. verdenskrig.

F. Sosial-imperialistene forsøker å framstille seg som »anti-imperialister» i motsetning til den andre supermakta. Som »bevis» på denne »anti-imperialismen» viser de til at Sovjet i de siste åra har tatt kontakt med noen frigjøringsbevegelser og solgt eller gitt dem en del materiell. Også Sovjets

forsvarere i Norge bruker dette som argument for at Sovjet i virkeligheten er »anti-imperialistisk» og »progressivt».

De viser en grenseløs undervurdering av folkenes kamp i den 3. verden ved å føre videre sosialimperialistenes frekke påstander om at frigjøringsbevegelserne har Sovjet alene å takke for at de eksisterer og kan kjempe. I følge dem er det Sovjet som har skapt »de avgjørende materielle forutsetningene for frigjøringskampen mot imperialismen».

Andre, som påstår de er »kritiske til visse feil ved Sovjets politikk», sier også at slik »hjelp» viser at sosial-imperialismen ikke kan likestilles med den andre supermakta.

Men i virkeligheten er denne »hjelpa» *nettopp* et uttrykk for konkurransen og *kampen* mellom de to supermaktene, og dessuten et forsøk på å svindle verdens folk. Den uttrykker ikke virkelig anti-imperialisme, men er en form for imperialistisk taktikk.

Sovjet er ikke det første eksempel i verdenshistorien på at et imperialistisk land har gitt »hjelp» til frigjøringsbevegelser. Under 1. verdenskrig sendte det keiserlige Tyskland våpen til Irland for å svekke England. USA har gjort det både under og etter 2. verdenskrig i håp om å skaffe seg innpass på andre imperialistmaktens bekostning.

Motivene bak Sovjets »hjelp» blir klare når vi husker på at Sovjet helt fram til 1964 snakket om folkekrigen i Vietnam som »en trusel mot verdensfreden» og nektet å gi den sjøl den mest symbolske »hjelp». Sovjet begynte å »hjelpe» noen frigjøringsbevegelser først da det blei klart at frigjøringskrigene mot imperialismen ikke kan stoppes. Hen-

sikten deres er å prøve å få innflytelse over frigjøringsbevegelsene og få innpass i forskjellige områder når kampen er vunnet. Samtidig prøver de å utnytte »hjelpa» som et ledd i propagandaen om at de er »kommunister og anti-imperialister». Men denne »anti-imperialismen» viser sitt rette ansikt f.eks. i Kambodsja, der Sovjet i årevis har hjulpet Lon Nols klikk mot den lovlige regjeringa og FUNK.

Sosialimperialismen hersker over mange land og driver internasjonal utbytting i flere. Hundrevis av millioner av mennesker lever under deres diktatur. Litt materiell »hjelp» til enkelte frigjøringsbevegelser kan ikke skjule at sosial-imperialistene er en like stor fiende av verdens folk som USA-imperialistene.

6. DE TO SUPERMAKTENE SKJULER KRIGSFORBEREDELSENE UNDER FALSKT SNAKK OM »AVSPENNING» OG »FRED».

A. Så lenge imperialismen finnes kan det aldri bli noen »varig fred». Imperialisme betyr krig. Imperialistene må alltid kjempe mot verdens folk, og de må alltid kjempe mot hverandre. Til sjuende og sist blir resultatet alltid krig. De undertrykte folkene må føre folkekrig for å frigjøre seg. De imperialistiske landa drives til krig mot hverandre av kampen for herredømme i verden. Vårt århundre er fullt av eksempler som viser at en aldri må tro på svadaen om »varig fred» og »avspenning». Virkelig fred blir det først når hele det imperialistiske verdenssystemet er feid over ende.

B. De to supermaktene ruster seg nå til krig som aldri før, i ly av en masse konferanser om »avspenning», »sikkerhet» og »avrustning». De bygger opp spesialtrente såkalte brannkorps til å undertrykke folkeopprør og revolusjon, og samtidig forbereder de krig mot hverandre.

Mye av opprustninga i den siste tida har skjedd i Europa. Sovjets målsetting er å sikre seg en stor styrkeoverlegenhet over USA i Europa. Sovjet har i løpet av fem-seks år økt sine bakkestyrker i Europa med 20 % og sitt taktiske luftvåpen her med 50 %. Samtidig har det skjedd en enorm utbygging av den sovjetiske marinen. Siden midten av 60-åra har Sovjet bygd opp stående marinestyrker i Middell-

havet og kontinuerlige flåteøvelser i Nordsjøen. Sovjetisk marine krysser i dag verdenshavene for å «sikre sovjetiske interesser», som de nye Kreml-herskerne sier. Dette er forberedelser til krig og ikke til noen slags «fred» og «sikkerhet».

Det er viktig å studere supermaktens politikk og utviklinga av verdenssituasjonen for å finne ut av hva som er deres viktigste langsiktige målsetninger og hva som blir det viktigste området for konkurransen og kampen mellom dem.

C. I slutten av 60-åra var det mange som ventet et sovjetisk overfall på Folkerepublikken Kina. Sovjet driver en enorm militær oppbygging på grensa til Folkerepublikken. Herrene i Kreml frykter det sosialistiske Kinas eksempel i de landa der de sjøl hersker. De har sikkert drømt om å løse «det kinesiske problemet» gjennom en invasjon, som i Tsjekkoslovakia. Men de militære angrep som Sovjet gjennomførte mot Kina i 1969 gikk ikke særlig godt. Sosialimperialistene kjenner også godt til Kinas store framganger og økende styrke. De vet at invasjonsstyrker i Kina vil drukne i et hav av folkekrig.

Et sovjetisk overfall på Kina er likevel en mulighet. De mislykkede forsøkene Sovjet har gjort i mange år på å få land i Asia med på et «kollektivt» sikkerhetssystem, støtten de har gitt og gir til Indias ekspansjonspolitik mot Kina, Pakistan og andre mindre stater i Sør-Asia, og flåteoppbygginga i Det indiske hav forteller at dette er en del av deres strategi. Men utviklinga nå gjør det mindre sannsynlig enn før, og den sovjetiske militæroppbygginga i øst overskygges av oppbygginga i vest.

D. Det er i Europa og i det indre Middelhavet/

Midtøsten at de to supermaktene har konsentrert mesteparten av sin oppmerksomhet de siste åra. Det er også dette området deres militære oppladning blir mer og mer innrettet mot.

I Europa og Midt-Østen har de to supermaktene både mest å tape og mest å vinne. USA-imperialismen og sosialimperialismen har i mange år dominert hver sin del av Europa. Dersom en supermakt lykkes i å utvide »sin del» av Europa og samtidig svekke den andre supermakta mest mulig, så legger dette grunnlaget for drømmer om verdensherredømme hos den supermakta som får overtaket. Europa er ikke bare stort, rikt og høyt utviklet. Kontinentet har også en viktig militærstrategisk stilling mellom de to supermaktene. Her har de to større militærstyrker enn på noe annet kontinent. De har også bygd ut politiske partier og organisasjoner i mange land som tjener den ene eller den andre supermaktas politiske, økonomiske og militære interesser.

Ingen av de to supermaktene vil frivillig finne seg i at den andre får noe slags overtak i dette området. I krigene i det indre Middelhav i 1973 og 1974 – Oktoberkrigen mellom Israel og araberstatene og krigen på Kypros – gjorde begge supermaktene det de kunne for å utnytte situasjoner de sjøl hadde skapt til å fiske i rørt vann. Samtidig mobiliserte de og flyttet styrker nærmere kampområdet for eventuelt å gripe direkte inn på hver sin side. Dette viser hvor skarp rivaliseringa i denne delen av verden nå er blitt.

Det omfattende diplomatiet USA og Sovjet driver er ikke til for å skape fred i området. Både for USA og Sovjet er målet å vinne kontroll over

utviklinga i området og hver enkelt av statene, og å sikre seg mot at den andre supermakta vinner innflytelse på bekostning av den andre. Kjensgjeringene forteller at begge supermakter forbereder seg på krig i dette området.

E. Bresjnevs tilhengere hevder at Sovjets brennende interesse for alle slags »fredskonferanser», diskusjoner om »gjensidige styrkereduksjoner i Europa», »all-europeiske sikkerhetsordninger» osv. viser at Sovjet i hvert fall ikke forbereder krig.

Men sosialimperialistene vakre ord og virkelige hensikter står i skarp motsetning til hverandre. For forslaget om en »all-europeisk sikkerhetsordning» og det store arbeidet med en »all-europeisk sikkerhetskonferanse» uttrykker i virkeligheten *nettopp* at Sovjet truer de europeiske folkene.

Supermakta Sovjet mener at situasjonen i Vest-Europa nå er gunstig for framstøt for sosialimperialismen på USA-imperialismens bekostning. Derfor den brennende interessen for »all-europeisk sikkerhet». »Sikkerhetsavtalen» skal formalisere Sovjets *spesielle rettigheter* i hele Europa og dermed også gi Sovjet »rett» til å gripe inn overalt i Europa når »den europeiske sikkerheten» er truet. En slik avtale kan altså brukes som påskudd for press og militært angrep. Den »retten» Sovjet krever til å gripe inn i Warszawapakt-landene i Øst-Europa krever de nå i hele Europa. Snakket om »sikkerhetsordning» skjuler drømmer om flere sosialimperialistiske lydriker i Europa. Og om nye Tsjekkoslovakia-invasjoner vest og sør for Warszawapaktens grenser.

»Sikkerhetskonferansen» og andre slike diplomatiske framstøt tar i første rekke sikte på å lette

framstøt mot vest med diplomatiske, politiske og økonomiske midler. På kort sikt er formålet å utnytte de politiske og økonomiske problemene i statene i Vest-Europa, motsigelsene mellom dem og motsigelsene mellom USA og Vest-Europa, til å vinne politisk og økonomisk innflytelse i stater i Vest-Europa for å skape seg fotfeste for videre ekspansjon. Men som imperialistiske makter alltid har gjort bygger Sovjet sine diplomatiske framstøt i fredstid på militær styrke, og er forberedt på å virkeliggjøre drømmene gjennom krig dersom andre midler ikke nytter.

F. Den sovjetiske oppbygginga mot Vest-Europa betyr også at den direkte sovjetiske militære truselen mot Norge øker. En meget stor sovjetisk marinebase ligger på Kola-halvøya, ikke langt fra norskegrensa. Sovjet driver regelmessige angrepsøvelser med sikte på landgangsoperasjoner i Norge.

Presset mot Norge i den siste tida avslører sosialimperialismens fiendtlige hensikter mot landet vårt. Presset i samband med oppdelinga av kontinentalsokkelen i Barentshavet, mot utvidelsen av fiskerigrensa og mot Norges suverenitet over Svalbard er også viktig militært. Om sosialimperialismen ønsker å bruke de offensive flåtestyrkene i Murmansk vestover, så er det også viktig å sikre seg så stor kontroll som mulig på Nordkalotten og i det nordlige Atlanterhav. Truselen mot alle de små landa i området blir en logisk følge av denne langsiktige politikken.

Derfor må det arbeidende folket i Norge forberede seg på muligheten for et militært overfall fra sosialimperialismen.

G. For supermaktene teller bare profitt og over-

tak, små land betyr ingenting. Verken NATO, som er dominert av USA, eller noen annen imperialistisk allianse, kan beskytte oss mot angrep og garantere norsk sjølråderett. Tvert imot – USA og NATO er sjøl en direkte trusel mot norske arbeidsfolk. USA-imperialismen ruster opp i Norge, ikke for å forsvare norske interesser, men for å gjøre Norge til slagmark dersom sammenstøtet med den andre supermakta kommer. Det såkalte NATO-forsvaret tar ikke engang sikte på å beskytte den norske befolkninga mot overgrep, men bare på å trygge NATOs varslingsanlegg i Nord-Norge. Om det kommer til krig kan USA når som helst være villig til å forhandla med Sovjet om Norge, dersom USA-imperialismen får store nok fordeler andre steder. For USA er Norge ingenting annet enn en brikke på spillebordet.

Samtidig driver NATO militærøvelser som forbereder undertrykkelse av fagorganiserte arbeidere, studenter og marxist-leninister i Norge.

Et ferskt eksempel på den »støtten» et lite land som Norge kan vente fra sine imperialistiske allierte har vi sett høsten 1974 i samband med forhandlingene med Sovjet om kontinental-sokkelen. Før disse forhandlingene startet kom England og Vest-Tyskland med *offentlige erklæringer* som distanserte seg fra Norges krav på suverenitet over sokkelen i Barentshavet og rundt Svalbard, og som dessuten kunne så tvil om suvereniteten over selve Svalbard. Vestlige imperialister vil gjerne unngå at Norge blir tatt over av østlige imperialister. Men en norsk politikk som forsvarer suvereniteten mot *både* vestlig og østlig imperialisme har de ingen interesse av – da faller de heller Norge i ryggen og

overlater det til seg sjøl i en konflikt med sosial-imperialismen.

USA-imperialismen og sosialimperialismen, NATO og Warszawa-pakta kan ikke verne om frihet og uavhengighet. USA er fienden i landet, Sovjet er fienden ved grensene. Det norske folket må forberede seg på å kjempe mot begge.

H. Sjøl om supermaktene er enormt overlegne i våpen og hærstyrke, så er det ikke håpløst å drive kamp mot dem. I virkeligheten er de kolosser på leirfötter. De står overfor voksende kriser både innafor sine egne land og i hele verden. De har folkene i hele verden mot seg, og de vil ikke i lengden klare å stå imot dem og holde dem undertrykt.

Vietnams eksempel viser at i dag kan et lite land seire over en supermakts militærstyrker ved å nekte å bøye seg og føre en langvarig folkekrig. Dette er den veien alle store og små folk over hele verden må følge for å seire over angrep fra supermaktene og alle andre former for imperialistisk aggresjon. Når verdens folk forener seg og tar i bruk folkekrig mot supermaktene, så vil de også helt sikkert lide endelig nederlag.

Folkekrig er også det eneste virkelig pålitelige midlet som det norske folket kan forsvare seg mot angrep med. Det finnes bare en kraft som kan verne om norsk frihet og sjølstendighet: et væpnet folk som er villig til å kjempe mot begge supermaktene.

7. REVISJONISTPARTIENE I VESTEN ER BRIKKER I SOVJETS IMPERIALISTISKE SPILL.

A. De en gang kommunistiske partiene i Vest-Europa som har fulgt i hælene på det nye borgerskapet i Sovjetunionen har forvandlet seg til borgerlige partier. I dag er disse partiene kommunistiske bare i navnet.

Riktignok sier de at de »følger Lenins kurs» og utgir seg for å være marxist-leninister. Men både teoriene de kommer med og praksisen deres viser at de er revisjonister. De »befrir» marxismen-leninismen fra alt borgerskapet hater og setter sosialdemokratisk politikk i steden. I steden for revolusjon snakker de om »den fredelige veien til sosialismen». I virkeligheten ønsker de bare å få regjeringsmakta under kapitalismen. Som de gamle sosialdemokratiske partiene har revisjonist-partiene sveket arbeiderklassen og folket og sluttet å kjempe mot monopolene og imperialismen. Objektivt sett representerer de borgerskapets interesser i arbeiderbevegelsen. De forsøker å sabotere klassekampen og hindre at arbeiderklassen skaper seg en virkelig kommunistisk ledelse som kan ta opp kampen for sosialismen.

Men revisjonistene går samtidig lengre enn de gamle sosialdemokratiene gjorde. De fleste vest-europeiske sosialdemokratiene blei politiske agenturer for supermakta USA, spesielt i 40- og 50-åra.

De revisjonistiske partiene er enda mer direkte og nært knytta til den sosialimperialistiske supermakta og kjemper for dens politiske interesser.

B. I dag ønsker Sovjet å få revisjonist-partiene i regjeringsposisjon for å skaffe seg politisk innpass i land som tradisjonelt domineres av den andre supermakta. Sovjet har derfor krevd at revisjonist-partiene kaster alle andre hensyn overbord og søker allianse med nær sagt hvem som helst for å komme i regjering. I Vest-Europa har Kreml-herskerne lagt spesiell vekt på å få til allianser mellom revisjonist-partiene og de tradisjonelle sosialdemokratiske partiene. Sosialimperialistene har lagt opp til å utvikle gode forbindelser med slike partier helt fra Khrustsjov vant SUKP for revisjonismen i 1950-åra, og har en del gode erfaringer med diplomatisk samarbeid med noen ledende vesteuropeiske sosialdemokratiske politikere. Nå legger de vekt på at allianser mellom revisjonister og tradisjonelle høyresosialdemokrater bør bli faste og langsiktige.

C. Resultater av denne linja er at Moskva-revisjonistene sitter i regjering i Portugal sammen med gamle fascister og kolonialister. Den reaksjonære Mitterand fikk deres støtte i Frankrike, og i Italia trygler de monopolkapitalens gamle partier om å få komme i regjering. Det finnes flere eksempler. Alle erfaringer viser at denne typen allianser er tvers gjennom reaksjonære. Revisjonister i regjering har vært med på å undertrykke streikende arbeidere, skyte på demonstranter, forfølge revolusjonære og til og med føre kolonikrig mot frigjøringsbevegelser.

D. I 1974 har de norske revisjonistene i virkeligheten ledet Sosialistisk Valgforbund inn i et stadig

nærmere samarbeid med de arbeiderfiendtlige lederne i DNA. Det blir sagt åpent at et mål for SV er å gå inn i regjeringa og til og med på lang sikt bli slått sammen med DNA. Dette er et svik mot den norske arbeiderklassens interesser. Vi bør være klar over at et resultat av denne politikken kan bli at den øker sosialimperialismens innflytelse på regjeringsplan i Norge.

E. Hva er det egentlig revisjonist-partiene i vesten sier når de kaller SUKP sitt »broderparti» og kaller personer som Bresjnev og Kosygin for »kommunister» og »kamerater»?

Det betyr at de hyller personer som utøver et monopolkapitalistisk, fascistisk diktatur i Sovjetunionen, som driver internasjonal utbytting og aggresjonspolitikkk utafør Sovjets grenser. De hyller personer som har forvandlet SUKP til et borgerlig, fascistisk parti.

Men ikke bare det. De vestlige revisjonistene gir navnet »kommunist» nettopp til personer som er kommunistenes bitreste fiender. For partilederne i Sovjetunionen har tatt over arven fra Mussolini, Hitler og John Foster Dulles som sin tids ledende internasjonale propagandister for anti-kommunismen.

De tre førstnevnte herrer kombinerte sin fascistiske innenrikspolitikk med å spre de verste løgnhistorier om kommunismen internasjonalt, og de så det som sin spesielle oppgave å »stoppe kommunismen overalt». De dekket over sine aggressive imperialistiske hensikter med å snakke om »kommunistisk aggresjon og infiltrasjon», nettopp fordi de visste at kommunistene er imperialismens og reaksjonens verste fiender.

I dag er det lederne i Sovjet, som kaller seg »kommunister», som spiller denne rollen. De har bakvasket streikende arbeidere, revolusjonære og frigjøringsbevegelser i mange land og kalt dem »terrorister» og »reaksjonære». De ser de virkelige kommunistene i alle land som sine spesielle fiender og fyrer løs på dem, samtidig som de kaller reaksjonære imperialistiske politikere for »realister» og »fredsvenner».

I 30-åra var det fascistene og trotskistene som gikk i spissen for å svartmale forholdene i Sovjetunionen. De kalte sosialismen og proletariatets diktatur for et »terrorstyre», og framstilte Stalin som et uhyre. I 50- og 60-åra tok Sovjets regjerings-sjef *Khrustsjov* sjøl over deres rolle, og sa det samme om det sosialistiske Sovjet og Stalin som fascistene sa før ham.

De sosialistiske statenes framganger er etterhvert blitt kjent av folkene i hele verden. Sjøl borgerlige statssjefer i mange land har vært tvunget til å innrømme framskrittene som skjer i land som Albania, Kina, Den demokratiske folkerepublikken Korea og Den demokratiske republikken Vietnam. I 1974 er det ingen annen stor stat som driver slik ekstrem hets mot Albania og Kina som Sovjetunionen. I offisielle sovjetiske publikasjoner framstilles f.eks. så grove løgner om Kina at få vestlige aviser kan vise til maken. Ved 25-årsjubileet for Folkerepublikken ga Sovjet-publikasjoner i Norge en framstilling av utviklinga i Kina som om befolkninga har like dårlige forhold i 1974 som under Chiang Kai-Shek! Kina framstilles som et aggressivt mulitærdiktatur som ønsker atomkrig, som alle verdens folks fiende. Det er i virkeligheten

ingen forskjell på Moskvas framstilling av Folkets Kina og den Chiangs fascist-klikk på Taiwan gir. Dette er nettopp den gamle metoden med å forene fascistisk innenrikspolitikk og aggressiv imperialistisk utenrikspolitikk med å snakke om »den internasjonale kommunistiske faren».

Revisjonistene i vestlige land – f.eks. i Norge – kan i noen situasjoner framstille seg sjøl som mer eller mindre »uavhengige». De kan hevde at de er »radikale» og har »kritikk av sider ved utviklinga i Sovjet». Men så lenge de likevel opprettholder forbindelsen med Sovjet-lederne og forsvarer dem, må vi aldri glemme at de sjøl, frivillig, allierer seg med vår tids svarteste og mest reaksjonære krefter. Med fascister og anti-kommunister som er herskerne i en livsfarlig imperialistisk supermakt.

8. KAMP MOT BEGGE DE IMPERIALISTISKE SUPERMAKTENE – FOR DEN SOSIALISTISKE REVOLUSJONEN.

A. Monopolborgerskapet i Norge betrakter den norske sjølråderetten og Norges nasjonale interesser som noe som kan legges ut til kjøp og salg. De norske monopolene er sjøl imperialister, og de ser sine interesser tjent med å underordne seg større imperialistiske land. Av den herskende klassen i Norge kan vi ikke vente noe forsvar mot imperialismen.

Arbeiderklassen og folket i Norge ønsker å leve og arbeide i fred i et sjølstendig land. Arbeiderklassen og folket ønsker slutt på kapitalismens klasseundertrykkelse og utbytting, ønsker sosialisme. Men så lenge imperialismen finnes, finnes også truselen om krig, okkupasjon og nasjonal undertrykkelse. Imperialismen kan bare styrtes ved at alle verdens folk gjør revolusjon og tar makta i sine egne hender. Og imperialismen kan bare kastes ut fra Norge gjennom at arbeiderklassen og folket i Norge gjør revolusjon og oppretter sosialismen.

B. Men det er nødvendig å føre kamp mot imperialismen og for nasjonal sjølstendighet også før revolusjonen står på dagsordenen. Kampen mot imperialismen må føres på mange fronter. Vi må kjempe for å forsvare Norges nasjonale interesser mot utenlandske imperialister. Dette er meget viktig. Men det er ikke tilstrekkelig. Vi må også

kjempe mot at Norge opererer som støttespiller for de store imperialismaktene. Vi må støtte folkene i andre land når de blir utbyttet av norsk imperialisme.

Vi må utvikle en brei og kraftig solidaritetsbevegelse med frigjøringsbevegelsene og alle folk som blir undertrykt av imperialismen. Og vi må støtte de landa der folkene sjøl har tatt makta og imperialismens makt er brutt — de sosialistiske statene Folkerepublikken Albania, Folkerepublikken Kina, Den Demokratiske Folkerepublikken Korea og Den Demokratiske Republikken Vietnam.

Å vise proletarisk internasjonalisme hører til den norske arbeiderklassen beste tradisjoner. Aktiv kamp mot imperialismen, støtte til frigjøringsbevegelsene, alle undertrykte folk og alle sosialistiske land er en plikt ikke bare for kommunistene, men for alle arbeidsfolk og alle ærlige mennesker som avskyr imperialismens forbrytelser.

C. De revolusjonære, arbeiderklassen og det arbeidende folket må ikke forfalle til å bli en støttespiller for en eller annen imperialistisk makt. Det er umulig å nedkjempe imperialismen ved å støtte seg på en imperialismakt mot en annen. Arbeiderklassen må kjempe mot all imperialisme.

Derfor er det spesielt viktig å skjerpe kampen mot *begge* supermaktene. Det må bli klart for alle at det ikke er mer »progressivt» å støtte den ene enn den andre. Støtte til sosialimperialismen må betraktes på like linje med støtte til USA-imperialismen. Begge to er verdens folks verste fiender. Enten man støtter den ene eller den andre så er det en reaksjonær handling som strir mot interessene

til det norske folket og alle de folk supermaktene undertrykker.

D. At kampen må føres mot *begge* supermaktene betyr ikke at de skal føres *bare* mot dem. Det er nødvendig å kjempe mot *all* imperialisme, enten det er USA eller Sovjet som står for den eller det er mindre imperialistmakter som Japan, England, Vest-Tyskland eller Portugal. Og vi må kjempe mot norsk imperialistisk utbytting utenlands. Det er også helt nødvendig for oss å kjempe mot imperialistenes internasjonale sammenslutninger, enten det er NATO, Warszawa-pakta, all-europeisk sikkerhetsordning, COMECON eller de mindre europeiske imperialiststatenes EEC. For *hele* det imperialistiske verdenssystemet må bekjempes og knuses for at folkene skal vinne full frigjøring.

Men samtidig spiller ikke alle imperialistmakter en like stor rolle. I dag er det de to supermaktene som er lederne og hovedstøtten for hele det imperialistiske verdenssystemet. De er mye farligere for alle verdens folk enn de mindre imperialistene.

De moderne revisjonistene prøver å narre folk ved å likestille små og store imperialister og si at »alle imperialister er like farlige». Sjølsagt kan ikke f.eks. Japan eller England være like farlige som de to supermaktene. Ikke fordi imperialistene i disse landa er »snillere» enn supermaktene, men ganske enkelt fordi de ikke har de samme maktmidler som USA og Sovjet. Revisjonistpropagandaen er en reaksjonær manøver. Den har til hensikt å lulle folk i søvn ved å lede oppmerksomheten deres vekk fra de aller farligste imperialistene – supermaktene.

Arbeiderklassen og folkene i alle land må evne å

kjempe mot supermaktene og mot de mindre imperialistene samtidig. I denne kampen må de avvise den revisjonistiske fella, skille ut de viktigste fiendene, og konsentrere kreftene om de to supermaktene og deres forsøk på å vinne verdensherredømme.

E. Det er ingen håpløs kamp arbeidsfolk og revolusjonære i Norge fører når vi kjemper mot begge supermakter og all annen imperialisme. For i denne kampen har vi felles interesser med alle verdens folk. Vi har felles interesser med folkene i den 3. verden, som blir undertrykt av imperialismen. Vi har felles interesser med de sosialistiske landa. Og vi har felles interesser med arbeiderklassen og de arbeidende folkene i de industrialiserte kapitalistiske landa, – inklusive de arbeidende massene i de to imperialistiske supermaktene sjøl.

Når vi tar opp kampen mot de imperialistiske supermaktene og all imperialisme gjør vi det følgelig ikke aleine. Vi gjør det som deltakere i en stor internasjonal hær av arbeidende og undertrykte i alle land. Denne hæren er mye sterkere enn alle imperialistiske stater og alle imperialistiske hærer. Revisjonister og opportunister forsøker å spre mismot og overdriver imperialismens styrke. Vi skal ikke undervurdere fienden, men vi bør gjøre opp med slike ideer som i virkeligheten tjener fiendens interesser. For det er folkene i hele verden som er de virkelig sterke, og det er de som vil seire.

F. De siste åras utvikling viser at folkene i stadig flere land finner sammen i en brei internasjonal front mot de to supermaktene. Dette er et uttrykk for interessene til det store flertallet av verdens

folk og det betyr at den endelige seieren over all imperialisme rykker nærmere.

De som har gått i spissen er frigjøringsbevegelsene som fører folkekrig og de sosialistiske landa. Etterhvert har fronten også utvidet seg til å trekke med mange små og mellomstore lands regjeringer som har stått sammen mot de to imperialistiske supermaktene interesser.

De mest konsekvente og målbevisste forkjempere for en slik enhetsfront mellom statene er de sosialistiske landa Kina og Albania og mange land i den 3. verden. Men i noen enkeltsaker har enheten også omfattet en del små og mellomstore imperialistiske land.

Alle virkelige anti-imperialister hilser denne utviklinga velkommen. Vi gjør det uten illusjoner om at diplomatisk aksjon fra land med forskjellige styreformers — inklusive regimer som er reaksjonære i innenrikspolitikken og enkelte imperialistiske land — skal kunne erstatte folkekrigen som middel til å beseire supermaktene.

Men statenes enhetsfront står ikke i motsetning til kampen for revolusjon. For om flest mulig land i verden står mot de imperialistiske supermaktene, så begrenser det deres muligheter til å operere og det svekker dem. Det styrker igjen de kreftene som fører frigjøringskriger og massene som kjemper for revolusjon. Det har ingenting med saka å gjøre om noen regjeringer samtidig står for en reaksjonær politikk og er ytterst vaklende og upålitelige allierte. Så lenge de av en eller annen grunn går mot supermaktene, så svekker det objektivt supermaktene og styrker objektivt folkenes enhetsfront mot imperialismen.

Arbeidsfolk og revolusjonære i Norge må kjempe for å støtte den 3. verdens front mot supermaktene. Folkene i den 3. verden som går mot de to supermaktene, er virkelig pålitelige støtter til det norske folkets kamp for sjølråderett, for 50-mils fiskerigrensa, suvereniteten over Svalbard og kontinentalsokkelen osv. En norsk regjeringspolitikk mot den 3. verdens front er et slag, ikke bare mot de undertrykte landas interesser, men også mot Norges egne nasjonale interesser i kampen mot Sovjet, USA og de mindre europeiske imperialiststater.

Både monopolborgerne i vesten og revisjonistene i Sovjet gjør alt de kan for å sverte den 3. verdens front. Når den 3. verdens folk kommer sammen på konferanser og fordømmer rike imperialistiske lands utbytting av de fattige landa, så snakker revisjonistene om »de reaksjonære lederne i u-landa». Når USA blir stemt ned i FN, så snakker de om »ekstremistenes utålelige flertallsdiktatur» som vil »ødelegge verdensorganisasjonen». Kinas og Albanias støtte til den 3. verdens folk kaller de »opportuniste», og de sier at Kina driver »nasjonalistisk stormaktspolitikk». Dette viser at folkene i den 3. verden er på rett vei. Det viser at Kinas og Albanias utenrikspolitikk er en konsekvent og prinsippfast anti-imperialistisk utenrikspolitikk som rammer supermaktene der det svir mest. Virkelige anti-imperialister bør bekjempe hetsen mot den 3. verdens front og støtte Kinas og Albanias riktige utenrikspolitikk som er den mest konsekvente støtten noen lands regjering gir til kampen mot imperialismen.

G. I de høyt utviklede kapitalistiske landa —

inklusive i de to supermaktene – kjemper arbeiderklassen og folket mot monopolkapitalen i sine egne land, mot imperialismen og for sosialismen. Denne kampen er en viktig kraft i kampfronten mot de to supermaktene.

I den »gamle» kapitalistiske verden er tida med relativ stabilisering av kapitalismen slutt. Krisa skjerpes og det arbeidende folket må bære byrdene av den. Arbeiderklassen svarer med stadig voksende streikekamper og andre protester. Klassekampen vokser slik at den ryster hele det kapitalistiske samfunnets grunnvoller, som i Frankrike i mai 1968. Revisjonister og sosialdemokrater forsøker å utnytte den økende bevegelsen i massene til å styrke sin innflytelse og fremme sosialimperialismens og borgerskapets interesser. De forsøker å lede kampen inn i parlamentariske baner. Men samtidig vokser de nye marxist-leninistiske partiene og organisasjonene. De er de eneste partiene i vesten som kjemper mot begge supermakter og all imperialisme og for den sosialistiske revolusjonen. Mange av dem spiller alt en viktig rolle i massebevegelsen i sine land. Arbeiderklassens og folkets framtid avhenger av dem.

I de »nye» statskapitalistiske landa i Øst-Europa gjør arbeiderklassen motstand mot undertrykkelsen, til tross for den fascistiske terroren mot all revolusjonær opposisjon. Massene protesterer mot utbyttinga, mot mangelen på demokratiske rettigheter og mot sosial-imperialismens kontroll og undertrykkelse av landa og nasjonene. De store protestene mot Sovjet i Tsjekkoslovakia i 1968, opprøret i Polen i 1970 osv. viser at sosialimperialistene sitter på ei krutt-tønne. Også i Øst-Europa

finnes det nye marxist-leninistiske partier og grupper. De styrker seg og utvikler arbeidet sitt trass i hard forfølgelse.

I kampen vi fører mot supermaktene i Norge er det viktig å utvikle solidariteten med den kjempende arbeiderklassen i de kapitalistiske landa, både i vest og i øst, og knytte den sammen med den kampen folkene i den 3. verden fører.

H. Kulturrevolusjonen i Kina og revolusjoneringskampanja i Albania er en mektig støtte i kampen mot de to imperialistiske supermaktene. Borgerskapet prøver å spre mismot i arbeiderklassen ved å vise til utviklinga i Sovjet og andre tidligere sosialistiske land der sosialismen er gått tapt og kapitalismen er gjenopprettet. Kampene som er ført i Kina og Albania etter at kapitalismen ble gjenopprettet i Sovjet, har vist at en slik utvikling ikke er uungåelig. Med ei riktig politisk linje kan arbeiderklassen og dets parti styrke proletariatets diktatur, hindre borgerskapet fra å innføre sitt diktatur på ny, og gjennomføre store sprang framover i kampen for den sosialistiske oppbygginga. Kulturrevolusjonen i Kina og revolusjoneringskampanja i Albania har dessuten sikret at disse landa forblir baser i den internasjonale kampen for sosialismen og mot de to imperialistiske supermaktene. De erfaringene som er oppsummert i disse kampene og i kampen Kinas Kommunistiske Parti og Arbeidets Parti i Albania har ført mot den moderne revisjonismen har utviklet marxismen-leninismen, fordypet analysen av den nåværende situasjonen i verden og brakt teoriene om kampen for å befeste og bygge sosialismen opp på et høyere nivå. Disse erfaringene er av uvurderlig betydning

for kommunistene og arbeiderklassen i alle land i verden, og er et skarpt våpen i kampen de fører mot supermaktene.

De sosialistiske landa Folkerepublikken Kina, Folkerepublikken Albania, Den demokratiske folkerepublikken Korea og Den demokratiske republikken Vietnam er faste baseområder i kampen mot imperialismen og supermaktene. Kampene de har ført for å vinne og forsvare sin sjølstendighet mot imperialismen og resultatene de har oppnådd i den sosialistiske oppbygginga, er beviser for at land som kan se små eller svake ut, er i stand til å vinne seire over en mektig fiende dersom de griper til våpen og mobiliserer massene til folkekrig. Erfaringene som er gjort i disse landa er det beste beviset på hvor feilaktig den politikken er, som sosialimperialistene og revisjonistpartiene forkynder. I kampen mot supermaktene er det en viktig oppgave å utvikle vennskapet mellom vårt eget folk og folkene i de sosialistiske landa, og å vise arbeiderklassen i Norge hva virkelig sosialisme er ved å spre kjennskap til forholda i disse landa.

I. DNA og SV kaller seg begge »sosialistiske partier». Virkelige sosialister er de mest konsekvente motstanderne av all imperialisme. La oss derfor se på åssen det står til med disse to partienes »anti-imperialisme».

DNA-ledelsen viser sitt virkelige klasseinnhold nettopp ved at den går inn for en allianse med den ene imperialistiske supermakta – USA. DNA-regjeringa har gang på gang vist at den går imperialismens ærend. Den fikk Norge inn i NATO i 1949 og den sto i spissen for korstoget for EEC. Den påstår at »vestlig-tilknytning» er nødvendig

for å skaffe Norge beskyttelse mot den andre supermakta, Sovjet. Men i virkeligheten kjemper den ikke mot sosialimperialismen heller. Den gangen Sovjet var sosialistisk og ikke førte noen truselspolitikk overfor Norge, sa DNA-toppen at Sovjet »truer Norge». Men i 1974, da Sovjet virkelig er blitt en militær trusel ved Norges nord-grense og i tillegg øver press mot suverenitet i havretts-spørsmål, sier DNA-regjeringa at »forholdet til Sovjet alltid har vært godt». DNA-toppen er lojal mot USA-imperialismen, og samtidig er den ute av stand til å gjøre motstand mot sosialimperialismen.

SV-ledelsens borgerlige karakter viser seg ved at den i dag gjør det samme som DNA, men i »motsatt retning». Den kritiserer *bare* USA, men vil ikke si noe om Sovjet, og nekter absolutt å stille de to på linje. I virkeligheten betyr det at den vil narre folk til å støtte Sovjet som en »venn» mot USA-imperialismen. Akkurat som DNA-ledelsen fører den også mindre og mindre kamp mot den *andre* supermakta. For SV-ledelsen kan nok *snakke* kritisk om USA-imperialismen. Men når det kommer til praksis, så har den degenerert til en *sabotør* av alt arbeid mot USA-imperialismen i de siste åra.

Nesten alle Vietnam-demonstrasjoner og andre demonstrasjoner mot USA i de siste åra er gått mot dens vilje og til tross for at den har prøvd å *hindre* oppslutning om dem. Det blir slik at SV-ledelsen bare snakker om »Kamp mot USA-imperialismen» hver gang den skal angripe de som kjemper mot sosialimperialismen. Sjøl. går den inn for et nært samarbeid med DNA-ledelsen, uten å bli det minste plaget av at den etter krigen hele tida har vært USA-imperialismens beste redskap i Norge. Lojal

mot sosialimperialismen, uten å føre kamp mot USA-imperialismen, det er blitt SV-ledelsens linje.

Det viser seg at utviklinga holder på å gjøre SV og DNA mer og mer like – begge to borgerlige »sosialist»-partier, »anti-imperialister» med hver sin supermakt i ryggen.

J. Dette understreker at AKP(m-l) er det *eneste* partiet som kan ta opp og lede kampen mot *begge* supermaktene. Vi har ingenting mot å få følge av andre partier. Men i dag er det ingen andre som viser noen vilje til å ta på seg denne oppgaven.

Kretser i SV har forsøkt å dekke over sine egne vansker ved å prøve å så tvil om AKP(m-l)s konsekvente anti-imperialistiske standpunkt. Men vi har vist hvor vi står. Vi står mot *begge* supermakter.

Vi står mot sosialimperialismen. Vi er det eneste partiet som bryr seg om å støtte Tsjekkoslovakias folk seks år etter okkupasjonen. Vi er det eneste partiet som forteller arbeidsfolk i Norge at i Øst-Europa hersker det kapitalisme og imperialism, og ikke sosialisme. Vi er det eneste partiet som kaller det sosialimperialisme når Sovjet truer og presser Norge.

Men vi marxist-leninister har også gjort mer i kampen mot USA-imperialismen i Norge, i solidaritetsarbeidet for Indokina, arbeidet for å avsløre NATO osv. i en lang rekke år enn alle våre kritikere. Folk som sjøl boikottet demonstrasjonene da Kissinger og Sato fikk »freds»-prisen påstår at *vi* ikke er mot USA-imperialismen! Vi kjempet mot norsk EEC-medlemskap og vi er fortsatt mot det. Vi kjemper også mot NATO, Warszawa-pakta, COMECON og »all-europeisk sikkerhetsordning».

Vi støtter frigjøringsbevegelsene, vi støtter de sosialistiske statene i Kina, Albania, Vietnam og Korea, og vi kjemper for at Norge skal stå sammen med den 3. verdens folk. Vi går mot norsk imperialisme.

Samtidig som vi kjemper mot all imperialisme, så skiller vi de aller største og farligste imperialistene – Sovjet og USA – fra de andre, vi konsentrerer ilden mot dem. I dagens verden kan det godt tenkes at Sovjet eller USA går til angrep på en mindre imperialistisk stat. Vi forbeholder oss da retten til å støtte en slik stat mot angrepet.

Vi er også det eneste norske partiet som viser hva som endelig kan gjøre slutt på *all* imperialistisk innflytelse i Norge: at monopolkapitalens diktatur blir styrtet og erstattet med proletariatets diktatur, at kapitalismen blir erstattet med sosialismen gjennom en revolusjon av arbeiderklassen og det arbeidende folket.

Dette skulle vise at AKP(m-l)s anti-imperialisme er konsekvent og pålitelig, og at de som vil trekke den i tvil driver med svindel. Vi utfordrer disse kritikerne til å påvise at *noe* annet norsk parti kan måle seg med AKP(m-l) i konsekvent anti-imperialisme, både i programmer og uttalelser og i praktisk arbeid.

K. Men grunnlaget for en front mot de to supermaktene er likevel ikke bare tilhengerne av AKP(m-l). En front mot supermaktene er i det norske folkets interesse. Vi veit også at det finnes utbredt motvilje mot begge de to i arbeiderklassen, blant progressive studenter, i masseorganisasjonene osv., ja til og med i vide kretser blant ærlige

anti-imperialister i de forskjellige norske partiene. Derfor finnes det nå både et objektivt og et subjektivt grunnlag for en front mot de to imperialistiske supermaktene i Norge. AKP(m-l) vil støtte utviklinga av en slik front.

9. HVORDAN SKAL VI FØRE KAMPEN MOT SOSIALIMPERIALISMEN I NORGE?

A. Det er ikke nok å være mot de to imperialistiske supermaktene. Det er også nødvendig å utvikle *kampen* mot dem. Mange har alt deltatt i kampen mot USA-imperialismen, den ene hovedfienden. Det er nå på tide å trekke enda flere med i kampen mot den andre hovedfienden også, mot sosialimperialismen.

Det finnes rike erfaringer fra kampen mot USA og andre imperialistmakter. De viser at når anti-imperialistene samler seg og slår fienden på et svakt punkt kan de tilføye imperialismen nederlag. Sjøl om USA fortsatt er en sterk makt i Norge, så har USA-imperialismen lidt nederlag bl.a. gjennom at folket har protestert mot krigen i Indo-kina og tvunget gjennom anerkjennelse av Den Demokratiske Republikken Vietnam. Dette er et resultat av at massene av folket har vendt seg mot USA-imperialismen som får færre venner for hvert år som går. Nå må kampen mot den andre supermakta utvikles på samme måten, gjennom at vi slår til mot dens svake punkter og isolerer den fra massene av folket.

B. En nødvendig forutsetning og et viktig første ledd i kampen er at opplysningsarbeidet fortsetter. USA-imperialismen blir for hvert år som går stadig mer grundig og allsidig avslørt gjennom bøker, artikler, foredrag osv. Dette gjør at svært mange progressive og anti-imperialister etterhvert begynner å få store konkrete kunnskaper om USA-imperialis-

men, og det gjør det lettere å skape en stor opinion mot den og organisere kamper mot den. På samme måten og like grundig må sosialimperialismen avsløres. Det er ikke nok med en eller to bøker som allment forklarer at Sovjet i dag er kapitalistisk og imperialistisk. Det som trengs, er at det hele tida kommer en strøm av opplysninger om sosialimperialismens innen- og utenrikspolitikk, som behandler økonomien, den indre undertrykkelsen, kulturen, utenrikspolitikken, krigsforberedelsene osv. På denne måten må det gjøres tilgjengelig en så stor og overbevisende mengde fakta at det blir umulig for noen i en redelig diskusjon å stå fast ved at Sovjet er *noe annet enn* kapitalistisk og imperialistisk.

Utbredelsen av kunnskap om USA-imperialismen har skapt en »holdningsfront» mot USA blant mange mennesker. De tar ikke bare avstand fra USAs regjerings enkelte handlinger, slik som f.eks. bombinga av Den demokratiske republikken Vietnam. De forstår at USA grunnleggende er en farlig imperialistisk supermakt, og de fortsetter å kjempe mot USAs politikk på alle områder *sjøl om* USAs president f.eks. stopper bombinga i DRV. På samme måten må opplysning skape en »holdningsfront» mot sosialimperialismen av folk som har gjennomskuet den sovjetiske supermaktas farlige, imperialistiske og aggressive karakter, og som derfor ikke *bare* protesterer mot »enkelthandlinger» som invasjon av Tsjekkoslovakia, men som hele tida kjemper mot sosialimperialismen på alle områder.

C. Det er svært viktig å gi fakta hele tida om hva sosialimperialismen gjør. Kjennskap til dens hand-

linger vil overbevise mange ærlige mennesker om hvor farlig den er. Dette er desto viktigere fordi den norske borgerlige, pro-vestlige pressa stort sett *ikke* gjengir meldinger som handler om klassedikta- turet i de revisjoniststyrte landa, sovjetisk infiltra- sjon, sosialimperialistisk kapitaleksport osv. Opp- gaven å spre slike opplysninger kan bare løses av de som går mot *begge* supermakter.

Men informasjon om handlinger er ikke nok. Det er også nødvendig å spre *analyser* av sosialimperia- lismen. Vi må forklare hvorfor sosialimperialistene *må* drive utbytting og undertrykkelse innenlands og utenlands, hvorfor de *må* være aggressive og forberede krig. Det er helt nødvendig å fortsette å analysere statsmonopolkapitalismen i Sovjet, hvor- dan den utvikler seg internasjonalt, utviklingen av klassene i Sovjet osv.

Det er nødvendig å forklare hvorfor og hvordan det sosialistiske Sovjet degenererte til det kapita- listiske og imperialistiske Sovjet. Vi må kunne forklare at et slikt forfall ikke nødvendigvis *må* skje. I samband med dette er det også viktig å spre kjennskap til utviklinga i de virkelig sosialistiske landa. Vi må vise hvordan land som Albania og Kina kjemper mot borgerskapet gjennom revolusjo- nære massekampanjer, som Den store proletariske kulturrevolusjonen i Kina og revolusjoneringskam- panja i Albania.

Sosialimperialistene skiller seg fra alle andre imperialister ved at de forsøker å forsvare sin politikk gjennom å kalle seg marxist-leninister. De prøver å utnytte Sovjetsamveldets stolte historie under sosialismen og den tilliten Sovjet den gangen vant blant arbeidsfolk til å vinne støtte for dagens

aggressive, imperialistiske politikk. Vi kommunister har en spesiell oppgave i å avsløre den falske »marxismen-leninismen» som spres fra Moskva i dag, og vise at den har ingenting felles med det Marx og Lenin virkelig mente. Vi må forsvare Sovjets stolte fortid under Lenin og Stalin, og vise at sosialismen den gangen var det stikk motsatte av den svarte reaksjonen som hersker nå.

Borgerskapet forsøker å bruke utviklinga i Sovjet og de Sovjet-kontrollerte statene til å få arbeidsfolk til å vende seg bort fra sosialismen. De veit at arbeidsfolk i Norge kjenner undertrykkelsen i Øst-Europa gjennom eksempler som invasjonen i Tsjekkoslovakia i 1968 og tanks mot streikende arbeidere i Polen i 1970. Derfor forsøker borgerskapet å framstille sosialimperialisme som sosialisme, og borgerskapet vil ha det til at sosialisme alltid fører med seg undertrykkelse av det arbeidende folket. Borgerskapets politikere håper at ved å kalle Øst-Europa sosialistisk, skal de få norske arbeidere til å vende seg vekk fra sosialismen og støtte vestlig kapitalisme i stedet. Akkurat dette gjør det spesielt viktig å vise hva *virkelig* sosialisme er, og avsløre sosialimperialismen gjennom grundige analyser som avslører at monopolkapitalismen og fascismen i de Sovjet-kontrollerte landa *ikke har noen ting med sosialisme å gjøre. Uten denne kampen blir det umulig å vinne tilslutning om sosialismen blant arbeidere i Norge.*

D. Solidaritet med folkene som lever under sosialimperialismens diktatur!

Fordi sosialimperialismen er så hatet i de landa der den hersker, tør den ikke annet enn å slå raskt og hardt til mot alle former for åpen motstand, slik

som streiker, demonstrasjoner og protester, propaganda fra hemmelige revolusjonære grupper osv. Dette betyr at om internasjonal solidaritet skal ha noen betydning må den alltid komme *raskt*.

Det er en internasjonalistisk plikt for arbeidsfolk, anti-imperialister og anti-fascister i vesten å solidarisere seg med de som lider direkte under undertrykkelsen og utbyttinga fra sosialimperialismen. Nyheter om undertrykkelsen må spres. Nye kamper av typen Tsjekkoslovakia 1968 og Polen 1970 må ikke få stå uten støtte. Straks det bryter ut store og omfattende streiker, demonstrasjoner av arbeidere, bønder, undertrykte nasjonaliteter, opprør osv. må revolusjonære og progressive i Norge mobilisere seg og vise sin støtte. Så lenge Tsjekkoslovakia er okkupert må vi fortsette støtten til det tsjekkosllovakiske folket, og ikke tillate at Tsjekkoslovakias skjebne blir glemt.

Sosialimperialismens videre utvikling må helt sikkert føre til nye Tsjekkoslovakia-invasjoner og til nye streiker, demonstrasjoner og opprør. Ved å slå til mot USA-imperialismen når den kjemper mot folkene i Indokina, i Chile, mot det svarte folket i USA osv. har vi tilføyd USA-imperialismen nederlag og isolert den. Ved å mobilisere til brei støtte for de kjempende folkene og slå til mot sosialimperialismen i tilfeller som Tsjekkoslovakia 1968 og Polen 1970, vil vi tilføye den nederlag og isolere den.

E. Solidaritet med alle som sosialimperialismen presser, infiltrerer og truer!

Anti-imperialistene i Norge har spredd informasjon om mange land som er ofre for USA-imperialismen, og gitt støtte til dem. Det er nødvendig å

gjøre det samme med ofrene for sosialimperialismen. Vi må informere om hvordan Sovjet forsøker å dominere og kontrollere land som f.eks. Finland og India, hvordan den plyndrer land i den 3. verden gjennom handel og kapitaleksport, infiltrerer med sitt etterretningsvesen og sine ny-koloniale politikere, truer sine naboland militært osv. Vi må vise hvordan den saboterer frigjøringsbevegelsene (slik som f.eks. i Kambodsja) og hvordan den oppmuntrer til overfallskrig og okkupasjon (slik som ved støtten til Indias okkupasjon av Øst-Bengal i 1971 og Sikkim i 1973).

Anti-imperialistene i Norge må støtte folkene som kjemper mot sosialimperialismen og dens lakeier, slik vi støtter dem som kjemper mot USA og dets lakeier.

F. Støtt Kina og Albania mot sosialimperialismen! Sovjet-lederne vil aldri tilgi de sosialistiske landa Kina og Albania at de var de første til å avsløre revisjonismen, kapitalismen og sosialimperialismen i Sovjet. Sosialimperialistene vil alltid se det som en dødelig trusel at disse landa reiser virkelig sosialisme og marxisme-leninisme i opposisjon til deres falske sosialisme og marxisme-leninisme. Derfor vil Kreml-herrene *aldri gi opp tanken på å knuse sosialismen i Kina og Albania gjennom krig*, slik de planla bl.a. i 1968-69.

Truselen vil noen ganger være større og andre ganger mindre, avhengig bl.a. hvor sterkt Kina og Albania står, hvilke vansker Sovjet har andre steder osv. I det øyeblikket sosialimperialismen tror den lykkes, vil den slå til.

Derfor er det viktig å forklare at sosialimperialistene, akkurat som USA-imperialismen, kan

tenkes å angripe Kina og Albania. Vennskaps- og støttearbeidet for Albania og Kina er viktig fordi det sprer kunnskap om virkelig sosialisme og avslører falsk. Samtidig er det også viktig fordi det skaper en opinion som vil støtte disse sosialistiske landa mot sosialimperialistiske overfall.

G. Vi må forklare krigsfaren og avsløre den sosial-imperialistiske truselen mot Vest-Europa!

Vi har sagt at det finnes ikke noen virkelig «avspenning», at kampen mellom supermaktene skjerpes og at det tilmed er sannsynlig at den fører til verdenskrig.

Om verdenskrigen bryter ut, så vil den også trekke inn de viktigste områdene supermaktene kjemper om: Europa og det indre Middelhav/Midtøsten. Supermaktens hærer, fly og tanks vil føre kamp på europeisk jord og bruke europeiske arbeidere, bønder og andre arbeidsfolk som kanonføde. En ny verdenskrig utløst av de to supermaktene kan føre med seg mye større ulykker og hardere lidelser for det norske folket enn sjøl det som fem års nazistisk okkupasjon brakte med seg.

I dag (høsten 1974) er muligheten for krig enda dårlig forstått blant norske arbeidere og progressive. Verken de pro-vestlige borgerne eller revisjonistene vil innrømme at det finnes noen krigsfare, og de snakker følgelig heller ikke om muligheten for verdenskrig. Det er en stor og viktig oppgave å bryte gjennom illusjonene om «langvarig fred og avspenning» og forklare at krig er både mulig og sannsynlig. For dersom det norske folket på ny blir kasta uforberedt ut i en verdenskrig, så vil massene verken ha sjanse til å beskytte seg eller forsvare seg, og tapene vil bli desto større.

USA-imperialismen står i Vest-Europa. Så lenge den finnes her, så vil den sjølsagt også være en fare som må bekjempes. Men samtidig er det et *faktum* at Sovjet driver en veldig opprustning mot Vest-Europas grenser. Enhver som studerer problemet er nødt til å forstå at disse veldige styrkene ikke kan ha andre hensikter enn å settes inn i en *offensiv* vestover. Hvorfor skulle ellers Sovjet forsøke å skaffe seg en slik knusende styrkeoverlegenhet på alle vestlige fronter? Det er på tide at anti-imperialistene sier klart og tydelig fra, at det ikke bare finnes en amerikansk trusel, det finnes også virkelig en økende trusel for sovjetisk militært angrep.

Det finnes også en trusel fra andre former krig enn verdenskrig. De siste åra har vist at imperialistene fortsatt bruker metodene med begrensede militære operasjoner mot ett land, starter lokale kriger, okkuperer, organiserer kupp osv. Vi må sjølsagt advare massene mot dette også, og mot at militærmakt blir brukt til å presse andre lands regjeringer i fredstid, uten at det går så langt at tanksene begynner å rulle.

Vi må vise hvordan falske avtaler om »avspenning» som f.eks. en eventuell all-europeisk sikkerhetsavtale *nettopp* skaper *forutsetninga* for denne typen »begrensede operasjoner», for at de store og sterke kan presse og gripe inn mot små og svake. På lengre sikt øker den typen »freds»-politikk i virkeligheten sjansen for verdenskrig.

I Norge må vi ikke slakke av på årvåkenheten mot våre imperialistiske »allierte» i vest. Trædal-Wintex-saka viser at i en spent situasjon er den »hjelpa» vi kan vente fra dem *fascisme, kupp, okkupasjon*. Men samtidig er det også viktig å

forklare hvilken militær fare som virkelig truer fra sosialimperialismen – en makt som er voldsom aggressiv, som har vist i praksis at den ikke har skrupler mot å trække ned et lite folk, og som har militære midler til å gjennomføre svære angrep og erobringer.

*H. Forsvar Norge mot sosialimperialismens press!
Kjemp for havet og Svalbard!*

Dagens massebevegelse for 50 og 200 mils fiskerigrense og økonomisk sone støter direkte sammen med sosialimperialismens interesser. Kampen om naturressursene i havet rundt Norge dreier seg om levebrødet til hundretusener av arbeidsfolk. Det er en viktig forsvarskamp for hele den norske nasjonen. Det er også en støtte til kampen folkene i den 3. verden fører for kontroll over sine ressurser, mot imperialismen. Sosialimperialismen setter sine profittinteresser over norske arbeidsfolks livsinteresser. Derfor nekter Sovjet-regjeringa å godta avtaler som kan trygge fiskebestanden i Nord-Atlanteren. Og derfor er Sovjet-regjeringa den hardeste motstanderen Norge må kjempe mot for å utvide territorialfarvannet.

Vestlige imperialister som Vest-Tyskland, Frankrike, England og USA bekjemper også Norges interesser. Som en taktisk manøver overfor dem forsøker Kreml-herrene noen ganger å framstille seg som Norges »venn» i havrettsspørsmål. Men sannheten er at sosialimperialismen fortsetter å kjempe for å skaffe seg kontroll over norsk havområde både ut fra økonomiske og militære interesser. Om den gjør en »innrømmelse» til Norge så er det bare for å kreve desto større motytelser.

Sovjet kjemper ikke bare om fisken og fiskeri-

grense. Sosialimperialismen forsøker også å presse til seg norsk havbunn i Barents-havet for å utnytte olja der. Sovjet vil ha kontroll over havet i nord for å ha fritt spillerom for sin svære nord-atlantiske flåte. Sosialimperialistene har øvd press for å få innflytelse over Svalbard og de vil komme med framstøt når de mener situasjonen er gunstig. Sosialimperialismens interesser støter mot det norske folks interesser i en lang rekke avgjørende spørsmål, som dreier seg om både havbunn og landområder.

Kampen mot EEC gjaldt norske arbeidsfolks livsinteresser. Kampen mot sosialimperialistene i nord dreier seg også om arbeidsfolks livsinteresser. Som vi forsvarte folkets rett til liv og arbeid i nord mot EEC-imperialismen må vi nå forsvare folkets rett mot sosialimperialismen og de andre landa som vil nekte oss 50 og 200 mil. Under EEC-kampen var DNA-regjeringa Brussels representant. Nå snakker regjeringa om kompromisser med Sovjet. Som under EEC-kampen, så er det bare de progressive, anti-imperialistene og de breie massene av det arbeidende folket som kan forsvare Norge mot imperialismen.

Vi må kreva at regjeringa utvider sjøgrensa til 50 og 200 mil og ikke kneler for imperialister i vest og øst. Vi må også kreve at den ikke gir bort norsk havbunn i Barents-havet, og at den står fast på at Svalbard er norsk land.

I. Sosialimperialistene utfolder svær aktivitet for å opprette kontakter mellom organisasjoner i Norge og organisasjoner og myndigheter i Sovjet og Øst-Europa. Dette er et viktig spørsmål. Vi vil forstå hensikten bedre dersom vi lærer av USA-

imperialismens taktikk i Norge etter 2. verdenskrig.

I 40- og 50-åra satset USA-imperialistene enormt med penger på kontakt og utveksling med alle slags norske organisasjoner. En strøm av delegasjoner, enkeltpersoner osv. blei invitert til USA. Hensikten var å påvirke norske organisasjoner. Nøkkelpersoner blei vunnet for USA-imperialismen. Dens agenter satt høyt i norske organisasjoner, som f.eks. CIAs mann, DNA-sekretæren Haakon Lie. Organisasjoner som blei lydige redskaper for USA-imperialismen fikk all mulig støtte, bl.a. med penger. Ledende medlemmer i AUF avslørte i 60-åra at AUF hadde mottatt penger fra USA. Hele taktikken med »delegasjonisme» kan summeres opp slik: imperialistisk infiltrasjon i Norge gjennom å vinne innflytelse i norske organisasjoner.

Sovjet anvender i dag de samme midlene som USA, og med nøyaktig samme hensikt. De inviterer en storm av delegasjoner fra alle slags organisasjoner og politikere fra hele det borgerlige spekteret for å vinne sympati for sin linje og knytte til seg nøkkelpersoner. Anti-imperialistene har lært seg til å avvise tilbud om utvekslinger fra USA-imperialismen. Anti-imperialistene må også ta opp kampen for å avvise utvekslinger med sosial-imperialistiske organisasjoner.

USA-imperialistene har opprettet forskjellige internasjonale organisasjoner for ungdom og studenter osv. som de har brukt til å knytte organisasjoner til seg. Sosialimperialistene har tatt makta i internasjonale organisasjoner som »Verdens demokratiske ungdom», »Den internasjonale studentunionen» osv. og bruker dem på nøyaktig samme måte som USA-imperialistene. Anti-imperialister og

progressive må kjempe for at norske organisasjoner bryter med og *står utenfor* de pro-sosialimperialistiske organisasjonene akkurat som de har *brutt med og står utenfor* de pro-USA-imperialistiske.

Vi er ikke mot at folk reiser i Øst-Europa, studerer forholda der, snakker med folk osv. Å reise som turist til Sovjet eller USA er en sak. Men noe helt annet er om en norsk organisasjon reiser til supermakta USA *invitert av Johnson, Nixon eller Ford* og blir *framstilt som en venn av USA-imperialismen og tilhenger av dens regjering*. Dette gjelder i enda høyere grad politiske organisasjoner som frivillig tar imot invitasjoner fra Bresjnev, reiser rundt i Øst-Europa og propagan-daen både der og her blir anvendt til å vise at sosialimperialismen har »mange venner». Derfor sier vi: kjemp mot »delegasjonismen» til supermaktene, enten det er USA eller Sovjet som står bak!

J. Sovjet-lederne satser spesielt på å utvikle utveksling og »delegasjonisme» overfor fagbevegelsen. LOs formann, Høyre-sosialdemokraten Tor Aspen-gren, har stått sentralt i det faglige »øst-vest-samarbeidet» på europeisk plan. Han var med på å opprette en »samarbeidskomite» mellom de høyre-sosialdemokratisk leda landsorganisasjonene i vesten og de sosialimperialistiske landsorganisasjo-nene i Øst-Europa. Offisielle delegasjoner utveksles mellom norsk og sovjetisk LO. Det faglige sam-arbeidet roses både i norske borgerlige aviser og sovjetiske aviser. Samtidig inviterer sovjetisk og annen Sovjet-kontrollert fagbevegelse hundrevis av tillitsmenn på alle nivåer og vanlige fagorganiserte østover hvert år til forskjellige kongresser, møter kombinert med ferie (som Østersjøuka i DDR) osv.

Både DNA og SV støtter denne utvekslingspolitikken og deltar svært aktivt i den.

Dette er et nytt eksempel på at sosialimperialistene følger samme taktikk som USA. Det er bevist at amerikanske, reaksjonære fagforeninger utvikla et verdensomspennende arbeid for USA-imperialismen for CIA-penger. På denne måten kunne USA-imperialismen knytte til seg reaksjonære fagforeningsledere i andre land og tilmed gi dem betaling kamouflert som »støtte fra den amerikanske fagbevegelsen». Vi er mot politikken til dagens LO-ledelse. Vi kjemper mot at LO skal være med i USA-imperialismens »Frie Faglige Internasjonale», og vi vil fortsette kampen mot USA-imperialismens representanter i norsk fagbevegelse. Men nå må også kampen tas opp mot sosialimperialismen, som bruker USAs metoder og forsøker å vinne den faglige innflytelsen USA en gang hadde.

Sosialimperialistenes fagforeninger er tvert gjennom kontrollert av den fascistiske statsmakta. De faglige representanter som kommer fra disse landa, representerer ikke arbeiderne, de representerer regjeringa og kapitalistene. Sjøl om ledelsen i LO i Norge er borgerlige, så har arbeiderne fortsatt en viss mulighet til å kaste borgerlige tillitsmenn og velge klassekjempere i stedet i de norske fagforeningene. Staten kan ikke diktere valget av tillitsmenn. Om en norsk faglig delegasjon møter en delegasjon f.eks. fra England, så kan det være enten opportunister eller klassekjempere som er valgt, men delegasjonene er i hvert fall ikke pekt ut av regjeringa i de to landa og de må ikke forsvare regjeringas politikk. Om en norsk faglig delegasjon møter den offisielle »fagbevegelsen» i Franco-

Spania derimot, så må den spanske delegasjonen nødvendigvis bestå av fascistiske, som ikke kan gjøre annet enn å representere fascistregjeringens interesser. På samme måte kan en sovjetisk eller Sovjetkontrollert faglig delegasjon *umulig* representere arbeiderne. Den kommer fra en »fagbevegelse» som ikke engang formelt har rett til å forsvare medlemmene mot utbyttinga, en fagbevegelse uten streikerett og reell forhandlingsrett. Delegationene er godkjent av den borgerlige regjeringa og kan ikke gjøre annet enn å representere det nye borgerskapets politikk. Slikt »faglig samarbeid» legitimerer den falske, sosialimperialistiske fagbevegelsen, som i virkeligheten ikke representerer andre enn byråkratene. Derfor bør kontakt med den offisielle fagbevegelsen i disse landa *boikottes*, på samme måte som fagbevegelsen boikotter de regjeringskontrollerte »fagforeningene» f.eks. i Spania.

Arbeiderklassen i Norge har stolte tradisjoner i å støtte arbeiderne i andre land og stå sammen med dem. Revisjonistene forsøker å utnytte den proletariske internasjonalismen til å forsvare faglig kontakt med »fagorganiserte kolleger» i de Sovjetkontrollerte landa. Men norske arbeidere støtter *ikke* Tsjekkoslovakiske arbeidere ved å ha kontakt med en offisiell fagbevegelse som støtter den sovjetiske okkupanten. Norske arbeidere støtter *ikke* polske arbeidere gjennom kontakt med en fagbevegelse som sto på politiets og tanksenes side mot arbeideropprøret i 1970. De støtter *ikke* sovjetiske arbeidere gjennom kontakt med en offisiell fagbevegelse leda av imperialister av

Bresjnev-typen, som undertrykkere og utbytter de sovjetiske arbeiderne.

Fagbevegelsen er den norske arbeiderklassens viktigste masseorganisasjon. Det er et viktig spørsmål hvilken kurs den følger. Vi er for den utviklinga som har skjedd i retning at norske fagforeninger tar stilling mot imperialismen. Veldig mange fagforeninger har fordømt invasjonen i Tsjekkoslovakia, USAs krig i Indo-Kina, kuppet i Chile, Englands fiskekrig mot Island, tiltalen mot Trædal og Wintex-øvelsene. I de siste åra har flere også trosset den reaksjonære Israel-opinionen, fordømt angriperstaten Israel og støttet palestinerne. Vi er for at norsk fagbevegelse går videre langs denne veien til en klar fordømmelse av begge imperialistiske supermakter.

Derfor reiser vi parolene: Arbeidere i Norge – vis solidaritet med de undertrykte arbeiderne i Sovjet og de Sovjet-kontrollerte landa! Meld fagforeningene ut av »Norsk-sovjetisk samband«! Avvis utveksling og kontakt med de statskontrollerte fagforeningene i de Sovjet-kontrollerte landa! Kjemp for å få LO ut av FFI og ILO – men kjemp også for å få LO ut av Aspengrens »samarbeidskomite« med de offisielle sosialimperialistiske fagforeningene!

K. Blant arbeidsfolk i Norge er det store flertallet i dag (høsten 1974) kritiske til Sovjets politikk. Sjøl om det ennå ikke står klart for de fleste at det er kapitalisme og imperialismen det dreier seg om, så kjenner norske arbeidsfolk til at det finnes rike og fattige i Sovjet. De veit om undertrykkelsen og mangelen på demokratiske rettigheter. Og de tar avstand fra Sovjets aggressive og brutale utenriks-

politikk. Sjøl om de borgerlige avisene tier, så har ikke norske arbeidere glemt Tsjekkoslovakia.

Det er et lite mindretall i arbeiderklassen i Norge som i dag vil støtte og forsvare Sovjets politikk. Men også innafor dette mindretallet er det nødvendig å trekke en skillelinje mellom mange mennesker – blant annet en del eldre arbeidere – som ikke har gjennomskuet sosialimperialismen, og de ganske få virkelige agentene for sosialimperialismen. De fleste som ikke har gjennomskuet Sovjet er ført bak lyset av den revisjonistiske propagandaen. De ønsker slett ikke å støtte kapitalisme, imperialism og fascisme, og de er ikke agenter for noen imperialistisk supermakt. Men de har ikke forstått at Sovjet har skifta farge og kan derfor lures til å støtte reaksjonære saker. Vi må si sannheten til disse folka og kjempe politisk med dem. Men det er helt feilaktig å kalle dem representanter for imperialismen og reaksjonen. Tvert imot må vi kjempe for å skille dette flertallet av ærlige folk fra de virkelige agentene for sosialimperialismen.

Samtidig må vi ikke legge skjul på at det også finnes virkelige politiske agenter for sosialimperialismen i Norge. Det er de som automatisk og bevisst støtter alt Sovjet gjør og forsvarer sosialimperialismens politikk og handlinger på alle områder, uten hensyn til hvor åpent reaksjonær den er og hvilke ulykker den skaper. Disse folka kjenner godt til Sovjets politikk, de har gode forbindelser østover og de kjenner forholda i Øst-Europa. De kan ikke unnskyldes seg med at de er ført bak lyset, for de veit hva de gjør og gjør det med åpne øyne.

Hvem er disse folka? Det er noen få yrkespolitikere og enkelte andre i flere partier og organi-

sasjoner. Vi rekner *ikke* flertallet av NKP og KUs tilhengere som agenter for imperialismen, sjøl om disse organisasjonene i praksis støtter sosialimperialismens interesser. Men vi rekner deler av *ledelsen* i NKP og KU dit. Utenom slike »bresjnevister» som slavisk følger Sovjet-ledelsen, finnes det også folk som står fram og er »kritiske» til Sovjet under dekke av »antistalinisme» og halv-trotskyisme, men som i virkeligheten fører en hard og målbevisst politikk for støtte til den politikken dagens Sovjetledere følger. Disse folka snakker om »kampen for sosialismen», går i ord inn for noen progressive paroler osv. Men i virkeligheten har de ingenting med den progressive bevegelsen å gjøre. De representerer den svarteste reaksjon. De saboterer kampen mot sosialimperialismen og forsøker å lulle folk inn i en falsk trygghetsfølelse ved å snakke om Sovjets »freds- og avspenningspolitikk». Samtidig hindrer de aktivt demonstrasjoner mot USA-imperialismen, saboterer streiker, vil ødelegge alle enhetsfronter osv.

USA-imperialismen har også tilhengere av denne typen i Norge. Det er både åpne og plumpe lakeier som blir foraktet av alle, slike som »Ky-guttene» blant Unge Høyres medlemmer, de som forsvarer Thieu i Sør-Vietnam osv. De finnes også blant folk høyt opp i staten, hæren, pressa og i næringslivet som jobber stille og lojalt for USAs interesser. Noen av dem er tilmed på CIAs lønningsliste. Disse folka er verre enn andre borgerlige reaksjonære, fordi de alt i dag er bevisste quislinger for USA-imperialismen. Anti-imperialistene i Norge har behandlet slike folk som *avskum* som må isoleres fra alt og alle. Dette har også ført til at det er

mange steder der USAs åpne leiesvenner ikke lengre kan vinne den ringeste støtte. Det lille mindretallet av beinharde politiske agenter for sosialimperialismen bør *avvises* av alle arbeidere, progressive og anti-imperialister, på samme måte som USA-lakeier av typen »Ky-gutter» og Haakon Lie. Anti-imperialistene må vise at deres politikk ikke har noe i den progressive bevegelsen å gjøre, men er *reaksjonære* som forsøker å vinne støtte blant arbeidsfolk ved å komme *med radikale fraser*. Vi må kjempe for å *avsløre og isolere* representantene for supermaktene, slik at det blir umulig for dem å vinne støtte blant arbeidsfolk, enten det er USAs eller Sovjets »varer» de vil »selge»

L. Angrep fra sosialimperialismen er mulig. Okkupasjon eller kupp fra USA-imperialismen er også mulig. Krig mellom supermaktene på norsk jord er også mulig.

Det norske folket kan forsvare seg mot overfall fra USA-imperialismen eller sosialimperialismen. Vietnam, Kambodsja og mange andre små land har vist hvordan den lille kan slå den store og den svake den sterke: gjennom folkekrig.

Men skal folket kunne forsvare seg må det være forberedt. Derfor må revolusjonære og anti-imperialister nå begynne å drive propaganda for at en supermakt som angriper Norge må møtes med folkekrig.

En slik folkekrig kan ikke bygge på å vente støtte fra den ene supermakta mot den andre, den kan ikke føres med NATO i ryggen mot Sovjet eller med Sovjet i ryggen mot NATO. For supermaktene bryr seg bare om sjøl å undertrykke og plyndre

Norge, og valget mellom dem er pest og kolera. Forberedelse til en virkelig folkekrig mot en angriper er å få *NATO UT AV NORGE*. NATO forbereder seg ikke på å forsvare Norge mot sosialimperialismen, men på å slakte norske arbeidere, studenter, kommunister og andre progressive, og på å beskytte USAs interesser i kampen mellom supermaktene.

Folket kan heller ikke stole på den norske monopolkapitalens hær. For hæren er ikke bare knyttet til NATO og USA-imperialismen, den er også forberedt på kamp nettopp for å undertykke det norske folket. Hærledelsen representerer monopolkapitalen, og monopolkapitalen bryr seg ikke om å ofre for å forsvare landet vårt mot noen overlegen imperialist. Slik borgerskapet og hærledelsen sviktet mot den nazistiske invasjonen i 1940, slik vil borgerskapet og hærledelsen svikte igjen. De reaksjonære norske offiserene er ikke villige til å dø for å forsvare landet og folket mot supermaktene.

Den eneste krafta som vil kunne kjempe mot et supermaktsangrep på Norge er *arbeiderne, bøndene, fiskerne*, den store massen av *skoleungdom* og *studenter*, *progressive intellektuelle* og andre arbeidende mennesker — det vil si: de store massene av det norske folket. Dersom det norske folket er mobilisert og har våpen, så vil det kjempe mot angrep. Derfor er også *folkevæpning* den beste formen for militært forsvar mot et supermaktsangrep på Norge.

Monopolkapitalen og reaksjonen forsøker å få arbeidsfolk til å tro at det er umulig for arbeidsfolk

å forsvare Norge. Men om folket har våpen og er villig til å kjempe så er stillinga slett ikke håpløs. Spesielt for oss kommunister, som kan bygge på de rike erfaringene fra folkekriger som er summert opp i marxismen-leninismen-Mao Tsetungs tenkning, er det en viktig oppgave igjen og igjen tålmodig å forklare at forsvarskamp er mulig, og gjennom propaganda forberede folket politisk på forsvarskrig.

M. Akkurat som kampen mot USA-imperialismen er kampen mot sosialimperialismen ikke bare kommunistenes oppgave. Den er i alle arbeidende menneskers interesse, og det er bare klassefienden som tjener på det om deltakerne i kampen begrenses bare til vårt partis tilhengere. Vi i AKP(m-l) må se det som vår plikt å gjøre det mulig for flest mulig ut over våre egne rekker å delta, og arbeide aktivt for å trekke dem med.

Samtidig vil vi aldri glemme at vi fører kampen mot *begge* supermaktene og *all* imperialisme. Det finnes folk som vil »protestere» mot Sovjets politikk for å støtte USAs interesser eller for å få høve til å spre reaksjonær propaganda mot sosialismen. *Slike folk vil vi ikke tillate noen enhet med.* Vi marsjerer uten dem og mot dem, slik vi gjorde ved invasjonen i Tsjekkoslovakia i 1968 og slik vi *alltid* har gjort siden. Revisjonistene, som sjøl driver tuskehandel med høyre under bordet og tilmed noen ganger åpent, må gjerne påstå at »marxist-leninistene går sammen med høyre». Folk som *studerer* det vi gjør kan sjøl se at det er *løgn*, og at AKP(m-l) holder en klar front mot all reaksjon.

Men virkelige anti-imperialister, som *ikke* har knyttet seg til noen supermakt, tilbyr vi *samarbeid* mot sosialimperialismen uansett skiller i syn på andre områder. Slikt samarbeid har alt vært gjennomført bl.a. i protester mot okkupasjonen av Tsjekkoslovakia og i kampen for havet.

I kampen som nå må reises mot sosialimperialismen er det mye å lære av den som er blitt ført mot USA-imperialismen. Da kampen mot USA-imperialismen ble tatt opp i 1960-åra, var de som ville føre kampen konsekvent ennå fåtallige.

De kreftene som ville rettferdiggjøre USAs krigføring i Vietnam var sterke. Og også blant dem som sjøl var mot krigføringen var det innflytelsesrike grupper som gikk mot at kampen mot USAs *imperialisme* skulle reises i massebevegelsen. USAs tilhengere har like fullt lidd nederlag. Resultatet av kampen gjør til skamme all frykt for at propagandaen om kamp mot USAs imperialisme ville virke splittende. Erfaringene viser at en rettferdig sak vinner seire og en urettferdig sak taper, sjøl om de som reiser kampen i første omgang kan se få og svake ut.

Kampen for å skape en brei og kampberedt bevegelse og en brei opinion mot Sovjets sosialimperialisme vil føre fram til seier på den samme måten. Det er en langt sterkere og mer tallrik bevegelse som leder an i denne kampen i dag enn det var som tok opp kampen mot USA-imperialismen i 60-åra. Den kjemper for en rettferdig sak – da som nå, mens motstanderne bare har en urettferdig sak å støtte. Sosialimperialismen er tvunget til å føre kamp for å forsvare og utvide sine

interesser hjemme og ute. I denne kampen vil den være dømt til å begå handlinger som vil gjøre det meget vanskelig for den sjøl og alle andre som benekter hvilken karakter Sovjet-staten har i dag. Forsvaret for sosialimperialismen vil uten tvil lide nederlag. De som bekjemper den har alt å vinne og ingenting å tape.

Del 2:

SOVJET I DAG–

*sosialisme i ord, kapitalisme
og imperialisme i handling*

Har det vært kontrarevolusjon i Sovjet?

Sovjet var den første sosialistiske staten, og for mange er det utrolig at dette landet skal ha blitt et kapitalistisk land styrt av et nytt borgerskap.

Dette spørsmålet kan ikke løses med å ty til de varme følelsene som alle virkelige revolusjonære må ha overfor Oktoberrevolusjonen og det folket og partiet som gjennomførte den. Sovjets aggressive utenrikspolitikk med okkupasjonen av Tsjekkoslovakia som det foreløpige groveste utslaget. Sovjets blokader av de sosialistiske landene Kina og Albania tidlig på sekstitallet, gjeninnføringa av profittsystemet i økonomien osv. er så alvorlige begivenheter at det nytter lite å gjøre som strutsen – å stikke hodet i sanda.

Virkelige marxister må gjøre en materialistisk analyse av alle ting, og kan ikke la følelser hindre seg fra å gjøre en slik analyse. Hvis det virkelig har skjedd en kontrarevolusjon i Sovjet, er det et alvorlig tilbakeslag for den kommunistiske verdensbevegelsen. Men nettopp derfor er det viktig å få det avklart, for i så tilfelle vil en politikk med et prinsipielt forsvar av Sovjetunionen endre klassekarakter.

Mens det i sin tid måtte være en plikt for alle virkelige revolusjonære, vil et forsvar av at Sovjet der det har skjedd en kontrarevolusjon være en reaksjonær handling og et klasseforræderi mot såvel den sovjetiske som vår egen arbeiderklasse.

1. HAR DET SKJEDD EN KONTRAREVOLUSJON I SOVJET?

De vanligste argumentene mot teorien om at det har skjedd en kontrarevolusjon i Sovjet er omtrent som følger:

»Det har ikke vært noen borgerkrig i Sovjet på det tidspunktet dere mener at en kontrarevolusjon fant sted, derfor kan den ikke ha inntruffet. En fredelig kontra-revolusjon er utenkelig.»

En del av dem som kommer med slike argumenter er folk som sjøl hevder at de er vel skolert i marxismen, og om dem må vi si at de må ha glemt sin lærdom. Det vitner om at revisjonistene fullstendig har forlatt marxismen og den historiske materialismen. Men vi er takknemlig for argumentene likevel, fordi de tilsvare den tvilen til vår analyse som finnes hos mange ærlige kamerater som *ikke* påstår at de er spesielt godt skolert i marxismen. I motsetning til de hardhudete bresjnevistene ønsker disse kameratene virkelig en debatt om disse spørsmåla.

Som et utgangspunkt for denne debatten vil vi legge fram en analyse som tar et marxistisk og materialistisk standpunkt. Marxistisk – fordi vi forsvarer marxismen mot revisjonistenes forvregninger av den. Materialistisk – fordi vi ikke ser de nye Kremlherskernes overgrep som »uheldige overslag», men som resultater av en bestemt klasses makt.

a. Finnes det noen mulighet for tilbakevending til kapitalisme i et land hvor den sosialistiske revolusjon har seira?

Dette spørsmålet svarer Lenin ja på. Han gjør det i en lang rekke artikler, blant annet i brosjyren »Den proletariske revolusjonen og renegaten Kautsky». (utkommer på Oktober denne sommeren.) Der understreker han at proletariatets diktatur dekker en lang periode hvor det eksisterer klassekamp mellom arbeiderklassen og utbytterklassene. Så lenge klassene eksisterer vil utbytterne drømme om restaurasjon av sin makt, sier Lenin, og ved første anledning vil de prøve å omgjøre drømmen til virkelighet.

Sjøl om de er frarøvet sin eiendom og sin gamle makt, har de fortsatt et vell av fordeler framfor proletariatet. De har en vane i å herske, de har et omfattende nett av forbindelser, de har kunnskap om samfunnet, om økonomien og den militære kunsten, de har internasjonal støtte

i de imperialistiske land. Videre sier Lenin, så vil det i lang tid under sosialismen eksistere små-eiendom og småproduksjon, og det avler kapitalisme hver dag, hver time.

Dessuten kan vi legge til at den gamle kapitalistiske og føydale kulturen vil virke inn på det sosialistiske samfunnet. Sosialismen er, som Marx sier i kritikken av Gotha-programmet, født med kapitalismens fødselsmerker, og kan ikke gjøre seg av med dem på det første.

Sosialismen har blant annet til oppgave å skape et nytt menneske som er befridd fra kapitalismens egoisme og smålighet, men sosialismen må bygges med de menneskene som finnes i landet, og som sjølsagt er prega nettopp av »individet foran kollektivet». Dette er en motsigelse som vil eksistere lenge etter at det ikke finnes folk som sjøl kan huske kapitalismen.

Til slutt må vi si at det også under sosialismen finnes klasseforskjeller, som ikke bare går mellom den styrtede herskerklassen og folket, men som også går innafor folkets egne rekker. Bøndene er ikke samme klasse som arbeiderne, og heller ikke de intellektuelle. De kan under gitte forhold alliere seg med arbeiderklassen, men motsigelsen til den kan også skjerpes. Økning av det private jordarealet kan skape et grunnlag for en ny kullaklasse, og de intellektuelle, og særlig deres øvre lag, kan også skille lag med arbeiderklassen og begynne å opptre mot den i stedet for å være underlagt dens ledelse.

Det er ingen tvil om at et sosialistisk land kan bli ført tilbake til kapitalismen, dersom borgerskapets klassekrefter får overtaket på proletariatet. Dette standpunktet sto Lenin på, og det er bevist i alle de sosialistiske og tidligere sosialistiske land, at det var sterke krefter som prøvde seg på å gjennomføre en kontrarevolusjon.

Revisjonistene hevder at det ikke lenger finnes klasser i Sovjet, bare »grupper av klasseløse kollektiver» som det sto i et Moskvadokument. Det er lett å påvise at det er klasser i Sovjet, og vi skal komme tilbake til det.

Det neste teoretiske spørsmålet som trenger avklaring er:

b. Kan det tenkes en fredelig kontrarevolusjon (spesielt når vi ikke kan tenke oss en fredelig revolusjon?)

Dette spørsmålet har vi fått fra revisjonisthold. De henviser til vårt standpunkt til den væpna revolusjonen, og sier at da må jo også en eventuell kontrarevolusjon være væpna og voldelig. Til dette svarer vi at kontrarevolusjonen kan tenkes å bli utført uten voldsbruk.

Slår ikke dette beina under vår teori om klassemotigelsens uforsonlige karakter? Overhode ikke, og her viser revisjonistene virkelig hvor langt de står fra marxismen.

Skjønner de ikke at det er to vesensforskjellige ting å gjennomføre en sosialistisk revolusjon i et land med et vefesta borgerskap og en imperialistisk omverden, i forhold til for borgerskapet å ta makta fra proletariatet i en samfunnsordning som bare er noen få tiår og med en iendelig verden omkring?

Kapitalismen er et system som har eksistert i 500 år, og som først endelig konsoliderte seg i forrige århundre.

Det har opplevd mange tilbakeslag og har etterhvert utviklet seg til et system som har erfaring i å slå ned folkelig motstand og bruke både bøddelkappen og prestekjolen.

De varierte formene for borgerskapets diktatur, fra det skandinaviske til det greske, skulle da si litt om borgerskapets evne til å finne formen for sitt herredømme som tilsvarende den aktuelle situasjonen best. I svært mange land har borgerskapet til og med lang erfaring i å herske med såkalte arbeiderpartier i flertallsposisjon. Det sier vel noe om den enorme kraftanstrengelsen som må til fra folket for å vriste makta fra borgerskapet.

Med et nøye spesialisert statsapparat, som borgerskapet har tatt i arv fra de tidligere herskerklassene og utviklet videre, og et militærapparat retta mot folket, så sier det seg sjøl for enhver marxist at maktovertakelsen fra folkets side krever en voldelig revolusjon.

Sosialismen derimot har i motsetning til kapitalismen bare eksistert i noen ganske få årtier.

Den kunne ikke bygge videre på utbytterklassens statsapparat, men måtte knuse det og bygge et nytt. Sosialismen skulle bygges av klasser uten erfaring i å herske. Den sosialistiske revolusjonen er ikke slutført med maktover-takelsen, den begynner da.

Proletariatet hadde ikke noen erfaring med tilbakeslag av den typen at den mister samfunnsmakta etter at den var erobra, slik som borgerskapet har. Proletariatet ville derfor ikke så lett være på vakt mot og gjenkjenne kontrarevolu-sjonens signaler. Proletariatet kunne svært lett risikere å oppdage kontrarevolusjonen for seint, og da skulle heller ikke reaksjonen behøve vold for å seire.

Det er klart det ikke behøver å gå slik. Det kan unngås hvis proletariatet studerer historiske erfaringer og er stadig ideologisk på vakt overfor all fiendtlig ideologi og andre manifestasjoner av forberedelsen til kontrarevolusjonen.

Men det er bare dårer som vil utelukke muligheten av at kontrarevolusjonen kan foregå uten voldsbruk i første omgang.

c. Sosialismen dekker en lang historisk periode.

Som nevnt har kapitalismen eksistert i 500 år. I flere århundrer sloss den mot en sterk føydalisme og i mange land og i lange perioder led den nederlag og ble slått tilbake. Først i slutten av forrige århundre fikk den det definitive overtaket på føydalismen. Med den imperialistiske verdenskrigen 1914–1918 var den borgerlige verdensrevolusjonens epoke forbi og med Oktoberrevolusjonen 1917 var den sosialistiske verdensrevolusjonens epoke innledet. Denne epoken har ennå ikke vart i seksti år. Imperialismen er fortsatt sterk, sjøl om den er en koloss på leirfötter. Er det da sannsynlig at sosialismen vil trenge mindre enn et par århundrer på å konsolidere seg fullstendig?

Dette vil bli en epoke full av klassekamp, det vil bli vunnet store seirer, men vi må regne med tilbakeslag.

Disse tingene må vi ha klart for oss når vi behandler spørsmålet om kontrarevolusjonen i Sovjet.

Det er helt uvitenskapelig når revisjonistene hevder at det er utenkelig med kontrarevolusjon og kapitalisme i et land som har gjennomført Oktoberrevolusjonen. Det er fullt ut teoretisk mulig, og det har skjedd i praksis.

2. HVA VAR KLASSEGRUNNLAGET FOR KONTRAREVOLUSJONEN I SOVJET?

Hvilke klasseelementer kunne danne grunnlaget for kontrarevolusjonen i Sovjet nesten 40 år etter revolusjonen?

For det første fantes det ennå rester av de gamle utbytterklassene. Dette hadde vist seg under Moskva-prosessene og under den 2. verdenskrig, da gamle tsaristelementer kom fram i lyset. De eksisterte fortsatt.

For det andre fantes det et småborgerlig lag både på landsbygda og i byene, folk som kunne vakle mellom sosialismen og kapitalismen. Riktignok hadde kollektiviseringa likvidert kulakkene som klasse, men fortsatt var det småeiendom på landsbygda, og for noen av bøndene kunne den skape et grunnlag for drømmen om kapitalisme. Kulakkfamiliene var også et slikt grunnlag, sjøl om de ikke lenger var kulakker.

For det tredje intelligentsian, spesialistene osv. De var til dels »bestukket» av den proletariske staten til å arbeide for folket. Både lønnsmessig og sosialt skilte de seg en god del fra arbeiderklassen. De ble »holdt i øra» av staten og partiet, mens deres egeninteresser sto til dels mot sosialismen.

For det fjerde, deler av byråkratiet. Sosialismen kan ikke klare seg uten et administrativt apparat, men samtidig kan det lett avle byråkratiske tendenser og borgerlige elementer.

For det femte må nok en del bedriftsledere kalles potensielle borgere, sjøl om de ikke den gangen hadde makta og myndigheten og inntekten som Krustsjov ga dem.

Til slutt var den imperialistiske omverdenen, med dens propaganda, dens spioner, provokatører og agenter en del av klassegrunnlaget for kontrarevolusjonen.

KLASSER I KINA FØR KULTURREVOLUSJONEN

Så vidt jeg kjenner til er det ikke gjort noe vitenskapelig studium av klassene i Sovjet i begynnelsen av 50-åra. Derimot finnes det mye materiale om klasser og klassekamp i et annet sosialistisk land, nemlig Kina. Sjøl om dette på ingen måte kan overføres til sovjetiske forhold er det ganske lærerikt, fordi det forteller noe om den klassemessige basisen en kontrarevolusjon kan ha, sjøl i et land som har vært sosialistisk i mange år.

En slik studie av klasseforholda i Kina er foretatt av William Hinton i ei lita bok som heter »Turning point in China»: (Monthly Review Press) Han går igjennom de ulike gruppene og klassene i Kina før Kulturrevolusjonen, som i en gitt situasjon kunne komme til å støtte kontrarevolusjonen. Sjøl om det utgjør en liten minoritet er det en ganske betydelig masse på opptil mange millioner folk. Dette burde være en tankevekker for folk som hevder at en tilbakevending til kapitalismen er utenkelig i et land som først har innført sosialismen.

Hinton nevner følgende klasser:

1. Det tradisjonelle nasjonale borgerskapet.

Deres eiendommer ble innløst av folkeregjeringa i femti-åra, og de fikk som vederlag statsobligasjoner som ga dem renteinntekter (opp til 1966). Sjøl om de altså ikke lenger eide eller kontrollerte produksjonsmidler, hadde de på grunn av renteinntekta klare privilegier. Dessuten arbeidet mange av dem som ledere eller teknikere i bedrifter de engang hadde eid. Riktignok representerte de ingen fare for sosialismen, men de utgjorde et ikke ubetydelig borgerlig sjikt.

2. De borgerlige intellektuelle.

De fleste intellektuelle hadde borgerlig eller føydal bakgrunn og en grunnfesta borgerlig skoling. Mange av dem var samtidig revolusjonære, men ennå langt fra omdannet til den proletariske verdensanskuelsen. De intellektuelle spredte borgerlige verdier og tankegods, og drev til

dels med en opplæring av den nye generasjon i det gamle verdensbilde. Såvel det bevisste som det ubevisste borgerlige elementet blant de intellektuelle utgjorde en avgjort fare for sosialismen, og deres innflytelse var betraktelig større enn deres antall skulle tilsi.

3. Tidligere rike og velstående mellombønder.

Riktignok var disse absorbert i folkekommunene, men de sto gjennomgående for den kapitalistiske veien. De ville øke de private jordstykkene. De ville at familien og ikke arbeidslaget skulle være produksjonsenheten osv. De drømte om å legge seg opp kapital for å kunne ansette folk og bli rike. Hinton anslår omfanget av slike bønder i Kina til titalls millioner. I forhold til Kinas enorme folketall blir det en liten prosent, men ikke desto mindre dreier det seg om veldig mange folk.

4. De nye administratorene og bedriftslederne.

Dette var revolusjonære som var kommet til makta i 1949. En del av dem var åpenbart blitt korrumpert av sin nye posisjon med dens makt og privilegier. Så tidlig som i 1952 var det en omfattende kampanje mot de borgerlige tendensene hos dette sjiktet.

5. Småborgerlige revolusjonære.

Gode revolusjonære under den nydemokratiske revolusjonen, men folk som aldri hadde omstilt seg til den sosialistiske. De var ikke i stand til å orientere seg i kampen mellom den sosialistiske og den kapitalistiske veien. Hinton kaller dem ubevisste revisjonister.

6. De bevisste revisjonistene.

Dette var de bevisste og mektige tilhengerne av den kapitalistiske veien. Folk som Liu Shao-shi og andre som så kontrarevolusjonen i Sovjet som en oppmuntring for sin politiske målsetting, og som systematisk hevdet Krustsjøvs og Libermanns revisjonistiske prinsipper i Kina. Disse folkene utgjorde et borgerlig hovedkvarter innafor Kinas Kommunistiske Parti og staten.

7. Restene av den tidligere godseierklassen.

De var politisk kompromittert og isolert, og hadde ikke

sjøl noen mulighet til å føre an en kontrarevolusjon. Men de hatet arbeid og hatet det nye systemet og drømte om en gjenoppretting av sin gamle makt. Med om lag 20 millioner mennesker utgjorde disse folkene en betydelig basis for kontrarevolusjon.

Hinton summerer ikke disse gruppene og klassene, og det er også vanskelig fordi de til dels er nokså utflytende. Men med hans tallangivelser er det klart at det kommer opp i godt over 50 millioner. Dette er grupper og klasser som kan bli en basis for kontrarevolusjonen i Kina. Det sier seg sjøl at en framgangsrik kontrarevolusjon ville ha kunnet få oppslutning av ytterligere noen titalls millioner av vaklende elementer.

Dette viser at sjøl en sosialistisk stat med oppslutning fra det overveiende flertallet av befolkningen, må regne med å ha som motstandere flere kontrarevolusjonære klasser og grupper som til og med kan ha en viss massestøtte.

Det er ingen grunn til å anta at det ikke fantes slike klasser og grupper i Sovjet, og gjennom kontrarevolusjonen i femtiåra viste de med all mulig tydelighet sin eksistens.

HVA VAR SITUASJONEN RETT FØR STALINS DØD?

Rett før Stalins død foregikk det en komplisert klassekamp i Sovjet, og partiet analyserte sjøl situasjonen som kritisk når det gjaldt byråkratiseringstendenser, sviktende skolering av kaderen og massene osv. Dette står å lese i Malenkovs beretning til den 19. partikongressen. Denne kongressen vedtok å starte en kampanje mot byråkratismen. (Ny svensk Oktober-utgave av Malenkovs beretning på 19. partikongress, 1974.)

Stalin polemiserer mot tendenser til å ville oppløse de statseide maskin- og traktorstasjonene og overføre dem til kollektivbrukene. Han mente at det ville være et skritt tilbake til kapitalismen. I »Økonomiske problemer i Sovjetunionen» tok Stalin opp en viktig kamp mot faren for tilbakevending til kapitalismen.

Av materiale som kom ut fra den store økonomi-

diskusjonen i Sovjet like før Stalins død, går det fram at en del sovjetøkonomer helte kraftig i retning av den revisjonistiske teorien om »produktivkreftene».

Situasjonen var altså preget av skjerping av klassekampen og visse klare degenereringstrekk i parti- og statslivet. Partiet var i ferd med å starte en kamp mot dem, men rakk ikke stort mer enn å stille oppgavene før Stalin døde.

3. DEN POLITISKE KAMPEN I PARTIET OG STATEN FRA 1953

Alle som har studert sovjetiske forhold er enige om at det skjedde en hard politisk kamp i Sovjet i åra etter 1953. Det er tolkninga av denne kampens betydning som bringer uenigheten for dagen.

Borgerskapet og revisjonistene snakker om »liberalisering», »kamp mot persondyrkelsen» osv., og de er ute av stand til å se denne kampen som noe annet enn tautrekking mellom personer og klikker.

Dette er et uttrykk for historisk idealisme. Materialismen lærer oss at politikken reflekterer grunnleggende økonomiske og sosiale forhold i samfunnet. Bevisst eller ubevisst trår politikerne i en bestemt klasses tjeneste og deres handlinger dikteres av dette. Vi materialister har lært å stille spørsmålet »for hvem, for hvilken klasse?» når vi analyserer en politisk kamp. Også partikamper må analyseres på den rette måten. Særskilt er det viktig i et sosialistisk land, under proletariatets diktatur.

Partikampene 1953–57 – kamp om statsmakta

I Sovjet var det, og i Kina og Albania er det, det kommunistiske partiet som er nøkkelleddet i staten. *Proletariatets parti er det fremste uttrykket for proletariatets makt. For de reaksjonære klassene er det derfor høyst maktpåliggende å forsøke å erobre partiet.* Lenin har sagt og Mao har gjentatt gang på gang at den letteste måten å innta en festning på, er innenfra, når det gjelder sosialismen. Liu

Shao-shi og Lin Piao forsøkte å oppnå makta i staten gjennom å ta makta i partiet. De mislyktes, men forsøkene var farlige nok.

Klassekampen i Sovjet kom derfor naturlig nok til å bli utkjempet hardest i partiet. Da revisjonistene tok makta i partiet kunne de også sikre seg kontrollen over staten og økonomien. Det er ut fra en slik synsvinkel vi må betrakte kampen mellom Malenkov, Molotov og Kaganovitsj på den ene sida og Krustsjov og Bresjnev på den andre.

Malenkov var oppfatta som Stalins arvtaker, men bare uka etter Stalins død ble han fratatt posisjonen som førstesekretær, i løpet av et halvt år hadde Krustsjov sikra seg den jobben.

Krustsjov brukte denne posisjonen til å styrke sin stilling. Han kjørte inn folk som var lojale mot ham personlig på alle plan nedover i partiet. Med et unntak ble alle parti-sekretærene i republikkene skifta ut. I 1954 ble det utrenska over 4 000 partimedlemmer og kandidater i partiet i Georgia.¹ (Stalins hjemsted har i alle år siden 1953 vært et problem for revisjonistene.) Malenkov ble avsatt som partisjef i 1955 og erstatta med Bulganin.

I 1953 hadde Krustsjov henrettet en av sine revisjonistiske rivaler, sjefen for sikkerhetstjenesten, Beria. Høsten 1955 økte omfanget i utrenskningene for å styrke revisjonistene foran partikongressen i 1956. I Ukraina ble 9 500 partisekretærer skifta ut og i Georgia 2 600. Redaksjonene i de viktigste avisene ble skifta ut, og inn kom lojale Krustsjovfolk.

I april 1955 forsonte Krustsjov seg med Tito i Jugoslavia og slo dermed kontra på partiets politikk fra 1948. SUKP hadde den gangen fordømt Tito og det jugoslaviske partiet for at de gjeninnførte kapitalismen og allierte seg med imperialismen. Molotov kritiserte forsoningslinja og ble derfor offentlig fordømt og ydmyket.

¹ Det faktiske materialet til dette og det neste avsnittet er stort sett hentet fra boka »Marxism eller trotskism», utgitt av svensk Oktober.

Samme år starta Krustsjov en sjarmoffensiv overfor de imperialistiske landa. På det teoretiske planet forberedte revisjonistene sin maktovertakelse ved å legge opp til revisjon av hele partiets grunnlag. Mens Lenin slo fast at imperialismen betydde krig het det nå at »forebygging av krig er en *reell* mulighet under de nåværende internasjonale forholda».

Mens partiet fram til da hadde hevdet at den sosialistiske revolusjonen i Vesten måtte følge Oktoberrevolusjonens fotspor, het det nå at »arbeiderklassen kan . . . erobre en stabil majoritet i parlamentet og forvandle den fra et organ som tjener de borgerlige klasseinteressene til et verktøy for folkets virkelige vilje».

I 1956 la professor Libermann ved den Tekniske Høyskolen i Charkov fram et forslag til reform av sovjetøkonomien. Grunnsteinen i hans forslag var at bedriftenes virksomhet og belønningene skulle vurderes ut i fra profitten.

Revisjonismen ved makta er borgerskapet ved makta

Den 20. partikongressen stadfestet denne totale revisjonen av partiets generallinje, og valgte en solid blokk med krustsjovitter til sentralkomiteen. På denne kongressen holdt Krustsjov sin berykta hemmelige tale hvor han tok avstand fra Stalin og Stalin-tida og lanserte en omfattende kampanje mot alt som smakte av sovjetsystemet slik det var under Stalin.

Kampanjen skjulte seg under etiketten »mot persondyrkelsen». Dette var latterlig fordi Krustsjov sjøl i sin tid hadde vært en av de mest kvalmende persondyrkerne (akkurat som Lin Piao, som kjørte fram Mao for å kunne kjøre fram seg sjøl). Det var latterlig fordi Krustsjov satte i gang en mye mer intens persondyrking av seg sjøl. Og det var latterlig fordi marxismen lærer oss at personer ikke handler i et politisk vakuum, de er representanter for den ene eller andre klassen. Ifølge Krustsjov skulle Stalin ha styrt

Sovjet i 30 år uten støtte i noen som helst klasse bare i kraft av sin despotiske personlighet!

Den kampanjen mot byråkratiseringa, likegyldigheten og degenereringa som var vedtatt på den 19. partikongressen ble ikke nevnt på den 20. Den var blitt kvalt i fødselen av de folka som nå tok over partiet.

Den 20. partikongressen ble møtt med demonstrasjoner mange steder i Sovjet. I Georgia ble det satt inn politi og soldater mot demonstranter i Tiflis. Det ble til og med åpna ild. I Kiev var det også en demonstrasjon til støtte for Stalins linje. Den ble møtt med politioverfall.

Kampen i partiet fortsatte også. Molotov ble avsatt som utenriksminister i 1956. I juni 1957 ble Krustsjov utsatt for hard kritikk i partipresidiet, hvor Malenkov, Kaganovitsj og Molotov fortsatt satt, og han ble avsatt med sju mot fire stemmer.

Men Krustsjov nekta å bøye seg og innkalte sentral-komiteen. Han brukte sin makt over hæren til å få inn sine folk fra alle kanter av landet, til og med militærfly ble brukt. Under møtet la hæren en jernring rundt Moskva som en siste sikkerhetsforanstaltning for Krustsjov.

Med sin solide majoritet klarte Krustsjov å oppheve vedtaket i presidiet og i stedet avsette Malenkov, Molotov, Kaganovitsj m.fl., den såkalte »anti-partigruppa», som var Krustsjovs navn på marxist-leninistene, for at de var imot den »materielle stimulansen» i økonomien, og for at de var imot »den nye politikken» med »fredelig sameksistens» som parole for partiets internasjonale politikk.

Kampen i SUKP fra 1953 til 1957 var en omfattende klassekamp som førte til at tusenvis av marxist-leninister ble utrenska fra partiet, og at ledende marxist-leninister ble fratatt sine verv, at partiets kurs de tidligere 30 åra ble forkastet, at landets utenrikspolitikk ble lagt om og at det ble forberedt et nytt økonomisk system hvor profitten skulle spille den ledende rollen.

Dette var en kontrarevolusjon av reineste vann, og den

bekrefter Maos tese om at »når revisjonsimen kommer til makta i et land er det borgerskapet som kommer til makta».

Betydninga av motsigelsene og kampene i partiet og staten etter 1957

De kampene som har utspilt seg i Sovjet etter 1957 har vært en prosess av to typer kamp. Den ene kampen har vært en kamp for å renske partiet og staten for kommunister og proletariske klassekjempere. Den andre kampen har vært en kamp for å forme den nye herskerklassen og en kamp om hvem som skulle spille den ledende rollen innafor denne klassen.

Resultatene av den første kampen viser at SUKP har fullstendig skifta klassekarakter. Noen tall: 70 % av dem som ble valgt til sentralkomiteen i 1952 var utrensket mellom 1956 og -61. I 1961 ble så 5 % av de sentralkomiteemedlemmene som ble valgt i 1952 fjerna. I 1963 ble mer enn halvparten av medlemmene i unionsrepublikkene og områdekomiteenes sentralkomiteer fjerna. Mellom 1956 og -66 ble 1 million medlemmer ekskludert, samtidig som portene ble slått på vidt gap for karrierister og anti-kommunister av alle slag. Av de 5,8 millioner medlemmene som ble opptatt i partiet mellom den 20. og 23. partikongressen var nesten halvparten, eller mer enn 2,5 millioner, intellektuelle og spesialister.

Dette var en utrenskning av de proletære elementene i partiet og en konsolidering av SUKP som et borgerlig parti.

Det teoretiske motstykke til dette var endringa av partiets målsetting fra å være proletariatets diktatur til å bli »hele folkets stat». Borgerskapet i alle land smykker seg med slike titler som »hele folkets representanter».

De politiske og økonomiske tiltaka i denne perioden har videre tatt sikte på å forme den nye herskerklassen. Det var en borgerlig klikk som tok makta i staten og partiet. De representerte de borgerlige klassene og gruppene i Sovjet, men disse klassene var mer klasser i seg, som Marx sa,

enn klasser *for seg*. I tida etter 1956 er den nye herskerklassen blitt forma av de forskjellige borgerlige elementer som eksisterte fra før, samtidig som herskerne har utvida sin klassebasis ved å skape nye borgere i bedriftene, i staten, partiet og hæren. Dens sosiale støtte utover dette er et arbeideraristokrati av privilegerte arbeidere som blir bestukket av profitten i bedriftene. Denne prosessen har naturlig nok ikke gått smertefritt. Krustsjov falt gjennom en palassrevolusjon innafor den nye herskerklassen i 1964, og prosessen er heller ikke slutført.

Den nye herskerklassen består av byråkratene og teknokratene, spesialistene, intelligentsian (spesielt dens høyere sjikt), direktørene, lederne for kollektivbrukene, haier og langere på det svarte marked, den militære eliten osv. Dette skal vi komme tilbake til og begrunne teoretisk i neste artikkel.

4. VAR STALIN ÅRSAKEN TIL REVISJONISMENS UTVIKLING I SOVJET?

Her skal vi ikke gå inn på noen detaljert gjennomgåelse av Stalin-tida. Vi vil heller vise til den nevnte svenske boka, og de to Stalinheftene som SUF(m-l) ga ut (og som dessverre er utsolgt) og kinesernes »Til spørsmålet om Stalin» (som hefte fra Oktober).

For øvrig vil vi si at Stalin ikke kunne være å laste for at det eksisterte kontrarevolusjonære klasser i Sovjet. Det eksisterer slike i Kina også uten at Mao kan lastes for det. Han kunne heller ikke lastes for at de gjorde kontra-revolusjon. Det vil slike reaksjonære med lovmessighet forsøke å gjøre, og vi må igjen minne om at det ikke var lite kritisk i Kina i 1966 heller, da Liu-folkene sto på vippen til å ha flertall i sentralkomiteen og de borgerlige elementene hadde styrka sin makt lokalt. Kulturrevolusjonen satte en bom for kontrarevolusjonen.

Noen kulturrevolusjon fant ikke sted i Sovjet, og her er vi inne på ting som kan lastes Stalin til dels. Ikke sånn å forstå

at han hadde historiske forutsetninger for å sette igang kulturrevolusjon av samme type som i Kina. En av de viktigste grunnene til at Mao Tsetung kunne utforme teorien om kulturrevolusjon var jo nettopp de negative lærdommene av kontrarevolusjonen i Sovjet. Likevel må vi slå fast at kampen mot byråkratiet og de ideologiske svakhetstegna i partiet ble tatt opp for seint, og at massene ikke i stor nok utstrekning ble mobilisert.

På det økonomiske området er Stalin kritisert for å ha latt det utvikle seg for store lønnskiller, eller brukt materiell stimulans i for stor grad. Ett eksempel er *Stakhanov-bevegelsen* i trettiåra som var et akkordsystem med sterk vekt på kraftige produksjonsøkninger. Dette førte til ganske store lønnskiller innafor arbeiderklassen. Men der er viktig å understreke at dette systemet skilte seg grunnleggende fra Krustsjovs og Bresjnevs bonussystem som fordeler belønninga etter *profitten* og ikke etter *produksjonen* slik som Stakhanov-systemet gjorde. Stakhanov-bevegelsen var en politisk bevegelse for å befeste sosialismen.

Stakhanov-systemet ga også store framganger for sosialismen i Sovjet, slik at det er feilaktig å bedømme det som i hovedsak negativt. For øvrig hadde Stakhanov-bevegelsen visse mindre heldige sider, som nettopp lå i store lønnsforskjeller og muligheten for at belønninga for mange ble mer av ett mål, enn de politiske målsetningene.

Den maksimale lønna for partimedlemmer ble også opphevet i samband med Stakhanov-bevegelsen.

De kinesiske kameratene har i alle fall lagt ganske stramme tak på alt som heter akkorder, slik at noen særlige lønnskiller ikke kan utvikle seg på den bakgrunnen. De har også brukt mer politisk stimulans og massemobilisering for å fremme produksjonen enn materielle belønninger.

Malenkovs beretning til den 19. partikongressen, som ganske opplagt uttrykker Stalins syn på de aktuelle oppgavene er et dokument som betoner nødvendigheten av å ta

kampen mot byråkratiske og liknende tendenser alvorlig. Stalins advarsel mot å oppløse de statlige maskin- og traktorstasjoner peker i samme retning. Derfor er det riktig å slå fast at Stalins siste kamp var mot revisjonismen og de kreftene som etter hans død kom til å gjenopprette kapitalismen.

At Stalin kan ha gjort feil, og at han kanskje ikke så hvor stor truselen egentlig var, kan vel være så. Men det vil være fullstendig ahistorisk å gi Stalin skylda for at revisjonistene gjorde kontrarevolusjon etter hans død, når han hele sitt liv som kommunist hadde slåss mot de revisjonistiske standpunktene.

P.S.

Fra Røde Fane nr. 4/1974

Sovjet i dag: Et nytt borgerskap ved makta

Sovjets utplyndring av mange land er i dag like grådig som USAs. Gang på gang har de to supermaktene, sammen og hver for seg, trampa på interessene til verdens folk. Det skulle ikke være vanskelig å innse at Sovjet har skifta klassekarakter, fra å ha vært en bastion for den internasjonale arbeiderklassen til å bli et borgerlig diktatur.

Men noen kan ikke godta en slik konklusjon. De sier at så lenge staten eier de viktigste produksjonsmidlene i Sovjet, så kan en ikke snakke om at kapitalismen er gjenoppretta. Vi vil i denne artikkelen ta opp dette spørsmålet fra en teoretisk synsvinkel.

HVA ER KAPITALISME?

Vi må gå ned til de grunnleggende begrepene, og først få det klart hva som egentlig kjennetegner kapitalismen. Er det styreformen? Nei, det finnes både monarkier og republikker blant de kapitalistiske landa, borgerlig-demokratier og fascist-stater. Det er heller ikke lovverket, eller eksistensen av statsbedrifter som avgjør at et land *ikke* er kapitalistisk. Men er det da eiendomsformen? Er hovedspørsmålet hvem som eier produksjonsmidler, finansinstitusjoner osv? Svaret er både ja og nei. *Ja*, fordi det ikke kan tenkes noe sosialistisk land hvor eiendommen til de viktigste produksjonsmidlene fortsatt ligger hos enkeltpersoner. *Nei*, fordi det er utilstrekkelig *bare* å undersøke eiendomsformen. Formell eiendom er et juridisk spørsmål, men en samfunnsform kan ikke bestemmes etter lovverket. Den må bestemmes etter hvordan den fungerer i *virkeligheten*.

Det viktigste spørsmålet dreier seg om *produksjons-*

forholda i det aktuelle landet. Er det kapitalistiske produksjonsforhold så er det et kapitalistisk samfunn.

PRODUKSJONSFORHOLD

Med produksjonsforhold mente Marx den måten menneskene samarbeidet på i produksjonen, den måten de gjensidig utveksla sin virksomhet. Det er klart at dette er en langt videre definisjon enn den reint juridiske. Produksjonsforholda i et samfunn blir i følge Marx å betrakte som de forholda som menneskene står i til hverandre i produksjonen, uansett om det er felt ned i lover eller ei. Ut fra dette er det sjølsagt et kapitalistisk produksjonsforhold når en mann eier en fabrikk med produksjonsutstyr og han kjøper arbeidskrafta til arbeiderne. Arbeiderne selger den eneste varen de har, nemlig arbeidskrafta si. Eieren kjøper den og bruker den i størst mulig utstrekning for å skape produkter som kan selges på markedet som varer. Kapitalistens interesser ligger ikke i sjølve produktet, han kan like gjerne investere i våpen som i førstehjelpsutstyr, bare det gir han profitt. Kapitalen må akkumulere mer kapital for å overleve.

Men dette er et kapitalistisk produksjonsforhold i den mest forenkla formen vi kan tenke oss. Alt på Marx' tid oppsto aksjeselskapene, og dermed blir eiendomsforholda straks mer kompliserte. 1060 mennesker kan eie en aksje hver og ansette en direktør til å lede fabrikkene. Direktøren disponerer da over produksjonsmidlene og arbeidskrafta, men de egentlige eierne mottar kanskje bare sin dividende del av profitten. Dette er en *kollektiv* kapitalistisk eiendomsform. Forsatt selger arbeiderne arbeidskrafta si og skaper merverdi som kapitalen bruker til å akkumulere mer kapital.

De store multinasjonale selskapene har gjort eiendomsforholda ytterst uklare. Hundretusener av «eiere» har ingen som helst disposisjonsrett over sin eiendom, mens et fåtall direktører o.l. som i enkelte fall kanskje ikke har en eneste

aksje, disponerer over selskapet *som om de skulle være eiere.*

Kort sagt, kapitalismen oppviser sjøl så mange former for kapitalistisk eiendom, at det ville være ganske naivt å bruke bare den *personlige* private eiendom som mål på et samfunn.

Det avgjørende for oss må være om menneskene står i kapitalistiske produksjonsforhold til hverandre med en klasse som disponerer over produksjonsmidlene og tilegner seg merverdien, og en klasse som er frarøvet kontrollen over produksjonsmidlene og bare inngår i produksjonen som bærer av arbeidskraft.

EIENDOM OG DISPOSISJONSRETT I SOVJET

Formelt sett eies produksjonsmidlene, eller de fleste av dem, av staten. Men det er en stor misforståelse å tro at det ikke også finnes såvel produksjonsmidler som fast eiendom i privat eie. I den seinere tida har det grodd opp privateide fabrikker, hoteller osv. Det finnes kapitalister av denne tradisjonelle typen i Sovjet også. Det finnes pantelånere, spekulanter, meklere, private entreprenører osv. Dette kan dokumenteres ut fra sovjetisk presse, og det nytter lite for Kremles lokale filial i Norge å nekte for dette.¹ Men det er riktig at denne formen for kapitalister ennå ikke er noen hovedform, og det er heller ikke det vi mener når vi snakker om sosialkapitalismen.

Det vi mener er at såvel den statlige som den kooperative eiendommen i Sovjet er kapitalistisk eiendom som tilhører den makthavende klassen av byråkratkapitalister.

Denne klassen, som består av toppsjiktet i partiet og statsorganene, i hærledelsen, i ledelsen for bedriftene og landbruksenhetene, skaffet seg opprinnelig makta gjennom Krustsjovs statskupp i 1956. De skaffet seg statsmakta for å bruke den som et mektig instrument til å berike seg og utbygge sin makt. Fortsatt har ikke dette nye borgerskapet den formelle, juridiske eiendomsretten til produksjonsmidlene. Fortsatt er det ikke deres *personlige* private

eiendomsrett, men deres kollektive kapitalistiske eiendom, som preger bildet.

ARBEIDERKLASSEN – EIENDOMSLØS SOM FØR REVOLUSJONEN

Da Sovjet var sosialistisk var den statlige eiendommen i første rekke arbeiderklassens eiendom, ikke som individer, men som klasse. Som klasse drev den produksjonen framover mot å dekke folkets stigende behov på alle områder, ikke ut fra profittmotivet, men ut fra ei politisk målsetning. Gjennom staten og partiet utøvet klassen sitt diktatur over dem som ville gjenopprette kapitalismen.

I dag er det ikke lenger arbeideklassen som har hand om hvilken vei produksjonen utvikler seg. Produksjonen drives ut fra hva som gir mest *profitt*. Dette er grunntanken i »det nye økonomiske systemet» som ble gjennomført fra 1965.² Derfor investeres det i de produktene som kan gi denne profitten. Arbeiderklassen har ikke lenger makta over planene, de utformes av bedriftslederne og deres klassefeller i statsapparatet.

Sovjetrevisjonistene har sjøl lagd en meningsmåling som tydelig viser at arbeiderklassen har mista disposisjonsretten over produksjonsmidlene. På en metallurgisk bedrift i Sibir ble 1000 arbeidere spurt om de visste hvordan produksjonsmålene ble oppnådd. 70 prosent svarte at de ikke visste det, og at de heller ikke brydde seg om det, fordi det ikke hadde noen betydning hva de mente. Det de sa ble aldri tatt hensyn til likevel!³

I skarp kontrast til dette står det sosialistiske Albania, der det ble holdt mer enn en million diskusjoner over den siste femårsplanen! Folket deltok aktivt fordi de visste at det var deres egen plan, og de visste at det de kom fram til i diskusjonen ville få betydning for planen.

På alle hold viser det seg at den sovjetiske arbeiderklassen er fratatt råderetten over produksjonsmidlene. Den blir også direkte fortrent fra alle de avgjørende organene. Fra den 20. til den 23. partikongressen ble en million medlemmer

ekskludert.⁴ De fleste av dem var revolusjonære arbeidere. I samme perioden ble dørene åpnet på vidt gap for intellektuelle, byråkrater og karrierister av alle avskygninger. Halvparten, eller godt og vel 2.5 millioner av de nye medlemmene var intellektuelle og spesialister.⁵ I statsorganene gjelder det samme bildet. Funksjonærer og intellektuelle har en representasjon i Det Øverste Sovjet som er 8 prosent høyere enn arbeiderne og kollektivbøndene til sammen.⁶ Holdt utenfor bedriftenes ledelse og trengt til side og ned i partiet og staten, så står den sovjetiske arbeiderklassen uten noen mulighet til å påvirke, for ikke å snakke om diktere produksjons- og samfunnsutviklinga.

BEDRIFTSLEDERNE EIER STATSEIENDOM

Denne påstanden kan lyde merkelig. Men den beskriver situasjonen i Sovjet i dag. Den økonomiske »reformen» på midten av sekstitallet satte bedriftslederne i den samme posisjon som de ansatte generaldirektørene i Vesten.

Bakgrunnen for reformen var at revisjonistene ville »løse» problemet med tungrodd planlegging og innføre »smidigere» systemer med lokal »sjøl-administrasjon» for bedriftene, osv. I virkeligheten dreide det som om å innføre mer direkte kapitalistiske driftsmåter enn systemet til da hadde tillatt.

Et sosialistisk samfunn ville løst problemer med byråkrati gjennom å mobilisere massene til å kritisere det dårlige og styrke det bra. Revisjonistene kunne ikke mobilisere massene til å løse den krisa som kontrarevolusjonen i 1956 hadde skapt. Det ville ha rykket grunnen bort under føttene deres. »Løsningen» måtte de finne i å lempe på sitt stivbeinte byråkratkapitalistiske system og skape et mer smidig et.

De mobiliserte bedriftslederne, gjennom å øke deres andel av profitten og overlate mye større deler av avgjørelsene til dem.

Dermed ble det nåværende systemet skapt. I dag har bedriftslederne i Sovjet disposisjonsrett over selskapenes

ressurser. De utformer produksjonslinja ut fra profitt-motivet. Det betyr at de i stor utstrekning kan gå utenom planen. Dette medfører overproduksjon av noen varer og knapphet på andre. De kan avgjøre ansettelse og oppsigelse og fastsette lønningene til arbeiderne. Som sine kolleger i Vesten har de arbeiderne i sin makt. På noen områder har de mye større myndighet enn bedriftsherrer i Norge. De sovjetiske kan nemlig idømme arbeiderne straffer. Sovjetiske aviser forteller blant annet om en direktør i Kirov-området som i løpet av ett år ila 125 arbeidere 223 straffer og gjorde 350 arbeidere ansvarlig for materielle tap.⁷

Slike direktører er ikke »samfunnets tjenere». De er reine kapitalister. De har da også anledning til å selge eller leie ut produksjonsutstyr, bygninger og grunn, presis som kapitalister i Vesten kan gjøre. Det er da klart at de behandler statseiendommen som sin egen private eiendom. Denne klassen av utbyttere er de virkelige eierne av produksjonsmidlene i Sovjet.

ARBEIDERKLASSEN UTBYTTES

Hele grunnlaget for Sovjet-økonomien er forandret. Under Lenin og Stalin var det folkets behov og bygginga av sosialismen som var det avgjørende for de økonomiske beslutningene. Lønnsomheten spilte en underordna rolle, og i de tilfellene der arbeiderklassens langsiktige behov kolliderte med lønnsomheten, måtte den vike.

I dag er profitten sjølve drivkrafta i det økonomiske systemet. Det betyr at det investeres, ikke ut fra behovene, men for å skape profitt. Dette er prinsipielt det samme som i den vestlige kapitalismen. Produktet spiller mindre rolle. Kapitalen investeres for å akkumulere ny kapital. Arbeiderne utbyttes ved at de skaper en *merverdi* som tilfaller overklassen.

Også i et sosialistisk samfunn skaper arbeiderne mer verdi enn det de trenger til sitt eget livsopphold. Den avgjørende forskjellen er at denne verdien ikke lenger står under en

fiendtlig og ikke-arbeidende klasser kontroll, men tilhører arbeiderklassen kollektivt.

Når den sovjetiske arbeiderklassen har mista kontrollen over produksjonsmidlene gjenoppstår også utbyttinga. Konkret er dette uttrykt i *bonusfondene*. Det avsettes fonds for bonuser til bedriftsledere og arbeidere. Bonusene utbetales i forhold til selskapenes profitt. I følge et økonomisk tidsskrift i Sovjet tilfaller 80–85 % av bonusene bedriftslederne. Siden bedriftslederne bare utgjør noen ganske få prosent i forhold til arbeiderne, forteller dette ganske mye om den enorme utsuginga som foregår. De øvrige 15–20 % av bonusene tilfaller heller ikke arbeiderne i sin helhet. De tilfaller for en stor dels vedkommende et privilegert mellomsjikt, og dels privilegerte arbeidere som kjøpes til lojalitet.

Bedriftslederne premieres direkte for å øke utsvettinga av arbeidskrafta og for direkte rasjonalisering som fører til oppsigelser av arbeidere. Blant annet avsettes 50 % av utbyttet ved oppsigelser på fondet for bonuser, som altså bedriftslederne får en så enorm andel av.⁸

Et resultat av gjeninnføringa av kapitalismen i Sovjet er at mange arbeidere til stadighet går arbeidsløse. Et annet økonomisk tidsskrift i Sovjet har beregnet at gjennomsnittlig 3 millioner sovjetborgere flytter omkring i landet på jakt etter jobb (familiene inkludert).⁹

SOVJET ET

STATSMONOPOLKAPITALISTISK SAMFUNN

Sovjet, som er et land der kapitalismen er gjeninnført, oppviser andre former for kapitalisme enn de vi finner i de tradisjonelle kapitalistiske landa. Dette bør ikke forvirre noen så lenge det faktisk eksisterer kapitalistiske *produksjonsforhold* i landet. Særtrekka stammer fra det faktum at det nye borgerskapet har skaffet seg kontrollen over produksjonsmidlene ved *først* å ta makta i staten. Dette har ført til en statsmonopolistisk kapitalisme av det mest

sentraliserte slaget en kan tenke seg. Men herskerklassen i Sovjet står midt oppe i uløselige problemer, og vil forsøke en rekke utveier til å komme ut av den stadig skarpere krisa i det sovjetiske samfunnet. Dette skjer lovmessig i tråd med kapitalismens natur.

En monopolistisk kapitalisme må nødvendigvis være *imperialistisk*. Den må utvikle stadig større monopoler osv. Dette skjer i Sovjet i dag. Utenlandske monopoler trekkes inn i Sovjet for å bidra med kapital og teknologi. Blant amerikanske gigantmonopoler er slike selskaper som General Electric, Caterpillar, Pan American, Chase Manhattan Bank, First National City Bank og Bank of America representert i Moskva. ¹⁰

Nye selskaper fra alle de store imperialistmaktene er på vei inn for å utnytte sovjetisk arbeidskraft og naturressurser. I Polen kan vestlige selskaper nå kjøpe inntil 49 % av aksjene i statselskapene, og andre øst-europeiske land følger etter. ¹¹

Den sovjetiske sosialkapitalismen er like rovgrisk som sin amerikanske kollega. Den forsøker å skjule sitt sanne ansikt under en tåkesky av sosialistiske fraser. Den kan nok lure noen folk ei viss tid, men ikke særlig lenge. Sosialkapitalismen kan bare utvikle seg fra krise til enda verre krise. I mellomtida er det alle progressive sin plikt å avsløre de nye herskerne i Kreml. Støtte til Sovjet bør i den progressive bevegelsen oppfattes prinsippielt på linje med støtte til USA-imperialismen. Sosialister og kommunister må bekjempe sosialkapitalismen og sosialimperialismen på lik linje med monopolkapitalismen og imperialismen i Vesten. Vårt mål er en verden hvor menneske ikke lenger utbytter menneske.

Fra Klassekampen nr. 26/1974.

NOTER

1. I brosjyra »Om Krustsjøvs falske kommunisme og de historiske erfaringene verden kan trekke av den» (KKPs 9. kommentar til Åpent brev fra SUKPs sentralkomite) er det rikelig dokumentasjon for at det finnes kapitalister av tradisjonell type i Sovjet i dag. Se s. 10-16 i utgaven fra Forlaget Oktober.

2. »Det nye økonomiske systemet» ble gjennomført i Sovjet fra 1965. Kosygin presenterte systemet slik: »Innføringa av økonomisk sjølstendighet, bestemmelsen av økonomisk motiverte priser, økningen av profittens rolle og en obligatorisk og systematisk oppmuntring for godt og produktivt arbeid, er viktige forutsetninger for en forsert utvikling av vårt næringsliv.» (Kosygin: Statsplan for den sovjetiske folkehusholdningens utvikling 1965. Rapport til møte i Øverste Sovjet, 9. desember 1964.) Reformene er behandlet i Røde Fane 4/74, især s. 23-35. I Bo Gustafssons bok »Sosialkapitalismen» finner du en vurdering av reformene fra den kjente revisjonistiske økonomen Maurice Dobb. Se s. 34-50.
3. Meningsmålinga for bedriften i Sibir er gjengitt i Albania Today 4/1973, artikkelen »The Soviet Working Class is Deprived of the Means of Production».
4. Se Gustafsson og Wickman: »Marxism eller trotskism», s. 221.
5. Samme bok, s. 221-222.
6. Oppgitt hos Lundgren og Ek, »Sovjet i dag», s. 21.
7. Oppgitt i Albania Today 4/73, artikkelen »The Soviet Working Class is Deprived of the Means of Production».
8. Tidligere var det lovfestet at det lønnfondet staten hadde fastlagt for hver bedrift skulle senkes i forhold til reduksjoner i arbeidsstokken. I 1967 begynte kjemikombinatet i Sjtjokino et eksperiment der lønnsfondets størrelse ble opprettholdt og utbyttet av rasjonaliseringer og oppsigelser i stedet ble tilført fondet for materiell stimuli. Dette eksperimentet ble berømmet av Bresjnev på 24. partikongress og gjennomført på stadig flere bedrifter. (Se Willi Dickhut: »Die Restauration des Kapitalismus in der Sowjetunion», Stuttgart 1974, s. 120-124.)
9. Tallet er referert i Hsinhua 29.8.74, med det sovjetiske tidsskriftet »Smena» som kilde. Den »flytende arbeidskrafta» omfatter arbeidere som er blitt oppsagt og arbeidere som har forlatt arbeidet frivillig for å finne arbeid et annet sted.
10. Selskapenes representasjon i Moskva er en følge av avtaler som ble inngått under toppmøtet mellom Bresjnev og Nixon i mai/juni 1973. Se Røde Fane 2/74, s. 37. Kilde: Pressebyråets Novotnys Oslokontor.
11. Clarte 4-5/74 har en artikkel om de utenlandske selskapene i Sovjet og Øst-Europa (Dan Israel: »Vad gör dom i Sovjet?»). I Marxistisk Forum 6/74 står det videre en artikkel om de økonomiske forbindelsene mellom Sovjet og USA (»Kai Moltke: Bresjnevs nya økonomiske politik»).

Sovjet – en imperialistisk stat på linje med USA

SOSIALIMPERIALISMEN

Ordet »sosialimperialisme» er skapt av Lenin, som brukte det om forræderne i den 2. internasjonale, som gikk over til imperialismen i den første verdenskrigen. Det innebærer sosialisme i ord og imperialismen i handling. Lenin brukte det om opportunistene som tjente imperialismen, men som ikke sjøl satt ved statsmakta. Hvor godt passer ikke da ordet på revisjonister som har *tatt* statsmakta, og som sjøl handler som imperialister.

Sosialimperialismen er en spesiell type av imperialismen. Den er en imperialismen som svøper seg i sosialistiske fraser, og som gjerne driver ny-kolonialisme under påskudd av at de følger Lenins lære. Denne formen er det spesielle ved sosialimperialismen i forhold til annen imperialismen. Men innholdet er akkurat det samme som den gamle imperialismen.

LENINS IMPERIALISME–DEFINISJON – SOVJET I DAG

Lenin har definert imperialismen slik:

- 1) konsentrasjonen av produksjonen og kapitalen har blitt utvikla til et så høyt stadium at det har blitt skapt monopoler som spiller den avgjørende rollen i det økonomiske livet.*
- 2) sammensmeltinga av bankkapitalen med industrikapitalen og dermed framveksten av et finansoligarki på basis av denne finanskapitalen.*
- 3) eksport av kapital, skilt fra vareeksporten, får særskilt betydning.*

- 4) opprettelsen av internasjonale monopolkapitalistiske selskaper som deler verden mellom seg.
- 5) oppdelinga av verdens landområder mellom de største kapitalistiske maktene er avslutta (og bare en omfordeling er mulig etter som styrkeforholdet endrer seg). (Se Lenins definisjon i »Imperialismen og splittelsen i sosialismen», 1916.)

De svære revolusjonene som fulgte i kjølvannet til den andre verdenskrigen umuliggjorde en fortsettelse av den gamle kolonipolitikken. USA ble den fremste skaperen av ny-kolonialismen. Dette systemet tillater formell »frihet» til en viss grad, men imperialismen sikrer sine interesser gjennom mer kompliserte bånd, som ikke er mindre effektive. I dag som i går hviler imperialismens herredømme i ytterste fall på militær makt.

Sammenlikn Sovjet med Lenins definisjon. Det er lett å påvise at kapitalismen i Sovjet nødvendigvis må være *monopolistisk*, og fakta som er referert andre steder i boka underbygger dette. *Det er dette økonomiske grunnlaget som gjør at Sovjet må være imperialistisk.* Monopolkapitalen vil maksimere profitten og kan bare gjøre det ved å gå over landegrensene for å forsøke å legge verden under seg.

Reformister og opportuniste av alle slag har alltid hevdet at imperialistisk utplyndring, aggresjon og krig er former for politikk som monopolkapitalistiske stater bare driver med »tilfeldig», at det er skeivheter arbeiderbevegelsen kan reformere bort, uten å rokke ved det kapitalistiske systemet i seg sjøl. Det er heller ikke uvanlig å høre at slike skeivheter kan komme ut av et hvert samfunnsystem, også det sosialistiske. Lenins analyse – særlig polemikken mot Kautsky i *Imperialismen* – og all erfaring seinere har vist uholdbarheten i slike påstander. Monopolkapitalismen er imperialistisk etter sin natur, imperialismen er uløselig bundet sammen med monopolkapitalismen. Dette gjelder også for sosialimperialismen.

Videre følger det av seg sjøl at det byråkratkapitalistiske

borgerskapet i Sovjet, som gjennom staten behersker hele det økonomiske livet, er et *finansoligarki* i annen potens. Et tettere finansoligarki enn det sovjetiske skal det leites lenge etter, nettopp på grunn av at det har oppstått gjennom kontrarevolusjon i et sosialistisk land.

TERRITORIAL OPPDELING OG KONTROLL

Det står igjen å vise at Sovjet driver imperialistisk utbytting av andre land, at det driver kapitaleksport, at det arbeider i retning av overnasjonale selskaper, og at det har delt verden med den andre supermakta i »interessesfærer».

Når det gjelder den territoriale oppdelinga av verden mellom imperialist-maktene og særskilt mellom de to supermaktene, så er det et forhold de innrømmer åpent sjøl. Øst-Europa, Mongolia, Cuba er anerkjent av USA som Sovjet-område, sjøl om USA gjerne vil inn og konkurrere. På samme måte er Latin-Amerika USAs »interessesfære».

Sovjet har sikra seg sterke støttepunkter i India, Afghanistan og Bangla Desh, og de manøvrerer for å prøve å ta over etter USA i Indokina. Egypt kom allerede i femtiåra under de nye tsarenes innflytelse, på samme måte med Syria. I de andre landa i Midt-Østen er det også sterke Sovjet-interesser, men i alle disse landa bølger styrkeposisjonene noe fram og tilbake mellom supermaktene, noe som Sovjets økning av Middelhavsflåten under oktoberkrigen er et tegn på.

I alle de områdene der USA til nå har vært overherre, prøver Sovjet å komme inn. Dette gjelder særlig Europa, som er rikt på kapital og teknologi, noe Sovjet har lite av. Sovjet prøvde å gjøre Chile til en del av »sitt» område og har fangarmene ute etter de portugisiske koloniene i Afrika. Om slike forhold finnes det hauger av stoff for den som leser aviser.

Her følger et forsøk på ei liste over de metodene Sovjet bruker for å skaffe seg kontroll over nye områder, og holde kontrollen over gamle.

1) Såkalt «hjelp». Sovjets «hjelp» på det økonomiske område er av samme type som de andre imperialistenes. Ved å gi økonomisk «hjelp» til et land sikrer Sovjet seg samtidig kontroll over landet. Et av de landa der Sovjet tidligst sikra seg innpass etter at det nye borgerskapet kom til makta, var Egypt. Sovjet brukte her blant annet «gaver» og «hjelp» i form av maskiner og fabrikker. I følge en grundig egyptisk analyse er Egypt i dag enormt avhengig av reservedeler til disse maskinene og fabrikkene, slik at de ville stoppe opp uten, og slik at Sovjet kan prise reservedelene høyt. (Mahmoud Hussein, «Class Conflict in Egypt».) Dette er kjent fra mange land, blant annet de øst-afrikanske statene.

2) «Lån» er en annen metode for kontroll og utplyndring. India betaler for tida tilbake *mer* i avdrag og renter på lån enn landet får i nye kreditter fra Sovjet. Dessuten må India betale tilbake i naturalier til ytterst ugunstige priser. Sovjets kreditter utgjør nesten 100 % av landets «hjelp» til India, mens «gavene» utgjør noen promille. (Mer om India i et seinere avsnitt.)

3) Selge dyrt og kjøpe billig er et gammelt imperialistisk prinsipp, og Sovjet følger det lojalt. I 1968/69 fikk India 1 667 rupier pr. tonn jute av Sovjet, mens det fikk 3 206 rupier pr. tonn av Storbritannia. I forholdet til Sovjets vasaller i Øst-Europa er dette helt gjennomført. Sovjet må til og med innrømme det sjøl. I brosjyra «Principles of equality» nevner de at den prisen som Sovjet tar for olja si i Comecon-landa er høyere enn verdensmarkedet. Den revisjonistiske forfatteren bortforklarer dette med at Comecon-landa likevel får fordelen av denne handelen, fordi de får høyere priser på sine produkter i Sovjet. Dette siste er rein løgn. (Mer om dette i avsnittet om Comecon.)

4) Teknologi/monokultur. Sovjet satser på å bygge opp hele fabrikker i de underlagte landa, hvor all utrustning leveres fra Sovjet på kreditt. Dermed eksporterer Sovjet et hjemlig eksportoverskudd og gir ingen mulighet for det underlagte landets industri til delleveranser. Industrien

holdes nede og landet forblir avhengig av sovjetiske leveranser.

Denne oppbygginga krever store mengder sovjetiske eksperteser som forblir industrielle og politiske agenter. De kan også brukes som pressmiddel fordi størstedelen av denne industrien ville stoppe om nøkkelpersonell ble trukket tilbake. Dette gjorde Sovjet i både Kina og Albania i begynnelsen av 60-tallet. I land hvor det ikke er et sosialistisk system og en ledelse med evne til å mobilisere massene i å løse ei slik krise, vil en slik manøver være katastrofal.

Sovjet krever av sine lydriker at de går inn i den »internasjonale arbeidsdelinga». – »Dette samarbeid gjør det mulig for Sovjetunionen å utnytte den internasjonale arbeidsdelinga på en bedre måte. Vi vil bli i stand til å kjøpe av disse landa stadig større mengder av deres tradisjonelle eksportvarer – bomull, ull, pelsverk og huder, rensed non-ferromalm, matolje, frukt, kaffe, kakaobønner, te og andre råvarer og en rekke ferdigvarer.» (Sikkert etter »Leninisme eller sosialimperialisme» Forlaget Oktober, 1972, fra Kosygin's tale til den 23. partikongressen).

Dette er reinhekla kolonialisme. De ferdigvarene Sovjet er særlig interessert i er de som passer inn i Sovjets økonomi. F.eks. er det en tendens til at Sovjet lar de underlagte landa ta over produksjonen på områder som krever relativt mye arbeidskraft, som tekstiler, akkurat som f.eks. Norge og andre vestlige land gjør.

Alle de øst-europeiske landa har blitt nødt til å legge om og til dels nedlegge produksjon for å forsyne Sovjet, eller ikke konkurrere med Sovjet. Sovjet krevde av Albania at landet skulle oppgi sjøbergingslinja og i stedet satse på druer og turister. Da sa Enver Hoxha at albanerne heller spiste gras enn å bli avhengig på nytt.

5) »Joint ventures». (Dårlig oversatt, fellesselskaper). Sovjet satser i stigende grad på dette. F.eks. gikk Sovjet og Iran sammen om bygginga av en olje og gassledning fra Iran til Sovjet. I det siste har det vært en hard konflikt mellom de

to landa omkring prisen på olja, fordi Iran solgte olje til underpris, mens Sovjet solgte den videre til overpris. På grunn av oljeledninger sto Iran i den knipa at det kortsiktig kunne lønne seg å selge til underpris, framfor å skipe olja til Europa. Dessuten hadde landet bundet kapital i ledningen, og kunne heller ikke se bort fra dette. De satt i klisteret, og konflikten er fortsatt ikke løst.

Det er sannsynlig at Sovjets økonomiske framstøt overfor Norge kan komme i forbindelse med »joint ventures» på olje i Barentshavet. Sovjet har stigende interesse for slike selskaper i Europa, uten at vi har noen oversikt over hvor langt de er kommet.

Sovjet går også inn for »joint ventures» for å utnytte ressursene i tredje land, framgår det av »Indian & Foreign Review» sitert i Marxistisk Forum 3/74.

6) Indoktrinering av en lokal prosovjetisk klikk. Sovjet bruker i stor stil metoden med å utdanne en lojal intelligentsia i de underlagte landa på skoler i Sovjet. Erfaringa viser at disse er sterke støttepunkter for sovjetisk sosialimperialisme når de vender tilbake. Dette gjelder f.eks. mange afrikanske land.

7) Indirekte og direkte kontroll gjennom revisjonistpartiene. Revisjonistpartiene over hele verden er tildelt ei rolle i Sovjets imperialistiske strategi. I korte trekk går denne linja ut på at de må prøve å komme i regjering for enhver pris. Dermed kan Sovjet få et fotfeste innafor som kan utnyttes økonomisk og militært. Dette er en hard påstand, men den holder vann. Ser vi på revisjonistpartiene i land etter land, så har de kasta sjøl den siste trevl av prinsipper over bord for å få taburetter.

Frankrike. Det er en kjent sak at revisjonistpartiet la seg på magen for å tekkes imperialisten Mitterand, og blant annet avlyste 1. mai i 1974 og dempa den faglige kampen for å tekkes de borgerlige. Alt dette for å komme i regjering.

Italia. Det italienske revisjonistpartiet trygler monopolkapitalens parti, framfor noe annet, nemlig kristeligdemo-

kratene om at også revisjonistene må få en plass i regjeringa. Borgerskapet teller på knappene om de skal godta dette for å bruke revisjonistene i et forsøk på å løse den permanente regjeringskrisa i Italia.

Portugal. Portugals revisjonister klamrer seg i dag til taburettene i fascistene Spinolas kolonialistiske regjering. De stanser faglig kamp og kritiserer »uansvarlige elementer» når titusener streiker. Samtidig lader Sovjet opp sitt diplomati overfor den nye regjeringa i Portugal.

Lista kunne gjøres mye lenger, og tendenser ville være de samme sjøl om ikke alle revisjonister har like realistiske muligheter for å oppnå resultater for sine oppdragsgivere. Revisjonistene i *Danmark* har gått inn for regjerings-samarbeid med sosialdemokratene og de *norske* revisjonistene som sitter i nøkkelposisjoner i SV har åpna for ei linje som går i samme retning. Ellers er det også grunn til å spørre seg om hvorfor den sovjet-påvirka Allende gikk imot chilensk utvidelse av fiskerigrensa, når et slikt tiltak åpenbart tilsvarte Chiles behov, men ikke Sovjets.

8) Militærkupp. Det er bevist at Sovjet sto kraftig bak kuppforsøket mot Nimeiri i Sudan for et par år siden, blant annet gjennom prosovjetiske offiserer utdannet i Sovjet. Også statskuppet i Afghanistan fikk sterk støtte og var med på å fylle ut Sovjets planer om å innringe Kina.

9) Militær »hjelp». Sovjet skryter av sin militære »hjelp» og Sovjet er ganske visst blitt verdens våpenprofittør nummer 1, men hjelpa er heller tvilsom. For det første knytter Sovjet harde betingelser om sovjetisk kontroll til våpenleveransene. For det andre stasjonere de også her nøkkelpersonell som kan lamme det aktuelle landets militære potensial dersom det handler mot Sovjets ønsker. For det tredje er kredittene steinharde. F.eks. måtte Egypt og Syria betale blodpriser for våpen i oktoberkrigen. Våpen har den fordelene fra imperialistisk synspunkt at det ikke finnes faste priser på dem, og mulighetene til å tjene grovt er kjempestore. For det fjerde leverer Sovjet bare de våpentypene

som passer Sovjets aktuelle politikk. Blant annet har Egypt kritisert Sovjet skarpt for dette.

10) Kanonbåt diplomati. Sovjet har i rekordarta grad økt sin flåtestyrke og hevder det som et prinsipp å utøve »inflytelse» gjennom sine mobile flåtestyrker på verdenshavene.

Sovjet legger derfor veldig stor vekt på å få flåtebasen, slik som de var frampå med i Bangla Desh etter krigen i Bengalen. Derfor er også »prinsippet» om »fri ferdsel på havene» så viktig for Sovjet, akkurat som det er for USA. Sovjets manøvrer med å sende nye marinefartøyer til Middelhavet under oktoberkrigen stemmer overens med USAs manøvrer med sin sjette flåte under borgerkrigen i Jordan i 1970. Trusler om invasjon har alltid vært et imperialistisk maktmiddel.

11) Okkupasjon. La det ikke bli glemt at Sovjet holder Tsjekkoslovakia okkupert og har gjennomført det de sjøl kaller »begrensa suverenitet» i de andre Warszawa-paktland og Mongolia, med stående sovjetiske styrker med all slags moderne våpen.

PS/JH

Fra Røde Fane 4/1974.

Comecon – sosialimperialistisk nykolonialisme i Europa

COMECON – »Rådet for gjensidig økonomisk hjelp» – er i dag en kapitalistisk økonomisk blokk, bygd på undertrykking og utbytting. Det er et redskap for de sovjetiske sosialimperialistene som de bruker for å blande seg inn i de andre landas anliggender og sikre sine egne politiske og økonomiske interesser.

Sosialimperialistene og de som sitter med regjeringsmakta i medlemslanda hevder noe annet. De framstiller COMECON som et mønster på likestilling og gjensidig fordel i forbindelsene mellom forskjellige land, og som et eksempel på hvordan økonomien i flere land kan forene seg om planmessig utnyttelse av hvert lands ressurser til felles og gjensidig nytte for alle.

I denne artikkelen skal vi diskutere grunnlaget for den politikken sovjetlederne fører overfor medlemslanda i COMECON og gå gjennom materiale som viser hvordan disse prinsippene blir satt ut i livet. Vi har lagt vekt på forbindelsene innenfor »felleskapet», først og fremst de økonomiske.

HVORFOR BLE COMECON STIFTET

COMECON ble stiftet i 1949, for å fremme handel og gjensidig økonomisk støtte mellom de sosialistiske og folkedemokratiske landa på grunnlag av gjensidig fordel og likeberettigelse. I løpet av 1950 hadde 8 land sluttet seg til: Albania, Bulgaria, DDR, Polen, Romania, Sovjetunionen, Tsjekkoslovakia og Ungarn.

Etter den andre verdenskrigen befant de unge folkedemokratiske statene i Øst-Europa seg i en svært vanskelig

økonomisk situasjon. I en rekke av landa var situasjonen før krigen den at den borgerlige revolusjonen var kommet nokså kort. De ytterst reaksjonære herskerklassene hadde hindret utviklinga av produktivkreftene både i landbruket og industrien og opprettholdt en halvkolonial avhengighet til de imperialistiske landa. Også i land der det hadde funnet sted en viss utvikling av industrien, som Polen, Ungarn og Tsjekkoslovakia, var økonomien ensidig utviklet for å tilfredsstille behovene til utenlandske imperialistiske monopoler.

Krigen hadde i tillegg ødelagt næringslivet enda mer i disse landa. Da de folkedemokratiske revolusjonene ble gjennomført, svarte veststatene med handelsboikott for å skjerpe problemene i oppbygginga av folkedemokratiens økonomi. Sovjetunionen var sjøl svekket etter krigsinn-satsen, men med de kreftene det hadde tok det på seg oppgaven å hjelpe disse landa til å utvikle seg til politisk og økonomisk uavhengige stater.

I talen sin på Kommunistpartienes og Arbeiderpartienes møte i Moskva i 1960 karakteriserte Enver Hoxha den hjelpen Albania fikk i denne tida slik:

»Vi er svært takknemlige overfor Sovjetunionen og kommunistpartiet og regjeringa i Sovjetunionen for den store hjelpen de har gitt vårt land for å bygge opp industrien, få landbruket på fote, kort sagt for å bedre folkets liv og sette fart i den sosialistiske oppbygginga. Vi vet at denne hjelpen er en internasjonalistisk hjelp til vårt lille folk som led stor nød på alle områder før krigen.»¹

På den femte partikongressen til de bulgarske kommunistene summerte Dimitrov opp den linja folkedemokratiene måtte følge i den økonomiske gjenreisninga og oppbygginga slik:

»I den økonomiske oppbygginga på veien til sosialismen vil vårt folk i første rekke bygge på sine egne krefter og på ressursene i vårt eget land, på eget arbeid, på sparsomhet og økonomisk og hensiktsmessig utnyttelse av sine egne midler og muligheter. . . . Men vårt folk er lykkelig over at det kan

regne med gavmild, broderlig hjelp fra sosialismens store land, Sovjetunionen og på det nære planmessige samarbeidet med de andre folkedemokratiske landa. Dette vil spare oss for mye arbeid og mange anstrengelser og gjøre utviklinga lettere.»²

Med hjelp fra Sovjetunionen og samarbeid mellom de forskjellige landa ble det fullført betydelige industrialiseringsprosjekter. I de fleste landa ble det bygd opp jern- og stålkombinater før 1955. I Bulgaria var bare 8 % av befolkninga sysselsatt i industrien før frigjøringa. Her ble det f.eks. bygd opp jern- og stålkombinater, kraftverk, kjemiske fabrikker og maskinfabrikker i denne tida. Fra 1949 til 1953 ble den totale industriproduksjonen i folkedemokratiene i Øst-Europa mer enn fordoblet.³

Etter kontrarevolusjonen i Sovjet:

»INTERNASJONAL ARBEIDSDELING»

I talen sin på den 20. partikongressen i Sovjet sa Krustsjov følgende:

»I dag er det ikke lenger nødvendig at hvert eneste sosialistiske land utvikler alle greiner av tungindustrien, slik Sovjetunionen måtte gjøre i den lange perioden det var det eneste sosialistiske landet og var innringet av kapitalistiske stater. I dag finnes det et mektig vennskapsforbund av sosialistiske land. Forsvarsevnen og sikkerheten til disse landa kan bygge på den industrielle makta til hele den sosialistiske leiren. Hvert folkedemokratisk land i Europa kan derfor spesialisere seg på å utvikle de industrigreinene som er rettet inn mot produksjon av de varene som de har de gunstigste naturlige og økonomiske forutsetningene for.»⁴

I det teoretiske organet til SUKP ble dette utdypet slik:

»Gjennom den broderlige enhet og det stadig utvidede økonomiske samarbeidet mellom landa i den sosialistiske leiren har den internasjonale sosialistiske arbeidsdelinga fått stadig større betydning. Dette gjør det mulig for hvert land

å utvikle produktivkreftene slik at de ikke behøver å kopiere industristrukturen i Sovjet, men kan spesialisere seg på produksjon av de produktene som de sjøl har de gunstigste naturlige og økonomiske ressursene for. Det ville f.eks. være uhensiktsmessig for Albania, Bulgaria og Den mongolske folkerepublikken å utvikle slike greiner av industrien som bygging av tungt maskineri – biler, traktorer, lokomotiver eller valseverktøystyr. . . . Autarkitendenser (tendenser til å ville bygge på sjølbergingsprinsippet) virker svært negativt inn på økonomien i de folkedemokratiske landa og virker i tillegg forholdsvis ugunstig inn på den sovjetiske økonomien.»⁵

Denne linja innebærer at Sovjetunionen som den største og lengst utvikla industristaten skal ha monopol på allsidig utvikling av økonomien, mens de andre landa skal tilpasse produksjonen sin ensidig etter de behova den sovjetiske økonomien har, og bindes til avhengighet økonomisk og politisk. For de mindre og mellomstore statene betyr dette en gjenoppretting av den halvkoloniale stillingen de hadde til andre imperialistiske stater før 2. verdenskrig.

»PROLETARISK INTERNASJONALISME» OG »NASJONALISME»

I propagandaen i dag kaller de sovjetiske revisjonister og deres leiesvenner i de underlagte landa COMECON for «et helt nytt fellesskap mellom stater og folk». De hevder at «den internasjonale sosialistiske arbeidsdelingen er i samsvar med den sosialistiske produksjonsmåtenes grunnleggende prinsipper, dens planmessige karakter og objektive økonomiske lover.»⁶

I ei sovjetisk brosjyre om prinsippene COMECON bygger på går de så langt som til å si følgende:

»Kommunist- og arbeiderpartiene avviser ideen om å skape sjølforsynte nasjonale økonomier, som ville føre til at de økonomiske banda til andre sosialistiske land vil være begrensa til utenrikshandel, de aksepterer ikke teorien om

»å stole på egne krefter», eller tanken om å streve etter en sjølberga utvikling.»⁷

De hevder at dette er i samsvar med det leninistiske prinsippet om proletarisk internasjonalisme, angriper alle som vil sikte mot sjølberging og økonomisk uavhengighet som snevre småborgerlige nasjonalister, og viker ikke tilbake for å begrunne dette med »leninistiske» fraser.

I den forbindelse er det vanlig å se dem trekke fram et sitat fra Lenins »Utkast til teser i det nasjonale og koloniale spørsmål» fra 1920, der han peker på at det »finnes en tendens til at det blir skapt en enhetlig verdensøkonomi, regulert av proletariatet i alle nasjoner i følge en felles plan», en tendens »som vil utvikle seg fullstendig under sosialismen».⁸

Om dette er det to ting å si: For det første vender marxist-leninistene seg overhode ikke mot de perspektivene Lenin trekker opp her. Da COMECON ble stiftet i 1949 ble det med rette betraktet som en begynnelse på en utvikling som ville sette proletariatet i medlemslanda i stand til å utnytte hvert lands ressurser planmessig til gjensidig fordel. Hvert av medlemslanda var fullt ut oppmerksom på forholdet mellom de nasjonale interessene og de internasjonale forpliktelsene. De små og mellomstore landa innså betydninga av å se sine nasjonale interesser i streng sammenheng med interessene til hele den sosialistiske leiren og den verdensomspennende kampen for frigjøring og sosialisme. På samme måte var Sovjet oppmerksom på sitt særlige ansvar som det største og mest utviklede landet, og var rede til å yte ofre for sin del til beste for de mindre utviklede landa og de landa som kjempet for frigjøring.

Men samme hvor mye Sovjet-lederne og deres leiesvenner gjør bruk av leninistiske fraser, forbeholder marxist-leninistene seg retten til å dømme det som skjer etter praksis, og ikke etter ordene. Som vi skal vise i denne artikkelen, er alle trekk av internasjonalisme og gjensidig fordel i samarbeidet mellom COMECON-landa fjernet og erstattet av nykolonial utbytting og iverksettelse av tiltak

som ensidig tjener behovene til den imperialistiske herskerklikken i dagens Sovjet.

For det andre er det en forfalskning av marxismen-leninismen å sette prinsippet om å stole på egne krefter og å kjempe for sjølberging opp mot den proletariske internasjonalismen. Tvert om innebærer den proletariske internasjonalismen at de sosialistiske landa hver for seg yter maksimal innsats i bygginga av sosialismen i sitt eget land. De må mobilisere alle muligheter og alle tilgjengelige ressurser for å bygge en allsidig økonomi som gjør at de sjøl kan tilfredsstille sitt eget folks materielle og åndelige behov fullt ut. Dette er grunnlaget for at hvert land kan bidra med sitt til oppbygginga i alle landa, og det er ikke minst grunnlaget for at også de minste og opprinnelig tilbakeleggende landa kan få krefter til å yte internasjonalistisk hjelp og støtte til frigjøringsbevegelser og revolusjonære bevegelser over hele verden. Videre er dette også vilkåret for at hvert land kan utvikle seg til økonomisk, politisk og militært uavhengige land og dermed bli sikre baseområder mot all imperialism.

»Å stole på egne krefter» har alltid vært det grunnleggende prinsippet i revolusjonen og i oppbygginga av sosialismen i de sosialistiske landa.⁹ De resultatene som er vunnet i sosialistiske land som Kina, Albania, Korea og Vietnam, og den hjelpa de har maktet å yte til andre folk som kjemper for frigjøring, er i seg sjøl levende bevis på hvor falsk den revisjonistiske demagogien om »internasjonal arbeidsdeling» er.

Det praktiske innholdet i sosialimperialistenes avvisning av prinsippet om å stole på egne krefter er at økonomien i hvert av de andre medlemslanda blir gjort til vedheng til sovjetøkonomien og at den ensidigheten de har i arv fra tida før frigjøringa fra fascismen blir forsteinet og enda til utviklet videre. Det ideologiske innholdet er storrussisk sjåvinisme: Sovjets betydning som »hjelper» for de andre landa blåses opp til enorme dimensjoner, mens betydninga av hver enkelt nasjons egen kamp, mulighetene hvert

enkelt folk eier til å skape sin egen skjebne og frigjøre seg sjøl, blir redusert til ingenting. På den andre sida hevder Sovjet sin »rett» til å kreve full underkastelse og underdanighet fra de andre landa i gjengjeld.

SOVJETUNIONENS ØKONOMISKE LEDERPOSISJON BRUKES SOM MIDDEL TIL POLITISK PRESS

Krustsjov-klikkens handlinger overfor Albania, Kina og Romania i de første åra etter kontrarevolusjonen i 1956 forteller med klare ord hvem som var »internasjonalister» og hvem som var »nasjonalister».

I de første åra etter Stalins død viste Krustsjov stor velvilje overfor Albania. Kredittene som Sovjet hadde ytt til Albania fra frigjøringa og fram til 1955 – 422 millioner gamle rubler – ble ettergitt våren 1957 – før det første internasjonale møte for kommunist- og arbeiderpartier i Moskva 1957.¹⁰ Før Bucurestmøtet sommeren 1960 lofte Krustsjov at albanerne ikke behøvde være bekymret for kornforsyninga sjøl om avlingene var blitt ødelagt av tørke: »Dere behøver ikke bekymre dere om korn, for alt det dere bruker på et helt år er ikke mer enn musene spiser i vårt land.»¹¹ Før det samme møtet oppsøkte en delegasjon fra SUKP det albanske partiet og lofte følgende: »Vi, de andre folkedemokratiske landa, skal ikke lenger drive på med å diskutere hvor store kreditter som skal ytes til Albania. I stedet skal vi gjøre vedtak om hvordan vi skal bygge forskjellige slags fabrikker i Albania, heve produksjonsmidlene opp på et høyere nivå, samme hvor mange millioner rubler det vil koste, det betyr ingenting.»¹² Albanerne fikk høre at dette var avtalt med Krustsjov.

Men etter Bucurestmøtet i 1960 var tonen en annen. Løftene om kornhjelp for at Albania skulle komme over katastrofen ble brutt, og Krustsjov truet til og med med å stoppe våpenhjelpa til Albania (»For dere er bare med i Warszawa-pakten midlertidig».)¹³

Samtidig fikk det albanske partiet beskjed om at man forventet at det skulle opptre på det andre Moskva-møtet

høsten 1960 med de samme synspunktene som Sovjetpartiet.

Dette skjedde ikke. Helt fra før 1956 hadde de albanske kommunistene advart mot den moderne revisjonismen i den kommunistiske verdensbevegelsen. Etter 1956 rettet de kritikk både mot Krustsjovs angrep på Stalin og på hans revisjon av de grunnleggende prinsippene i marxismen. På Bucurest-møtet i 1960 stilte de seg skarpt mot SUKP-ledernes framstøt for å få til en internasjonal fordømmelse av Kinas Kommunistiske Parti. På Moskvakonferansen holdt de fast på denne linja, forsvarte marxismen-leninismen og forsvarte KKP. Enver Hoxha holdt sin berømte tale, der han avslørte alle sammensvergelsene sovjetlederne hadde stelt i stand mot det albanske partiet. »Dere har vunnet et Albania, og vi har tapt et Albania,» sa Krustsjov til de kinesiske kommunistene.¹⁴

Etter dette brøt sovjetlederne alle handelsforbindelser, teknisk-vitenskapelige og kulturelle forbindelser med Albania, stoppet kredittene de hadde forpliktet seg til å garantere for den 3. femårsplanen 1961–65, tilbakekalte alle sovjetiske spesialister og trakk tilbake all våpenhjelp til Albania. Endelig brøt de også alle diplomatiske forbindelser med landet.¹⁵ Albanerne hadde hele tida holdt fast på at de ideologiske uoverensstemmelsene ikke skulle ha innflytelse på forbindelsene på statsplanet. Dette viste det seg altså at de sovjetiske lederne ikke hadde tenkt å akseptere. I beretninga til 22. partikongress i SUKP i 1961 gikk Krustsjov tilmed så langt som å hevde at de albanske lederne var agenter for imperialismen som hadde solgt seg for 30 sølvpenger, og oppfordret kommunistene og det albanske folket til å gjøre opprør mot stats- og partiledelsen.

Med i denne historia hører det også en intens virksomhet fra personalet på den sovjetiske ambassaden i Tirana for å knytte til seg partifiendtlige elementer og bygge opp en kontrarevolusjonær opposisjon.¹⁶

Vi har referert disse episodene så pass inngående fordi de gir et levende bilde av hva slags innstilling de nye

herskerne i Kreml hadde til forholdet mellom seg sjøl og parti- og statsledelsen i de små- og mellomstore folkedemokratiene. De betraktet sin egen styrke og den hjelpe de kunne gi andre som en garanti for makta si over de andre, og vekslet mellom å lokke med gulrota eller bruke piskene ettersom situasjonen vekslet. De betraktet den ideologiske kampen mellom sitt parti og KKP som en kamp om politiske og økonomiske interessesfærer, og veik ikke tilbake for alle slags brudd med prinsippene for likeverd mellom kommunistpartier og åpen innblanding i andre partiers anliggender.

Når det gjaldt Albania, kom de ingen vei. »Det albanske folket og dets parti vil heller leve på gras om det blir nødvendig, enn å selge seg for 30 sølvpenger. De vil heller dø oppreist med ære enn å leve i skam på sine knær,» sa Hoxha i en tale i november 1961.¹⁷

De samme metodene ble brukt overfor Folkerepublikken Kina og Kinas Kommunistiske Parti. Midtsommeren 1960 trakk sovjetlederne tilbake alle teknikerne de hadde i Kina, og brøt av arbeidet med å bygge opp 150 bedrifter over hele Kina. De tok til og med plantegningene og en god del av utstyret med seg hjem.¹⁸

Overfor Romania fikk supermaktsholdninga til Krustsjovlikken et annet uttrykk. I 1964 foreslo de at det skulle skapes et »mellomstatlig kompleks» i den nedre Donau-regionen. Det skulle omfatte noen få sovjetiske distrikter i nærheten av Donau, de nordlige regionene av Bulgaria og 42 % av Romanias territorium, med 48 % av befolkningen. Det rumenske området stod for 86 % av hele Romanias olje- og gassproduksjon, 51 % av den kjemiske industrien, 58,5 % av hveteproduksjonen og 48 prosent av industriproduksjonen i Romania.¹⁹

Naturlig nok avsto rumenerne – med en begrunnelse som gikk ut på at et slikt tiltak ville forvandle den nasjonale suvereniteten til en meningsløs frase. I virkeligheten var planen heller ikke annet enn et forsøk på annekasjon av rumensk og bulgarsk territorium. – Dette er en av de

viktigste årsakene til at Romania ikke deltar fullt ut i COMECON-»samarbeidet».

LIKVIDERINGA AV DEN SOSIALISTISKE LEIREN

Vi har i en tidligere artikkel forklart hvordan et nytt borgerskap tok makta i Sovjetunionen og førte landet inn på den veien som har betydd gjenoppretting av kapitalismen og forvandlinga av det sosialistiske Sovjet til en imperialistisk supermakt i klasse med USA-imperialismen.

Forutsetninga for forvandlinga av COMECON til et nykolonialistisk system var en tilsvarende gjenoppretting av kapitalismen i de fleste landa i Øst-Europa.

Formålet med tilbaketrekkinga av hjelpa fra Albania og blokaden som ble satt inn var å tvinge fram en kontrarevolusjon i landet, for å få det til å følge den samme kursen som Sovjet hadde fulgt. Det lyktes ikke i Albania. Kommunistpartiet i Albania var blant de mest kamperfarne partiene i verden, banda mellom partiet og folket var meget sterke, og både partiet og arbeiderklassen hadde lært å skjelne mellom falsk og ekte marxisme. Erfaringene fra kontrarevolusjonen i nabolandet Jugoslavia var velkjente, og de revisjonistiske kreftene i partiet var små og ble raskt isolert.

I de andre folkedemokratiske landa stod de marxist-leninistiske kreftene i partiene svakere. Landas historie var også en annen — både partiet og arbeiderklassen i disse landa var mindre erfarne. Krustsjovs kontrarevolusjon betydde en veldig styrking av de borgerlige og sosialdemokratiske elementene både i parti og stat. Godt hjulpet av Krustsjov og hans klikk i Sovjet-partiet, greide de å tilrane seg makta og rense ut de marxist-leninistiske kreftene i partiledelsene.

I Polen ble Gomulka innsatt som partileder. Han hadde blitt stengt ute av partiledelsen alt i 1948 som høyreviker, bl.a. for å ha motsatt seg kollektivisering av eiendommen i jordbruket. I Ungarn ble »kontrarevolusjonen slått gjennom en kontrarevolusjon».²⁰ Marxist-leninistene

Gerö og Rakosi ble avsatt fra partiledelsen, avløst av den kontrarevolusjonære borgerlige nasjonalisten Imre Nagy, som igjen ble styrtet gjennom intervensjonen, og erstattet av Krustsjovs mann, den notoriske høyreopportunisten Kadar. I Tsjekkoslovakia ble Gottwald avsatt og erstattet av Krustsjov-tilhengeren Novotny. I Bulgaria ble den tidligere partisjefen Tsjervenkov satt utenfor ledelsen og ekskludert, og erstattet av revisjonisten Sjivkov.²¹ I Øst-Tyskland ble en rekke ledende marxist-leninister rensket ut av partiet.²²

På landbrukets område er det lett å se at konsekvensene av dette har vært at utviklinga av produksjonsforholda har stoppa opp og gått tilbake. I Polen nådde den sosialistiske sektoren av jordbruket (statsjord og kollektivjord) maksimum i 1955, da den nådde opp i 24 % av det dyrkede jordarealet. I 1968 var det nede i 16 %. Mellom 1950 og -55 blei det i gjennomsnitt dyrka 600 000 tonn korn på den sosialistiske jordeiendommen. I 1968 var avlingene i denne sektoren nede i 200 000 tonn. På den privateide jorda var forholdet henholdsvis 9,5 millioner og 15,1 millioner tonn.

Også i industrien er den private sektoren bevart og til dels økt i mange av landa. I DDR stammer f.eks. bare 67 prosent av nasjonalinntekten fra sosialistiske bedrifter (1968), og i Polen svarte privat jordbruk og privat industri for sammenlagt 51 % av sysselsettinga i 1960.²³

Vi er fullt klar over at disse talla i seg sjøl ikke er noe bevis på gjenoppretting av kapitalismen. Tilsvarende tall kunne legges fram for Kina og Albania – *men vel og merke på et langt tidligere tidspunkt*. I disse landa har partiene holdt fast på Lenins og Stalins lære om lovene for utviklinga av sosialismen, og har ført seierrike kamper for å gjennomføre sosialistiske produksjonsforhold i jordbruk og industri skritt for skritt. I »Sosialismens økonomiske problemer i Sovjetunionen» (1952) pekte Stalin på at kampen for å utvikle produksjonsforholda på en slik måte er vilkåret for å opprettholde et sosialistisk økonomisk system og å hindre at proletariatets diktatur blir undergravid innafra.

I landa i Øst-Europa er denne læren ikke blitt fulgt. Grunnen til dette er at den nye ledelsen i partiene har gjennomført ei borgerlig linje og brutt med sosialismen.

LANDA I ØST-EUROPA BINDES ETT FOR ETT TIL SOVJET

Vi betrakter Sovjet som et imperialistisk land i særklasse. Et kjennetegn på imperialismen er oppdelinga av verden i interessesfærer mellom de ulike imperialistmaktene. Revisjonisten Kautsky definerte imperialismen slik:

»Imperialismen er et produkt av den høyt utviklede industrielle kapitalisme. Den består i enhver industriell kapitalistisk industrinasjons trang til å underlegge seg og knytte til seg et stadig større jorbruksområde uten hensyn til av hvilke nasjoner det bebos». ²⁴

Forskjellige grupperinger i SV som forsøker å forsvare Sovjets forbindelser med Øst-Europa utlegger i dag dette som Lenins definisjon. Det er derfor grunn til å minne om hva Lenin hadde å si om Kautskys »definisjon»:

»Det karakteristiske ved imperialismen er nettopp at den streber etter å annektere *ikke bare* jordbruksområder, men sjøl de høyest industrialiserte områdene (tysk appetitt på Belgia, fransk appetitt på Lorraine), fordi 1) det faktum at verden allerede er delt opp tvinger de som forbereder en gjenoppdeling til å strekke seg ut etter *alle slags* områder, og 2) et vesentlig trekk ved imperialismen er rivaliseringa mellom noen få store makter om hegemoniet. . . .» ²⁵

Hvis en ikke holder fast på denne definisjonen, blir det umulig å forklare USA-imperialismens press og utbytting av utviklede kapitalistiske land som Norge, Tyskland, England, Frankrike, Italia. Hele innholdet i den imperialistiske trusselen fra EEC mot Norge blir også borte. Men det ser ut til at både SF, NKP og en variant av revisjonismen som den »KAG» står for (nå i SV) er villig til å ta det med på kjøpet for å redde Sovjets politikk overfor COMECON fra å bli avslørt som imperialisme.

De som forsvarer forholda i »det sosialistiske fellesskapet»

COMECON pleier å nøye seg med å gjengi de demagogiske begrunnelsene for den politikken som blir ført, og de gjensidige takksigelsene fra herskerklykkene i hvert land. I denne artikkelen skal vi i stedet vurdere de praktiske handlingene.

I teorien skal COMECON sikre utviklinga av gjensidige økonomiske forbindelser mellom alle medlemslanda. Det som skjer er i stedet at hvert lands avhengighet av Sovjet stadig er blitt styrket, mens det økonomiske sambandet mellom hvert enkelt land ellers utvikler seg mye seinere og til dels går tilbake.

Statistikk fra Polen forteller følgende:

I 1950 importerte Polen 28,8 % av importvarene sine fra Sovjet, 13,2 % fra Tsjekkoslovakia og 11,5 % fra DDR. — I 1968 hadde Sovjets andel av importen økt til 35,4 %, mens Tsjekkoslovakias og DDRs andeler var sunket til henholdsvis 8,0 % og 10,4 %.

Når det gjaldt eksporten fra Polen økte Sovjets andel fra 24,3 % i 1950 til 36,5 % i 1968, mens Tsjekkoslovakias andel sank fra 9,2 % til 8,6 % og DDRs andel sank fra 13,9 % til 8,0 %.²⁶

For Ungarns del er forholdet slik:

Sovjetunionens andel av utenrikshandelen økte fra 13,1 % i 1947 til 36 % i 1970. 55 % av varehandelen mellom Ungarn og COMECON-land falt på Sovjet i 1970.²⁷

Videre: I 1956 kjøpte Bulgaria knapt 60 prosent av traktorene de trengte fra Sovjet, og resten fra Tsjekkoslovakia, Romania og DDR. I 1969 kjøpte de nesten 100 % fra Sovjet.²⁸

Bulgarias import av dieselolje fra Sovjet økte fra 19 000 tonn i 1956 til 409 000 tonn i 1968. På samme tid falt innførselen fra Romania fra 139 000 tonn til 27 000 tonn.²⁹

I 1956 importerte Bulgaria 14 000 ur fra Sovjet og 41 000 fra DDR. I 1968 var forholdet 666 000 ur fra Sovjet og bare 600 fra DDR.³⁰

At det er Sovjet som generelt tjener på utviklinga av de økonomiske forbindelsene i COMECON går også fram av

disse tallene: I 1960 var Sovjetunionens andel av industriproduksjonen i COMECON-landa 69,5 %. Fram til 1970 økte den til 76 %. I samme tidsrom falt DDRs andel fra 8,7 % til 3,4 % og Tsjekkoslovakias andel falt fra 7,5 % til 4,2 %. Legg merke til at dette er land som på forhånd hadde en relativt høy industriell utvikling.³¹

»HENSIKTSMESSIG ARBEIDSFORDELING»

»Kommunist- og arbeiderpartiene avviser ideen om å skape sjølforsynte nasjonale økonomier, som ville føre til at de økonomiske banda til andre sosialistiske land vil være begrensa til utenrikshandel, de aksepterer ikke teorien om «å stole på egne krefter», eller tanken om å streve etter en sjølberga utvikling.»³²

Slik heter det som nevnt i ei sovjetisk brosjyre om den økonomiske politikken COMECON bygger på.

Utviklinga i COMECON viser at dette ikke gjelder for Sovjet, men er et prinsipp rettet mot de andre landa for å hindre dem fra å utvikle en allsidig økonomi og en full utnyttelse av sine egne ressurser for å sikre uavhengighet.

I 1968 fortalte et sovjetisk tidsskrift at det ble «betraktet som uhensiktsmessig at Ungarn skulle framstille skurtreskere, ettersom Sovjetunionen har rike erfaringer i produksjon av skurtreskere. Derfor har den ungarske landbruksmaskinindustrien innstilt egenproduksjon av skurtreskere og i stedet spesialisert seg på D4-K-traktorer.»³³ Samtidig senket Ungarn traktorproduksjonen sin med 22 % fra 1967 til 1968. Traktorimporten fra Sovjet økte med et par prosent i samme tidsrom, mens importen fra Tsjekkoslovakia ble redusert med 75 % og fra DDR med 100 %.³⁴

I 1956 produserte Bulgaria 40 % av traktorene sine sjøl. I 1968 ble samtlige importert fra Sovjet.³⁵

I 1960 produserte Bulgaria 75 000 motorsykler. I 1968 var produksjonen nede i 24 612. Importen av motorsykler fra Sovjet var 400 motorsykler, og 4 008 fra andre land – som Ungarn, DDR og Tsjekkoslovakia. I 1968 måtte

Bulgaria importere 30 123 motorsykler fra Sovjet – og 588 fra andre land.³⁶

I 1974 hevdet Peking Review at DDR hadde omgjort 60 tekstilfabrikker til fabrikker for elektriske motorer i de siste åra. Bladet hevdet også at DDR også har stoppet traktor- og flyfabrikasjonen, og at Tsjekkoslovakia har avviklet oljeindustrien sin. Bulgaria har redusert kornarealet og i stedet gått over til å konsentrere seg om dyrking av frukt, grønnsaker, tobakk og andre jordbruksvarer.³⁷ I boka »Sovjet i dag» hevdes det for øvrig at det er vansker med å få fatt i fersk frukt i Bulgaria, fordi frukten eksporteres til Sovjet.³⁸

AVHENGIGHET GJENNOM HANDEL

Den såkalte »internasjonale sosialistiske arbeidsdelinga» innen COMECON har virkninger i to retninger for medlemslanda. På den ene sida tvinges landa til å øke sin import fra Sovjet, fordi det »planmessige samarbeidet» hindrer dem fra å utvikle visse sider av sin egen produksjon. Hvordan dette virker i praksis, har vi alt vist med en del eksempler. På den andre sida er landa avhengig av Sovjet som marked for de produktene som »samarbeidsplanene» tillater dem å produsere i masseomfang.

I en artikkel i NKP-tidsskriftet »Verden og vi» fra 1974 heter det om dette siste:

»Det tekniske framskrittet gjør at masseproduksjonen trenger seg fram i mange middelstore og små land, langt utover de behov landet har. . . . Den eneste muligheten disse landene har, er å gå inn i et internasjonalt samarbeid gjennom å forene sitt utstyr og sine midler med sikte på å utvide produksjonen slik at den tilpasses et større, internasjonalt marked.»

Samme sted heter det også: »Masseproduksjonen er lønnsom ettersom den medfører lave produksjonsomkostninger, men den krever samtidig store kapitalutlegg, noe som land med liten økonomisk evne kan makte.»³⁹

Innholdet i dette er i følge en kommentar i tidsskriftet »The Afro-Asian Journalist» 1974: I følge ufullstendig statistikk var sovjetiske lån til de andre medlemslanda på 10 milliarder amerikanske dollar. Ved hjelp av disse låna har Sovjet fått innpass i prosjekter som omfatter nesten 200 kraftstasjoner, over 100 jern- og stålverk og annet metallurgisk industri, 100 kjemiske fabrikker og mer enn 100 maskin- og metallbearbeidingsfabrikker.⁴⁰

Dette gjelder produksjon i fabrikker som er bygd opp på grunnlag av kapitalimport fra Sovjet. Linja med å utvikle masseproduksjon »langt utover de behov landet har» (Verden og vi-sitatet ovenfor) omfatter imidlertid også fabrikker som er bygd opp med medlemslandas egne fond.

En antydning av hvilke fordeler Sovjet har av dette kan denne kommentaren i det sovjetiske tidsskriftet »Nye Tider» fra 1974 gi:

»Omkring 3/4 av alle maskiner og annen industriell utrustning som Sovjet importerer kommer fra de øvrige COMECON-landa, eller i penger regnet til 1973 til 3400 millioner rubler eller 40 ganger så mye som i 1949. Importen av tekniske produkter fra de andre COMECON-landa har hjulpet oss til å øke utviklingstakten i slike bransjer i sovjetøkonomien som den kjemiske og metallurgiske industrien, matvareindustrien, bygningsmaterialindustrien og sjø- og skinnetransportindustriene.»⁴¹

Denne formen for avhengighet består med andre ord i at medlemslanda i COMECON er bundet til å produsere varer for Sovjets behov med sin arbeidskraft og til dels fremmed til dels egen kapital, mens gjennomføringa av planene gjør dem avhengige av import fra Sovjet for å dekke sitt eget behov for en rekke sentrale produkter.

Når det gjelder viktige råvarer og energi har Sovjet nærmest utviklet monopol innen COMECON. Dette gir dem en meget sterk kontroll over økonomien til de andre landa.

I følge sovjetiske kilder ser utviklinga av utenriksbalansen for brennstoff, mineraler og edle metaller slik ut (tallene i millioner rubler).⁴²

»-» foran tallet betyr importoverskudd, »+» betyr eksportoverskudd:

	Bulgaria	Ungarn	DDR	Polen
1955	- 10,6	- 45,8	-	+259,9
1960	- 95,2	-133,4	-423	+ 71,1
1966	-224	-168	-505	- 83
	Romania	Sovjet	Tsjekkoslovakia	
1955	+79,9	+170,6	+ 73,6	
1960	+32,3	+786	-111	
1966	-70	+1206	- 76	

Boka »Sovjet i dag» hevder f.eks. at Sovjet stod for 95 % av oljetilførselen til Tsjekkoslovakia, 65 % av jernmalmtilførselen og 50 % av koppertilførselen på midten av 60-åra.⁴³ I følge tall som tidsskriftet »Albania Today» oppgir, er forholdet i dag at Tsjekkoslovakia er avhengig av Sovjet for 90 % av importen av olje, jernmalm og nonferrometaller, 80 % av matkornet, 60 % av bomullen og 60 % av svovel og forskjellige fosforforbindelser.⁴⁴

PRISPLYNDRING

I den siste tida har det også kommet fram en rekke eksempler på at Sovjet utnytter sin monopolstilling til å presse fram overpriser på råvare- og oljeleveranser til medlemslanda i COMECON.

I prinsippet skal prisfastsettelsen for handel mellom medlemslanda skje på et »objektivt grunnlag» og etter »verdenshandelspriser korrigert i et visst omfang». Korrigeringen skal skje for å finne fram til »sunnere» priser enn de urettferdige prisene verdensmarkedet opererer med.

Hvordan dette prinsippet settes om i praksis i hvert fall i visse tilfeller går fram av følgende tabell. Den er hentet fra en sovjetisk årbok over utenrikshandel 1972, og omfatter eksport av jernmalm til medlemsland i COMECON og land utenfor »det sosialistiske fellesskapet».⁴⁵

Land	Mengde/ tonn	Pris rubler	Pris/tonn (i rubler)
Bulgaria	1 296 000	10 774 000	8,31
Storbritannia	1 104 000	5 743 000	5,31
Polen	10 608 000	88 631 000	8,36
Japan	1 248 000	4 369 000	3,51
Tsjekkoslovakia	11 396 000	109 174 000	9,58

På grunnlag av opplysninger i den samme årboka fra 1971 er det regnet ut bl.a. følgende priser på ulike eksportvarer fra Sovjet til henholdsvis DDR og Vest-Tyskland (priser i rubler per tonn):⁴⁶

Eksportvare	DDR	V.-Tyskl.
Steinkull	12,63	6,94
Jernmalm	7,52	6,19
Manganmalm (1970)	16,60	16,07
Krommalm	37,97	50,14
Pyrit (1970)	7,60	6,89
Kvalitetsasbest	121,37	108,86
Støpejern	39,98	41,58
Skrapjern	30,77	25,88
Magnesium	620,30	571,20
Bensol	71,10	33,82
Toluol	55,00	26,14
Metanol	50,09	36,23
Sulfitcellulose	144,27	141,67
Sulfatcellulose	126,55	115,85

På grunnlag av samme årbok (også 1971) er det også regnet ut hva slags priser henholdsvis DDR og Vest-Tyskland fikk på en del varer Sovjet importerte fra begge disse landa. Her dreier det seg om relativt få varer, men vi kan i hvert fall nevne disse eksemplene. Prisene er også her oppgitt i rubler pr. tonn:⁴⁷

Importvarer	DDR	V.-Tyskl.
Kalilut	183	203
Synt. kautsjuk	355	679

I tidsskriftet «Clarte» oppgis det videre at Sovjetunionen solgte 98,77 mill. tonn råolje til fire land i COMECON for 1 705,62 mill. rubler fra 1960 til 1967, mens de solgte 99,11 mill. tonn til seks vesteuropeiske land for 852,99 mill. rubler. Dette betyr at COMECON-landa fikk betale temmelig nøyaktig dobbelt så mye for råolja som de vestlige landa.⁴⁸

Det er i alle fall tydelig at det foregår visse »priskorrigeringer», og at disse svært ofte ikke er til fordel for de andre medlemslanda i COMECON.

I «Neues Deutschland», partiorganet i DDR, kom det nylig fram opplysninger som viser en del om hvilke virkninger det har for COMECON-landa at de er bastet og bundet til Sovjet når det gjelder råvare- og oljeleveranser.

»Med det mål å videreutvikle varebyttet (mellom Sovjet og DDR) ble det undertegnet en protokoll angående priskorrigeringer på gjensidige vareleveranser.» En av priskorrigeringene (tilpasning til verdensmarkedsprisene?) gikk ut på å heve prisen på jordolje fra Sovjet med 150 %.

Samtidig går det fram at råvareleveransene fra Sovjet til DDR er blitt satt ned. I forhold til 1971 falt forsyningen av koks med 21 %, av skrapjern med 30 %, ull med 93 % og hvete med 34 %. I samband med dette taler «Neues Deutschland» om »nødvendigheten av å sette opp mål for større innsatsøkning enn planlagt, på grunn av de høyere prisene og knappheten på råstoffer.» Partifunksjonærer i verktøymaskinindustrien forkynte med en gang at det skulle bli spart inn 2,9 millioner arbeidstimer gjennom rasjonaliseringer.⁴⁹

»KOMPLEKSPROGRAMMET FOR ØKONOMISK INTEGRASJON»

I løpet av de siste fem åra er det lagt omfattende planer for å utvikle sammenfletninga av de nasjonale økonomiene i COMECON videre. Den 23. sesjonen i COMECON i 1969 vedtok at retningslinjene for det videre samarbeidet skulle være økonomisk integrasjon. Dette ble bekrefta på den 24. sesjonen og gitt faste former på den 25. sesjonen i 1971. I et nummer av NKP-tidsskriftet »Verden og Vi» fra 1974 heter det om de planene som ble vedtatt her:

»I samsvar med denne linjen tiltrådte COMECONs 25. sesjon i 1971 et omfattende program for en videre utdyping og forbedring av samarbeidet og den sosialistiske økonomiske integrasjonen medlemslandene imellom, idet de gikk over fra isolerte integreringstiltak til en omfattende integrering – et gjensidig handlingsprogram for de kommende 15 – 20 år. Den tidligere utviklingen innenfor fellesskapet har gjort dette mulig og fører fellesskapet opp til et nytt nivå og en ny kvalitet.»⁵⁰

Den generalplanen som ble vedtatt omfatter alle områder av økonomisk, vitenskapelig og teknisk samarbeid. Den koordinerer de økonomiske 5-årsplanene for hvert enkelt land slik at de løper i samme tidsrom, og oppretter et nytt sentralorgan for planlegginga: COMECONs komite for samarbeid innen planlegginga. Planlegginga innbefatter felles produksjonsplanlegging. Generalplanen angir samarbeidsmål når det gjelder råvarer, felles investeringer i de enkelte land, samarbeid på jordbrukssektoren, i produksjonen av rasjonelle produksjonsmidler, produksjon av forbruksvarer, og i utnyttelsen av naturressurser, energi og manuell arbeidskraft.⁵¹

For å lede integrasjonen på de forskjellige feltene er det opprettet mellomstatlige koordineringsorganer som »Agromash» (jordbruksmaskiner), »Intermetal», »Intertextilmash», »Interatominstrument», »Interatomenergi», »Interkimik» (kjemi), COMECONs samkjøringsnett m.fl. Organisasjonene

har sete i Moskva, med underavdelinger i medlemslanda, og er ledet av sovjetiske kadre. I «Verden og Vi» heter det at en del av disse organisasjonene »er prototypene på hva man forstår med 'internasjonale sosialistiske konserner'»⁵²

I propagandaen om det nye nivået i «felleskapet» heter det at »den sosialistiske økonomiske integrasjonen» skiller seg diametralt fra integrasjonen f.eks. i EEC. »Det sosialistiske fellesskapets prinsipper og mekanismer sikrer respekten for medlemslandenes interesser, fremmer deres sosiale og økonomiske vekst . . .»⁵³ Om de »internasjonale sosialistiske konserner» heter det det samme: »deres oppgave er samarbeid og gjensidig hjelp på basis av full likeverd, i motsetning til underordning og utbytting.»⁵⁴

La oss se på realitetene.

I samband med det nye generalprogrammet er det oppretta en Internasjonal Investeringsbank for COMECON. Alle medlemslanda bidrar til bankens fond. I følge «Albania Today» 3/74 har denne banken gitt 900 mill. rubler i kreditter til 26 prosjekter i seks medlemsland i de siste par åra (fram til 1974). Sovjetunionen har fått over 2/3 av denne summen, mens f.eks. Polen bare har mottatt 3,3 %.

Videre er de bedriftene som blir bygd opp med dette fondet i Øst-Europa nærmest bare filialer av sovjetiske konserner. I følge «Verden og Vi» gjelder dette f.eks. bilfabrikkene i Bulgaria, Ungarn og Polen, som er avhengige av delleveranser fra Sovjet, og bildelfabrikker i Bulgaria, Ungarn, Polen og Tsjekkoslovakia er bygd opp som underleverandører for Togliatti-bilfabrikken i Sovjet.

De produksjonskompleksene som bygges opp på grunnlag av integrasjonsprogrammet blir i hovedsak bygd i Sovjet. For »felles utnyttelse av naturressursene» har COMECON-landa gått sammen om å bygge cellulose- og papirfabrikker i Ust-Hym i Sibir, asbestverk i Kijembajev i Ural (kapasitet 500 000 tonn årlig), jern- og stålkombinat i nærheten av Kursk (10–12 mill. tonn stål årlig), fabrikker for foredling av fosfor og kopper, kraftverksanlegg i Ukraina, 750

kilovolts kraftoverføringslinje fra Sovjet til Ungarn, utviklingsprosjekter for oljeutvinning i Sibir.⁵⁵

Prosjektene bygges altså med kreditter fra medlemslanda »i fellesskap». Kredittene skal så betales tilbake gjennom leveringer av ferdige produkter over et langt tidsrom. Sagt på en annen måte er det dette som foregår: De andre medlemslanda avstår fond som de har akkumulert for å utvikle industriproduksjonen i Sovjet, i stedet for å utvikle sin egen produksjon. Til gjengjeld får Sovjet langsiktige avtaler om levering av ferdige produkter til et fast marked, og kan dessuten frigjøre sine egne fonds til å eksportere kapital til land i den tredje verden, til å utvikle våpenproduksjonen og våpensalget sitt osv.

Når det gjelder den felles utnyttelsen av manuell arbeidskraft er innholdet i det følgende: Titusener av arbeidere fra Bulgaria, Polen og andre land har i følge »Albania Today» 3/74 forlatt sine egen land for å arbeide i Sibir for de sovjetiske konsernene. 20 000 bulgarske arbeidere jobber med å bygge cellulose- og papirfabrikkene i nærheten av Arkangelsk og jern- og stålkombinatet i Kursk, eller er på tømmerhogst i skogene i Kom.

For å forsvare denne utviklinga bygges det opp teorier om at integrasjon er »en objektiv historisk tendens og en bevisst ledet internasjonaliseringsprosess og en assimilasjon av nasjoner», drevet fram av »internasjonaliseringen av produktivkreftene og økonomien i sin alminnelighet, og det objektive behovet for ytterligere vekst i produktivkreftene.»⁵⁶ Målet er åpenbart å skape en ny statsdannelse og likvidere sjølråderetten til landa i COMENCON-området. Om det er noen forskjell mellom det programmet som er satt opp for COMECON og de planene EEC har lagt fram, går de ikke ut på annet enn at COMECON-integrasjonen er kommet lenger og går raskere mot målet.

»LAND VIL HA UAVHENGIGHET – FOLKENE VIL HA REVOLUSJON»

Fins det ingen motstand mot disse omfattende angrepa på den økonomiske uavhengigheten, den politiske suvereniteten og sjølråderetten fra de tidligere folkedemokratiene? Er det slik at Sambandet av »Sosialistiske» Sovjetrepublikker om en 10 – 12 år er utvida med Sovjetrepublikken Ungarn, Det autonome området Bulgaria osv. osv.?

Det finnes en del rapporter om motstand mot denne utviklinga. Artikler i »Albania Today» 3/74 refererer til en artikkel av en bulgarsk statsråd som peker på at prisutviklinga i forholdet mellom jordbruks - og industrivarer har forverret seg katastrofalt innen »fellesskapet» det siste tiåret, og krever en forandring på dette. Tyske aviser hevder at Ungarn har hevet røsten mot systemet med kreditter til oppbygging av industri i Sovjet og tilbakebetaling i form av vareleveranser.⁵⁷ »Clarke» 4-5/74 nevner at en ledende sovjetiske funksjonær på COMECONs 27. sesjon klaget over at integrasjonsprogrammet ikke gikk raskt nok. Det kan tyde på at forståelsen for de internasjonale pliktene ikke er like tilfredsstillende i alle regjeringene.

Det går sikkert an å finne mer. Men hovedinntrykket akkurat nå er gjerne mer preget av hyllestaler og lovprisninger av det nye nivået og den nye kvaliteten i fellesskapet.

Eksemplet med DDRs reaksjon på prishevinga på olje og innskrenkinga av råvareleveransene er sannsynligvis forholdsvist typiske (se ovenfor). Det forteller om en djuptgående lakeiånd hos parti- og statslederne i COMECON-landa. Automatisk og uten å nøle hiver de byrdene som Sovjet legger på dem over på det arbeidende folket i sine egne land, og takker på den andre sida Sovjet for hver tjeneste de får lov til å gjøre de nye tsarene i Kreml.⁵⁸

Sovjet holder store troppestyrker stasjonert i alle medlemslanda – over 350 000 tropper i DDR, 75 000 i Tsjekkoslovakia, 60 000 i Ungarn, 40 – 50 000 i Polen –

og disse er en mektig garanti for at quisling-regjeringene kan holde seg ved makta. Se Røde Fane 3/74 om Fronten mot supermaktene. Prinsippet om »begrenset suverenitet» og »internasjonalt diktatur» veier også tungt på vektskåla til fordel for Sovjet og lakeiregjeringene deres.

Det er likevel feilaktig å tro at utviklinga henimot full økonomisk og politisk integrasjon innenfor COMECON vil lykkes. For det første er det viktig å se at Sovjets arbeid for å få full kontroll med de nasjoanle økonomiene i COMECON-landa ikke i første rekke er uttrykk for styrke. Hoveddrivkrafta i bestrebelsene er å forsøke å få bukt med de svakhetene Sovjet har som imperialistmakt – mangel på kapital, mangel på arbeidskraft og mangel på teknologi. Dette er forklaringa på den uvanlige dristigheten i integrasjonsplanene. Denne dristigheten har helt åpenbart den ulempen at den vil tvinge fram motsigelser innafor de enkelte landa, etterhvert som resultatene av trellbindinga trer klarere fram. Det vil oppstå skjerpede motsigelser innafor byråkratborgerskapet i landa – mellom lakeiklikkene i parti- og statsledelsene og de delene av borgerskapet som er mer knytta til den nasjonale produksjonen, og som rammes av generalprogrammet.

Den svekkede kontrollen over nasjonenes økonomiske liv, prispilyndringa, motsigelsene mellom Sovjets egne skiftende økonomiske interesser og Sovjets egne skiftende interesser av å utnytte knappheten på verdensmarkedet for råvarer til salg til vesten på den ene sida, og de enkelte medlemslandas interesser på den andre, alt dette vil også uten tvil slå ut i lokale kriser som vil ramme arbeiderklassen og de arbeidende bøndene.

Slike forhold vil føre til folkelig motstand mot regjeringenes politikk, og i første omgang uten tvil komme til å presse fram kravet om skifte i det politiske ledersjiktet. Dette kan lett sette quislingenes posisjoner i fare, og dermed hele det nykoloniale systemet.

Vi skal heller ikke glemme at sjøl om det smøres tjukt på med »leninistisk» demagogi for å forsvare underkuinga av

medlemslanda finnes det i alle landa sterke revolusjonære tradisjoner og folk som før eller seinere vil greie å se realiteten bak frasemakeriet. Det finnes marxist-leninistiske grupper i alle landa, både organisert og uorganisert. I Polen finnes det tilmed et organisert illegalt kommunistparti som driver propaganda og agitasjon mot det nye kapitalistiske og imperialistiske systemet, og tilmed greide å spille en ledende og koordinerende rolle under oppstandene i Gdansk og Szczecin og andre byer i 1970.

Videre er det verdt å merke seg at det også er krefter i virksomhet i økonomien i COMECON-landa som fører i motsatt lei av integrasjon. I alle landa, ikke bare i Sovjet, drives det en intens virksomhet for å tiltrekke seg vestlig kapital og for å utvikle faste og langsiktige handelsavtaler med vestlige land. Det finnes selskaper som er eid i fellesskap av vestlig og hjemlig kapital i Romania, Polen, Ungarn og Tsjekkoslovakia, foruten sjølsagt i Jugoslavia. Denne utviklinga blir tilsynelatende oppmuntret innafor COMECON, også fra Sovjets side. Forklaringa på dette er nok at Sovjet ønsker å bruke COMECON-landa som brohode for å få fordelaktige avtaler vestover. Men samtidig innebærer dette uten tvil på sikt en trusel mot Sovjets monopol på mange felter innafor COMECON-økonomien. Dette gjelder i sær hvis de andre motsigelsene vi har nevnt slår ut i konflikter på et visst nivå.

Bestrebelsene for å oppnå tosidige avtaler på topplan mellom EEC og COMECON må ses i lys av dette. Slike avtaler vil sikre sentral kontroll med utviklinga av hvert lands forbindelser med Vest-Europa, det vil kort sagt si sovjetisk kontroll.

Sovjets COMECON-eventyr er langt fra det den framstilles som i propagandaen – resultatet av en objektiv historisk tendens og et nytt og høyere trinn i nasjonenes og menneskehetens utvikling. Det er rett og slett ei kruttønne, som engang er nødt til å gå i lufta og tilføre sosialimperialismen sår som det blir svært vanskelig å kurere.

GLEM IKKE TSJEKKOSLOVAKIA 1968

Kruttønna har alt vært antent en gang – i Tsjekkoslovakia 1968. Sovjet måtte sette inn Warszawapaktens brannkorps for å få slokt brannen. De greidde å redde skinnet sitt den gangen. At de greidde å tvinge andre medlemmer i COMECON til å bli med som delaktige i voldtekten på Tsjekkoslovakia er et tegn på at affæren på kort sikt styrket Sovjets grep om landa i »fellesskapet». Sjøl mener vi en bør se den relativt motstandsløse meddiltninga på integrasjonens vei fra Hoenecker i DDR, Gierk i Polen, Kadar i Ungarn og Novotny i Tsjekkoslovakia som et bevis på hvor sterk virkning tanksene i Praha august 1968 hadde på de revisjonistiske lederne i disse landa.

Men Tsjekkoslovakia 1968 har også en annen side. For det første er det verdt å minne om at det som skjedde i Tsjekkoslovakia var ei utvikling av nettopp den karakteren vi har forespeilet for COMECON-landa i framtida: Quislingklikken til Novotny ble satt utafør, til stor begeistring for folkemassene i landet. Mer nasjonalt innstilte byråkratkapitalister overtok makta, og søkte å motstå presset fra Moskva ved å søke om økonomisk hjelp og sterkere handelsforbindelser vestover.

Eksperimentet ble fulgt med den største oppmerksomhet av byråkratborgerskapet i alle de andre medlemslanda i COMECON. Når Sovjet gikk til okkupasjon av Tsjekkoslovakia, var det ikke minst for å hindre at smitten skulle bre seg. Okkupasjonen var det klareste uttrykket for Sovjets svakheter i forhold til de små og mellomstore kapitalistlanda i COMECON som noen gang har kommet til syne. Det er ikke til å unngå at disse svakhetene vil slå ut på ny.

For det andre betydde okkupasjonen et enormt politisk nederlag for Sovjet. Langt færre folk tror alvorlig at Sovjet representerer sosialisme etter 1968 enn før. Okkupasjonen inntraff også samtidig med at Kulturrevolusjonen i Kina var blitt godt kjent og godt forstått i breie deler av arbeiderklassen i Vesten. Den vestlige imperialismens forsøk på å

bruke Tsjekkoslovakia-voldtekten mot arbeiderklassens følelser og forhåpninger til sosialismen i det hele tatt, falt derfor mer eller mindre i fisk.

I dag forsøker revisjonistene i alle land — også i Norge — å trekke et glemselsslør over det som skjedde i Praha august 1968. Innholdet i dette er ikke noe annet enn å lette Sovjets muligheter til å gjenta tilsvarende operasjoner dersom motsigelsene skulle skjerpe seg og en liknende situasjon skulle oppstå på ny.

De små og mellomstore landa i COMECON er uten tvil kapitalistiske land. Arbeiderklassen og folket i disse landa vil ikke få noen tryggere framtid om herskerklassene i landa deres søker ly hos vestlig imperialisme i stedet for sosialimperialismen, slik Dubcek og Sik kunne tenke seg å gjøre i 1968. Men landa har like fullt retten til å avgjøre sin egen skjebne sjøl. Arbeiderklassen i alle land må støtte all motstand og enhver kamp mot likvideringa av sjølråderetten til disse landa. Det er også den beste hjelpen vi kan gi i kampen folkene sjøl må føre for å gjenreise sosialismen i de tidligere folkedemokratiene

I dag er den fremste oppgaven å holde minnet om okkupasjonen av Tsjekkoslovakia levende i bevisstheten hos det arbeidende folket i alle land. Er minnet om dette sterkt nok, vil det gjøre en slik ny operasjon uendelig mye vanskeligere enn forrige gang. Og griper Sovjet likevel inn med brannkorpset sitt igjen, vil det tilføre sosialimperialismen og dens venner og forsvarere i alle land et slag de aldri vil kunne få leget.

K.J./L.S.

NOTER

1. Enver Hoxhas tale på Moskvamøtet i 1960, her (og ellers) sitert fra »The Party of Labour of Albania in Battle With Modern Revisionism», Tirana 1972, s. 62.
2. Dimitrovs tale på den 5. bulgarske partikongressen, sitert etter

Willi Dickhut: »Die Restauration des Kapitalismus in der Sowjetunion», Stuttgart 1974, s. 195.

3. Willi Dickhuts bok, s. 196.

4. Krustsjovs tale på 20. partikongress, sitert etter Dickhuts bok, s. 197.

5. Kommunist 1/1959, sitert etter Dickhuts bok, s. 197–198.

6. Mieczyslaw Jagielski: »Samarbeidets strategi», Verden og Vi 9-10/74, s. 490.

7. »Principles of Equality», Novosti press, sitert etter Røde Fane 4/74, s. 48.

8. Lenin: Valda verker, svensk utgave, bind II, del 2, s. 487.

9. Se f.eks. artikler av Enver Hoxha, Kim Il Sung og Wang Yueh-hi i Røde Fane 2/75.

10. History of the Party of Labour of Albania, Tirana 1971, s. 429.

11. Hoxhas tale på Moskvamøtet i 1960, i »PLA in Battle with Modern Revisionism», s. 57.

12. Samme sted, s. 63.

13. History of the PLA, s. 458.

14. Hoxhas tale på Moskvamøtet i 1960, samme bok som nevnt s. 58.

15. History of the PLA, s. 49 ff.

16. Hoxhas Moskvatale 1960, samme bok som nevnt før, s. 51–54.

17. History of the PLA, s. 502.

18. Wheelwright og Mc Farlane: »The Chinese Road to Socialism», New York 1971, s. 53.

19. Lundgren og Ek: »Sovjet i dag», Stockholm 1974, s. 71–72, og Göran Johnsson: »COMECON», i Clarte (sv.) 4-5/74, s. 59. Lundgren og Ek oppgir en artikkel av Valev i Vestnik Mosk. Universiteta 2/64 som sin kilde om de sovjetiske planene.

20. Uttrykket er hentet fra den albanske artikkelen »The Working Class in Revisionist Countries must take the Field and Re-establish the Dictatorship of the Proletariat» (leder i Zeri i Popullit 1968), i boka »PLA in Struggle With Modern Revisionism», s. 396.

21. Opplysningene støtter seg i hovedsak på Willi Dickhut: »Die Restauration des Kapitalismus in der SU», s. 189–193, og dessuten på Nils Holmberg: »Fredlig kontrarevolution I», Stockholm 1974, s. 146–164.

22. »Roter Morgen» (KPD/ml), 41/74.

23. Bo Gustafsson i forordet til »Socialkapitalismen», Stockh. 1971, s. 18–20, etter forskjellige kilder som er oppgitt der, og Willi Dickhut, s. 190 (mengdeangivelsene, kilde »Kleiner Statistische Jahrbuch Polens 1969»).

24. Kautsky i Die Neue Zeit 1913–14, sitert i Lenin: »Imperialismen», Oslo 1969 (Elanbok), s. 100.

25. Se Lenin: »Imperialismen», kap. VII. (Elanutg. s. 101. Oversettelsen her er vår egen.)
26. Willi Dickhut, s. 200. »Kleiner Statistischen Jahrbuch Polens 1969, s. 236 og 238.
27. Willi Dickhut, s. 200–201. Kilde: »Nye Tider» (sovj) 14/72, artikkel av ungareren Matyas Szurös.
28. Willi Dickhut, s. 201. Kilde: »Statistical Yearbook, P. R. of Bulgaria 1969», s. 210.
29. Willi Dickhut, s. 201, samme kilde, s. 211.
30. Willi Dickhut, s. 201, samme kilde, s. 217.
31. Kapetani og Toci: »Revisionist Economic Integration and its Contradictions», Albania Today 3/74, s. 36.
32. Se note 7.
33. Willi Dickhut, s. 202. Kilde Ekonomitsjeskaja Gazeta 41/68.
34. Utreignet etter Willi Dickhut, s. 203. Kilde »Statistical Yearbook», Hungary, 1968, s. 98 og 272.
35. Clarte 4–5/74, s. 59.
36. Willi Dickhut, s. 202–203. Kilde »Statistical Yearbook, P. R. of Bulgaria 1969», s. 68 og 217.
37. Peking Review 18/74.
38. Lundgren og Ek: »Sovjet i dag», s. 77.
39. M. Jagielski i Verden og Vi 9–10/74, s. 491.
40. Afro-Asian Journalist 1/1974.
41. Nye Tider (sovj) 5/74, sitert etter Lundgren og Ek, »Sovjet i dag», s. 76.
42. Clarte 4-5/74, s. 59. Kilde Beljaev: »CMEA Countries. Economic Cooperation», Moskva 1970.
43. Lundgren og Ek: »Sovjet i dag», s. 72.
44. »Revisionist Economic Integration», Albania Today 3/74, s. 36.
45. Lundgren og Ek: »Sovjet i dag», s. 76. Kilde: »Vjeskhnaja Torgovlja SSSR», årbok 1972.
46. Willi Dickhut, s. 207. Utreignet etter »Vjeskhnaja Torgovlja SSSR», årbok 1971, s. 147–149 og 192–193.
47. Willi Dickhut, s. 206. Samme kilde, s. 195–196 og s. 153–154.
48. Clarte 4–5/74, s. 59. Kilden oppgis å være offisiell sovjetisk statistikk.
49. Roter Morgen (KPD/ml), 7/75, s. 8.
50. »Sosialismens framgang i tall og fakta», Verden og Vi 7/74, s. 355–356.
51. M. Jagielskis artikkel »Samarbeidets strategi» i Verden og Vi 9–10/74 går nokså detaljert gjennom dette, særlig s. 492–493.
52. »Sosialismens framgang . . .», Verden og Vi 7/74, s. 356.
53. Jagielski i Verden og Vi 9–10/74, s. 494.
54. »Sosialismens framgang . . .», Verden og Vi 7/74, s. 356.

55. »Sosialismens framgang...» i Verden og Vi 7/74, s. 356, supplert med Albania Today 3/74, s. 37.
56. »Økonomisk integrasjon. En objektiv historisk tendens», det ungarske instituttet for internasjonale forbindelser, Verden og Vi 4/74, s. 218.
57. Willi Dickhut refererer »Frankfurter Rundschau» 8-6/72 i boka si på s. 203.
58. M. Jagielski skriver f.eks. i Verden og Vi 9-10/74, s. 494, at avtalene om felles investeringer i celluloseindustrien, asbestindustrien og stålproduksjonen i Sovjet er et »vitnesbyrd om SUKPs og sovjetregjeringens internasjonale politikk som tar sikte på å tilfredsstille det sosialistiske fellesskapets interesser»(!).

India – en base for sosialimperialistisk utplyndring og aggresjon

»En stor positiv innflytelse på den internasjonale situasjonen i dens helhet øver vennskapet mellom Sovjetunionen og India – en av vår planets største fredselskende stater. Sovjetunionen og India har allerede høstet betydelige erfaringer av sitt fruktbare samarbeid. Vi tror at våre forbindelser vil bli enda mer omfattende nå da de utvikles på grunnlag av avtaler om fred, vennskap og samarbeid. For dette taler styrkingen av de progressive og anti-imperialistiske kreftenes posisjoner i India. For dette taler også den kurs som følges av den indiske regjeringen under Indira Gandhis ledelse.»

Dette sa Leonid Bresjnev på et festmøte i Moskva i desember 1972.¹ Det gir en knapp og dekkende beskrivelse av hvilken vekt Sovjet-lederne legger på forbindelsene med India, og viser samtidig hvordan de ønsker at verden skal se dette samarbeidet.

I denne artikkelen skal vi studere hva slags innflytelse Sovjet-lederne samarbeid med den herskende klassen i India har på verdenssituasjonen, og hvilke erfaringer som kan høstes av de økonomiske forbindelsene mellom de to statene.

»KOLLEKTIV ASIATISK SIKKERHET»

India er den overlegent største av statene i Sør-Asia, med 600 millioner innbyggere. Siden det britiske imperiet brøt sammen og Den indiske republikken ble født i 1947, har India offisielt stått for en alliansefri-politikk. Sammen med Egypt og Jugoslavia var landet initiativtaker til den alliansefrie bevegelsen i 50- og 60-åra.

Da USA bygde opp nettet av militærallianser mot Folkerepublikken Kina og Sovjetunionen i 50-åra, maktet de ikke å få India med på noen avtaler. Dette nettet

omfattet fra begynnelsen Tyrkia, Iran, Pakistan, Thailand, Filippinene, Australia, New-Zealand, Malaysia og Japan, og hadde også tilslutning fra lakeiregimene i Sør-Vietnam og Sør-Korea, og Taiwan. Det var bygd opp ved flere forskjellige militæravtaler, og opprinnelig var også Storbritannia og Frankrike knyttet til enkelte av disse avtalene.

Dette nettet er i dag i ferd med å bryte sammen. Pakistan trakk seg ut i 1971, Malaysia er ute, New Zealand, Australia og Japan har gjort det klart at de ikke lenger føler seg bundet av traktatene. Dette er først og fremst resultatet av de indokinesiske folkenes heltmodige kamp mot USA-imperialismen i sine land.

Sosialimperialistene har fulgt denne utviklinga med stor interesse og har i lang tid arbeidet for å få dannet et kollektivt asiatisk sikkerhetssystem, for å få muligheten til å overta den rollen som USA har spilt i området.

Første gangen dette «perspektivet» ble lansert fra Sovjet var sommeren 1969, noen måneder etter det væpnede sammenstøtet med Folkerepublikken Kina i grenseområdet ved Ussurielva. Da stod det en artikkel i Izvestia som pekte på at «avskaffelsen av militære baser i denne delen av verden sikrer forutsetningene for å skape grunnlaget for den kollektive sikkerheten.»² I de siste åra har Sovjet gang på gang forsøkt å få landa i Sør- og Sørøst-Asia til å innse hvor fordelaktig et slikt sikkerhetssystem ville være. I februar 1973 het det i Izvestia:

»Lærdommene av Vietnams kamp mot aggresjonen viser folkene i Asia hvor stor betydning et kollektivt sikkerhetssystem ville ha, et system som er utformet for å hindre blodsutgytelser og bidra til at det blir skapt en gunstig atmosfære for samarbeid med fredelig, konstruktivt siktemål.»³

I desember 1973 het det i Pravda at »det sovjetiske forslaget om kollektiv sikkerhet i Asia har fått støtte i land som Iran og Afganistan og blir alvorlig diskutert i Japan og sørøstasiatiske land.»⁴

Dette avspeiler ikke noen reell oppslutning om den sovjetiske ideen fra noen av disse statene eller de andre

statene Sovjet har i tankene. I virkeligheten er sovjetlederne aleine om å terpe på dette perspektivet. Men uttalelsene må forstås som ledd i en strategi, og som bestrebelser på å skape en opinion i landa for en slik løsning.

SOVJET VIL OVERTA USAs ROLLE I OMRÅDET

For dem som vil se er det ikke vanskelig å få øye på hva siktemålet med et slikt kollektivt sikkerhetssystem under ledelse av Sovjet er. Både taktikken og strategien er velkjent fra den tida etter den andre verdenskrigen da de franske og britiske koloniene i området frigjorde seg og USA-imperialismen rykket inn for å fylle tomrommet.

Den gangen beskrev øverstkommanderende for de franske troppene i Indokina det som skjedde slik:

»Det er nå Det britiske samveldet og i enda større grad våre egne kolonier som USA nå har i kikkerten. Men metodene har forandret seg. De 'hjelper' folkene i kolonilandene. De oppretter strategiske baser i landene deres. De sender av gårde utallige militære, økonomiske, diplomatiske, kulturelle og religiøse utsendinger som har store budsjetter. De viser hvordan livet ville bli bedre og lettere — i alle fall for lederne — i en 'fri sammenslutning' med USA. enn det er under vår dominans. Ved enhver anledning sørger de for å uttrykke det amerikanske folks sympati med kolonilandenes forhåpninger og deres mistillit til oss. De oppmuntrer systematisk alle våre fiender. De ber om FNs assistanse om det er nødvendig. Smått om senn dytter de oss ut. De overtar vår plass, men på en nesten usynlig måte, ved hjelp av dollar. Det finnes ingen guvernør, ingen residens, ingen høykommisær, men det fins en amerikansk ambassadør. Uten hans tillatelse kan ingen ting bli gjort. Folket tror det er fritt fordi det blir styrt av politikere av deres egen rase, uten å se at disse politikerne som holdes skånselløst under pengenes svøpe, ikke er annet enn amerikanske dokker.»⁵

Sovjetunionens opptreden i Sør-Asia har nøyaktig de samme trekkene. At det skjer under dekke av »frihet, fred,

vennskap og samarbeid» er heller ikke noe nytt. USA brukte den samme demagogien i sin tid. De sovjetiske bestrebelsene i dag er liksom de amerikanske i 50-åra et uttrykk for kampen mellom imperialismaktene om hegemoniet i verden, kampen mellom dem for å dele verden opp i interessesfærer ved å dra nytte av den ujamne utviklinga i de forskjellige imperialistiske statene. Formålet er å få politisk, økonomisk og militær kontroll over de uavhengige statene som før var kolonier, og å få til en politisk og militær innringing av de sosialistiske landa, i sær Folkerepublikken Kina. Vi bør også være oppmerksom på den betydninga Sør-Asia og det indiske havet har som oppmarsj-område mot Midt-Østen og Europa.

Den sovjetiske propagandaen arbeider intenst for å framstille Kina som en aggressiv stat og en fare for freden i området. Da Saigon-regimet forsøkte å okkupere de kinesiske Parselle-øyene i 1974, kalte sovjetiske aviser dette for kinesisk *agresjon mot Sør-Vietnam*.⁶ De sovjetiske lederne har gjort felles sak med USA i å framstille Kinas støtte til de indokinesiske folkene som et forsøk på å vinne hegemoniet i Sørøst-Asia. De har motarbeidet Sihanouks lovlige regjering i Kambodsja og i stedet støttet Lon Nol-klikken med den begrunnelse at Sihanouk og GRUNC er alt for nære venner med Kina. (Se Røde Fane 3/74). De har i lengre tid hatt uformelle diplomatiske kontakter med Chiang Kai-shek på Taiwan, og har i den siste tida begynt å støtte det amerikanske synet på at det finnes »to Kina». De forholdt seg passive til Indias krig mot Kina i 1962, og nekter sjøl å forhandle med Kina om grensetvisten dem imellom. Det er også velkjent at Sovjet har marsjert opp 1 million tropper ved den kinesiske grensa.

»VENNSKAPS-, SAMARBEIDS- OG FREDSAVTALEN» MED INDIA

India er nøkkelleddet i den sovjetiske strategien. Det er verdt å merke seg at den indiske regjeringa enda ikke har

sluttet offisielt opp om de sovjetiske planene om kollektiv sikkerhet i Asia. I det felles kommunikeet som ble sendt ut etter Bresjnevs besøk i India i desember 1973 står det f.eks. ingenting om kollektivt asiatisk sikkerhetssystem, enda Bresjnev gang på gang nevnte det i talene sine. Han framholdt at et slikt system ville være i de asiatiske folkenes felles interesser, og at tida var moden til å begynne å drøfte det bredt. Det er derfor grunn til å tro at Indira Gandhi og Bresjnev har hatt drøftinger om denne planen, men at de indiske lederne ennå mener det er for stor risiko forbundet med å gå inn for dem for egen regning.⁷

Like fullt er det klart at de avtalene som er inngått mellom India og Sovjet i 70-åra er å betrakte som grunnsteinen i oppbygginga av et sovjetkontrollert sikkerhetssystem i Asia.

Som det framgår av det Bresjnev-sitatet vi åpnet denne artikkelen med, bygger samarbeidet mellom India og Sovjet i dag på en avtale om «vennskap, samarbeid og fred» inngått i august 1971. Dette tidspunktet er det viktig å merke seg. Tre måneder etter marsjerte indiske tropper inn i Øst-Bengalen under påskudd av at urolighetene i Øst-Pakistan truet Indias sikkerhet, og før året var omme var Øst-Pakistan forvandlet til staten Bangla Desh under militær og politisk kontroll av India.

Samarbeidsavtalen fra 1971 kalles en avtale for fred, men er åpenbart en avtale for aggresjon og krig, og legger grunnlaget for en militærallianse mellom Sovjet og India. I den fjerde artikkelen heter det riktignok at Sovjet «respekterer Indias alliansefrie politikk». Men i den åttende og niende artikkelen står det at partene binder seg til ikke å «gå inn i eller delta i noen militær allianse rettet mot den andre parten.» Partene skal «i tilfelle av angrep eller trusel om angrep» gå til «gjensidige konsultasjoner» for å fjerne denne trusselen eller dette angrepet «ved passende effektive tiltak».

Avtalen ble møtt med voldsomme protester fra USA-vennlig hold i India, og det ble også rettet kritikk mot

regjeringa fordi den hadde brutt med prinsippene i den alliansefrie politikken. Som svar hevdet regjeringa at det ikke var det samme »å inngå konsultasjoner» og å »binde seg» til å støtte den andre parten i tilfelle krig.

Det er verdt å merke seg at de gjensidige forpliktelsene mellom landa i USA-imperialismens SEATO-pakt hadde samme innhold. Samme hva slags argumentasjon den indiske regjeringa bygger opp for å forsvare avtalen, er det et faktum at avtalen bryter med Indias nøytralitet, og at alliansefrihet er erstattet av det sosialimperialistiske trikket med »nøytralitet – i fred».⁸

»VERDENS STØRSTE FREDELSKENDE STAT»

Den felles avtalen mellom Sovjet og India bygger på »enkle, konkrete og gjensidige interesser», som det heter i et indisk tidsskrift.⁹ Det er lett nok å se at disse fellesinteressene ikke er fred, men krig.

India har i dag den fjerde største hæren og det femte største flyvåpnet i verden. »Men flåten må styrkes for å komme opp fra den nåværende plasseringen på åttende eller niende plass til den fjerde eller femte i størrelsesorden i verden,» sier et indisk tidsskrift.¹⁰

Som en følge av sikkerhets- og samarbeidsavtalen med Sovjet har India begynt å bygge MIG-jagerfly på lisens. Flystyrken, som i hovedsak er bygd opp med leveranser og rådgivere fra Sovjet i tida etter 1960, skal utvides fra 45 til 64 skvadroner. Sovjet har også levert patruljebåter med robotraketter til den indiske marinen, og skal hjelpe India med å bygge opp flåtebasar. – I tillegg til det materiellet India kjøper fra Sovjet, planlegger de å kjøpe britiske og amerikanske fly til hangarskipet »Vagrant».¹¹ I løpet av 1974 gjennomførte India dessuten sin første prøvesprengning av atomvåpen.

Hva er så formålet med denne militære opprustninga? Da britene trakk seg ut av Sør-Asia i 1947 etterlot de en rekke kompliserte grenseproblemer. Ja, sjølve den oppdelinga som ble gjennomført av det tidlige britiske kolonirådet var i

seg sjøl grunnlaget for svære grensestridigheter. Som kjent ble det opprettet en muhamedansk stat Pakistan i vest og øst, og en hindu-stat på det største området – India. Utenom denne inndelinga ble det også stående igjen en del mindre stater i dette området som skulle ha egen sjølråderett, som Sikkim og Bhutan. Dessuten skulle Kashmir (med muhamedansk majoritet) sjøl avgjøre om det skulle slutte seg til den ene eller andre av de to store statene. Og, i tillegg, etterlot de britiske kolonialistene et krav på kinesisk territorium bak den kinesisk-indiske grensa.

I felleskommunikeet fra møtet mellom Bresjnev og Indira Gandhi i India 1973 heter det blant annet: »Begge parter ser det slik at forholdet mellom alle stater må hvile på slike prinsipper som å avstå fra bruk av vold mellom stater, respekt for suverenitet og grensenes ukrenkelighet, ikke-innblanding i indre anliggender og en bred utvikling av økonomisk og annet samarbeid, . . . »¹²

Historia om hvordan India har gått fram når det gjelder »ukrenkelige grenser» og »respekt for lands sjølråderett» viser svært mye om hva slags grunnlag forbindelsene mellom Sovjet og India er bygd på.

Fra 1947 til -49 førte India krig med Pakistan om Kashmir. Resultatet ble at India tok to tredjedeler av området. 82 % av befolkninga i Kashmir er muhamedanere og ønsker tilslutning til Pakistan. India har siden da trosset FN-beslutningen om at saka skal avgjøres ved folkeavstemning i Kashmir. – De nye herskerne i Kreml var tidlig ute med å stille seg på Indias side i denne saka. I 1955 var Bulganin i Kashmir og holdt en tale der han sa at »spørsmålet om Kashmir som en av statene i India er alt avgjort av Kashmirs folk». ¹³ Siden den tid har India holdt landet okkupert. – I februar 1974 innsatte India en regjering i Kashmir som støtter dette synet. Det ble gjort med Sovjetledernes velsignelse.

I oktober 1962 gikk indiske tropper over grensa til Kina. – Sovjet hadde innledet våpeneksporten til India i 1960. Våpenleveransene fortsatte både før, under og etter krigen.

Krustsjov hevdet overfor kineserne at det var »umulig å få grep om hva som er rett og hva som er galt i konflikten».¹⁴ I alle årene etter har India nektet å forhandle med Kina for å få løst grensespørsmålet på fredelig vis.

I 1965 okkuperte India pakistansk område ved Kashmir. Etter våpenhvilen opptrådte Sovjet som mekler, åpenbart for å tvinge Indias vilkår igjennom overfor Pakistan.

I oktober 1971 rykket India som tidligere nevnt inn i Øst-Bengalen og gjorde den østlige delen av Pakistan om til en halvkoloni under indisk kontroll. I dag rår det et fascistisk regime i Bangla Desh, med militær og politisk garanti fra India. Før innmarsjen sørget India for godkjennelse og støtte fra Sovjet. Sovjet har sjøl dratt nytte av det som skjedde. De tar sjøl del i »hjelpen» til den nye staten, og har også sikret seg særlige havnerettigheter i Chittagong under påskudd av å hjelpe til med oppryddinga av havna.

I tillegg til dette kommer det at India har lagt under seg statene Bhutan, Sikkim (og som nevnt Kashmir) gjennom press, innblanding i indre anliggender og støtte til kupp. — I alle disse tilfellene har Sovjet støttet dette og hevdet at det har vært i samsvar med folkenes egne krav og interesser.

»Vennskapet mellom Sovjetunionen og India» er kort sagt bygd opp på grunnlag av gjentatt støtte til indisk ekspansjonisme og aggresjon og hjelp til videre opprustning. Dette står i grell kontrast til Bresjnevs demagogi og frasene i felles indisk-sovjetiske uttalelser, og er i seg sjøl et bevis på hva slags mål sosialimperialismen forfølger i dette området. Begivenhetene har vist at den indisk-sovjetiske sikkerhets- og samarbeidsavtalen er en aggressiv militærallianse rettet mot alle landa i området. Når India finner et eller annet påskudd til å hevde at dets sikkerhet er truet, f.eks. ved utviklinga av de indre forholda i andre land — som i Øst-Bengalen 1971 — er det garantert støtte for sine militære eventyr fra Sovjet. Til gjengjeld har Sovjet fått et sikkert brohode for sin politikk i Sør-Asia.

»BETYDELIGE ERFARINGER AV VÅRT FRUKTBARE SAMARBEID»

I de siste åra før India gikk til grensekrig mot Kina i 1962 fikk landet meget betydelig økonomisk hjelp fra USA. Formannen i utenrikskomiteen i det amerikanske senatet begrunnet denne »hjelpen» helt åpent slik: »Vi vet at India akkurat nå presser meget hardt mot Kommunist-Kina . . Vi bør ikke oppfordre India til å gå en annen retning i en situasjon da landet er på vei i den retningen som vi har ønsket det skulle ta i mange år.»¹⁵. I de tre åra fra 1960–62 fikk India over 2 milliarder dollar amerikansk hjelp, mer enn dobbelt så mye som i åra fra 1954 til 1959 til sammen.¹⁶

Den »grønne revolusjonen» som blei gjennomført i India fra 1952–68 ble også bygd opp på støtte fra USA og andre vestlige land. Den var langt fra noen jordreform, men førte heller til større konsentrasjon av jordeiendommer hos godseiere og rikbønder. I dag eier de 85 % av jorda, mens 90 % av befolkninga på landsbygda ellers eier de resterende 15 %. – Den såkalte »grønne revolusjonen» har bare ført til en ubetydelig vekst i landbruksproduksjonen i forhold til befolkningsøkninga, og har i hovedsak vært rettet inn mot innføring av moderne teknologi og kapitalinntrenging i jordbruket i en del rike jordbruksområder. I disse områdene har antallet eiendomsløse bønder økt, det er blitt flere jordbruksarbeidere og større arbeidsløshet, og større vansker med å unngå hungerskatastrofer i forbindelse med tørkeperioder.¹⁷

Den industrielle oppbygginga i India har kommet svært kort. Veksttakten fra 1963 til -68 var temmelig nøyaktig halvparten så høy som for verden som helhet.¹⁸

I 1973 økte industriproduksjonen med mindre enn 1 %, og i første halvdel av 1974 gikk den til og med tilbake. Fra 1971 til 1974 steg arbeidsløsheten med nesten 100 %, og er oppe i om lag 12 % etter offisiell indisk statistikk. (Folk

som har hatt arbeid *en* dag i den tida statistikken er regnet ut, er ikke med i tellinga!)

Fra 1973–74 steg matvareprisene med 23,5 % i forhold til året før, og prisen med råvarer til industrien gikk opp med 47 %.¹⁹

Fram til om lag midten av 1960-åra ble nesten all industri i landet bygd med hjelp eller investeringer fra USA og vesten ellers. Denne hjelpa har bygd opp et fåtall monopoler som dominerer indisk industri fullstendig. I 1964 sto 75 selskaper for 47 % av all kapital utenom banker og statlige bedrifter, og de tre største bedriftene sto for 75 % av produksjonen av nærmere 90 % av alle produkter.²⁰

Som tidligere nevnt har USA likevel ikke greidd å skaffe seg politisk kontroll over India. USA har vært bundet av de militæravtalene de inngikk med Pakistan i begynnelsen av 50-åra, og har måttet balansere på en stram linje i holdninga til India. — Full støtte til India ville ha vært en provokasjon mot Pakistan og en for stor fare for USAs stilling i Sør-Asia som helhet. USA har likevel aldri tatt direkte avstand fra Indias aggresjon overfor de andre landa i området. Resultatet viste seg i 1971, da Pakistan brøt med SEATO fordi USA valgte å forholde seg passivt til krigen i Øst-Pakistan og opprettelsen av den indisk-kontrollerte staten Bangladesh.

Sovjet har derimot hatt hendene frie. I motsetning til USA har de kunnet støtte den indiske ekspansjonismen uten forbehold. I takt med utviklinga av de politiske forbindelsene mellom Sovjet og India har Sovjet også oppnådd omfattende økonomisk innflytelse. Akkurat som USA gjorde i 50-åra for å vinne innflytelse i de områdene som gikk tapt for Storbritannia og Frankrike, har de lagt stor vekt på å framstille sin «hjelp» som mer fordelaktig enn den andre imperialistmakter kan tilby. Kjensgjerningene viser imidlertid at den sovjetiske hjelpa ikke er noe alternativ til annen nykolonialistisk hjelp annet enn i demagogien. Formålet med «hjelpa» er for Sovjet som for USA å utnytte og befeste den økonomiske tilbakeliegenheten til landa i den tredje verden ved å eksportere store mengder kapital, sikre

seg råstoffkilder og avsetningsmarkeder og utnytte den billige arbeidskrafta i disse landa til fordel for seg.

»OVERLEGENHETEN VED DEN INTERNASJONALE ARBEIDSDELINGA»

Dette går også fram av det sovjetleiderne sjøl sier om sine forbindelser med utviklingslanda. På den 23. partikongressen i SUKP (1966) sa f.eks. Kosygin:

»For Sovjetunionen gir samarbeidet /med utviklingsland/ mulighetene til å utnytte overlegenheten ved den internasjonale arbeidsdelinga i større utstrekning. Vi kan kjøpe tradisjonelle varer fra disse landa i stadig større mengder – bomull, ull, malm til legeringer, vegetabilsk olje, frukt, kaffe, kakaobønner, te og andre råstoffer og også ferdigvarer.»^{2 1}

I en artikkel av en sovjetisk økonom om det økonomiske samarbeidet mellom Sovjet og utviklingslanda fra 1968 går det fram hvordan de ønsker å utvikle sine forbindelser med landa i den tredje verden. Der heter det at utviklingslanda også må gjøres i stand til å eksportere halvfabrikata fra fabrikanlegg som revisjonistlanda hjelper til å bygge opp. »I de sosialistiske landa kan en da gjøre innsparinger fordi en kan slippe å bygge opp bedrifter for primærbearbeiding av innførte råstoffer, som er lite lønnsomme i disse landa med den økonomiske strukturen de har.» – »En slik løsning på problemet er også gunstig for utviklingslanda, fordi de gjør det mulig for dem å betale for leveranser til de sosialistiske statene med produkter fra de nybygde fabrikkene og anleggene . . .»

Det blir også lagt vekt på at forbindelsene mellom Sovjet og utviklingslanda må få karakter av *stabil arbeidsfordeling*. I den samme artikkelen heter det at »denne stabiliteten øker i sær når forbindelsene bygger på kreditter, for da er utviklingslanda sikret stabil avsetning og de sosialistiske landa sikret stabil tilgang på bestemte produkter.»^{2 2}

Innafor rammene av »vennskaps-, samarbeids- og fredsavtalen» med India fra 1971 har Sovjet nettopp nådd dette nivået med stabil arbeidsdeling i forholdet til den indiske økonomien.

Den første større samarbeidsavtalen gjaldt tekstilindustrien, og ble inngått september 1971. I følge denne avtalen skal 15–20 000 tonn sovjetisk bomull bearbeides til tøy i India og eksporteres tilbake til det sovjetiske markedet. I et indisk tidsskrift heter det om denne avtalen:

»Avtalen betraktes som en innledning til nye liknende tiltak innenfor lettindustrien. En slik ordning vil være fordelaktig for begge parter på grunn av overskuddet på arbeidskraft i India og den relative mangelen på arbeidskraft i Sovjetunionen. . . . India kan satse på flere arbeidskraftkrevende industrier for å dekke det sovjetiske markedet. De nye avtalene omfatter bl.a. tøy, lærvarer, ull, produksjon av konservert frukt, produksjon av reservedeler til biler, plastproduksjon, fargestoffer og kjemiske produkter, der India kan være til hjelp. En venter at Sovjetunionen vil tilfredsstille indiske behov på bestemte typer fabrikker og utrustning, fartøy og tankskip, metallprodukter, jern og andre metaller, olje og petrokjemiske produkter og industrivarer. . . . Sovjetunionen er høyt utviklet innenfor mange områder av moderne teknologi. . . Dette utvider mulighetene for det indisk-sovjetiske samarbeidet. Etersom India dessuten har en økonomi med arbeidskraftoverskudd og Sovjet har en økonomi med relativt kapitaloverskudd, kan disse forskjellene i ressurser åpne for enda større muligheter for fruktbare økonomiske forbindelser.»^{2 3}

Forbindelsene bygger altså på det vanlige nykolonialistiske mønsteret: Sovjet eksporterer maskindeler, maskiner, fabrikker, lånekapital, visse råstoffer og energi til India. India yter til gjengjeld billig arbeidskraft og råstoffer. Produksjonen sikter ikke inn på å tilfredsstille mottakerlandets egne samfunnsmessige behov, men går til eksport, først og fremst til »hjelper»-landet.

»HJELPEN» RUINERER DET INDISKE SAMFUNNET

Avtalene binder India til Sovjet på en rekke forskjellige måter. Den lånekapitalen India får fra Sovjet blir gitt under vilkår av at landet kjøper varer fra Sovjet. Prisene på disse varene er det Sovjet som avgjør, og de ligger ikke sjelden fra 20 til 30 % og mer over prisene på verdensmarkedet.

Prisen på den sovjetiske bomullen som ble levert i følge tekstilavtalen vi har nevnt, var f.eks. på 2 600 rupier pr. balle, mens den vanlige bomullsprisen i India ligger på 1 900 rupier pr. balle for samme kvalitet.²⁴

Vi skal seinere gå gjennom et eksempel på sovjetisk industribygging i India som viser at Sovjet også tvinger gjennom overpriser på slik virksomhet.

Andre lån binder India til å levere råvarer til Sovjet ofte under verdensmarkedsprisene. — I følge en artikkel i det indiske tidsskriftet »Economic and Political Weekly» solgte India f.eks. jute til Sovjet for 1 667 rupier pr. tonn i 1968–69, mens de fikk 3 206 rupier pr. tonn for salg til Storbritannia samme år. Juteeksporten omfattet da 17 % av hele eksporten til Sovjet. I budsjettåret etter var prisene henholdsvis 1 828 og 3 325. Samme kilde hevder også at huder og skinn fra India til Sovjet ble betalt med 6,0 rupier pr. kilo, mens USA betalte 10,0 rupier pr. kilo.²⁵ Dette er eksempler på underprising av råvarer. Vi skal også huske på at verdensmarkedsprisene på råvarer i seg sjøl er diskriminerende for utviklingslanda.

Så lenge kredittene til oppbygging av fabrikker må tilbakebetales med direkte leveranser av produkter til Sovjet, får også India problemer med å akkumulere egen kapital til råvarekjøp, vedlikehold og reservedeler.

Til sammen fører dette til at India kommer inn i en ond sirkel som ender opp med det en kaller »negativ kapitalhjelp»: Landet må stadig oppta lån både for å dekke nytt kapitalbehov og for å betale gammel gjeld, og til slutt betaler det hvert år mer tilbake enn det det mottar. I 1970 fortalte den indiske finansministeren Chavan at India i 1970

»måtte betale Japan 33,7 mill. rupier mer enn det fikk i kreditthjelp fra regjeringa i Tokio. Kreditthjelpen fra Verdensbanken var også negativ (minus 116 mill. rupier), fra Sovjetunionen (minus 212 mill.), fra Tsjekkoslovakia (minus 71,7 mill.), fra Polen (minus 25,7 mill.) og fra Jugoslavia (minus 1,7 mill.)» I 1971-72 skulle India betale 409 mill. rupier tilbake til Sovjet, og ta opp 223,5 mill. rupier i nye lån.²⁶

KONTROLL OVER NØKKELPUNKTER I INDISK ØKONOMI

Under Bresjnevs besøk i India i november/desember ble det gjort omfattende avtaler som utvider grunnlaget for samarbeid innafor »vennskaps-, samarbeids- og fredsavtalen» fra 1971. Retningslinjene var de samme – *stabil arbeidsdeling*. I en tale sa Bresjnev dette slik: »Vi bør vie oppmerksomhet til å opprette et gjensidig fordelaktig produksjonssamarbeid mellom Sovjetunionen og India, et samarbeid som bør baseres på felles ledelse og arbeidsdeling mellom våre land, på gjensidig utfylling av det økonomiske potensialet av hvert av landa.»²⁷

Det ble inngått en 15-årig økonomisk avtale som regulerer spørsmål om »hjelp» og kreditter, industrisamarbeid, handel og fellesselskaper i tredje land.

Denne samarbeidsavtalen går så langt at den gir Sovjet innflytelse på Indias indre økonomiske planlegging. Den nye femårsplanen for India skal utarbeides av en kommisjon der også sovjetiske eksperter deltar.

Før denne avtalen ble inngått hadde Sovjet allerede oppnådd kontroll over svært sentrale områder av indisk økonomi. Høsten 1973 hevdet det indiske uketidsskriftet »Point of View» at Sovjet kontrollerer 30 % av indisk jern- og stålindustri, 35 % av oljeraffineringsindustrien, 20 % av kraftproduksjonen, 60 % av tung elektrisk verkstedsindustri og 85 % av den tunge maskinindustrien.²⁸ Til forskjell fra de amerikanske og annen vestlig kapitalhjelp, har den

sovjetiske gått til den statlige sektoren. Når sovjetlederne roser den indiske regjeringa for den kursen den legger opp til i dag, er det et uttrykk for at det særlig er denne statsmonopolkapitalistiske sektoren de legger vekt på å bygge ut. Samarbeidet om 5-årsplanen og det 15-årige samarbeidsopplegget vil derfor uten tvil styrke den sovjetiske innflytelsen i India ytterligere, både politisk og økonomisk.

Formelt sett er det slik at de bedriftene og anleggene som Sovjet skyter inn lånekapital og ekspertise i for den indiske staten blir den indiske statens eiendom. For så vidt skiller de seg fra de utenlandske selskapene USA, Japan, Storbritannia og Vest-Tyskland bygger opp. Dette gir uten tvil Sovjet ei plattform for å hevde at hjelpa de kan gi er langt mer fordelaktig for India og gjør landet mer uavhengig enn det de blir med hjelp fra annen imperialisme.

Kjensgjerningene viser imidlertid at denne forskjellen bare er formell. Tekstilavtalen fra 1971 som vi viste til ovenfor er ett eksempel på dette. Vi skal vise det samme ved noen flere eksempler.

Stålverket i Bhilai var det første prosjektet som blei bygd med sovjetisk hjelp i India. Bygginga begynte i 1955 etter at Krustsjov kom til makta. Ennå 17 år etter – i 1972, finnes det minst 60 sovjetiske eksperter på stålverket. De danner en slags »skyggedireksjon» bak den indiske ledelsen, kontrollerer driften på denne måten, og sørger for at den fungerer som en sovjetisk satelittbedrift.²⁹ I 1972 ble det også inngått en treårskontrakt for denne bedriften som innebærer at den leverer en million tonn jern og stål til Sovjet, forteller den indiske ukeavis Organizer 3/8 1974.

I begynnelsen av 1960-åra begynte India å planlegge et nytt stålverk i Bokaro. Det skulle bli Indias største. Fullt utbygd skulle det få en kapasitet på 5,5 millioner tonn pr. år og vil dermed også være meget stort i verdensmålestokk. Målet var å sørge for at bygginga ble billig, at det skulle ha en avansert teknikk og at det skulle utnytte innenlandske ressurser. Meninga var først at en skulle benytte seg av hjelp

fra USA for å bygge det, med et indisk selskap, Dastur & Co., som entreprenør. Det amerikanske tilbudet viste seg imidlertid å være mindre gunstig enn det var tenkt, og i mars 1964 tilbød Sovjet sine tjenester. Kontrakten ble undertegnet i januar 1965. Den innebar at Sovjet skulle stille 200 mill. rubler til rådighet i kreditter for sovjetisk utrustning, mot at et sovjetisk selskap fikk stå for planlegging og bygging.

Resultatet var at det indiske entreprenør-selskapet ble satt helt utenfor bygginga, og at all utrustning ble levert fra Sovjet.

Indisk ekspertise ble konsekvent tilsidesatt under planlegginga og gjennomføringa av anlegget. 450–500 sovjetiske teknikere ble flysendt fra Sovjet på første klasse og innkvartert i luftkondisjonerte og fullt møblerte leiligheter, enda det fantes indiske eksperter som kunne gjort arbeidet for mange av dem.

Kontrakten med Sovjet førte også til at India ikke fikk gjennomført planene sine om å bygge verket på den mest moderne teknologien. De sovjetiske ekspertene hevdet at de ikke hadde nok erfaringer sjøl til å bygge 250 tonns konvertere i første byggetrinn, men måtte nøye seg med 100 tonns. Bakgrunnen for dette var åpenbart at Sovjet ønsket å reservere den mest moderne teknologien for sin egen del. Akkurat samtidig med Bokoaro-prosjektet bygde Sovjet sjøl 250-tonns-konvertere på et anlegg i Azoval i Novo Lipetsk. India måtte bøye seg, siden Sovjet stod for finansieringa. Prosjektet ble fordyret med 187 millioner rupier bare i anleggskostnader på grunn av dette.

Totalt sett ble stålverket i Bokaro 2–3 ganger dyrere enn tilsvarende anlegg i andre land. Når produksjonen kommer i gang, vil også produksjonskostnadene pr. tonn bli større enn ved moderne stålverk i samme størrelse i andre land.³⁰

Kort sagt viste det seg altså at historia om den sovjetiske hjelpa til stålverket i Bokaro var historia om indisk hjelp til et sovjetisk konsern.

SOVJET HAR GJORT SEG TIL FIENDE AV DET INDISKE FOLKET

I 1972 hevdet Bresjnev i talen på festmøtet i Moskva at de progressive og anti-imperialistiske kreftene styrket seg i India, og at Indira Gandhi fulgte en progressiv politikk — det vil si en politikk »som innebærer resolutt motstand mot nykolonialismen, kamp for større suverenitet og uavhengighet for de unge stater, for deres økonomiske frigjøring fra imperialismen, kamp for fred og for sterkere solidaritet med andre progressive krefter i vår tid, i første rekke med de sosialistiske land.»³¹

Da han var på besøk i India i 1973 gikk han enda videre i denne retning, og sa følgende:

»Det regjerende partiet — den indiske Nasjonalkongressen — har lagt fram et viktig demokratisk program med omfattende sosiale og økonomiske reformer, som sikter mot å forbedre folkets levevilkår. Det har proklamert sosialismen som sitt mål.»³²

Kjensgjerningene viser imidlertid at Kongresspartiet til Indira Gandhi er et parti for det indiske monopolborgerskapet og de store godseierne. Det har ikke noe program for å løse folkets problemer i landet eller sikre skikkelige levekår for de millionene av indere som sulter eller går arbeidsløse. Sovjetlederne forfalsker sannheten når de hevder at de politiske og økonomiske vanskene i landet oppstår på tross av regjeringas politikk. Samme hva slags planer regjeringa legger og samme hvor mye de satser på å bygge opp statsmonopolkapitalismen med sovjetisk eller annen imperialistisk hjelp, vil problemene i den indiske økonomien og avhengigheten av imperialismen bestå.

Det eneste som kan redde India fra kriser, arbeidsløshet, underernæring og underutvikling er en revolusjon som bygger på arbeiderklassen og bøndene i landet og retter seg mot begge de to imperialistiske supermaktene USA og Sovjet. Objektivt er situasjonen i dag meget fordelaktig for revolusjonen. Stagnasjon i jordbruket, nedgangen i indu-

strien, den stigende inflasjonen, mangelen på de viktigste varene, de utålelige skattebyrdene som militarismen legger på det vanlige folket, korrupsjonen i byråkratiet, arbeidsløshet og undersysselsettinga av titalls millioner arbeidende mennesker, viser hvor råttent det herskende systemet er. Dette skaper stor uro på alle områder, isolerer folkets fiender og skaper stadig dypere splittelse i de herskende klassene sjøl. USA-imperialismens mål i India er allerede avslørt for store deler av massene. Utviklinga isolerer revisjonistene – som preker den fredelige overgangens velsignelse under de urolige forholda som rår i dag. Sosialimperialismens opptreden er også i ferd med å avsløre den som en kopi av den forhatte USA-imperialismen. Det finns marxist-leninister med stor kamperfaring i India, særlig i Vest-Bengalen, men også andre steder, som arbeider for å vinne folket for den væpna revolusjonens vei. Framtida for det indiske folket avhenger i dag av deres evne til å lede kampen og utvikle en riktig taktikk og strategi.

Sosialimperialismen arbeider for »stabil arbeidsdeling» innafør rammene for et samarbeid med de reaksjonære pro-imperialistiske klassene i India. Disse klassene frykter revolusjonen og gjennomførte i 1967 en brutal nedslakting av bondeopprør som de revolusjonære i India ledet. Det er offisielt kjent at på halvannet år – fra desember 1970 til juni 1972 – ble det drept 88 politiske fanger i fengslene bare i Vest-Bengalen og Bihar. Amnesty International har beregnet at det er mellom 15 000 og 20 000 fanger i Vest-Bengalen, innesperret for revolusjonær virksomhet. Storparten av disse er mistenkt for å ha forbindelser med marxist-leninister. Det finnes fengsler som blir gjort om til psykiatriske institusjoner for å »befri» marxist-leninistene for »psykopatisk ekstremisme». Det er kommet en rekke beskyldninger om meget brutal tortur mot politiske fanger.³³ Den sovjetiske nykolonialismen har derfor også på dette området de samme kjennetegnene som annen nykolonialisme: De støtter seg på de mest reaksjonære elementene i de landa de underlegger seg, forsvarer deres

undertrykking av motstand og opprør politisk og militært, forener seg med dem i kampen for å holde det gamle systemet ved like, og vil i siste omgang få samme skjebne som de innenlandske reaksjonære klassene de støtter.

O. F.

NOTER:

1. Leonid Bresjnev: «Sovjetunionen 50 år», i Bresjnev: «Vi følger Lenins kurs», Oslo 1974, s. 112.
2. Izvestia 29.5. 1969, sitert etter Knut Carlqvist: «I Dulles fotspår», Clarte 4 & 5/74. s. 49.
3. Izvestia 6.2. 1973, etter samme kilde, s. 51.
4. Pravda 14.12. 1973, samme kilde.
5. Navarre: «Agonie de l'Indochine», s. 331, etter «US Neo-Colonialism» bind I, (Hanoi), 1. kap.
6. New Times (sovj) 5/74, etter Clarte 4 & 5/74. s. 51.
7. «Hegemonistic Plans of Soviet Social Imperialism in South Asia», Albania Today 6/73, s. 41.
8. Bygger på framstillinga i Knut Carlqvist «Sovjet i Sydasiien», Marxistisk Forum 3/74, s. 19.
9. Indian & Foreign Review 23/72, etter MF 3/74, s. 24.
10. Indian & Foreign Review 22/73, etter samme kilde, s. 23.
11. Etter SIPRI 1973, framlagt i MF 3/74, s. 23, og Peking Review 49/73.
12. Moscow News 8.12. 73, etter Clarte 4 & 5/74, s. 51.
13. Bulganins tale på Srinaflyplassen i Kashmir 1955, etter MF 3/74, s. 16.
14. Sitert i Maxwell: «Indias China War», s. 301. Kilde MF 3/74, s. 17.
15. Sitert i MF 3/74, s. 17.
16. Etter tall fra Burke: «Pakistan's Foreign Policy», s. 255, sitert i MF 3/74, s. 17.
17. Tallene for jordkonsentrasjonen er hentet fra Peking Review 7/74. Opplysningene om den «grønne revolusjonen» er fra en artikkel av Kathleen Gough, Journal of Contemporary Asia, (JCA), 4/74, s. 499.
18. Knut Carlqvist i MF 3/74 viser at veksttakten var 21 % i India 1963–68, mens den var 40 % for verden som helhet.

19. D. Bhattacharya: »India and China – Contrast and Comparison 1950–72», i JCA 4/74, s. 455–456.
20. Kathleen Gough i JCA 4/74, s. 501.
21. Sitert etter W. Dickhut: »Die Restauration des Kapitalismus in der Sowjetunion», s. 211.
22. Sjamrai: »Det økonomiske samarbeidet mellom de sosialistiske statene og utviklingslanda», i »Narodny Asii i Afriki» (sovj) 4/1968, sitert i W. Dickhut, s. 211.
23. »Indian & Foreign Review» 1.12. 73, sitert etter MF 3/74, s. 21–22.
24. Oppgitt i Hsinhua News 13.2. 74. Pristallene for bomull etter det indiske »Financial Express», januar 1974.
25. »Economic and Political Weekly», etter Hsinhua News 13.2. 74.
26. Sitatet fra den indiske finansministeren er fra Frankfurter Rundschau 16.8. 71. Opplysningene om gjelda 1971–72 fra »Handelsblatt», 7.4. 72. Begge etter W. Dickhut, s. 214–15.
27. »The Current Digest of the Soviet Press» 26.12. 73, etter MF, 3/74, s. 20.
28. »Point of View» (ind) høsten 1974, etter Peking Review 48/73.
29. »Hindu» (ind) nov. 72, samme kilde.
30. Bo Gustafsson: »Socialimperialismen i funktion: Stålverket i Bokaro», Clarte 4 & 5/74, s. 53–55, på grunnlag av p. Desai: »The Bokaro Steel Plant», Amsterdam 1972.
31. Leonid Bresjnev: »Sovjetunionen 50 år», i Bresjnev: »Vi følger Lenins kurs», 1974, s. 112.
32. »The Current Digest of the Soviet Press» 26.12. 73, etter MF 3/74, s. 20.
33. »Extracts from a Short Report on Detention Conditions in West Bengal Jails», The Research Dep. of Amnesty International, i JCA 4/74, s. 552–557.

Sovjets politikk på Nordkalotten

Sovjetunionen slåss mot norsk utvidelse av fiskerigrensa, krever at kontinentalsokkelen i nord skal deles etter sektorprinsippet (i strid med internasjonal rett), ønsker å forandre Svalbardtraktaten og bryter avtaler om begrensning av torskefisket. Dette er et lite utsnitt av ei lang liste bevis for at Sovjets grådighet og ekspansjon også rammer Norge.

Sovjets politikk på Nordkalotten er bare en del av den verdensomspennende røverstriden med USA. Derfor kan ikke noen beskrivelse bli fullstendig uten analyse av USA og NATOs ekspansjon. I denne korte artikkelen kan vi bare så vidt berøre USAs rolle.

I forhold til den rollen Sovjet spiller er den dessuten forholdsvis godt kjent og forstått av norske anti-imperialister.

KONTINENTALSOKKELEN I NORD

På FNs havrettskonferanse har to krav hatt særlig gjennomslagskraft. 1. Kravet om 200 nautiske mils økonomiske soner. 2. Kravet om at hver kyststat skal ha full råderett over sin egen kontinentalsokkel.

Nord for Norge og Sovjetunionen ligger en enorm kontinentalsokkel, som strekker seg langt nord i Ishavet. Alt taler for at den er meget rik på ressurser, både olje, gass, kull og eventuelt mineraler. Bare på sovjetisk side er det blitt hevdet at havbunnen inneholder 50 % av verdens kjente ressurser (se Klassekampen 40/74, s. 14). Dette kan gjerne være en overdrivelse, men sier likevel mye om hvilken vekt Sovjet legger på sine interesser i dette området.

Internasjonal havrett (Geneve-konvensjonen av 1959) har som prinsipp at i slike tilfeller skal kontinentalsokkelen deles etter midtlinja. Dette betyr at grenseskillet må trekkes

like langt fra det ene landet som fra det andre. I dette tilfellet samsvarer den internasjonale retten mer med kyststatenes enn med de store imperialismaktens interesser, og bør derfor forsvares. Dette passer ikke Sovjetlederne. De vil at denne kontinentalsokkelen skal deles etter »sektorprinsippet». Dette betyr at de vil trekke ei rett linje fra grenseskillet mellom Norge og Sovjetunionen og like til Nordpolen, og dele langs denne linja. Ved å presse gjennom sektorprinsippet vil de nemlig karre til seg et havbunnsområde som er ca. 155 000 kvadratkilometer ekstra, nesten halvparten av Norges landområde, og større enn det norske sokkelområdet i Nordsjøen. For å få delingskravet i »overensstemmelse» med vanlig folkerett, viser Sovjet til de militære hensyn, kystens spesielle formasjon samt det høye folketallet(!). (Se Arbeiderbladet 20/11-74.)

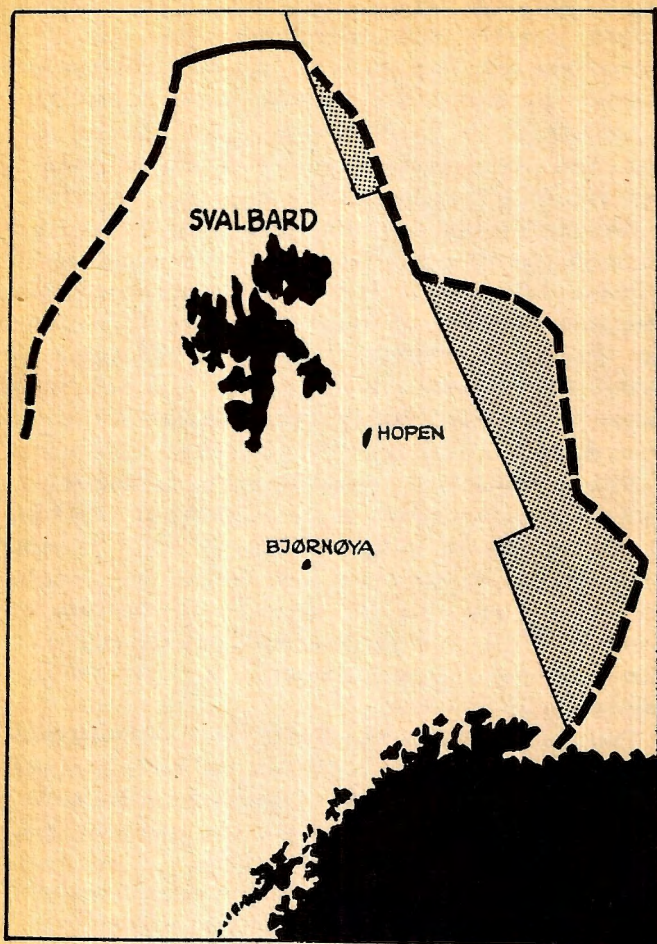
Vi skal være spesielt oppmerksomme på hestehandel og kjøpslåing innafor dette området. I Dagbladet 19/11-74 kunne en lese en uttalelse fra en av DNAs ledende oljepolitikere, stortingsmann Rolf Hellem. Som »privatmann», og i følge han selv seinere – nærmest som et »innfall» – slo han til lyd for et norsk-sovjetisk samarbeid om utnyttelsen av oljeressursene i farvannet omkring delingslinja i Barentshavet.

Dette står i motstrid til i det minste to grunnleggende folkekrav: 1) kravet om at det ikke skal bores etter olje nord for 62. breddegrad og 2) forsvaret av den norske sjølråderetten mot bindende avtaler som medfører større økonomiske avhengighet av supermaktene.

Ingen har ennå tatt det opp som et »seriøst» forslag, men det er i samsvar med Sovjets linje med fellesprosjekter overfor andre land i den slags sammenhenger, og vil uten tvil bli brakt opp igjen når forhandlingene om delelinjer i Barentshavet kommer skikkelig i gang.

TORSKEAVTALEN OG FISKERIGRENSA

Sovjetunionens griskhet viser seg også på et annet område. Både torsken og lodda vokser opp i Barentshavet,

Denne kartskissen viser forskjellen mellom et midtlinjeprinsipp og et sektorprinsipp for delelinjen mellom Norge og Sovjet i Barentshavet. Den kraftige, strekede linjen er midtlinjen, mens den svakt strekede er sektorlinjen. Det prikkede området mellom de to linjene er på 155 000 kvadratkilometer, like stort som hele den norske sokkel i Nordsjøen sør for den 62. breddegrad.

Illustrasjon fra Hellem: Oljen i norsk politikk (Tiden).

og vandrer til norskekysten for å gyte eller finne næring. Det er torsken som vokser opp her, som kommer til Lofoten for å gyte i januar-april. Bestanden er av avgjørende betydning for fiskerinæringa i Nord-Norge. Et enormt trålfiske er i gang i Barentshavet. Fabrikkskipene spyle småfisken opp av havet,

I dag er Lofotfisket i fare på grunn av rovfisket med supertrålerne. Havforskerne mener at torskefisket må begrenses til 500 tusen tonn torsk i året, ellers vil bestanden bli alvorlig truet. Sovjetunionen er ikke enig, og stilte som motkrav 1 100 tusen tonn. De foreslo tilmed at skreien i Lofoten skulle fredes, og at kystfisket i Lofoten skulle stanses. Etter forhandlinger med Vest-Tyskland, England og Sovjet gikk Bratteli-regjeringa med på 800 tusen tonn. Mange havforskere frykter at det vil gå med torsken som det har gått med feitsilda, at den skal forsvinne.

Lodda trenger også beskyttelse om den ikke skal utryddes, og det gjelder flere andre fiskeslag. På FNs havrettskonferanse var det brei oppslutning om at det eneste som kunne verne fiskebestanden og få orden på forholdene, var at kyststatene utvidet fiskerigrensa, og selv bestemte hvor mye som skulle fiskes opp. Sovjetunionens press på Norge og motstand mot begrensninger av fisket er et godt nok bevis på at dette stemmer. Sovjetunionen er også en av de hardeste motpartene Norge har når det gjelder å utvide fiskerigrensa. De har protestert mot Islands utvidelse, og stemt for at Island skal dømmes av den internasjonale domstolen i Haag.

Ved begynnelsen av Caracaskonferansen sto Sovjet sammen med USA ved å gå mot de små kyststatenes krav om suverenitet over ressursene langs egen kyststripe. I Pravda ble dette standpunktet »forklart» på følgende vis:

»Internasjonal lov tillater ikke utvidelse av territorialfarvannet utover 12-milsgrensa. Dette (12 mil) tilsvarer både kyststatenes rettmessige behov og den internasjonale sjøfartens krav. Oppfinnelsen med 50 og 200 mils grenser står i motstrid til interessene om å sikre fred og vennskapelige

forbindelser mellom folkene. Den er spesielt farlig for små land ettersom historien forteller oss, at når det råder en foraktelig holdning til internasjonal lov og rett og en atmosfære av egenrådige løsninger av grensespørsmål, så åpnes det for muligheten av tillempling av 'den sterke rett'». (Pravda 2/12-74.)

Etterhvert som Sovjet så hvor samlet deltakerlanda fra den 3. verden sto om 200-mils-kravet og retten til å utvide fiskerigrensa, veik de imidlertid noe tilbake. Men med det utgangspunktet de hadde, er det utenkelig at de skal ha skiftet om til å støtte retten til utvidelse.

Det er i alle fall tydelig nok at den norske regjeringa er oppmerksom på hvilken holdning Sovjet har til grenseutvidelse til 50 mil. Statsråd Evensen har vært dristig nok til å antyde at en eventuell utvidelse må utstå til forhandlingene om Barentshavet er slutført! (Aftenposten 23/10-74.) Dersom vi tar i betraktning at Sovjet og Sverige har forhandlet i 6 år om delingslinje i Østersjøen uten å ha kommet til enighet, kan det bli en stund å vente.

Selv de trålfrie sonene har ikke Sovjetunionen kunnet gå med på uten motstand. Harde forhandlinger førte til at regjeringa gikk med på å halvere omfanget på den trålfrie sonen på Hjelmsøybanken, og oppheve helt den trålfrie sonen på Nysleppen. I dette spørsmålet allierte Sovjet seg med EEC-landa i å gjøre kystfisket forsvarsløst overfor de utenlandske fabrikktrålerne. Sovjet kunne ikke gå med på at Fiskerioppsynet skulle ha noen slags politimyndighet over de utenlandske trålerne innenfor de trålfrie sonene.

SVALBARDTRAKTATEN

Svalbard ble »tildelt» Norge av Versailles-freden etter den 1. verdenskrig, 9. februar 1920. Traktaten ble fulgt opp med lov i Stortinget i 1925, som slo fast at Svalbard var en del av Norge.

Versailles-freden avslutta den imperialistiske verdens-

krigen, 1914-1918. Selve fredsavtalen ble kalt »røverfreden» av den internasjonale kommunistiske bevegelsen.

De imperialistiske seierherrene brukte den til å dele koloniene og kontrollen seg imellom, framfor å fortsette å krige om det etter at aksemaktene var slått.

Norge hadde ikke vært med i krigen, men likevel fikk Norge noen smuler av kaka. Traktaten ga Norge råderett over Svalbard, på tre vilkår:

1. Alle land som underskrev traktaten skulle ha lik rett til å utnytte naturressursene på Svalbard.

2. Norge skulle ikke skattlegge virksomheten på Svalbard, (utover det minimale som var nødvendig for å dekke kostnadene med ren administrasjon på Svalbard).

3. Det skulle ikke sendes militære styrker til Svalbard.

Med denne traktaten var Norge forpliktet til å følge »den åpne dørs politikk». Ikke noe kunne hindre imperialistene i å tømme rikdommene på Svalbard, Norge måtte nøye seg med å se etter at spillereglene om lik rett ble fulgt. (Svalbardrapporten som nylig er offentliggjort viser at Norge har gjort mer enn det nødvendige for å legge forholda til rette for imperialistene, og at regjeringa har vært særlig velvillige overfor monopolene fra NATO-land).

Men hvorfor ville seierherrene fra 1. verdenskrig gi Norge suverenitet på Svalbard? Det hang sammen med at de ville ha fred, og da var det nyttig at et lite, svakt land som Norge, som til overmål var ytterst velvillig overfor imperialistene, fikk administrere Svalbard. I tillegg kom det faktum at i de siste førte åra før 1920 var det bare Norge som hadde drevet virksomhet og forskning på Svalbard i noe omfang, slik at i praksis hadde Svalbard denne tida vært under norsk råderett. Dessuten lå jo Svalbard nærmest Norge.

Faktisk var Svalbardtraktaten et framstøt fra imperialistene for at de selv skulle utvide sin kontroll.

I dag er det stort sett bare Sovjetunionen og Norge som driver økonomisk virksomhet på Svalbard. Men en rekke store monopoler (Fina, Caltex osv.) har utmål og rettigheter over store områder.

Sovjetunionen har ønsket å revidere Svalbardtraktaten. Ikke for å gjøre slutt på den urimelige ordninga med »lik rett for alle imperialister». Tvert om har Sovjetunionen gått inn for å innskrenke Norges råderett ennå mer. De har foreslått delt administrasjon av den nybygde flyplassen på Svalbard, og Sovjetunionens virkelige mål er å »dele» suvereniteten over Svalbard med Norge.

De sovjetiske framstøtene ble lufta under forberedelsene til Brattelis Moskva-besøk i mars -75. Det sovjetiske presset gikk konkret ut på at Norge og Sovjet sto i særstilling på Svalbard, og at de derfor skulle starte regelmessige politiske konsultasjoner om Svalbard og virksomheten på øyene. Sovjet ønsker seg en likeverdig stilling sammen med Norge når det gjelder herredømmet over Svalbard. Dette var fullstendig klart for alle journalistene som fulgte Bratteli på reisa, og det kom klart fram i avis-referatene den gang. (Se for eksempel Aftenposten 20. og 26. mars, Dagbladet 21. mars). Ikke et ord til dementi kom den gang. Dementiene som har kommet fra regjeringa seinere har ikke møtt tiltro på noe hold.

Hvem som vil ha bukta og begge endene innenfor en slik eventuell »felles administrasjon» av Svalbard, behøver en knapt å spekulere over når en ser på »samarbeidspartnerne»: Et lite nordeuropeisk land og en av verdens to supermakter.

I Svalbardtraktaten er det ikke nevnt noe om territorialfarvann eller havbunnen rundt øyene. Norge har stått for det synet at havbunnen rundt Svalbard er norsk kontinentalsokkel, siden Svalbard selv ligger på fortsettelsen av den norske sokkelen. Sovjetunionen skal ha stått for det synet at Svalbard har en »egen kontinentalsokkel», noe som vil gi alle som undertegna Svalbardtraktaten fri adgang til å bore etter olje og gass, og utnytte rikdommene på havbunnen. England og Vest-Tyskland går også inn for at Svalbard har egen sokkel, for å skaffe seg lik adgang, og det kan føre til at Sovjet forandrer syn. »Samarbeid» med Norge om utnyttelsen av ressursene i området kan likevel sikre deres interesser.

MILITÆRT SPENNINGSFELT

Fiskeressursene og de mulige oljeforekomstene i havet gir en del av svaret på hvorfor Sovjetunionen fører en ekspansjonspolitik mot Norge på Nordkalotten. Men det gir ikke hele svaret. Nordkalotten er umåtelig viktig militærstrategisk sett.

I Murmansk ligger verdens største marinebase. Den er større enn alle NATOs Atlanterhavsbaseer til sammen, og omfatter minst 500 overflatefartøyer, 170-180 ubåter (70-80 atomdrevne), ca. 100 000 mann, flere hundre fly og helikoptre. (Tallene er hentet fra Clarte 4-5/74, med NUPI-rapport 16/73 som kilde.) Murmansk er også Sovjets eneste isfrie havn. Dessuten går den korteste veien mellom Sovjet og USA rett over Polhavet. Denne oppbygging har skjerpert den militære spenningen på Nordkalotten svært kraftig.

Sovjet plasserer stadig flere av atombombene sine i raketter ombord i atomdrevne undervannsbåter. De har hjemmebase i Murmansk, og de vil bli ubrukelige om de ikke fritt kan reise ut fra basen og vende tilbake til den. Det samme gjelder overflatefartøyene. Derfor er Sovjetunionen livende redd for å »bli innestengt». Det er blitt en imperialistisk nødvendighet for Sovjetunionen å ha full kontroll over utfarten fra Murmanskbasen. Passasjen må ofte gå sør om Svalbard om vinteren, og deretter mellom Grønland og Island eller mellom Færøyene og Shetland.

Skal sosialimperialistene kunne utvide sitt herredømme på havene, og konkurrere med USA, er de helt nødt til å beherske farvannene både nord og sør for Svalbard. Norsk krav om råderett over kontinentalsokkelen og utvidelse av fiskerigrensa vil stikke alvorlige kjepper i hjulene for Sovjetlederne. De vil ikke gå med på at gjennomfarten med atomubåter og krigsskip skal kunne kontrolleres eller begrenses, verken nord eller sør for Svalbard.

I denne situasjonen vil det være uansvarlig, som SV-lederne, å se bort fra krigstrusel i området. Supermaktene

øver seg ikke bare på ubegrensa atomkrig, i stadig større grad øver de seg også på begrensa krigføring om strategisk viktige områder. Svalbard, og gjennomfarten nord for Norge er nettopp et slikt område. Sovjetunionen har trent i landgangsoperasjoner på Kolahalvøya under forhold som likner på forholdene i Norge. NATO øver seg stadig på begrensa krigføring i Troms, med NATOs »brannkorps» og soldater fra alle NATO-landa. NATO har anlagt framskutte garnisoner i Porsanger og Varanger.

B. D.

Sovjets militærmakt – et redskap for aggresjon og ekspansjonisme

Fra under den 2. verdenskrigen å framstå som den mest konsekvente kraften i kampen mot nazisme og fascisme og forsvar for sosialismen, til dagens rolle som bærer av den sovjetiske sosialimperialismen, er det et langt sprang for den sovjetiske militærmakta.

Det er en utvikling som er et resultat av den kontrarevolusjonen som har foregått, fra et sosialistisk samfunns-system til en sosialimperialistisk stat. Det sovjetiske militærapparatets rolle er ikke lenger et forsvar av proletariatets diktatur, men å forsvare landets interesser som imperialistisk supermakt.

I dette kapittelet vil vi påvise en del av de grunnleggende forandringene som er skjedd i den sovjetiske militærstrategien, hvilke konsekvenser dette har fått for utviklingen av de militære styrkene og hvordan situasjonen er idag.

I tida etter 1953 begynte en reorganisering av den sovjetiske krigsmakta. Det teoretiske grunnlaget for denne reorganiseringen ble lagt av marskalkene Gretsjko og Jakobovskij. Mens de strategiske prinsippene for forsvaret av Sovjet tidligere hadde vært *aktivt forsvar* og *motangrep*, ble de nå omformet til *overraskelse* og *angrep*.

HÆREN

Hæren ble organisert i to typer divisjoner, panserdivisjoner og motoriserte infanteridivisjoner. *Mobilitet* og *ildkraft* ble nøkkelledd i den nye strategien. Mobiliteten ble økt ved a) å sette opp samtlige infanteriavdelinger med pansrede personellkjøretøyer for til fulle å kunne utnytte

panservognenes hurtighet, og b) ved å redusere infanteriets betydning i den fremste angrepsbølgen til en støtte for panservognene i framrykningen. Ildkraften ble økt ved å tilføre de tidligere tradisjonelle infanteridivisjonene et betydelig antall panservogner, selvdrevne kanoner og framfor alt rakettvåpen både med konvensjonelle og kjernefysiske stridshoder. (Alle sovjetiske divisjoner har tildelt 2-3 rakettbatterier av FROG-type som bærer taktiske atomladninger.) Fasene i framrykningen ble: først et kraftig og konsentrert artilleribombardement med granater og raketter (evnt. kjernefysiske), deretter en panserbølge som bekjemper gjenværende fiendtlige tyngre våpen med støtte fra infanteri som kjemper fra vognene sine (ild gjennom skyteskår i vognsidene). Så infanteri til opprensning og sikring.

Under utnyttelse av divisjonens fulle ildkraft vil framrykning kunne skje over en front mellom 5-50 km med en fart av ca. 50-100 km pr. dag. Målet er å slå panserkiler dypt inn i fiendtlig territorium for å ødelegge fiendens reserver og ta viktige mål som økonomiske og politiske sentra. Deretter vil etterfølgende avdelinger avansere i flankene. Denne taktikken forklarer at på tross av at en sovjetisk divisjon bare teller 2/3 i antall soldater i forhold til USAs divisjoner, er de langt overlegne i f.eks. antall panservogner. (Se tabell A).

TABELL A

	Panserdivisjon		Infanteridivisjon	
	USA	USSSR	USA	USSR
Tanks (Medium)	324	325	216	255 ¹
Kanoner (fra 105 mm,)	66	60	66	72
Rakettkastere	—	18	—	18
Soldater	16500	9500	16300	12000

(Kilde: 1)

¹ Antallet tanks pr. infanteridivisjon ble i 1972 øket fra 175 til 255.

DE LUFTBÅRNE STYRKENE

En spesiell del av den sovjetiske hæren er de luftbårne styrkene (7 divisjoner). En luftbåren divisjon er en enhet som ikke straks er avhengig av etterforsyninger av f.eks. drivstoff og ammunisjon og derfor over et visst tidsrom kan operere uavhengig av egne styrker. Det som særmerker disse styrkene er for det første deres *åpenbare offensive* karakter og for det andre den *betydning* de blir tillagt.

7 500 mann fullt kampklare med alt utstyr (inkl. dette stridsvogner og selvdrevne kanoner) slippes i fallskjerm og er kampklare på 30 minutter. At de blir tillagt stor betydning kan vi forstå av følgende:

- 1) Styrkene er direkte underlagt forsvarsministeren.
- 2) Over 90 % av soldatene er parti- eller KOMSOMOL-medlemmer.
- 3) Divisjonene holdes konstant i kampklar beredskap.
- 4) Viktig rolle i øvelser.
- 5) Styrkene blir utstyrt med de mest moderne våpen.
- 6) Rekkevidden er økt betraktelig ved anskaffelse av nye flytyper. AN-22 som nyttes spesielt for de luftbårne divisjonene har en rekkevidde på 5000 km med 40 tonn last. Alt dette neppe for å forsvare sovjetisk territorium. (Kilde: 2¹)

1 Tallene i parantes viser til lista over kildene bak i artikkelen.

STRATEGISKE A-VÅPEN

Utviklinga av A-våpen begynte i Sovjet like etter 2. verdenskrig for å bryte det amerikanske monopolet på disse våpnene. Etter at Sovjet-staten skiftet farge, ble også formålet med utviklinga av A-våpen et annet. Ut fra den samme imperialistiske tankegangen som førte til omlegginga av strategien for hæren, ble det lagt vekt på å bygge opp en sterk, offensiv kjernefysisk styrke. I Moskva 1962 kom det ut en bok kalt «Militær strategi». I tråd med en revisjonistisk tese om at «Det tekniske utstyret og ildkraften til et lands væpnede styrker er hovedkriteriet på et lands militære

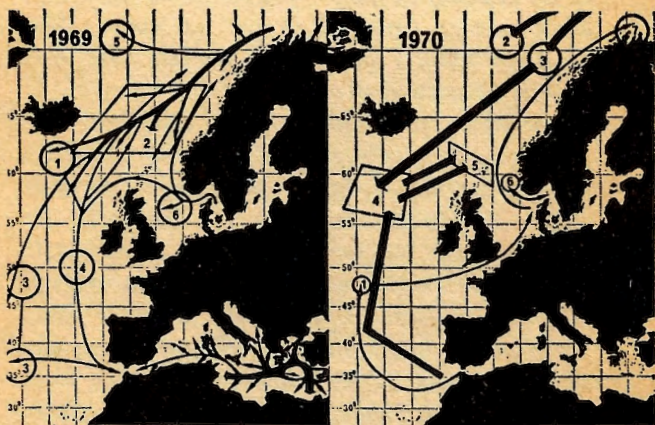
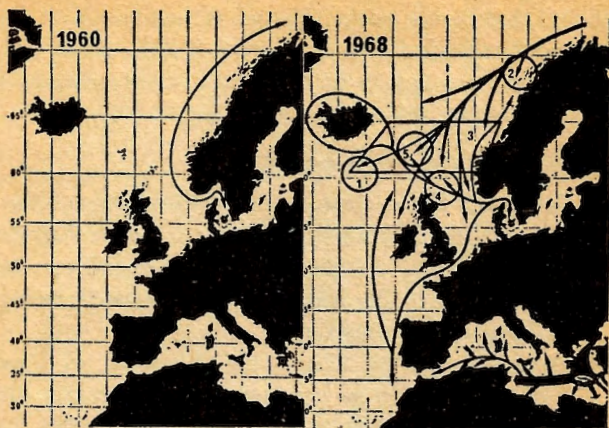
styrke» kom marskalk Sokolovsky, bokas forfatter, da til den slutning at alle kriger ville ende som altutslettende atomkriger. Kappløpet med USA om flest atomraketter ble tatt opp og spørsmålet om hvem som ville vinne en krig ble gjort til spørsmål om Krutsjov eller Kennedy først trykket på knappen. Den strategiske offensive raketstyrken ble offisielt utnevnt til den *viktigste* delen i det sovjetiske krigsmaskineriet. I stedet for defensive tiltak mot atomraketter som desentralisering, anti-rakett-raketter (Moskva er den eneste by i Sovjet med et slikt utstyr) ble den kjernefysiske kapasiteten stadig bygget ut. (Kilde: 3)

Dette hadde to formål: 1) Å bruke atomstyrken som utpressingsmiddel overfor andre imperialistmakter (jfr, Cuba-krisen) og 2) Bevare status quo med hensyn til økonomiske og politiske interessesoner for de to supermaktene ved å true med faren for atomkrig overfor frigjøringsbevegelser. Samtidig forsøkte USA og Sovjet å beholde monopolet på A-våpen, jfr. avtale om begrensning av A-våpen.

Da dette forsøket feilet og frigjøringsbevegelsene trosset trusselen om atomkrig, ble den *militære* betydningen av strategiske A-våpen tonet ned. Strategiske A-våpen eksisterer for supermaktene i dag først og fremst som et middel for politisk utpressing og i så måte er våpnene viktige. Antallet raketter og ladninger kan gi oss en pekepinn på styrkeforholdet mellom supermaktene. Selv om strategiske A-våpen sjølsagt kan bli brukt, gjelder fortsatt Maos ord om at »atombomben er en papirtiger». Ingen krig kan *vinnes* med slike våpen. Det betyr likevel *ikke* at vi må undervurdere muligheten for at det blir brukt *taktiske* atomvåpen i en krig mellom supermaktene.

MARINEN

Den viktigste delen av forsvarsmakta i et sosialistisk land er hæren. Det er hæren som til fulle drar fordel av folkekrigens prinsipper overfor en inntrenger. Et forsvar er alltid til sjuende og sist et forsvar av landområder. Det er på

Kart over Sovjets flåteøvelser 1960, 1968, 1969 og 1970. (Kilde: 4)

bakken den avgjørende kampen foregår. Derfor vil marine og flyvåpen strategisk sett alltid ha støttefunksjoner i en forsvarskamp. Slik også i Sovjet under og i den første tida etter den andre verdenskrigen. Marinen var i hovedsak en kystmarine og opererte som støtte for Den røde arme, flyvåpenet utgjorde en taktisk støtte for kampen på bakken.

I likhet med hæren i dagens Sovjet, er også marinen i dag *kvalitativt* forskjellig fra marinen under Stalins ledelse. Den sovjetiske marinen er ikke lenger en Rød Flåte men en flåte til en imperialistisk supermakt. Dette viser seg i følgende:

a) Flåteøvelser: (Se kart, side 193)

- 1960: Den første flåteøvelsen utenfor sovjetisk hjemmefarvann foregikk utenfor Norske-kysten. I denne øvelsen deltok styrkene fra Nordflåten (Murmansk) og den baltiske flåten. Etterhvert utviklet disse øvelsene seg til stadig større manøvrer.
- 1968: Vårøvelsene (1 på kartet) ble drevet av en liten styrke i nærheten av Nordkapp. Om sommeren ble det holdt en omfattende manøver i farvannet fra Islands kyst over Færøy-rennen til Nordkapp, hvor ca. 30 krigsskip i tillegg til forsyningskip og et stort antall u-båter deltok (2, 3, 4, 5 på kartet). Den sovjetiske flåten i Middelhavet ble forsterket, men passerte ikke Gibraltar.
- 1969: Vårøvelsene startet mellom Island og Færøyene i mars og omfattet et stort antall skip. (Se 1 på kartet). I denne perioden foregikk den første større avløsningen av Middelhavsstyrkene fra Nordflåten. En anti-ubåt-øvelse ble drevet i området. (2 på kartet.) Etter rendez-vous i området (3) foretok en styrke på seks skip og u-båter et tokt i Det Karibiske hav. I september og oktober ble Middelhavsstyrkene igjen avløst av styrker fra Nordflåten (4 på kartet). En ny anti-ubåt øvelse foregikk i november. Andre øvelser ble drevet i områdene (5 og 6).
- 1970: Den 14. april annonserte det sovjetiske forsvarsministerium at en flåtemanøver kalt »OKEAN» skulle holdes i Atlanterhavet og Stillehavet. I midten av april dukket 9 sovjetiske forsyningskip opp nord for Nordkapp og fortsatte til område 2. Noen dager senere fulgte 17 overflatefartøyer etter til samme område og drev anti-ubåt øvelser.

Den 12. april ble en øvelse arrangert med styrker fra Middelhavet og Nordflåten i område 4 på kartet. Forsyningstjenesten for de to hovedgruppene foregikk i område 5. To grupper overflateskip kom ut fra Østersjøen og opererte i område 6. En landgangsmanøver foregikk i område 7. (Kilde: 4.)

b) Permanente flåtestyrker utenfor hjemmefarvann

På slutten av 60-tallet ble sovjetiske krigsskip et vanlig syn i det indiske hav. Under konflikten India–Pakistan i 1971 økte antallet sovjetiske skip til 27, bl.a. med oppgaven å beskytte ammunisjonstransporten til India. Like etter utbruddet av oktoberkrigen mellom Israel og araberlandene i 1973 var flåten på 30 skip.

Stasjoneringen av sovjetiske skip har etterhvert fått karakter av en permanent flåte. På en pressekonferanse i India i 1972 begrunnet den sovjetiske flåtesjefen dette med behovet for »forsvar av sovjetiske interesser i disse områdene». (Kilde: 5)

Et av Sovjets viktige utenrikspolitiske krav er kravet om å bli anerkjent som en Middelhavsnaasjon. Det blir hevdet at Svartehavet er en del av Middelhavet, altså grenser Sovjet til Middelhavet og har også rett til en stående flåtestyrke der for å forsvare sovjetisk territorium.

Denne flåtestyrken ble opprettet permanent i 1964 og besto da av en krysser, to til fire destroyere og noen motortorpedobåter. I begynnelsen av 1968 besto styrken av ca. 40 skip hvorav 10 ubåter (2 atomdrevne). I oktober 1968 hadde flåten økt til over 100 fartøyer. Antallet skip har det siste året holdt seg på ca. 95. Til sammenlikning kan nevnes at USAs Middelhavsflåte (6. flåte) er på ca. 60 skip. (Kilde: 6).

c) Kravet om fri passasje gjennom stredene

Fri passasje for marinefartøyer gjennom Bosphorus/Dardanellene og videre gjennom Gibraltar ut i Atlanterhavet og fra Middelhavet gjennom Suez-kanalen til den persiske

Gulfen og det indiske hav er viktig for å sikre den sovjetiske flåten adgang til verdenshavene fra flere kanter for bl.a. å kunne gjennomføre en knipetangsmanøver om Europa (jfr. øvelsen »OKEAN») Det er ikke uten grunn Sovjet er meget ivrig etter å få gjenåpnet Suez-kanalen og nylig har foretatt minerydding i den persiske Gulfen. (Kilde: 7)

Kravet om fri passasje forklarer også Sovjets holdning til spørsmålet om norsk utvidelse av fiskerigrensa og spørsmålet om Svalbard. Hvis Norge skulle vedta utvidelse av fiskerigrensa til f.eks. 50 mil, ville den sovjetiske Nordflåtens bevegelsesmuligheter for passasje ut i Atlanterhavet bli kraftig snevret inn.

Sovjet hevdet under FNs 3. konferanse om folkeretten på havet at ingen har rett til å blande seg inn i at sovjetiske krigsskip passerer streder som ligger i territorialfarvannet til andre stater. Selv har Sovjet en bestemmelse som sier at fremmede krigsskip må innhente tillatelse og varsle minst 30 dager i forveien før de passerer sovjetisk farvann.

I takt med den sovjetiske marinens ekspansjon utover verdens hav er også dens offensive kapasiteter øket. Foruten den rent kvantitative økningen (antall skip) vil vi trekke fram tre viktige trekk i utviklingen. For det første: Opprettelsen av en ubåt-flåte med strategiske A-våpen. Disse båtene er det viktigste element i den strategiske styrken. De kan vanskelig plottes på forhånd og ødelegges før de får avfyrt raketten sine. For det andre: Sjøsettingen av Sovjets første hangarskip (»KIEV»). Hangarskip brukes når marine opererer så langt fra eget territorium at flystøtte ikke kan sendes fra egne baser. Jfr. her innsatsen til det amerikanske hangarskipet USS »Enterprise» i Vietnamkrigen. For det tredje: Styrking av marineinfanteriet kvantitativt og kvalitativt og utvidelse av landgangskapasiteten. Marineinfanteriet blir ofte brukt i knipetangsmanøvre, det blir landsatt i ryggen på fienden og omringer ham sammen med styrker som opererer over land. En av de største kjente sovjetiske øvelsene med innsats av marineinfanteri foregikk på Kolahalvøya nær norskegrensa under »OKEAN»-øvelsen.

WARSZAWA-PAKTEN

Warszawa-pakten (WP) er i dag for Sovjet hva NATO er for USA, et middel til å sikre sine politiske og økonomiske interesser i medlemslandene ved undertrykking av folkene, og en pakt for aggresjon mot andre nasjoner. Vi vil her trekke fram fire punkter som viser dette. Vi vil understreke at det avgjørende i disse punktene ikke er *formen*, men innholdet. Når det f.eks. gjelder hvor ledelsen i Warszawa-pakten ligger, var forholdet i formen det samme før som etter kontrarevolusjonen i 1956. *I innholdet* er det en av grunn av forskjell mellom om ledelsen ligger i en stat under proletariatets diktatur eller under et fascistisk, imperialistisk diktatur.

a) Felles, integrert kommandosystem

Den øverste leder for WP har alltid vært den sovjetiske vise-forsvarsministeren. Alle stabssjefene har vært sovjetiske offiserer. Sovjetiske offiserer er stasjonert som »rådgivere» i WP-landenes militære staber og har som oppgave å være bindeledd mellom WPs sjef og forsvarsministrene i vedkommende land. Hele WPs luftforsvar er direkte underlagt sjefen for det sovjetiske luftforsvaret i Moskva. Under krig vil alle WP-styrker operativt være underlagt den sovjetiske øverstkommanderende. (Kilde: 7)

Sovjet forsøker nå å drive integrering av WP-styrker i den sovjetiske hæren enda lengre. Under argumentet om at alle styrker skal slåss ved den samme fronten, blir det arbeidet for at styrker fra forskjellige WP-land skal slås sammen med de sovjetiske styrkene innenfor rammen av felles arme-korps. (Kilde: 8)

b) Stasjonering av sovjetiske styrker i WP-land (se tabell)

Sovjetiske tropper er stasjonert i Tsjekkoslovakia, Ungarn, Øst-Tyskland og Polen. I tillegg finnes sovjetiske militære »rådgivere» i stort antall i avdelinger og staber i alle WP-land. At den sovjetiske kontrollen med WP-styrkene er sterk, viser bl.a. invasjonen i Tsjekkoslovakia hvor ingen militær motstand mot invasjonen fantes.

TABELL B

Sovjetiske styrker i WP-land

Øst-Tyskland	20 divisjoner (10 panserdiv)
Polen	2 divisjoner (panserdiv)
Ungarn	4 divisjoner (2 panserdiv)
Tsjekkoslovakia	5 divisjoner (2 panserdiv)
	<u>31 divisjoner (16 panserdiv)</u>

(Kilde: 1)

c) Fellesproduksjon av våpen og utstyr

WP-landene er i all hovedsak utstyrt med russiske våpen. Det som finnes av tyngre våpenindustri utenom Sovjet, er tvunget til å produsere etter russiske spesifikasjoner og patenter. WP-landene blir dermed avskåret fra å bygge opp sin egen nasjonale våpenindustri og gjøre seg uavhengig av Sovjet. (Kilde: 8)

d) Fellesøvelser

WP- har jevnlig fellesøvelser av samme type som de store NATO-øvelsene. Disse øvelsene har to funksjoner, å øve styrkenes samlede offensive kapasiteter til et angrep på Vest-Europa og å virke som en advarsel til østlige land som forsøker seg på en annen kurs enn det Sovjet ønsker. Den mest realistiske »øvelsen» hittil i så måte, er invasjonen i Tsjekkoslovakia. Denne invasjonen skjedde ikke bare ved hjelp av Sovjet-tropper, også styrker fra andre WP-land ble utkommandert til å delta.

SOVJETS »VÅPENHJELP»

a) Eksemplet India

– Under påskudd av å »hjelp» India til å bygge opp en krigsindustri inngikk Sovjet en avtale i 1962 om å bygge fabrikker for jagerfly av typen Mikojan (MIG). Dette

forøvrig samtidig med at India gikk til angrep på Kina langs grensen i Himalaya. For tida utgjør MIG-flyene som blir produsert i de tre fabrikkene til »Hindustan Aeronautics Ltd.» (HAL), sammen med dem som blir importert direkte fra Sovjet, kjernen i det indiske flyvåpenet. Men det har vist seg at dette ikke har medført større uavhengighet for India. Den første MIG'en som forlot fabrikken først i 1966, var satt sammen av bare russiske deler. Så seint som i 1971–72 besto over halve kostnadene til de »indisk-bygde» MIG flyene av deler som ble kjøpt fra Sovjet. HAL-fabrikkene er fullstendig avhengig av reservedeler til maskinene fra Sovjet. Sovjet har nektet å gi fra seg hemmeligheter om de tekniske metodene for å lage spesialstålet og legeringene som trengs i enkelte deler av disse overlydsflyene. Sovjet har også vært uvillig til å levere maskiner som trengs for å lage spesielle viktige deler. Lisensavtalen med Sovjet slår fast hvilke materialer, prosesser og tegninger som skal brukes. Hvis enkelte sovjetproduserte deler blir erstattet med indiskproduserte, så vil dette kreve en endring av lisensavtalen. Sovjet har pukket på avtalen og motsatt seg enhver endring.

Formålet med disse betingelsene er helt klare: MIG-flyene er ubrukbare uten viktige reservedeler. Ved at Sovjet holder på kontrollen med disse, sikrer de seg et effektivt pressmiddel på India.

MIG-prosjektet er blitt den mest kostbare lisensavtalen inngått med et utenlandsk firma. Flyene blir ikke billige, ikke engang i vestlig valuta, og de opprinnelige betingelsene som ikke var særlig generøse ser ut til ytterligere å bli strammet inn. (Kilde: 9)

b) Eksemplet Egypt

Før oktoberkrigen var den egyptiske militærgjelda til Sovjet på 4 milliarder dollar. Midt under krigen reiste Sovjet krav om økte priser for våpnene og kontant betaling i utenlandsk valuta eller olje. Bare en stor pengehjelp til Egypt fra de andre arabiske landene fikk våpenleveransene i gang igjen. Både Algerie og Libya punget ut med flerfoldige

hundre millioner dollar i løpet av krigen. Saudi-Arabia Kuwait ga enda mer. Alt havnet i Sovjets lommer. I mars i fjor gjentok det samme seg. Sovjet avbrøt våpenleveransene til Egypt og krevde øyeblikkelig betaling. Derimot har Sovjet gått med på å levere våpen til Syria. Ved å støtte Syria og ikke Egypt, forsøker Sovjet å splitte den arabiske fronten og svekker den i forhold til Israel.

På denne måten sikrer Sovjet seg våpensalgprofitter nå og i framtida samtidig som det øker sin egen innflytelse som supermakt i området. (Kilde: 9)

»NEDRUSTNING» OG »FRED»

I *august 1963* undertegnet Sovjet sammen med bl.a. USA »Avtalen om forbud mot kjernefysiske våpenprøver i atmosfæren, i det ytre rom og under vann.»

I *1968* undertegnet Sovjet en avtale om »Ikke-spredning av kjernefysiske våpen.»

I *1972* undertegnet Sovjet og USA en avtale om »Begrensning av kjernefysiske våpen.» (Kilde: 11)

USA/Sovjet har to hensikter med avtaler av denne art. For det første: Å beholde monopol på A-våpen for å bruke disse som politisk pressmiddel. For det andre: Å gi folk et inntrykk av fred og nedrustning mellom supermaktene slik at de rolig kan fortsette å bygge ut styrkene sine.

Tabell C viser realitene bak avtalene.

TABELL C

	Interkontinentale raketter fra land		Raketter fra U-båter	
	Sovjet	USA	Sovjet	USA
1963	100	424	100	224
1968	800	1054	130	656
1972	1527	1054	560	656
1974	1575	1054	720	656

(Kilde: 1)

Av samme karakter går også drøftingene mellom USA/NATO og Sovjet/WP om gjensidige troppereduksjoner i Sentral-Europa. Det sovjetiske forslaget går i hovedsak ut på en lik prosentvis nedskjæring av NATO's og WP's styrker. En slik reduksjon ville styrke Sovjets militære posisjon i Europa ytterligere. Konkret betyr dette at mens Sovjet bare behøver å trekke sine divisjoner lenger østover, må USA sende sine tropper tilbake over Atlanterhavet.

STYRKEFORHOLDET I EUROPA

TABELL D

	Nord/Sentral Europa ¹			Sørlige Europa ²		
	Soldater(1000)	Tanks	Kampfly	Soldater	Tanks	Kampfly
NATO	620	7000	2040	550	3000	808
WP	910	20000	4350	355	6500	905

(Kilde: 1)

1 Nord/Sentral Europa: NATO: Tropper i Norge, Danmark, Vest-Tyskland, Be-Ne-lux.

WP: Tropper i Polen, Øst-Tyskland, Tsjekkoslovakia og vestlige deler av Sovjet.

2 Sørlige Europa: NATO: Tropper i Italia, Tyrkia, Hellas – amerikanske og engelske tropper tiltenkt oppgaver i Middelhavsområdet.

WP: Tropper i Bulgaria, Ungarn, Romania og sør-vestlige deler av Sovjet.

Tabell D gir et godt inntrykk av styrkeforholdet NATO/WP.

WP er overlegen NATO i Nord/Sentral-Europa. Særlig fremtredende er forskjellen i antall tanks, en faktor som øker WP's offensive kapasiteter betydelig i forhold til NATO. En stor del av NATO's styrker ligger forholdsvis langt fra en eventuell frontlinje. (De amerikanske styrkene er forlagt i den vestlige delen av Vest-Tyskland i henhold til internasjonale overenskomster.)

I det sørlige Europa har NATO en overvekt i antall soldater. Dette skyldes for en stor del de italienske styrkene (306.000). Mulighetene for å bruke disse i Øst-Europa er imidlertid sterkt begrenset pga. den geografiske beliggenheten.

WPs muligheter for framføring av forsterkninger er større enn NATOs. Et nett av veier og jernbaner gjør hurtige troppeforflyttinger lettere. Amerikanske forsterkninger til Europa må over Atlanterhavet.

Når det gjelder våpen og utstyr har WP-landene store fordeler. Standardiseringen er kommet langt og alle WP-land har stort sett samme type våpen. Her kan som et eksempel nevnes at mens NATO opererer med ca. 10 forskjellige tanks, har WP 4–5 typer. Det samme forholdet gjør seg gjeldende i flytyper.

TABELL E

Sovjetisk opprustning i Europa

År	Nord/Sentral Europa		Sørlige Europa	
	Soldater (1000)	Tanks	Soldater (1000)	Tanks
1971	588	10000	90	1600
1974	610	12400	105	1700

(Kilde: 1)

DE MILITÆRE MULIGHETENE FOR EN SOVJETISK OPERASJON MOT EUROPA

Hvordan er så mulighetene for en vellykket sovjetisk militær operasjon mot Europa i dag?

Militært sett må dette vurderes ut fra to hovedfaktorer:

1. Warszawapakt-styrkenes *kvantitet* og
2. deres *kvalitet*.

Disse to faktorene kan delvis forsterke hverandre og delvis oppveie hverandre. En kvalitativ sterk militærmakt svekkes ved en lav kvalitet og omvendt.

Kvantitativt sett regner en med styrkeforholdet 3 : 1 angriper/forsvarer for å sikre en vellykket offensiv operasjon, men dette er selvfølgelig ingen betingelse. Styrkeforholdet Warszawapakten/NATO er i dag i antall soldater ca. 3 : 2, antall tanks ca. 3 : 1, antall kampfly ca. 2 : 1.

Den kvalitative sida kan vi dele i tre:

a) Dyktighet og kammoral. En sammenlikning her vil åpenbart falle ut til WPs fordel. WPs soldater har stort sett lengre militærtjeneste enn NATOs, og får følgelig større dyktighet i våpenbehandling. Det er lagt stor vekt på »ideologisk fostring», innslaget av parti- og KOMSOMOL-medlemmer (ungdomsorganisasjonen) er meget sterkt. NATOs ideologiske grep om soldatene er langt svakere. Den lave kammoralen til bl.a. vest-tyske og amerikanske soldater er vel kjent.

b) En høvelig taktikk og organisering. WPs styrker er bygd opp for offensiv krigføring med sine store mengder beltekjøretøyer og rakettvåpen (både konvensjonelle og kjernefysiske). Alle WP-divisjoner er temmelig ensartet sammensatt og utbyggingen av et felles sentralisert kommandosystem er drevet mye lenger enn i NATO. NATOs styrker har en temmelig uensartet oppbygging. De er underlegne når det gjelder taktisk mobilitet og er svært sårbare når det gjelder etterforsyninger (f.eks. olje). Atlanterhavet skiller NATOs sterkest militærmakt – USA – fra Europa.

c) Våpen og utstyr. WP har en høy grad av våpenstandardisering. Dette veier langt opp den underlegenheten som muligens finnes våpenteknisk sett og gir også store fordeler med hensyn til ammunisjons- og reservedelsforsyninger.

De militære betingelsene for et sannsynligvis vellykket sovjetisk angrep mot Vest-Europa er stort sett oppfylte. Det som da står igjen for sovjetlederne er en vurdering av sin egen og Vest-Europas økonomiske og politiske styrke i forhold til spørsmålet om militære operasjoner. De økonomiske og politiske forholdene kan raskt endres, og

spørsmålet om krig for å løse motsigelsene kan raskt bli stilt øverst på dagsordenen. Det er viktig å være klar over at Sovjet har gjort sine forberedelser til en slik situasjon, og at den sovjetiske militærmakta utgjør en stor militær trusel mot Europa.

I. R.

KILDER:

- 1) The International Institute for Strategic Studies (IISS) »The Military Balance» 1973–74.
- 2) Se »Klassekampen» nr. 29/74.
- 3) Stoffet her er hovedsaklig hentet fra boka »The Soviet Army» utgitt i Moskva 1971 og artikkelen »Teknisk-vitenskaplig framgang og revolusjonen i militærspørsmål» skrevet av General W. A. Lomov, Moskva 1973.
- 4) »NATO-Nytt»
- 5) Hsinhua 24/10 1974.
- 6) »Military Review» nr. 8 1970 (Amerikansk).
- 7) »Soviet Military Review» nr. 2 1975 (Moskva)
- 8) Hsinhua 26/12 1974.
- 9) »Economic and Political Weekly», Indisk finansblad.
- 10) »Le Monde» 18/4 1974. Se også »Klassekampen» nr. 10/75.
- 11) »Kina i dag» 9/73, s. 22 ff.

Sovjet er underlagt et fascistisk diktatur

I 1964 påpekte Mao Tsetung at når »revisjonismen er kommet til makta er borgerskapet kommet til makta»¹ Revisjonismen er borgerlig ideologi i arbeiderbevegelsen. I land der arbeiderklassen ikke har vunnet statsmakta, går den borgerskapets ærend i arbeiderbevegelsen og kjemper for å bevare kapitalismen. I land der kampen for sosialismen er vunnet, kjemper det for å styrte sosialismen og gjenopprette kapitalismen. Dersom den kommer til makta, forvandler den sosialistiske eiendomsforhold til kapitalistiske eiendomsforhold og den sosialistiske økonomien til en statsmonopolkapitalistisk økonomi. En stat der revisjonismen har erobret makta, kan ikke være annet en borgerskapets stat, et diktatur for borgerskapet over arbeiderklassen og det arbeidende folket.

Lenger framme i boka har vi lagt fram en rekke argumenter for at det er dette som har skjedd i Sovjetunionen. Vi har argumentert for at det fant sted en kontrarevolusjon i Sovjet omkring midten av 50-åra. Vi har argumentert for at produksjonsforholda i Sovjet i dag er kapitalistiske, at økonomien er et statsmonopolkapitalistisk økonomi der et nytt byråkratborgerskap behersker produksjonsmidlene.

Vi har lagt fram den samme analysen i en rekke andre sammenhenger – helt fra den nye marxist-leninistiske bevegelsen oppsto i Norge i midten av 1960-åra. Vi har blitt skjelt ut for dette. Revisjonistene har beskyldt oss for å være reaksjonære og gå borgerskapets ærend. Andre har beskyldt oss for å beherske marxismen dårlig. Men til nå har ingen kommet med så mye som *ett* argument som virkelig kan rokke ved vår analyse. Jo mer vi studerer forholda i

Sovjet, jo sterkere underbygd blir den teorien vi har felles med hele den marxist-leninistiske verdensbevegelsen.

Det står kort og godt fast at arbeiderklassen i Sovjet har lidd et foreløpig nederlag, at proletariatets diktatur er styrtet og at et nytt borgerskap har kommet til makta i Sovjet i dag. Det er derfor i første omgang lett å besvare spørsmålet om hva slags klassekarakter Sovjet-staten har i dag.

De som beskylder oss for å beherske marxismen dårlig, hevder gjerne at staten Sovjet i dag er i hendene på et byråkratisk skikt. Dette sjiktet er »bare byråkratisk», sier de, »verken borgerskap eller proletariat», med en slags »dobbel klassekarakter». ² Krustsjov hevdet i sin tid at han hadde forvandlet Sovjet-staten til »en hele folkets stat», et »sosialistisk demokrati for hele folket».

Det beste argumentet mot begge disse teoriene er levert av Lenin, f.eks. i forelesningen om *Staten* fra 1919. Der påpeker han at »Staten er en maskin for den ene klassens undertrykkelse av den andre, en maskin til å holde andre, underordnede klasser i lydighet under en enkelt klasse.» ³

Det finnes et byråkrati, eller i hvert fall et visst antall tjenestemenn, i en hver stat. Men de representerer ikke seg sjøl. De representerer den klassen som har makta i samfunnet.

Borgerskapet har alltid fremmet teorien om at staten står over klassekampen og representerer hele folket. Opportunister av alle slag har aldri kommet lenger enn dette synet og har alltid forkynt at sosialismen skal bygges på »den frie folkestat». Det er de marxistiske teoretikernes fortjeneste at de har gjort opp med denne borgerlige teorien og vist at den sosialistiske staten må være proletariatets klassesdiktatur over de gamle utbytterne og de som vil følge den samme kursen som dem. Dette gjelder så lenge sosialismen eksisterer, og er sjølve vilkåret for at sosialismen skal kunne bli utviklet til kommunisme, der både klassene og staten er dødd bort.

»Bare den er marxist som *utstrekker* anerkjennelsen av klassekampen til anerkjennelsen av *proletariatets diktatur*.

Dette er den dypeste forskjellen mellom marxisten og den vanlige små (såvel som stor-) borger. Dette må være prøvesteinen for den virkelige forståelse og anerkjennelse av marxismen,» sier Lenin i *Staten og revolusjonen*.⁴

Så lenge vi har et solid grunnlag for å hevde at produksjonsforholda i Sovjet er kapitalistiske og kan føre det ene beviset etter det andre i marka for at arbeiderklassen er frarøvet den kollektive eiendommen over produksjonsmidlene, kan vi også slå fast at staten i dagens Sovjet er borgerskapets stat, et borgerskapets diktatur.

BORGERLIG DEMOKRATI OG FASCISME – TO FORMER FOR BORGERSKAPETS DIKTATUR

Spørsmålet om statsformen i dagens Sovjet er likevel ikke uttømt med dette. Prinsipielt fins det to grunntyper av borgerskapets diktatur. Begge typer betyr til sjuende og sist det samme, nemlig et kapitalistisk utbyttersystem som undertrykker arbeiderklassen og andre lag av folket. Begge to hviler i siste omgang på våpenmakt mot arbeideroppstander. Men de skiller seg fra hverandre gjennom den *formen* undertrykkinga tar. Disse to typene av borgerskapets diktatur er borgerlig-demokratiet og fascismen.

Den første kjenner vi fra Norge og de fleste andre vest-europeiske land i dag. Her har borgerskapet utviklet et meget kunstferdig system der arbeiderklassen tilsynelatende her et avgjørende ord med i laget gjennom valgene og en god del demokratiske retter. Det kan dannes opposisjonelle partier, aviser o.l. Det kan arrangeres demonstrasjoner og masse møter mot regjeringas politikk, det eksisterer en viss rettssikkerhet osv.

Vi kommunister vil alltid forsvare de rettighetene som finnes for arbeiderklassen og folket under en slik statsform, fordi de skaper de beste vilkåra for kampen arbeiderklassen må føre for sine interesser på kort og lang sikt. Men vi vil alltid ta avstand fra ideer om at dette systemet kan brukes av arbeiderklassen for å vinne fram med sine mål. Så lenge borgerskapets makt står ved lag, vil sjøl den mest demokra-

tiske stat ikke være noe annet enn en maskin til å undertrykke arbeiderklassen og fremme en håndfull kapitalisters undertrykking og utbytting av det arbeidende folket. Staten er organisert slik at det arbeidende folket holdes lengst mulig borte fra statsmaskineriet. Å sette sin lit til dette demokratiet er det samme som å gå inn for at arbeiderklassen skal være slaver til evig tid.

I den sammenheng må vi også vise til at *alle* demokratiske rettigheter under borgerlig-demokratiet til stadighet trues av monopolborgerskapet. Gjennom slike hendelser som avsløringa av Wintex-øvelsene, rettsaka mot Trædal i Norge, avsløringa av IB-affæren i Sverige, utestengninga av »forfatningsstridige kommunister» fra statstjenestemannsstillinger i Vest-Tyskland, forbudet mot marxist-leninistiske partier i Frankrike, blir styret sanne ansikt avslørt.

Likefullt er det nødvendig å skille mellom denne formen for borgerskapets diktatur, og andre former – fascismen ved statsmakta. Fascismen er det åpne terrorvelde, hvor makta hviler direkte på borgerskapets væpna arm, og hvor denne makta ikke er tilslørt av noe borgerlig demokrati. Wintex-øvelser foregår ikke lenger på papiret eller i det skjulte, men praktiseres åpent og er en del av dagliglivet. Opposisjonspartier er forbudt. Dersom de kommer fram i dagen, blir de hardt og brutalt slått ned. Myndighetene jakter på aviser og løpesedler som ikke er autoriserte av dem sjøl, og beslaglegger alt de kommer over. Forsøk på å arrangere møter blir knust, demonstranter risikerer å bli skutt eller satt bak lås og slå uten lov og dom.

Spørsmålet om statsformen i dagens Sovjet er et spørsmål om hvilken av disse statsformene som rår. Svaret på dette er helt åpenbart ikke borgerlig-demokrati, men derimot et *fascistisk* styre av de mest gjennomførte.

Dette er ikke noe populært standpunkt i dag. Sjøl blant dem som stort sett er enig med oss i analysen av Sovjet, er det sikkert mange som mener at det er bedre å holde dette spørsmålet åpent, la det bero, enn å utsette seg for angrep fra alle slags hele eller halve venner av Sovjet i dag mot en

slik konklusjon. Vi mener at kommunistene har alt å vinne på å si sannheten og at vi ikke har noe å frykte i denne sammenhengen. Det foreligger allerede så mange vitnemål om terrorvelde og beinhard undertrykkelse av all opposisjon fra de nye herskerne i Kreml, at det er nødvendig å opplyse arbeidsfolk i Norge om hva som er det virkelige grunnlaget for disse tilstandene. Et hvert forsøk på å formilde kjensgjerningene vil bare slå tilbake på dem som står for disse forsøkene. Og de vil tjene borgerskapets demagogi om at terrorveldet er knyttet til sosialismen, at det er resultatet av den sosialistiske staten – proletariatets diktatur.

Det er også andre grunner til at det er nødvendig å legge fram denne analysen og studere de forholda som har med styresettet å gjøre grundig: Dersom vi ikke kjenner karakteren ved den sovjetiske staten godt, vil vi heller ikke kunne utvikle en dekkende analyse av hva slags politikk de vil følge, hvilke motsigelser som eksisterer i det sovjetiske samfunnet, hva som vil komme til å skje under skiftende forhold.

»ET DIKTATUR AV DEN TYSKE FASCISTISKE TYPEN»

Mao Tsetung har gitt en knapp karakteristikk av klasseinnholdet og det sosiale grunnlaget for staten i Sovjet i dag med disse orda:

»Sovjetunionen er i dag underlagt borgerskapets diktatur, et storborgerskapets diktatur, et diktatur av den tyske fascistiske typen, et diktatur av Hitler-typen.»⁵

For å forstå denne karakteristikken er det nødvendig å studere den analysen kommunistene hadde av nettopp den tyske fascismen etter at den hadde vunne makta i den tyske staten i mellomkrigstida. Jeg skal derfor sitere forholdsvis utførlig fra Dimitrovs Beretning til Den Kommunistiske Internasjonales 7. verdenskongress i 1935. Der heter det i avsnittet »Fascismens klassekarakter»:

»Kamerater, Eksekutivkomiteen for Den Kommunistiske Internasjonale karakteriserte ganske riktig fascismen ved makta *som det åpne terroristiske diktaturet til finanskapi-*

talens mest reaksjonære, mest sjåvinistiske og mest imperialistiske elementer.

Fascismens mest reaksjonære avart er den tyske fascisme. Den drister seg til å kalle seg nasjonalsosialisme, skjønt den ikke har noe til felles med sosialisme. Hitler-fascismen er ikke bare borgerlig nasjonalisme, den er djevelsk sjåvinisme. Den er det politiske gangstervesenets regjeringssystem, et system av provokasjoner og tortur mot arbeiderklassen og mot bøndernes, småborgerskapets og de intellektuelles revolusjonære elementer. Den er middelaldersk barbari og bestalitet og tøyleløs aggresjon overfor andre nasjoner.

Den tyske fascismen spiller rollen som *den internasjonale kontrarevolusjonens spydodd, som hovedanstifteren av den imperialistiske krigen, som organisator av et korstog mot Sovjetunionen, det store fedrelandet til hele verdens arbeidende folk.*

...

Fascismens virkelige karakter må understrekes særlig sterkt, fordi fascismen under dekke av sosial demagogi i en rekke land har klart å rive med seg småborgerlige masser, som krisa har revet løs fra deres faste gjenge. Den har til og med klart å rive med seg visse deler av det mest tilbake-liggende laget av proletariatet, som aldri ville støttet fascismen dersom de hadde forstått dens virkelige klasse-karakter og dens sanne natur.

...

Hva er kilden til fascismens innflytelse over massene? Fascismen lykkes i å trekke massene til seg fordi den på demagogisk vis appellerer til deres *mest brennende behov og krav*. Fascismen fyrer ikke bare opp under fordommer som er dypt rotfestet i massene, men spiller også på de beste følelsene i massene, deres rettferdighetsfølelse og iblant til og med på deres revolusjonære tradisjoner. Hvorfor utgir de tyske fascistene, disse storborgerskapets lakeier og dødsfiender av sosialismen, seg overfor massene for »sosialister» og framstiller sin maktovertakelse som en »revolusjon»? Fordi de forsøker å utnytte den tro på revolusjonen, den

dragning til sosialismen som lever i hjertene på Tysklands brede arbeidende masse.»⁶

Fascisme av den tyske typen: Kamp for verdensherredømmet

Alle former for fascisme har en del grunnleggende trekk felles. Det første av disse er fascismens klassekarakter og sosiale grunnlag: de mest reaksjonære elementene i finanskapitalen, som utgjør kjerna i monopolborgerskapet. Andre trekk er ekstrem borgerlig nasjonalisme – sjåvinisme, ytterliggående antikommunisme, bruk av åpne terrormetoder mot all virkelig opposisjon. Når Dimitrov og Mao Tsetung skiller ut Hitler-fascismen som en særskilt form for fascisme ved makta, er det først og fremst fordi den hørte hjemme i et *stort* imperialistisk land. Derfor hadde den langt større ambisjoner enn det vi finner hos fascistene i land som f.eks. Hellas, Chile, Spania. Dimitrov peker på at dette får utslag i »djevelsk sjåvinisme», og at Tyskland sto som »hovedanstifteren av den imperialistiske krigen».

Når Mao Tsetung bruker betegnelsen »fascisme av Hitler-typen» på dagens Sovjet, er det særlig dette trekket vi bør rette oppmerksomheten mot. Ambisjonene til de nye herskerne i Kreml er ikke bare å skape et fengsel for den sovjetiske arbeiderklassen og for folkene i de nasjonale minoritetene. Målet deres er verdensherredømme, de forbereder seg til å bli anstifter av imperialistisk krig. Dette blir gjort under et veldig oppbud av snakk om de verdensomspennende interessene til »den store og mektige Sovjetstaten» og det ansvaret denne staten har for å opprettholde ro og orden og såkalt »fred» og »sikkerhet» over hele verden.

Hitler snakket heller aldri om krig, bare om fred, helt til krigen brøt ut. Han forsikret alle nasjoner om sin respekt for nasjonal uavhengighet og gjentok ved alle anledninger at faren for krig og truselen mot interessene til små og mellomstore land ikke stammet fra Tyskland, men dels fra den rivaliserende imperialistmakta England og dels fra det sosialistiske Sovjetunionen.⁷

Sovjetlederne følger i dag den samme typen demagogi. De framhever seg sjøl som alle folks redningsmenn og som hovedmotstander av USA-imperialismen. Men akkurat som Hitler kjøpslo med England, kjøpslår Sovjet i dag med USA-imperialismen for å vinne tid til å forberede seg til de avgjørende slagene om verdensherredømmet. Mens de taler med to tunger om den andre store imperialistiske supermakta, er de helt entydige i angrepene på den største sosialistiske staten i dagens verden: Folkerepublikken Kina. De kaller de kinesiske lederne for krigshissere og urostiftere, og arbeider for å få i stand en internasjonal fordømmelse av Kinas Kommunistiske Parti.

Til sine tider får denne propagandaen de samme rasistiske undertonene som Hitler brukte under sine krigsforberedelser da han snakket om den bolsjevikiske og den slaviske faren. I det åpne brevet fra Sentralkomiteen i SUKP til Sentralkomiteen i KKP fra juli 1963 beskyldte Krustsjov de kinesiske kommunistene for å prøve å kaste verden ut i en atomkrig. Dette måtte i følge han enten skyldes at de var så dogmatiske at de ikke forsto faren ved en slik krig, eller at de hadde »andre mål» som var skjult bak »deres rop og skrik om 'verdensrevolusjon'», »mål som ikke har noe til felles med revolusjon.» Meninga med disse halvkvadede visene kom fram i en artikkel i Pravda noe seinere, der det het at kineserne »setter sjåvinistiske-nasjonalistiske og til og med rasistiske begreper i stedet for marxismens historiske vitenskap. ., de idealiserer fortida, lovpriser føydale metoder i politikken – erobringer, krig mellom fyrstedømmer, blodige intervensjoner, de priser den rollen Dsjenghis Khan spilte.»⁸ Meninga er åpenbart å få bygd opp under en forestilling om at kineserne ville sette verden i brann, sørge for at den hvite rase blir utslettet, og dermed sjøl blir verdens herskere med sine 700 millioner. (Den samme tankegangen går igjen i et dikt Jevtusjenko har skrevet – der Dsjenghis Khan og 'den gule fare' også manes fram.)

I følge John Newhouse, som var medlem av staben i utenrikskomiteen i det amerikanske senatet, skal Sovjet

tilmed ha fremmet forslag overfor USA om felles opptreden i tilfelle »angrep» fra »den tredje atommakt», dvs. Kina. Forslaget ble fremmet av den sovjetiske sjefsforhandleren Semenov, under SALT-forhandlingene 7. juli 1970. Det gikk ut på at dersom en av de to partene fikk rede på »provokatoriske handlinger» eller angrep fra en slik makt, skulle de to partene – USA og Sovjet – ta felles tiltak for å hindre det, eller, dersom det var for seint, gå til felles aksjon for å slå angrepet tilbake. Forslaget var ikke mindre enn en plan for en supermaktsallianse mot andre atommakter, først og fremst Kina. Det ble avvist av USAs forhandlere, særlig av frykt for at NATO-partnerne Storbritannia og Frankrike, som sjøl er atommakter, skulle føle seg provosert. Opplysningen står i Newhouse' bok: »Cold Dawn, the Story of Salt». ⁹

Den sovjetiske økonomien er meget sterkt militarisert. Sjøl oppgir sovjetlederne at militærutgiftene hvert år omfatter fra 20 – 25 milliarder dollar (22 milliarder i 1975) ¹⁰ Dette er det absolutt ingen som tror. Alle vurderinger går ut på at utgiftene i hvert fall er på høyde med USAs: omkring 80 milliarder dollar. I 1972 hevdet Sakharov – vitenskapsmannen som utviklet den sovjetiske atombomba – i et brev til Bresjnev at militærutgiftene omfattet 40 % av brutto nasjonalproduktet. I Herald Tribune 13. april 1973 ble det offentliggjort en uoffisiell studie fra to Leningradøkonomer som hevdet at utgiftene var mellom 54 og 97 milliarder pr. år, nesten fire ganger så mye som offisielt oppgitt. Det tilsvarer over 20 % av nasjonalinntekten (regnet bare etter varer og ikke iberegnet tjenester). ¹¹ Konklusjonen er i alle fall at militærutgiftene er en større belastning for sovjetisk økonomi enn for amerikansk, og at knappheten på forburksvarer, mangelen på kapital til investeringer i industri og jordbruk, og den relativt svake økonomiske utviklinga skriver seg i hovedsak fra dette. (Om den sovjetiske militærmakta, se egen artikkel lenger framme i boka.)

Militariseringa speiler seg i ideologien og kulturen. Admi-

ral Gorsjakov har kalt oppbygginga av Middelhavs-flåten for »realiseringa av vår hundre-år gamle drøm»¹² — altså realiseringa av tsarenes drømmer! Det sovjetiske litterære tidsskriftet Oktober roste i 1968 de sovjetiske soldatenes opptreden i Tsjekkoslovakia og sa at den »avspeiler deres sanne modige og heroiske karakter og deres modenhet som statsborgere.» Den dokumentarfilmen som ble laget om invasjonen fikk »statens pris for litteratur og kunst». Kunstnerne oppmunstet til å skape verker om »militære patriotiske» temaer. Bresjnev nevnte dette spesielt på 24. partikongress. På 5. kongress for sovjetforfatterne understreket Markov, førstesekretæren i det sovjetiske fortatterrådet, at »litteraturen har et 'særlig ansvar' for personellet i hæren og marinen».¹³

»Arbeider»-demagogi

Men det er også andre grunner til å bruke betegnelsen »et fascistisk diktatur av Hitler-typen» på dagens Sovjet. For å vinne en del av de mest tilbakeliggende elementene og nøytralisere så mange som mulig ellers i den tyske arbeiderklassen, fant Hitler det nødvendig å kalle partiet sitt for *nasjonalsosialistisk* og *arbeiderparti*. Det første store nazistiske massemøtet i Munchen januar 1920 ble bekjentgjort med store *røde* plakater som fortalte at den »internasjonale børs og lånekapitals agenter arbeider utrettelig for å fremkalle sammenbrudd i Tyskland for å utlevere statens og nasjonens rikdommer til internasjonale finanssammenlutninger». På dette møtet la partiet også fram sitt program som bl.a. omfattet slike punkter: »Avskaffelse av all inntekt som ikke skriver seg fra arbeide,» — »... fullstendig inndragelse av all krigsfortjeneste,» — »Vi krever at alle truster blir statseiendom,» — »Andel i utbyttet i storbedrifter,» — »En jordreform som er tilpasset våre nasjonale behov, og en lov som tillater beslaglegging av jord til almennyttige formål uten vederlag. Grunnrenten avskaffes, og grunnspekulasjon forbys.» — »Avskaffelse av den vervede hær og opprettelse av en folkehær.»¹⁴

Sosial demagogi er et allment trekk ved fascismen, men den tyske fascismen gikk lenger enn fascismen i noe annet land når det gjaldt å gi denne demagogien et *sosialistisk* preg. Grunnlaget for dette er som Dimitrov påpekte på den 7. verdenskongressen i Komintern, at Hitler-fascismen var tvunget til å tilpasse seg de sterke revolusjonære tradisjonene i Tyskland.

Husk på at bare vel et år før Hitler la fram sitt program på masse møtet i München i 1920 hadde arbeiderklassen i Tyskland reist seg i et forsøk på å vinne statsmakta (november 1918).

Sovjetlederne har vært tvunget til å ta hensyn til enda sterkere revolusjonære tradisjoner i arbeiderklassen i sitt land. På samme måte som Hitler-fascistene har de visst å utnytte dette, bare med den forskjellen at de har drevet teknikken opp på et langt høyere nivå. Helt fra de kom til makta i 1956 har de forsøkt å forsvare alle handlingene sine med »marxist-leninistiske» fraser. Praksisen deres er i seg sjøl det beste beviset på hvor fjernt de står fra denne teorien. Men ikke engang for folk som er relativt lite skolert i marxisme er det egentlig særlig vanskelig å se at det bare er i frasene teorimakeriet deres har noe til felles med arbeiderklassens teori slik den ble utviklet og brukt av Marx, Engles, Lenin og Stalin. For dem som vil prøve sjøl, anbefaler jeg at de skaffer seg et tilfeldig nummer av den norske utgaven av revisjonistpartiets internasjonale tidskrift *Marxism today – Verden og vi* – som NKP gir ut, og leser en to-tre artikler. Det som slår en i øynene er at det ikke finnes spor av det Lenin kalte marxismens levende sjel – den konkrete undersøkelsen av konkrete kjensgjerninger. Sitater fra Marx og Lenin plukkes ut av sin sammenheng og brukes til å understøtte politiske standpunkter som forsvarer åpen stormaktssjåvinisme eller kontrarevolusjonær reformisme av samme merke som den Lenin kjempet mot i tida før og etter 1. verdenskrig.

Sovjetlederne påstår sjøl at de har gjort et betydningsfullt arbeid for å utvikle marxismen-leninismen og tilpasse den til

dagens verden. Det de har gjort er i virkeligheten ett av to: Dels har de forvandlet de revolusjonære prinsippene i marxismen-leninismen til reformisme av tynneste slag, for å tekkes opportunistene og gjøre det lettere for sine talsmenn i andre land å vinne posisjoner blant borgerlige politikere. Fornektelsen av Marx' og Lenins statsteori og forkynnelsen av den fredelige veien til sosialismen gjennom de borgerlige parlamentene er et eksempel på det. Dette har også gitt dem ei plattform til å forsvare de angrepene borgerskapet i disse landa retter mot kommunister og revolusjonære arbeidere)Paris 1968, medslaktninga av revolusjonære i India de siste ti åra, Portugal i dag, for å nevne noen eksempler).

Dels har de forvandlet prinsippene for oppbygginga av sosialismen, for gjensidig hjelp og støtte mellom sosialistiske land, for internasjonalistisk hjelp til bevegelser og nasjoner som kjemper mot imperialismen, til prinsipper for å oppnå maksimal profitt i en imperialistisk statsmonopolkapitalistisk økonomi og å sette til side andre nasjoners rett til å rå seg sjøl.

Den sosialimperialistiske revisjonismen er et system av sjølmotsigende fraser, med flere sett av teorier utvikla til bruk for forskjellige tidspunkter og forskjellige anledninger. Til nå har de kreftene som på liv og død vil opprettholde dette systemet vært sterkest. Men både blant økonomer, samfunnsforskere, fortattere og kunstnere vokser tendensene til å fylle det ut og dels erstatte det med gods fra den tsaristiske fortida og fra moderne vestlig imperialistisk ideologi. Det er likevel grunn til å tro at det fascistiske ledersjiktet vil forsøke å beholde de ytre frasene så lenge som mulig. Det er denne formen for revisjonisme som har brakt dem til makta, og det er den som garanterer deres maktposisjon. På den andre sida kan vi vente større forsiktighet fra deres side når det gjelder hvilke verker av de marxistiske klassikerne som skal være tilgjengelige for massene og stadig flere tiltak for at studier av av marxist-leninistiske verker skal bygge på annenhånds materiale som er autorisert av partiledelsen sjøl.

»AVSTALINISERINGA» – ET SKALKESKJUL FOR INNFORINGA AV FASCISMEN.

Krustsjovs maktovertakelse i 1956 er alltid blitt regnet som opptakten til en demokratisering av Sovjetunionen fra borgere i vesten, sosialdemokrater, trotskister og alle andre fiender av sosialismen og proletariatets diktatur. De dømmer da etter de ordene kontrarevolusjonen ble akkopagnert med – hele folkets stat, et sosialistisk demokrati for hele folket, gjenoppbygging av sosialistisk rettsikkerhet, reinvasking av uskyldige ofre for stalinistisk terror, – anerkjennelse av flere veier til sosialismen, vestens sosialdemokrater er våre forbundsfeller i kampen for sosialismen. Og de dømmer etter sitt eget syn på borgerskapets rett til å undergrave det proletariske demokratiet og den sosialistiske økonomien.

Den krustsjovske »demokratisering» skulle tjene til å skape en opinion for borgerskapets maktovertakelse og gjeninnføringa av kapitalismen. Den var rettet inn mot å stanse alle kampanjer mot borgerlige byråkrater i parti, stat, bedrifter og kollektivbruk, utelukke revolusjonære marxist-leninister fra ledende stillinger på alle nivåer og erstatte dem med Krustsjov-tro folk. (Se artikkelen foran om kontrarevolusjonen.) Som et ledd i »avstaliniseringa» førte dette til det som er kalt »Tøværet» på kulturens og ideologiens område. Kunstnere og intellektuelle som aldri hadde funnet seg til rette med sosialismen fikk slippe til med tvers gjennom borgerlig kritikk av Stalin-tida og kopiering av moderne utenlandske forbilder.

Det er allment anerkjent at denne tøværperioden ikke varte lenge. Det er ikke uvanlig å høre borgerlige kommentatorer tale om en »restalinisering» særlig fra tida omkring Krustsjovs fall i 1964. Det er også vanlig å høre dem kalle revisjonister som støtter okkupasjonen av Tsjekkoslovakia for »nystalinister».

Dette bør ikke narre noen. Det er ikke tale om at Bresnev eller folkene rundt ham har noen planer om å

gjenreise marxismen-leninismen og gjøre opp med kontra-revolusjonen. Men det er et faktum at sovjetlederne etter hvert har snakket mye mindre om »fullstendig demokrati». Særlig etter invasjonen i Tsjekkoslovakia har det vært mye tale om at »hele folkets stat fortsetter det proletariske diktaturets sak» og at hele folkets stat og det proletariske diktaturets stat er av en og samme type.¹⁵ De snakker også om at »det ikke kan finnes noen sosialisme uten kommunistpartiets ledende rolle, væpnet med marxismen-leninismens ideer», at det ikke finnes »noen 'annen' sosialistisk ideologi som ikke er bygd på marxismen-leninismen i vår tid.»¹⁶ Og de gjenoppliver teorier de har funnet hos Lenin om å »forvandle proletariatets diktatur fra å være et nasjonalt diktatur til å bli et internasjonalt diktatur, med evnen til å øve avgjørende innflytelse på hele verdenspolitikken.»¹⁷

Dette speiler utelukkende av de djupe motsigelsene de nye sovjetlederne er blitt stilt overfor i kampen sin for å gjeninnføre kapitalismen fullt og helt i Sovjet og de tidligere folkedemokratiene i Øst-Europa. Krustsjovs snakk om »demokratisering» fikk en rekke personer og grupper både i Sovjet og i land som Polen, Ungarn, Tsjekkoslovakia til å tro at det var åpent rom for alle former for borgerlig ideologi og politikk. Enkelte, bl.a. en del av de intellektuelle fra tøværsperioden (som Solsjenitsyn), ønsket at en skulle åpne for fullstendig oppgjør med marxist-leninistisk ideologi, ikke bare i innholdet, men også i formen. Andre, som folkene rundt Dubcek og Sik i Tsjekkoslovakia, drømte om å ta Krustsjovs ros av sosialdemokratene i vesten og den »demokratiske sosialismen» på alvor, og gjennomføre en »humanistisk sosialisme» med flere konkurrerende partier og betingelsløst kulturell og økonomisk kontakt med de vestlige kapitalistiske landa.

Hendingene har vist at ikke noe av dette var meningen med »avstaliniseringa». En slik utvikling ville ganske raskt ha undergravd den ledende stillingen til Krustsjov-revisjonistene. Innenlands kunne de ikke greie seg uten den marxist-

leninistiske frasebunken. Uten slagordet »Vi følger Lenins kurs» (tittelen på Ny Dags samling av Bresjnev-taler fra 1974) og hard kamp mot åpne borgerlige ideologer, ville de raskt stått avkledd framfor den sovjetiske arbeiderklassen og fått problemer med å nøytralisere opposisjonen blant mellomliggende folk i partiapparatet som fortsatt nært – og nærer – varm sympati for de revolusjonære tradisjonene til den sovjetiske arbeiderklassen. Gjennomføring av kapitalisme på nasjonal grunn og kanskje tilmed borgerlig-demokrati i de tidligere folkedemokratiene i COMECON, ville gravd grunnen vekk under det nykoloniale systemet de var i ferd med å bygge opp i Øst-Europa.

Det er med revisjonister som med andre borgere: Når de sier demokrati – mener de diktatur over arbeidere og revolusjonære. Når de sier diktatur – mener de fascisme. Den nye vrien demagogien til sovjetlederne har fått, forteller om stadig voksende problemer med å holde opposisjonen nede, om nye behov for undertrykkelsesmidler rettet mot for frittalende ultra-borgerlige elementer, mot revolusjonære og misnøyde arbeidere, mot nasjonale minoritetsgrupper og mot folkene i de underlagte landa i Øst-Europa.

DET FASCISTISKE UNDERTRYKKELSESAPPARATET BLIR STYRKET

Da Krustsjov kom til makta gjorde han seg berømt for sitt fullstendige og hensynsløse oppgjør med »Stalin-tidas redsler». Han gikk så langt at han sammenliknet tilstandene i Stalin-tida med forholda i nazi-Tyskland,¹⁸ og hevdet at de midlene kommunistpartiet i Sovjet hadde brukt mot kontrarevolusjonære overhode ikke kunne forsvares med at målet var å forsvare sosialismen. Når kommunister skal vurdere det som skjedde i denne tida, tar vi utgangspunkt i klassekampen, vurderer hvem undertrykkelsen var rettet mot, hva som var formålet med den ut fra den situasjonen som rådde, om formålet ble oppnådd. Vi støtter den oppfatninga som kommunistene alltid har stått for: Oppgjøret med de kontrarevolusjonære elementene i stat og

parti i Sovjet under Lenin og Stalin var riktige og nødvendige. De var et ledd i en kamp for å forsvare og befeste proletariatets diktatur i Sovjetunionen, og bidro til å sikre Sovjet som en sosialistisk stat og feie til side de hindringene som ble lagt i veien for den sosialistiske oppbygginga i landet. De førte også til at Sovjet-staten kunne gå inn i kampen mot fascismen under den annen verdenskrig uten en pro-fascistisk femtekolonne innenfor sine egne rekker.

Vi veit i dag at de metodene som ble brukt gjorde at mange borgerlige elementer, som f.eks. Krustsjov sjøl, slapp unna, og at elementer som han greidde å utnytte situasjonen til å få fjernet og til dels også likvidert gode bolsjeviker som sto i veien for deres ambisjoner. De erfaringene som er høstet fra Den store proletariske kulturrevolusjonen i Kina og Revolusjoneringskampanja i Albania har gitt erfaringer som har vist at kampen mot kontrarevolusjonære under sosialismen kan føres mer effektivt. Men formålet med disse kampene var de samme som med de som fant sted i Sovjet under Lenin og Stalin — å forsvare og styrke proletariatets diktatur.

Forholda som råer i Sovjet i dag forteller at Krustsjovs oppgjør med Stalin-tida ikke var uttrykk for en slik dypt følt »humanisme» som han ga uttrykk for, og at formålet med sammenlikninga av mål og midler i hvert fall ikke var å legge noen begrensninger på de midlene de nye sovjet-herskerne sjøl var innstilt på å bruke. De stempler Kulturrevolusjonen i Kina og Revolusjoneringskampanja som »gatens parlament» og »stalinistisk utrenskning» og kaller proletariatets diktatur i disse landa for militær-byråkratiske regimer som kveler alt demokrati og all frihet. Men i sin egen propaganda rettferdiggjør de enhver fengsling og utvisning, hver ny fascistisk lov og hvert nytt underorgan med at Sovjet er en sosialistisk stat under ledelse av et kommunistisk parti, og at all motstand mot regimet er anti-sosialistisk og kontrarevolusjonær.

Bresjnev sa det slik på partiets 24. kongress: »Sentral-

komiteen og sovjetregjeringen har i kongressperioden fortsatt å gjennomføre tiltak for å befeste lovlighet og rettsorden og fostre statsborgerne i en ånd av respekt for det sosialistiske samlivets lover og regler.»¹⁹

Siden 1965 kjenner vi i hvert fall til disse tiltaka fra sovjetledelsen for å gjennomføre »sosialistisk lov og orden». Komiteen for statens sikkerhet som ligger under direkte kontroll fra partiets Sentralkomite er blitt gjort om til en landsomfattende sikkerhetstjeneste med et nett som omfatter hele landet og holder oppsyn med kadrene i partiet og massene. Det samme har skjedd med Partiets og statens kontrollkomite, som ble omdannet til Folkets kontrollkomite i 1965 og utviklet med et nett helt fra sentralorganene og ned til grunnplansenhetene. Ministeriet for samfunnets sikkerhet som ble dannet i 1966 ble to år etter omdannet til et Innenriksministerium og sterkt utvidet. Antallet politistyrker ble økt betraktelig og politiapparatet ble supplert med sikkerhetskontorer, nattskiftspolistasjoner og motoriserte politienheter. Det er blitt innført det mest moderne etterretningsutstyr, bl.a. telekommunikasjonsutstyr. De gamle domsstolene er blitt utvidet og det er bygd mange nye.

I tillegg til nye fengsler, er det i de siste åra også bygd nye arbeidsleirer for revolusjonære og andre opposisjonelle. Det finnes flere typer av disse, bl.a. typer som blir kalt »ordinære», »skjerpede», »streng disiplin» og »særlige». Såkalte politiske forbrytere blir vanligvis satt i leirer av de to siste typene. I følge rapportene skal det være 1000 arbeidsleire i Sovjet med til sammen mer enn 1 million »innsatte».

Det er også kjent at Sovjet-staten gjør bruk av »psykonevrologiske sjukehus» i undertrykkelsen (»behandlinga») av opposisjonelle. De som viser misnøye og våger å gjøre opprør blir uten videre stemplet som »sinnsjuke», »mentalt forstyrrede», »skizofrene» og »mentale pasienter» og satt inn på mentalsykehus under oppsyn fra Komiteen for statens sikkerhet og Innenriksministeriet. Det skal være flere tusen mennesker som er innsatt på slike sjukehus. De blir utsatt

for brutal behandling, bl.a. sløvende midler og andre nevrofarmakologika og forskjellige former for »adferds-terapi», for å kureres for sine mentale forstyrrelser. Mange av dem har kommet fra denne behandlinga som vrak. (Sammenfattninga bygger på en melding fra telegrambyrået Hsinhua januar 1974,)²⁰

De lovene og forordningene som har kommet fra de sovjetiske myndighetene de siste åra peker i samme retning. Av vedtak og forordninger som er kommet siden 1965 kan vi nevne: »Vedtak om tiltak for å forsterke sovjetmilitsen», »Forordning om administrativ kontroll fra militsorganisasjonen over personer som er frigitt fra fengsler», »Vedtak om oppdragelsen i sosialistisk arbeidsdisiplin», »Loven om tillegg og endringer til prinsippene for straffelovene i SSSR og sovjetrepublikkene», »Prinsippene for lovverket om reformering gjennom arbeid i SSSR og sovjetrepublikkene», »Retningslinjer for midlertidig varetekt», »Dekret om konfiskering av våpen» og »Prinsipper for arbeidslovene». Alle disse lovene og forordningene sikter mot å øke forfølgelsen av folket. I følge »Retningslinjer for midlertidig varetekt» som ble utstedet i juli 1969 kan folk arresteres og dømmes til langvarig varetekt bare på grunnlag av tilfeldig mistanke. Dersom de viser tegn til motstand, gir retningslinjene anledning til å legge dem i lenker eller tvangstrøye, og tilmed skyte dem. Forordningene er særlig rettet mot »politiske forbrytere» og revolusjonær virksomhet. »Loven om tillegg og endringer til prinsippene for straffelovene i SSSR og sovjetrepublikkene», også fra juli 1969, legger særlig vekt på undertrykkelsen av »særlig farlige politiske forbrytere», »massive opprør», og »drap på militsfolk».²¹

ARBEIDEROPPRØR OG ORGANISERT MOTSTAND

Tiltaka er svar på økende motstand i arbeiderklassen og folket i Sovjet. Sovjetlederne forsøker å holde alle opplysninger om streiker og aksjoner skjult. En del siver likevel ut. Blant de mest kjente tilfellene er masseoppstanden i

Tsjimkent i begynnelsen av 1967. I november deltok tusener av arbeidere i en streik på traktorfabrikken i Kharkov. I mai 1969 var det en større demonstrasjon blant arbeiderne på vannkraftstasjonen i Kiev. I september 1972 la tusenvis av arbeidere i Dnjepropetrovsk ned arbeidet og demonstrerte. Sovjetlederne har gang på gang satt inn politi og militærstyrker mot slike opprør, og også brukt væpnede enheter og tanks for å slå dem ned.^{2 2}

Det er også helt klart at det finnes organiserte revolusjonære marxist-leninistiske grupper i Sovjet i dag.

I 1967 ble det offentliggjort et program-dokument fra en gruppe som kalte seg Sovjetunionens revolusjonære kommunister (bolsjevikene), som gir en omfattende kritikk av Krustsjovs bakvaskelser av Stalin og gjør opp med den borgerlige pasifismen som ble programfestet på 20. partikongress. (Bo Gustafsson refererer programmet ganske grundig i Marxistisk Forum 1/1974 i artikkelen Politisk opposition i Sovjetunionen del 1. Forlaget Oktober har planer om å gi det ut i løpet av 1975.)

Gjennom rettsaker etter opprullinger fra KGB har minst fire andre liknende organisasjoner blitt kjent: Kommunar- denes forbund, De sanne kommunistenes parti, Det marxistiske partiet av ny type, og De russiske patriotenes forbund. Gruppene besto av medlemmer fra partiet og ungdomsorganisasjonen Komsomol. Storparten av lederne i den første organisasjonen ble grepet i 1965 og dømt til 3–5 års fengsel og forvisning. En ble grepet så seint som i 1969. Lederne av De sanne kommunisters parti ble tatt i 1970 og dømt til 6–7 års fengsel. 13 medlemmer av Det marxistiske partiet av ny type ble arrestert i 1969 og dømt til 3–7 års fengsel og forvisning. De russiske patriotenes forbund ble rullet opp alt på slutten av 50-åra, og lederne ble dømt til meget harde straffer: 10 års fengsel.^{2 3}

I boka »Politische Opposition in der Sowietunion 1960–1972» av Borys Lewytsky blir det nevnt en rekke andre opposisjonsgrupper utenom disse, fra grupper som kaller seg sosialistiske til grupper med borgerligdemokratisk

program og enkelte som har et storrussisk fascistisk program uten Bresjnevs »kommunistiske» demagogi. Opplysningene er referert i annen del av den nevnte artikkel av Bo Gustafsson (Marxistisk Forum 4/1974). Der går det fram at de fascistiske gruppene er dem som har best arbeidsbetingelser. Ei gruppe omkring tidsskriftet Vetsje organiserte seg helt åpent gjennom et organ for Komsomol, og er ikke blir utsatt for annet enn kritikk fra sovjetledelsen.²⁴

En av representantene for den borgerligdemokratiske opposisjonen, Andrei Amalrik, beskriver regimet og undertrykkelsen det benytter seg av slik:

»De juridiske forfølgelsene mot mennesker på grunn av deres uttalelser og oppfatninger minner meg om middelalderen og dens hekseprosesser og om listene med forbudte bøker. Men mens den middelalderske kampen mot kjetterske ideer delvis kan forklares av den religiøse fanatisme som rådde på den tida, kan det som finner sted nå bare forklares av regimets feighet, det regimet som ser en forbrytelse i spredningen av enhver tanke, enhver ide som er fremmed for den byråkratiske toppen. Bare redselen for de tankene jeg har uttalt, for de kjensgjerningen jeg har anført i bøkene mine, tvinger disse menneskene til å sette meg på anklagebenken – akkurat som en forbryter.»

På spørsmålet om hva slags massegrunnlag det finnes for en demokratisk opposisjon i Sovjet i dag sier han:

»Dette spørsmålet er svært vanskelig å besvare, om ikke annet, så fordi ingen, ikke engang den byråkratiske eliten, virkelig vet hva slags holdninger som dominerer i de brede massene av befolkningen. Slik jeg ser det er det mest korrekt å beskrive disse holdningene som 'passiv misnøye'. Denne misnøyen er ikke rettet mot regimet som helhet – de fleste har ikke tenkt gjennom saken eller tror at det ikke finnes noe alternativ – men mot særskilte utslag av regimet. Arbeiderne er f.eks. misfornøyde med at de mangler rettigheter i forhold til bedriftsledelsen, kollektivbøndene med at de er fullstendig avhengige av kollektivformannen (som

igjen er helt avhengig av distriktsformannen), alle oppjonerer mot mangelen på likestilling i spørsmålet om formue, de lave lønnene, de dårlige boligforholdene, mangelen på viktige varer, tvangsregistreringen på bostedet eller arbeidsplassen osv. Denne misnøyen begynner nå å få stadig tydeligere uttrykk og dessuten har mange begynt å spørre seg sjøl: hvem har skylda?»²⁵

Beskrivelsen passer godt med det en kan høre fra norske revisjonister når de kommer i det fortrolige hjørnet. Men Amalrik går lenger, og sier at situasjonen i dag ligner sterkt på den som ledet både til den første og den andre russiske revolusjonen – 1905 og 1917: »et forsteinet samfunn som beherskes av en kaste, stivheten i regjeringssystemet som har kommet i åpen konflikt med behovet for økonomisk utvikling, byråkratiseringen av systemet og dannelsen av en privilegert byråkratklasse, nasjonal oppsplitting i en flernasjonalt stat og privilegert stilling for særskilte nasjoner . . . » Han peker også på at regimet mer og mer satser på storrussisk sjåvinisme, at staten militariseres mer og mer og slår inn på en åpen stormaktsjåvinistisk og militaristisk kurs.²⁶ (I den forbindelse kan det nevnes at marskalk Gretsjo – som organiserte invasjonen av Tsjekkoslovakia og har bygd opp det sovjetiske atomrakettssystemet – ble valgt inn i politbyrået i partiet i april 1973, sammen med sjefen for KGB, Andropov.²⁷) Amalrik ble arrestert i 1965 for å ha skrevet »anti-sovjetiske artikler» og ble forvist til Sibir for 2 1/2 år. Etter at han vendte tilbake, ble han arrestert på nytt og dømt til 3 år i arbeidsleir.

STOR-RUSSISK NASJONALSJÅVINISME – RUSSIFISERING AV NASJONALE MINORITETER

Amalrik peker på oppsplittinga i en flernasjonalt stat og den privilegerte stillingen for enkelte nasjonaliteter. Den offisielle propagandaen benekter fullstendig at det foregår en slik prosess. »Nå i disse dager, da vi feirer vår Unions femti-årsjubileum, står det for oss som noe selvfølgelig, noe

som vi for lengst har vennet oss til, at det nasjonale spørsmål er løst og de tidligere undertrykte nasjoners tilbakeliggenhet er overvunnet,» sa f.eks. Brésjnev på festmøtet i Moskva i anledning av 50-årsdagen for opprettelsen av Sovjetunionen. Han sa også: »Det nye historiske fellesskap som er skapt i vårt land – det sovjetiske folk – er en av våre største landevinninger, kamerater. Vi kan med full grunn se det som et resultat av de økonomiske, sosiale og politiske forandringene som har funnet sted i vårt land gjennom et halvt hundre år.»²⁸

Det nasjonale spørsmålet er så langt fra løst i dagens Sovjetunionen, tvert om skjerpes motsigelsene mellom de ikke-russiske nasjonalitetene og de nye tsarene i Kreml hele tida. Når sovjetlederne snakker om at det er »et nytt historisk fellesskap» under utvikling, er det et uttrykk for at den storrussiske politikken fra tsartida er vekket til live igjen. Med »ett sovjetisk folk» mener de styrket undertrykking av alle nasjonale grupper utenom den russiske, og språklig, kulturell, økonomisk og politisk russifisering av hver enkelt nasjonalitet.

Teorien om »ett sovjetisk folk» avslører i seg sjøl hvilke politiske mål sovjetlederne forsøker å drive igjennom, samme hvor mye de utgir den for å være en utdyping og en videreutvikling av marxismen-leninismens lære om de nasjonale spørsmåla. Kriteriene de bruker for å påvise framvoksten av et slikt nytt historisk fellesskap er hele tida den økte utbredelsen av *russisk* språk, *russisk* kultur, *russisk* ledelse av økonomien osv. I en artikkel i forbindelse med 50-årsjubileet for SSSR heter det f.eks.: »Gjennom den direkte deltakelse av det russiske folket i livet til hver republikk og den daglige kontakten med dem (russerne), er våre nasjoner i ferd med å lære å kjenne og ta i bruk russisk kultur i økende grad.» Det heter også at »bruken av russisk språk i hele landet (SSSR) har først og fremst sammenheng med samlivet med russere og med den rollen språket deres spiller . . . Bruken av (russisk) er av livsviktig, uunnværlig betydning og en daglig nødvendighet.»²⁹

Den virkelige likestillinga og enheten mellom de små og store, framskredne og tilbakeliggende nasjonene i det flernasjonale Sovjetunionen under Lenins og Stalins ledelse ble kjempet fram i kamp både mot storrussisk »nasjonalstolthet» hos russiske arbeidere og mot snever borgerlig nasjonalisme i de ikke-russiske nasjonalitetene, dvs. arven fra tsarenes gamle Russland. Begge disse kampene ble ført på grunnlag av forbundet mellom proletariatet og folket i hele den store staten. Når Sovjetunionen igjen er blitt et »nasjonenes fengsel» (Lenins betegnelse på det gamle Storrussland), er det et resultat av at et nytt monopolborgerskap har erobret makta i staten og partiet. Vi er ikke blinde for at de nasjonale bevegelsene i de ikke-russiske republikkene også i dag til dels har et borgerlig grunnlag. Men til forskjell fra tida under Lenin og Stalin omfatter dette grunnlaget like mye – og mer – arbeiderklassen og det arbeidende folket i republikkene. De fascistiske metodene den nye undertrykkerklassen er tvunget til å bruke for å kvele motstanden mot avnasjonaliseringa er i seg sjøl et tegn på det. De er ute av stand til å bygge nasjonalitetspolitikken sin på det sovjetiske proletariatets felles interesser, og har bare åpen våpenmakt og terrormetoder å støtte seg på når motstanden vokser. Situasjonen i republikkene er ett blant mange tegn på at de nye tsarene i Kreml er isolert og at det byråkratkapitalistiske diktaturet ikke har noe langt liv foran seg.

DEN NASJONALE UNDERTRYKKELSEN MØTES MED KAMP

Russifiseringspolitikken blir drevet igjennom med hard hand, og møter svært stor motstand i hele Sovjetsamveldet. Et tegn på dette er at andelen av politiske fanger fra de ikke-russiske republikkene i sovjetiske fengsler og arbeidsleirer er høyere enn det befolkningsandelen skulle tilsi om det hadde vært jamn fordeling. (Antallet arbeidere blant de »politiske forbryterne» er også høyere i de ikke-russiske republikkene enn ellers.)³⁰

De som våger å opponere mot den nasjonale undertrykkelsen blir dømt til meget harde straffer. I 1961 ble lederen for en ukrainsk organisasjon grepet – Det ukrainske arbeider- og bondeforbundet – og dømt til døden. Straffen ble nedsatt til 15 års fengsel. Hans nærmeste medarbeidere fikk 10–15 års fengsel. En av medlemmene i organisasjonen som opptrådte som angiver, ble lovet straffefrihet, men fikk likevel en dom på 10 år.

»Til programmet (til denne gruppa) hørte det med krav om full opprettholdelse av de sosialistiske landvinningene i Ukraina og større politisk og økonomisk sjølstendighet for Ukrainas SSR innafor rammen for et sosialistisk folkefelleskap . . . Man spør seg: Hvorfor ble denne gruppa dømt? Garanterer ikke grunnloven til SSSR retten for unionsrepublikkene til å tre ut av SSSR? Hvordan kan man dømme mennesker for handlinger som absolutt ikke strir mot SSSRs grunnlov? Foreligger det ikke en motsigelse her som åpner veien for vilkårlighet og lovbrudd?» spurte Svjatoslav Karavanskij, som sjøl er innesperret for sin deltakelse i den ukrainske nasjonale sjølstendighetsbevegelsen.³¹

I 1972 demonstrerte tusenvis av mennesker i Kaunas i Litauen under slagordet: Gi Litauen frihet! De gikk til angrep på politistasjonen og bygningene til partikomiteen i byen, og kjempet mot militærpolitiet og fallskjermtropper. Samme år var det studentdemonstrasjoner i Tallin i Estland. I Dnjeprodskjansk i Ukraina gikk 10 000 demonstranter til angrep på bygningene til partiet og myndighetene og Statens sikkerhetskomite, og reiv i stykker bilder av Bresjnev.³²

I mars 1972 utstedte sovjetlederne en spesiell resolusjon rettet mot »framveksten av nasjonalisme» i Georgia for å undertrykke den voksende motstanden mot den fascistiske undertrykkelsen av den georgiske nasjonen. Siden september 1972 har sovjetlederne sparket førstesekretæren i sentralkomiteen i det georgiske kommunistpartiet, Msjavanadze, og gjennomført en omfattende utrensknings-

kampanje i hele partiet i Georgia. I følge avisa »Sarja vostoka» ble halvparten av de ledende medlemmene i sentralkomiteen og ministerrådet avskjediget og storparten av de ledende medlemmer i parti og statsadministrasjon over distriktsnivå fjernet. På grunnplansnivå gikk det enda hardere for seg.

Den nyutnevnte partisekretæren Sjevardnadze som hadde i oppdrag å sørge for at undertrykkelsen ble opprettholdt, måtte innrømme at »de bredeste lag av folket» er involvert og at problemet var ytterst komplisert. Han innrømmet også at det ville være en enorm misforståelse å tro at motstanden hadde dødd bort. Partiet og statsadministrasjonen hadde mottatt tusenvis av brev og henstillinger fra det arbeidende folket som krevde en slutt på den nasjonale undertrykkelsen. Problemet var så stort at det var nærmest umulig å finne folk som var villig til å ta over plassene til dem som var avskjediget og utrensket.³³

Det georgiske folkets kamp mot de nye tsarene har tradisjoner helt fra tida omkring kontrarevolusjonen. Allerede i 1954 ble 3 000 partimedlemmer og 1 000 kandidatmedlemmer rensket ut av det georgiske partiet. På partikongressen den gangen tillot Krustsjov at bare 24 av 74 sentralkomiteemedlemmer ble gjenvalgt. Det var da Msjavanadze ble førstesekretær. Han hadde tjenestegjort under Krustsjov i den andre verdenskrigen og vært i Krustsjovs partisekretariat i Kiev.³⁴ Utrenskningen av ham i 1972 forteller sitt om sovjetledernes problemer.— Da beslutningene på den 20. partikongressen ble kjent i Georgia, brøt det ut voldsomme demonstrasjoner til fordel for Stalin i Georgia. Det ble bl.a. satt inn politi og militære mot demonstranter som forsøkte storme postkontoret i hovedstaden Tiflis. De militære avdelingene fyrte av skudd mot demonstrantene.³⁵ Fortsatt står det klart for det georgiske folket at forsvaret av Stalin og motstand mot den nasjonale undertrykkelsen fra de nye storrussiske lederne i Sovjet er ett og det samme. Fra flere hold — også fra norske revisjonister med gode kontakter i Sovjet — har jeg fått

opplyst at statuer av Stalin fortsatt står. Sosialimperialistene har lært å ikke våge å røre dem.

BREV FRA 17 PARTIMEDLEMMER I LATVIA 1972

Omtrent samtidig med den oppstanden i Kaunas i Litauen i 1972 som jeg har nevnt, sendte 17 veteraner fra kommunistpartiet i Latvia ut et brev om hva slags forhold som rådde der. Dette brevet inneholder en rekke veldokumenterte opplysninger om hva slags utslag sovjetledernes forsøk på å skape «en sovjetisk nasjon» gir seg. Ingenting i brevet tyder på at partimedlemmene deler vårt syn på kontra-revolusjonen i Sovjet. De regner seg som lojale partimedlemmer, og skriver av fortvilelse over at det er så stor avstand mellom teorien (demagogien) og praksisen i det nasjonale spørsmålet.

Brevet ble bl.a. offentliggjort i Dagens Nyheter 30. januar 1972 og (hele teksten) i tidsskriftet Intercontinental Press i juli 1972.

I brevet blir det vist til en resolusjon som ble vedtatt i SUKP(b)s Sentralkomite i april 1953 for å innskjerpe riktige holdninger til det nasjonale spørsmålet i de ikke-russiske republikkene. Det gikk med denne resolusjonen som med de tiltakene den 19. partikongressen vedtok for å revolusjonere stats- og partilivet. Den ble sabotert av de nye revisjonistiske partilederne, og overhode ikke gjennomført. Tvert imot går det fram av brevet at det som da ble kritisert som brudd på leninistiske prinsipper, i tida framover ble opphøyd til politisk hovedlinje. Under hele perioden fra Stalins død til i dag har politikken gått ut på å svekke den latviske nasjonen og gjøre den fullstendig underlagt russisk kontroll. De 17 mener at målet er å likvidere Latvia som egen republikk og innlemme territoriet i den Russiske Føderasjonen.

De tiltaka som er tatt for å oppnå dette er bl.a.:

Det er opprettet et organisasjonsbyrå for latviske spørsmål under SUKPs sentralkomite som kontrollerer og styrer all virksomhet i det latviske partiet. Som annen-

sekretær og førstesekretær for kaderspørsmål i sentralkomiteen i det latviske partiet er det innsatt russiske ledere. De sørger for at alle ledende stillinger — i sær toppstillingene i partiet, staten og de økonomiske institusjonene, blir gitt til russere. Disse sørger for å gi fordelaktige jobber til andre russere, til fortrenghet for latviske kadre.

Den industrielle oppbygginga blir åpenbart styrt av to formål:

1. Latvisk økonomi skal tjene russiske interesser, ikke interessene i republikken sjøl. (Skogene er blitt utsatt for hensynsløs planhogst, slik at trevareindustrien i dag må importere trematerialer. Det blir bygd opp storindustri som produserer på grunnlag av råmaterialer fra Ural og Don-området. Produktene blir utført fra republikken.)
2. Den importerte arbeidskrafta til anlegga og industrien fører til at befolkningsandelen av latviere stadig synker, mens andelen russere stadig øker. Troppeplasseringene, oppbygginga av sjukehus og turiststeder for hele Sovjetunionen osv. fører i samme retning. Utviklinga for landet som helhet var slik: I 1959 var befolkningsprosenten av latviere 62, i 1970 57 %. I hovedstaden Riga var forholdet 45 % latviere i 1959 og bare 40 % i 1970. I de nye industriområdene finnes det hele byer der latviere er i et meget lite mindretall. Målet ser ut til å være å avnasjonalisere Latvia skritt for skritt, og dermed få et grunnlag for å frata republikken suvereniteten over område etter område. Dette har alt skjedd med Karelske SSR. Russifiseringa tar også en annen form: Gjennom forskjellige tiltak arbeides det for å assimilere latviere og erstatte nasjonale særpreg med russisk kultur og livsstil. Om lag halvparten av tidsskriftene som kommer ut er på russisk. To tredeler av radio- og fjernsynssendingene er på russisk. I Riga er administrasjonsspråket russisk på regionalt nivå, bynivå og i alle bedriftene. Russisk språk har fortrinnsrett på møter, også der latviere er i flertall. Det blir lagt vekt på propaganda for å oppmuntre til ekteskap mellom russere og

latviere. Den årlige tradisjonelle festen »Ligo», som ble feiret tilmed under den tyske fascistiske okkupasjonen, har vært forbudt. Det finnes ikke lenger noen særskilte latviske militæravdelinger. Latvisk ungdom blir sendt på militærtjeneste på forskjellige steder over hele Sovjetunionen, men aldri i Latvia sjøl. I Riga er det i dag minnemuseum for Lenin — og for Tsar Peter I, som erobret de baltiske statene! Latviske gatenavn er byttet ut med navn etter russiske personer, bl.a. Suvarov, som var guvernør i Latvia for Tsaren.

De 17 partimedlemmene skriver i brevet sitt at alle forsøk på å få denne utviklinga diskutert og forandret blir betraktet som motstand mot partiets og leninismens idealer. »De som våger å opponere mister ikke bare sine stillinger, men også sin frihet, og ender ofte i fengsler og konsentrasjonsleirer, der de lider under umenneskelige forhold. De blir deportert og forsvinner i enkelte tilfeller sporeløst.»³⁶

»FASCISMEN ER BRUTAL, MEN INGEN STABIL MAKT»

(Dimitrov)

På SUKP(b)s 17. kongress i 1938 sa Stalin at en ikke må »betrakte fascismens seier i Tyskland bare som et tegn på svakheten i arbeiderklassen og som en følge av det forræderiet mot arbeiderklassen som sosialdemokratiet gjorde seg skyldig i og som åpnet veien for fascismen. En må også se den som et tegn på borgerskapets svakhet, som et tegn på at borgerskapet ikke lenger er i stand til å utøve sitt herredømme med parlamentarismens og det borgerlige demokratis gamle metoder, og at det derfor er tvunget til å gripe til terroristiske regjeringmetoder i innenrikspolitikken, — som et tegn på at det ikke lenger er i stand til å finne en utvei av den nåværende situasjon på grunnlag av en fredelig utenrikspolitikk, og derfor er tvunget til å gripe til krigspolitikken.»³⁷

Den samme analysen har full gyldighet for det fascistiske herredømme til de sovjetiske sosialimperialistene. Det ter-

rorregimet de opprettholder innenlands mot arbeiderklassen og de nasjonale minoritetene er den eneste metoden som finnes for dem til å bevare det politiske monopolet for den nye byråkratkapitalistiske utbytterklassen i et land der proletariatet har hatt makta i nesten 50 år. Krigsforberedelsen de driver med i alle verdenshjørner er et uttrykk for at de ser at de ikke kan lykkes med ekspansjon med fredelige midler: Motstanden mot supermaktspolitikken deres øker over hele verden, og flere og flere land i den tredje verden har gjennomskuet den sosialimperialistiske demagogien de dekker handlingene sine bak.

På Kominterns 7. verdenskongress pekte Dimitrov på en rekke faktorer som gjør at det fascistiske diktaturet ikke kan være noen stabil makt. De lar seg i meget stor grad overføre på dagens situasjon i Sovjet.

For det første forklarte han hvorfor det er umulig å opprettholde det politiske monopolet for det fascistiske partiet ved å undertrykke alle andre partier og politiske grupperinger med vold. Monopolet vil bli sprengt, fordi fascismen ikke kan ta på seg oppgaven med å avskaffe klassene og klassemotsigelsene, men tvert imot utdyper motsigelsene både mellom seg sjøl og andre borgerlige grupperinger og mellom seg sjøl og folket. »For vi har ikke her å gjøre med et sovjetland, hvor proletariatets diktatur er virkeliggjort ved et parti som også har politisk monopol, men hvor dette politiske monopol stemmer overens med interessene til millioner av arbeidende mennesker og det støtter seg på det klasseløse samfunnets oppbygging,» sier Dimitrov.³⁸ Utviklinga siden midten av 1950-åra viser også at det har vokst fram en hel flora av opposisjonspartier, i et omfang som var helt ukjent under Lenin og Stalin. De opererer for det meste illegalt, og greier å trosse det forbudet som eksisterer mot forsamlingsfrihet og trykke- og ytringsfrihet. Sjøl om alle må registrere skrivemaskinene sine, og det er forbudt å eie stensilerings- og trykkemaskiner uten tillatelse fra KGB, blomstrer det en omfattende illegal litteratur. Også innen den herskende klassen utvikler det seg

rivaliserende grupper og retninger. Krustsjovs fall i 1964 er et talende eksempel på akkurat dette. Det kom helt overraskende på offentligheten i Sovjet, og ble trumfet gjennom ved et kupp i politbyrået. De ryktene som nå går om at Bresjnevs stilling er i fare, er nok først og fremst å betrakte som fabrikkert propaganda fra Bresjnev-klikken sjøl for å rettferdiggjøre anslag mot grupper som kunne finne på å forsøke å forrykke fordelinga av makt i toppen. Men før eller seinere vil det nok bli utpekt en syndebukk i toppen for vanskene hjemme og ute, som vil få samme skjebne som Krustsjov.

Den andre faktoren Dimitrov peker på er »kontrasten mellom fascismens anti-kapitalistiske demagogi og dens politikk, som går ut på å berike det monopolistiske borgerskapet på den mest røveraktige måte».³⁹ Dette gjør det lettere å avsløre fascismens klassekarakter og fører til at dens massebasis rystes og svinner inn, sier han. Dette gjelder fullt ut for dagens Sovjet. Det er nok å minne om det som skjedde i forbindelse med den fascistiske intervensjonen i Tsjekkoslovakia i 1968. Sovjetlederne forsvarte den med store »leninistiske» fraser som »broderlig hjelp i den proletariske internasjonalismens ånd», »hensynet til den sosialistiske verdens enhet», »nødvendigheten av å gripe inn mot en stille kontrarevolusjon som ville løsrive Tsjekkoslovakia fra det sosialistiske fellesskapet» osv., osv. Folk over hele verden lærte straks å gjennomskue demagogien og dømme sovjetlederne etter deres handlinger i stedet. 90 prosent av befolkninga i Tsjekkoslovakia vendte seg mot intervensjonen, og har lært å hate sosialimperialismen og forakte quislingene i sitt eget land. Den tradisjonelle sympatien for Sovjetunionen blant arbeiderklassen i vesten fikk et grunnskudd, som har svekket og splittet Sovjetunionens politiske agenturer i disse landa. I Sovjetunionen sjøl vågde arbeidere og studenter å gå åpent ut mot de nye sovjetlederne flere steder. Det kom til demonstrasjoner flere steder i Sovjetunionen, bl.a. i Moskva og Kiev.

Dimitrov peker videre på at fascismen undergraver hele

landets økonomi ved å legge beslag på størsteparten av nasjonalinntekten for å forberede krigen. Vi veit at de samme problemene eksisterer i Sovjetunionen i dag, sjøl om sovjetlederne ennå forsøker å dempe virkningene av dette ved å skjerpe utplyndringa av medlemslanda i COMECON, utvikle et nykolonialt forhold til land i den tredje verden, og åpne dørene på vidt gap for kapitaltilstrømning fra USA, Vest-Europa og Japan. Særlig det siste leddet i disse redningstiltaka har skjerpet motsigelsene innafor det monopolkapitalistiske herskerskiktet i Sovjetunionen, og er et betydelig grunnlag for rivaliseringstendenser i toppskiktet.

Til slutt nevner Dimitrov følgende: »Gjennom å ødelegge restene av det borgerlige demokratiet og ved å gjøre åpen vold til et system, slår fascismen sprekker i de demokratiske illusjonene og undergraver lovens autoritet i det arbeidende folkets øyne. Dette er særlig tilfelle i land som Østerrike og Spania, hvor arbeiderne har kjempet med våpen i hånd mot fascismen.»⁴⁰ I dag er arbeiderklassen fratatt makta i alle masseorganisasjoner i Sovjet. Fagbevegelsen er gjort om til et pådriverorgan som skal trumfe gjennom den herskende klassens interesser overfor arbeiderklassen. Det eksisterer like fullt et lovverk som offisielt skal beskytte arbeiderne mot vilkårlige oppsigelser, elendige arbeidsvilkår osv. Men dette brytes over en lav sko, med fagforeningenes velsignelse.⁴¹ Slike brudd på legaliteten, og de bruddene som daglig forekommer mot de demokratiske rettighetene som er fastslått i den sovjetiske grunnloven, tjener nettopp til det Dimitrov peker på: De slår sprekker i de demokratiske – og *sosialistiske* illusjonene i arbeiderklassen og i de nasjonale minoritetene.

Hvordan dette slår ut i en kampsituasjon, vitner oppstandene i Polen i 1970 om med all tydelighet. Der utviklet arbeiderprotester mot dyrtida og utsvettinga seg til voldelige demonstrasjoner. Når disse ble møtt med væpnet politi og militære, svarte massene ved å rette raseriet sitt den rette veien. F.eks. i Szczecin svarte de ved å gå til angrep på partikontoret og sette fyr på bygningene. Viktig er det også

å legge merke til at partiapparatet brøt sammen under presset fra massebevegelsen. Partimedlemmer på mellomnivå gikk i passivitet av uvilje mot å støtte anslaga mot arbeidernes krav, og partimedlemmer på lavere nivå gikk over til massene.⁴²

Den fascistiske klikken som har makta i dagens Sovjet er omgitt av problemer på alle hold. Terrormetodene og demagogien kan nok holde dem ved makta i mange år enda, også om personene på toppen må skiftes ut med nye. Men lovene for klassekampen er slik at de er nødt til å tape før eller seinere. Mao Tsetung sier det slik:

»Sovjetunionen var den første sosialistiske staten og Sovjetunionens Kommunistiske Parti ble skapt av Lenin. Selv om revisjonister nå har revet til seg ledelsen i sovjetpartiet og staten, vil jeg råde kameratene til å holde fast på forvissningen om at sovjetfolkets, partimedlemmenes og kadrenes masser er gode, at de ønsker revolusjon og at det revisjonistiske hærredømmet ikke vil vare lenge.»⁴³

K. J.

NOTER:

1. Mao Tsetung august 1964, sitert i »Leninisme eller sosialimperialisme» (Oktoberheft 1972), s. 8.
2. Tankegangen går igjen hele veien i Erik Rudeng: »Sovjet» (SFs studieforbund, 1974). Han bygger åpenbart på Ebbing o.a.: »Stalinismen» (Gyldendal 1974), som er skrevet av den revisjonistiske KAG-gruppa i Bergen. Den samme analysen kommer også fram i Ebbings foredrag om »Kapitalisme i Sovjet», som kommer i Kontrast i løpet av våren 1975.
3. Lenin: *Staten*, i »Staten og revolusjonen» (Ny Dag 1968 og seinere), s. 26.
4. Lenin: »Staten og revolusjonen», samme sted s. 70.
5. Mao Tsetung 11. mai 1964, sitert i »Leninisme eller sosialimperialisme», s. 8.
6. Dimitrov: Beretning til Den Kommunistiske Internasjonals 7. verdenskongress, i »Enhetsfrontens og folkefrontens problemer» (Oktober 1970), s. 35, 36 og 38.

7. Dette er godt beskrevet i Stalins Beretning til SUKP(b)s 18. partikongress, se s. 864 i den svenske utgaven av »Leninismens problem».
8. Sitatene er hentet fra Khrushchevs *Openly Unfurled the Banner of Split and Betrayal*, Zeri i Popullits kommentar til det åpne brevet fra SUKPs SK 14, juli 1963 – i »Oppose Modern Revisionism . . .», Tirana 1964, s. 370.
9. Referert i *Politics & Money* vol. 4, no. 3. fra *Herald Tribune* 25.5 73.
10. *Peking Review* 8/1975 oppgir etter en TASS-melding at det offisielle militærbudsjettet i Sovet i 1975 er på 17,4 milliarder rubel, angivelig 250 millioner rubel mindre enn året før. Regnet om i dollar er dette omlag 22 milliarder.
11. Opplysningene i dette avsnittet er hentet fra *Politics & Money*, vol. 4, no. 3, s. 29.
12. Samme kilde, s. 21.
13. Fra en artikkel i *Hsinhua News*, ukeutgaven 9.5 74. (»Soviet Revisionists use Literature and Art to Glorify Militarism»).
14. Sitert etter *Arbeidernes Leksikon*, Pax-utvalgets bind 3, s. 431–432.
15. Fra *Teser* på 100-årsdagen for Lenins fødsel, og *Pravda* 5.3. 70, sitert etter »Leninisme eller sosialimperialisme», s. 11.
16. *Pravda* 19, og 22.9 68, sitert etter »The Demagogy of the Soviet Revisionists cannot Conceal their Traitorous Countenance», i »PLA in Battle with Modern Revisionism», Tirana 1972, s. 508.
17. Masurov: Tale på »Minnemøte for årsdagen for Oktober-revolusjonen i Moskva», 16.11 68, sitert i »Leninisme eller Sosial-imperialisme», s. 18.
18. I boka »Krustsjov minnes» sier han det slik: »Vi (dvs. Krustsjov og hans like) kunne ikke fatte at alle de henrettelsene som fant sted under utrenskningene, ut fra et legalt synspunkt, selv var forbrytelser. Men det var sant! Stalin hadde begått kriminelle handlinger, handlinger som ville vært straffbare i hvilken som helst stat i verden, unntatt Hitlers og Mussolinis fascist-stater.» Cappelens utgave 1971, s. 322.
19. Bresjnev i talen på 24. partikongress i SUKP, sitert etter den svenske utgaven.
20. Opplysningene er gitt i ukeutgaven av *Hsinhua News* 10.1 74. s. 20–21.
21. Samme kilde.
22. Samme kilde.
23. Bo Gustafsson: »Den politiske opposisjonen i Sovjet, 2» i *Marxistisk Forum* 4/74, s. 10. Opplysningene bygger på B. Lewyt-sky: »Politische Opposition in der SU 1960–1972».

24. Samme sted, s. 14, Samme kilde.
25. Bo Gustafsson: Den politiske opposisjonen i Sovjet, 1», MF 1/1974, s. 24–35. Sitatet er hentet fra A. Amalrik: »Vil Sovjet overleve år 1984», som også er kommet på norsk.
26. Samme sted, s. 35. Samme kilde.
27. Politics & Money, vol. 4, no. 3, s. 21.
28. Bresjnev: »Sovjetunionen 50 år», i »Vi følger Lenins kurs», Ny Dag 1974, s. 99–100.
29. A. A. Soliev i Voprosi filozofii 4/72, sitert etter Albania Today 4/74, s. 39–40.
30. Bo Gustafsson, MF 4/74, s. 9 (samme kilde som nevnt før).
31. Samme sted s. 10–11.
32. Hsinhua News, ukeutgaven, 10.1 74, s. 22.
33. Hsinhua News, ukeutgaven, 12.9 74, s. 27–28.
34. Gustafsson & Wickman: »Marxism eller trotskism» (Sv. Oktober 1972), s. 215, etter Watrang: »Efter Stalin», Sth. 1961, s. 51–52.
35. Samme sted, s. 219.
36. »Letter of 17 Communist on Russification of Latvia», Intercontinental Press 3.7. 72, s. 775–779.
37. Stalin: Beretning til SUKP(b)s 17. partikongress, sitert etter Dimitrov: »Enhetsfrontens og folkefrontens problemer», (Oktober 1970), s. 34.
38. Dimitrov: »Enhetsfrontens og folkefrontens problemer», s. 51.
39. Samme sted, s. 52.
40. Samme sted, s. 53.
41. Dette er godt dokumentert med sovjetiske kilder i Lundgren og Ek: »Sovjet i dag» (Sv. Oktober 1974), i sær s. 8–9 og s. 57.
42. Se intervju med en kamerat fra Polens Kommunistiske Parti (illegalt) i Klassekampen 3/1972.
43. Mao Tsetungs tale på arbeiderkonferansen (utvidet) i sentralkomiteen i KKP, 30. januar 1962, sitert etter »Leninisme eller sosialimperialisme,» s. 27 (Oktober-utgaven).

**Oktober-Bøker og hefter om
sosialimperialisme og revisjonisme**

- Mao Tsetung: SKRIFTER I UTVALG 34,50
V. I. Lenin: DEN PROLETARISKE REVOLUSJONEN
OG RENEGATEN KAUTSKY (kommer sommeren -75)
24,50
SOVJETUNIONENS KOMMUNISTISKE PARTIS (bol-
sjevikenes) HISTORIE 39,50
AKP(m-l): PROGRAM OG VEDTEKTER FRÅ 1.
LANDSMØTE februar 1973 18,50
Pål Steigan, Sigurd Allern m.fl.: HVOR GÅR SV 16,—
Dag Solstad: KAMERAT STALIN ELLER FAMILIEN
NORDBY (skuespill om NKP 1945 — 1956) 24,50
Nils Holmberg: FREDELIG KONTRAREVOLUSJON 1
(svensk Oktoberbok, bind 2 kommer i år) 30,—

HEFTER

- POLEMIKKEN MELLOM SUKP OG KKP — Kinas Kom-
munistiske Partis oppgjør med Khrustsjov-revisjonismen,
hefter fra Oktober:
Er Jugoslavia et sosialistisk land. 3,—
Lederne i SUKP er de største splittelsesmakerne i vår tid
4,50
Om Krustsjovs falske kommunisme og de historiske erfa-
ringene verden kan trekke av den 4,50
Et forslag til den internasjonale kommunistiske verdens-
bevegelsens generallinje 5,—
LENINISME ELLER SOSIALIMPERIALISME — I an-
ledning av 100 års dagen for den store Lenins fødsel (ut-
gitt av Kinas Kommunistiske Parti) 3,25
Folkets verden 1: DOKUMENTER FRA KINAS KOM-
MUNISTISKE PARTIS 10. NASJONALE KONGRESS
5,—
Folkets verden 2: FOLKEREPUBLIKKEN KINAS
FJERDE NASJONALE FOLKEKONGRESS. Doku-
menter. 5,—
Røde Fane 4/1974: SOVJET I DAG: SOSIALISME I
ORD — IMPERIALISME OG KAPITALISME I HAND-
LING 8,—

— — — — —

*Til salgs i Oktober-bokhandlene og andre bokhandler.
Du kan også bestille direkte fra forlaget. Skriv til FOR-
LAGET OKTOBER, BOKS 6875 St. Olavs pl., OSLO 1.*

Oktober-BOKHANDLENE

BREDT UTVALG AV ★ SOSIALISTISK LITTERATUR ★ PLATER ★ PLAKATER

BERGEN
Nygårdsgate 45.
BODØ
Sandhornogata 9·B.
DRAMMEN
Tollbugata 26.
HALDEN
Garvergata 26.
HAMAR
Storhamargata 11.
LILLEHAMMER
Gamlevegen 110.
MO I RANA
Lars Meyers gate 31.
MOSS
Fjordvegen 13.

NESNA
Oktoberhjørnet,
Elevheimen.
NOTODDEN
Kongsbergvegen 28.
PORSGRUNN
Storgata 183.
STAVANGER
Nedre Kleivegate 19.
TRONDHEIM
Kongensgate 29.
TROMSØ
Strandgata 24.
TØNSBERG
Prestegata 8.
ÅLESUND
Rådstugata 2.

De fleste Oktoberbokhandlene drives på dugnad. For åpningstider undersøk lokalt eller les regelmessige annonser i Klassekampen. Bokhandlene er enten filialer av Forlaget Oktober A/S eller innkjøpslag.

ABONNER PÅ AKP(m-l)s TIDSSKRIFT

Røde Fane kommer med 6 nr. i året hvert på 80 sider. Det er det eneste tidsskriftet i Norge som konsekvent bringer stoff om begge de to supermaktene, og forsvarer marxismen-leninismen mot angrep fra den moderne revisjonismen.

Abonnement – ett år, 6 nr. – kr. 40. Løssalg kr. 8 i Oktoberbokhandlene, Narvesen og andre bokhandler.

Send inn navn og adresse, oppgi hvilket nummer du vil abonnere fra.

RØDE FANE. Oktober, Boks 6875 St. Olavs pl., Oslo 1

RØDE FANE

TIDSSKRIFT FOR
KOMMUNISTISK TEORI
OG DEBATT

DET TIDLIGERE SOSIALISTISKE SOVJET ER BLITT EN IMPERIALISTISK SUPER- MAKT

- **Vedtak om sosialimperialismen fra AKP-
(m-l)s landskonferanse november 1974**
- **Materiale om sosialimperialismen**

Sovjetunionen var den første staten der arbeiderklassen tok makta gjennom en sosialistisk revolusjon og opprettet proletariatets diktatur.

Arbeiderklassen og undertrykte i alle land har med rette sett opp til Sovjet som et forbilde. AKP(m-l) kjemper mot alle forsøk på å svartmale den stolte perioden da Lenin og Stalin ledet partiet og staten i Sovjet.

Etter Stalins død gjennomførte Khrustsjov og folkene rundt ham en kontrarevolusjon i Sovjet. Makta gikk over til et nytt borgerskap.

I dag er Sovjet en imperialistisk supermakt på linje med USA. Arbeiderklassen, bøndene og de nasjonale minoritetene er underlagt et fascistisk diktatur av den mest brutale typen.

Det er et livsviktig spørsmål for arbeiderklassen i Norge at det blir reist en kampfront mot denne nye supermakta, akkurat som det er blitt gjort mot den andre, USA.

I denne boka finner du det vedtaket som ble gjort på AKP(m-l)s landskonferanse i november 1974 om den sovjetiske sosialimperialismen. I tillegg finner du et rikholdig materiale med analyser og dokumentasjon av de indre forholda i Sovjet og Sovjets politikk overfor andre land.

ISBN 82-7094-093-3

Pris kr. 34,50